

Till Regionstyrelsens ledamöter
Till ersättare för kännedom

Regionstyrelsen

Datum tisdag 18 juni 2019
Tid 10:00
Plats Odlingen, Strömgatan 13, Kalmar

Tidplan

09.00 Gruppmöten
10.00 Formella punkter och informationsärenden 3-8
12.00 Lunch
13.00- Fortsättning från och med ärende 9
14.30 ca Kaffe

Föredragningslista

- 1 Godkännande av dagordning
- 2 Val av justerare
- Informationsärenden**
- 3 **Sveriges bästa kvalitet, säkerhet och tillgänglighet**
- 4 En av Sveriges bästa arbetsplatser
- 5 God ekonomisk hushållning
- 6 Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet
- 7 Sommaren 2019
- 8 **Beslutsärenden till regionstyrelsen**
Uppdrag beslutade i regionplan för åren 2019-2021 RS 2019/50
Förslag till beslut
Regionstyrelsen noterar uppdragslistan till protokollet.
- 9 **Yttrande över Remiss av klimat- och energistrategi för Kalmar län** RS 2019/444
Förslag till beslut
Regionstyrelsen antar redovisat yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019–2023.

Yttrandet överlämnas till Länsstyrelsen i Kalmar län.

10	Beslut om remiss - Handlingsprogram för länets kompetensförsörjning
<u>Förslag till beslut</u>
Regionstyrelsen skickar ut handlingsprogrammet för kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022 på remiss till länets kommuner, Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet, utbildningsaktörer samt näringslivet.

Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019. | RS 2019/383 |
| 11 | Beslut om remiss - Handlingsprogram för transportinfrastruktur
<u>Förslag till beslut</u>
Regionstyrelsen beslutar i enlighet med regionala utvecklingsnämndens förslag att skicka ut Handlingsprogram för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 - 2025 på remiss till länets kommuner, grannregioner samt Trafikverket och Länsstyrelsen i Kalmar län.

Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019. | RS 2019/484 |
| 12 | Utredningsuppdrag 19/08 - Redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussioner med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen
<u>Förslag till beslut</u>
Regionstyrelsen godkänner slutredovisningen av Utredningsuppdrag 19/08 – redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussionen med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen. | RS 2019/382 |
| 13 | Utredningsuppdrag 19/05 - Utredda förutsättningarna för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län
<u>Förslag till beslut</u>
Regionstyrelsen godkänner slutredovisning av Utredningsuppdrag 19/05 – Utredda förutsättningar för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län. | RS 2019/377 |
| 14 | Utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan
<u>Förslag till beslut</u>
Regionstyrelsen godkänner slutredovisning av utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan och föreslås inarbetas i kommande regionplan. | RS 2019/389 |
| 15 | Utredningsuppdrag 2017/05 En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete
<u>Förslag till beslut</u>
Regionstyrelsen godkänner återrapporeringen av Utredningsuppdrag 2017/05 En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till | RS 2017/14 |

uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete.

- 16 Samverkansavtal med Region Kronoberg gällande Glass Art Society RS 2019/488**
Förslag till beslut
Regionstyrelsen godkänner samverkansavtal mellan Region Kalmar län och Region Kronoberg avseende Glass Art Society 2020.

Regionstyrelsen uppdrar åt regiondirektören att underteckna avtalet.
- 17 Dokumenthanteringsplan för personal- och ekonomihandlingar RS 2019/485**
Förslag till beslut
Regionstyrelsen antar dokumenthanteringsplan för ekonomihandlingar respektive personaladministrativa handlingar för Region Kalmar län, att gälla från och med den 1 januari 2019 tills vidare.

I och med detta beslut upphör tidigare upprättade dokumenthanteringsplanerna för ekonomihandlingar respektive personaladministrativa handlingar att gälla (landstingsstyrelsen 2 februari 2014 respektive den 6 maj 2015).
- 18 Utbildning för medicinska sekreterare RS 2019/537**
Förslag till beslut
Regionstyrelsen beslutar att Region Kalmar län genomför utbildning för medicinska sekreterare i egen regi.

Regiondirektören får i uppdrag att planera för att denna utbildning ska kunna ges från och med hösten 2019.

Kostnaden för 2019 ska finansieras genom regionstyrelsens anslag för oförutsedda medel med 1 000 000 kronor. Resterande finansiering sker inom Regionstab HR:s särskilda anslag.

Från och med 2020 får kostnaderna arbetas in i kommande regionplan.
- 19 Samverkansavtal interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan RS 2019/545**
Förslag till beslut
Regionstyrelsen noterar informationen från Regionsamverkan Sydsverige om samverkansavtal för interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan, till protokollet.
- 20 Val av representant till Utskott infrastruktur och kollektivtrafik inom Regionsamverkan Sydsverige 2019-2022 RS 2019/54**
Förslag till beslut
Regionstyrelsen utser Pär-Gustav Johansson (M) till representant till Utskott infrastruktur och kollektivtrafik inom Regionsamverkan Sydsverige 2019-2022.

21	Beslutsärenden till regionfullmäktige Medborgarförslag om logopeder på Länssjukhuset i Kalmar <u>Förslag till beslut</u> Regionfullmäktige besvarar medborgarförslag om logopeder på länssjukhuset med redovisat yttrande.	RS 2019/190
22	Positionspapper kollektivtrafik Regionsamverkan Sydsverige <u>Förslag till beslut</u> Regionfullmäktige godkänner positionspapper för kollektivtrafiken inom Regionsamverkan Sydsverige.	RS 2019/529
23	Sammanträdesplan 2020 <u>Förslag till beslut</u> Regionfullmäktige fastställer sammanträdesplan för 2020.	RS 2019/579
24	Delegationsbeslut, anmäls för kännedom Yttrande över detaljplan för del av fastigheten Dörby 7:7 m.fl., Kalmar kommun.	RS 2019/392
25	Yttrande över oljeskyddsplan för Valdemarsviks kommun.	RS 2019/368
26	Energikontor Sydost – uppdrag, utmaningar och framtid.	RS 2019/486
27	Bolagsstämma/årsstämma den 20 maj 2019, Öresundståg.	RS 2019/520
28	Anmälningssärenden för kännedom Uppdatering av riktlinjer nya mallar i samband med bildandet av Region Kalmar län.	RS 2017/648
29	Överenskommelse om lön och anställningsvillkor för räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB) med Brandmännens Riksförbund (BRF), Svenska Kommunalarbetareförbundet (Kommunal) och Vision.	
30	Årsredovisning 2018, reviderad budget 2019 med plan 2020 och 2021 samt protokoll från förbundsfullmäktige 11 april 2019 för Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg.	
31	Budgetförutsättningar för åren 2019–2022.	
32	Regeringsbeslut angående ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödra- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa 2018-2019.	
33	Protokollsutdrag nämnd för folkhälsa och sjukvård, Samverkansavtal för Sydöstra sjukvårdsregionen.	
34	Nationell utvärdering om vård vid depression och ångestsyndrom.	

- 35 Dom, Socialstyrelsens föreskrift som ger landstingen rätt att besluta om särskilt förordnande för bland annat AT-läkare inte får tillämpas eftersom regeringens bemyndiganden står i strid med lag.
- 36 Information angående ägarförändringar, AB Transitio.
- 37 Namninsamling avseende behandlingsenheten Västervik.
- 38 Meddelande från SKL:s styrelse (4/2019) - Överenskommelse om nationella kvalitetsregister.
- 39 Meddelande från SKL:s styrelse (5/2019) - Överenskommelse om insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården.
- 40 Meddelande från SKL:s styrelse (6/2019) - Överenskommelse om nationell strategi för jämlik sjukvård - standardiserade vårdförlopp.
- 41 Besked om ersättning från MSB.
- 42 Synpunkter på nya psykiatrihuset i Västervik.
- 43 Samverkansavtal för Sydöstra sjukvårdsregionen.

Anders Henriksson (S)
ordförande

§ 107

Ärendenummer RS 2019/50

Uppdrag beslutade av regionfullmäktige i regionplan för åren 2019-2021

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen noterar uppdragslistan till protokollet.

Bakgrund

I förteckning (daterad den 22 maj 2019) redovisas uppdrag från regionplanen för åren 2019-2021.

Tidplanen för följande uppdrag har justerats:

19/02 – Utredda förutsättningar för införa vårdval vid utprovning av hörapparat.

19/21 - Redovisa en handlingsplan för hur den akutkirurgiska kompetensen långsiktigt ska säkras och utvecklas vid Västerviks sjukhus. Handlingsplanen ska pröva att återföra kolorektalcancerkirurgin samt redogöra för hur sjukhusens upptagningsområden kan utformas för att tydliggöra och säkerställa det akutkirurgiska uppdraget.

19/23 – Redovisa ett reviderat program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare för perioden 2019-2022.

19/24 – Redovisa en ledarskapsstrategi.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 22 maj 2019
2. Uppdragslista daterad den 22 maj 2019

Regionstyrelsen

Uppdrag beslutade av regionfullmäktige i regionplan för åren 2019-2021

Förslag till beslut

Regionstyrelsen noterar uppdragslistan till protokollet.

Bakgrund

I förteckning (daterad den 22 maj 2019) redovisas uppdrag från regionplanen för åren 2019-2021.

Tidplanen för följande uppdrag har justerats:

19/02 – Utredda förutsättningar för införa vårdval vid utprovning av hörapparat.

19/21 - Redovisa en handlingsplan för hur den akutkirurgiska kompetensen långsiktigt ska säkras och utvecklas vid Västerviks sjukhus. Handlingsplanen ska pröva att återföra kolorektalcancerkirurgin samt redogöra för hur sjukhusens upptagningsområden kan utformas för att tydliggöra och säkerställa det akutkirurgiska uppdraget.

19/23 – Redovisa ett reviderat program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare för perioden 2019-2022.

19/24 – Redovisa en ledarskapsstrategi.

Ann-Sofie Dejke
kanslidirektör

Gulistan Ucar
regionsekreterare

Bilaga

Uppdragslista daterad den 8 maj 2019

Handlingsplaner (Region Kalmar län)

Inriktning	Status	Status	Handlingsplaner	Uppdrag	Ansvariga	Startdatum	Slutdatum	Avstämningsdatum	Senaste kommentar
Nöjda invånare och samarbetspartners		Pågående	19/01 - Redovisa ett förslag till utökad medborgardialog med särskilt fokus på civilsamhället, näringsliv samt ungdomar	Uppdrag från regionplanen	Lina Isaksson	2019-01-01	2019-10-31		Förankras med invånarberedningen den 29 augusti 2019. Rapporteras på regionstyrelsen den 31 oktober 2019.
Nöjda invånare och samarbetspartners		Pågående	19/02 - Utredda förutsättningar för införa vårdval vid utprovning av hörapparat	Uppdrag från regionplanen	Sofia Hartz	2019-01-01	2019-09-04		Förankras med funktionshinderråd, pensionärsråd, brukarorganisationer. Rapporteras på regionstyrelsen den 4 september 2019.
Nöjda invånare och samarbetspartners		Pågående	19/03 - Redovisa ett förstärkt kunskapsunderlag som stöd inför kommande regionplan	Uppdrag från regionplanen	Magnus Persson	2019-01-01	2019-06-04		Delrapport på regionstyrelsen den 6 mars 2019. Rapporteras på regionstyrelsen den 8 maj 2019. Information på regionfullmäktige den 4 juni 2019.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/04 - Redovisa ett förslag till strategi för smart specialisering	Uppdrag från regionplanen	Helena Nilsson	2019-01-01	2020-02-29		Förankras i RUN den 6 november 2019. Rapporteras på regionstyrelsen februari 2020.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i		Pågående	19/05 - Utredda förutsättningarna för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län	Uppdrag från regionplanen	Helena Nilsson	2019-01-01	2019-06-18		Förankras i RUN den 8 mars 2019.

Inriktning	Status	Status	Handlingsplaner	Uppdrag	Ansvariga	Startdatum	Slutdatum	Avstämningsdatum	Senaste kommentar
länet									Rapporteras på regionstyrelsen den 18 juni 2019.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/06 - I samverkan med andra aktörer utreda förutsättningarna för Matens hus, ett koncept som lyfter fram och sammanför lokala matproducenter	Uppdrag från regionplanen	Helena Nilsson	2019-01-01	2020-09-30	2019-01-18	Förankras i RUN. Delrapporteras på regionstyrelsen januari 2020. Slutrapporteras på regionstyrelsen september 2020.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/07 - Utreda en läns gemensam finansieringsmodell för att påskynda utbyggnaden av bredband i länet	Uppdrag från regionplanen	Helena Nilsson	2019-01-01	2019-10-31		Förankras i RUN den 13 september 2019. Delrapporteras på regionstyrelsen den 18 juni 2019. Slutrapporteras på regionstyrelsen den 31 oktober 2019.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/08 - Redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussioner med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen	Uppdrag från regionplanen	Helena Nilsson	2019-01-01	2019-12-10		Förankras i RUN den 23 maj 2019. Länsberedningen den 4 juni 2019. Remissversion på regionstyrelsen den 18 juni 2019. Regionstyrelsen den 10 december 2019. Underlaget går vidare för beslut i regionfullmäktige 2020.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/09 - Under planperioden redovisa ett handlingsprogram för länets kompetensförsörjning	Uppdrag från regionplanen	Helena Nilsson	2019-01-01	2020-06-30		Förankras i RUN.

Inriktning	Status	Status	Handlingsplaner	Uppdrag	Ansvariga	Startdatum	Slutdatum	Avstämningsdatum	Senaste kommentar
länet									Rapporteras på regionstyrelsen juni 2020.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/10 - Utredda införande ett kompetenscenter för yrken inom kollektivtrafiken inom länet	Uppdrag från regionplanen	Karl-Johan Bodell, Helena Nilsson	2019-01-01	2020-06-30		Förankras i RUN och KTN. Rapporteras på regionstyrelsen juni 2020.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/11 - Redovisa ett förslag för införande av länsfärdtjänst	Uppdrag från regionplanen	Karl-Johan Bodell	2019-01-01	2020-06-30		Förankras i KTN. Rapporteras på regionstyrelsen juni 2020.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/12 - Utredda införande av pendeltågstrafik på Stångådalsbanan	Uppdrag från regionplanen	Karl-Johan Bodell	2019-01-01	2020-02-29		Förankras i KTN den 5 november 2019. Rapporteras på regionstyrelsen februari 2020. Vidare för beslut i regionfullmäktige.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/13 - Utredda behov av utvecklad busstrafik som komplement till tågsystemet	Uppdrag från regionplanen	Karl-Johan Bodell	2019-01-01	2019-12-10		Förankras i KTN den 12 september 2019. Rapporteras på regionstyrelsen den 10 december 2019.
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/14 - Redovisa ett förslag till en samverkan med flygplatsen i Kalmar för att stärka infrastrukturen och samtidigt gynna kopplingen mellan flyg, tåg och buss	Uppdrag från regionplanen	Helena Nilsson	2019-01-01	2020-02-29		Förankras i RUN den 6 november och KTN den 5 november 2019. Rapporteras på regionstyrelsen februari 2020. Vidare för beslut i regionfullmäktige 2020.

Inriktning	Status	Status	Handlingsplaner	Uppdrag	Ansvariga	Startdatum	Slutdatum	Avstämningsdatum	Senaste kommentar
Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet		Pågående	19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan	Uppdrag från regionplanen	Lars Mattsson	2019-01-01	2019-06-18		Förankras i RUN den 23 maj 2019. Rapporteras på regionstyrelsen den 18 juni 2019.
Sveriges bästa kvalitet: tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/16 - Utredda förutsättningarna för att införa diabeteskonsulenter	Uppdrag från regionplanen	Sofia Hartz	2019-01-01	2019-10-31		Rapporteras på regionstyrelsen den 31 oktober 2019.
Sveriges bästa kvalitet, tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/17 - Utredda förutsättningarna för hälsosamtal för 40, 50, och 60-åringar	Uppdrag från regionplanen	Sofia Hartz	2019-01-01	2019-10-31		Förankras i hållbarhetsberedning den 30 augusti 2019. Rapporteras på regionstyrelsen den 31 oktober 2019.
Sveriges bästa kvalitet: tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/18 - Redovisa en långsiktig handlingsplan för omställningen till nära vård	Uppdrag från regionplanen	Sofia Hartz	2019-01-01	2019-09-04		Förankras med hälso- och sjukvårdsberedning löpande. Rapporteras på regionstyrelsen den 4 september 2019. Vidare för beslut i regionfullmäktige den 25 september 2019.
Sveriges bästa kvalitet: tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/19 - Redovisa en handlingsplan för stärkt tillgänglighet på länets akutmottagningar	Uppdrag från regionplanen	Sofia Hartz	2019-01-01	2019-12-10		Förankras i hälso- och sjukvårdsberedning den 28 augusti alternativt den 12 november 2019. Rapporteras på regionstyrelsen den 10 december 2019.
Sveriges bästa kvalitet: tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/20 - Redovisa en strategi för invånarens digitala vårdkontakter tillsammans med en digital vårdgaranti	Uppdrag från regionplanen	Magnus Persson	2019-01-01	2019-09-04		Förankras i hälso- och sjukvårdsberedning den 5 juni 2019.

Inriktning	Status	Status	Handlingsplaner	Uppdrag	Ansvariga	Startdatum	Slutdatum	Avstämningsdatum	Senaste kommentar
									Rapporteras på regionstyrelsen den 4 september 2019.
Sveriges bästa kvalitet: tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/21 - Redovisa en handlingsplan för hur den akutkirurgiska kompetensen långsiktigt ska säkras och utvecklas vid Västerviks sjukhus. Handlingsplanen ska pröva att återföra kolorektalcancerkirurgin samt redogöra för hur sjukhusens upptagningsområden kan utformas för att tydliggöra och säkerställa det akutkirurgiska uppdraget	Uppdrag från regionplanen	Johan Rosenqvist	2019-01-01	2019-09-04		Rapporteras på regionstyrelsen den 4 september 2019.
Sveriges bästa kvalitet: tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/22 - Utreda förutsättningarna för att genomföra ett pilotprojekt med psykiatrisk akutbil	Uppdrag från regionplanen	Florence Eddyson-Hägg	2019-01-01	2019-09-04		Rapporteras på regionstyrelsen den 4 september 2019.
Sveriges bästa kvalitet: tillgänglighet och säkerhet		Pågående	19/23 - Redovisa ett reviderat program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare för perioden 2019-2022	Uppdrag från regionplanen	Christer Holmgren	2019-01-01	2019-10-31		Rapporteras på regionstyrelsen den 31 oktober 2019.
En av Sveriges bästa arbetsplatser		Pågående	19/24 - Redovisa en ledarskapsstrategi	Uppdrag från regionplanen	Helen Persson	2019-01-01	2019-09-04		Rapporteras på regionstyrelsen den 4 september 2019.
En av Sveriges bästa arbetsplatser		Pågående	19/25 - Redovisa ett årligt hälsobokslut	Uppdrag från regionplanen	Helen Persson	2019-01-01	2020-03-31		Rapporteras på regionstyrelsen den mars 2020.
En av Sveriges bästa arbetsplatser		Pågående	19/26 - I samverkan med kommunerna redovisa en analys av kompetensbehov i länet av hälso- och sjukvårdspersonal såsom sjuksköterskor och undersköterskor och kommunala omsorgsverksamheter i länet	Uppdrag från regionplanen	Helen Persson	2019-01-01	2020-06-30		Rapporteras på regionstyrelsen juni 2020.

§ 108

Ärendenummer RS 2019/444

Yttrande - Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen antar redovisat yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019–2023.

Yttrandet överlämnas till Länsstyrelsen i Kalmar län.

Bakgrund

Region Kalmar län har av länsstyrelsen getts möjlighet att lämna yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023. Klimat och energistrategin för Kalmar län fokuserar på arbetet med att begränsa klimatpåverkan genom att minska utsläppen av växthusgaser. Det gäller alla växthusgaser som påverkar klimatet genom global uppvärmning, exempelvis koldioxid, metangas och lustgas. Region Kalmar län verkar för en begränsad klimatpåverkan i enlighet med Agenda 2030 mål 13, såväl i egen verksamhet som genom samverkan med andra regionala aktörer inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret.

Ärendet har även behandlats i kollektivtrafiknämnden och regionala utvecklingsnämnden. Nämnderna delegerade till respektive presidier att göra ett tillägg till yttrandet över klimatstrategi Kalmar län inför den vidare hanteringen i regionstyrelsens arbetsutskott och regionstyrelsen. Tillägget ska förtydliga att Region Kalmar län vill värna om brukande- och äganderätt av skogen.

Presidierna i kollektivtrafiknämnden och regionala utvecklingsnämnden har inför arbetsutskottets behandling beslutat att föreslå följande tillägg i yttrandet:

Region Kalmar län anser att privat ägande och brukande av skogen bör värnas och att en sådan förvaltning ger goda förutsättningar för ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 30 april 2019
2. Yttrande - Klimat och energistrategi för Kalmar län 2019-2023
3. Remissversion av klimat- och energistrategi för Kalmar län
4. Protokollsutdrag från regionala utvecklingsnämnden den 23 maj 2019
5. Protokollsutdrag från kollektivtrafiknämnden den 24 maj 2019

Regionstyrelsen

Yttrande - Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023

Förslag till beslut

Regionstyrelsen antar redovisat yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019–2023. Yttrandet överlämnas till Länsstyrelsen i Kalmar län.

Bakgrund

Region Kalmar län har av länsstyrelsen getts möjlighet att lämna yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023. Klimat och energistrategin för Kalmar län fokuserar på arbetet med att begränsa klimatpåverkan genom att minska utsläppen av växthusgaser. Det gäller alla växthusgaser som påverkar klimatet genom global uppvärmning, exempelvis koldioxid, metangas och lustgas. Region Kalmar län verkar för en begränsad klimatpåverkan i enlighet med Agenda 2030 mål 13, såväl i egen verksamhet som genom samverkan med andra regionala aktörer inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret.

Ärendet har även behandlats i kollektivtrafiknämnden och regionala utvecklingsnämnden.

Johanna Schelin
hållbarhetschef

Bilagor

1. Yttrande - Klimat och energistrategi för Kalmar län 2019-2023
2. Remissversion av klimat- och energistrategi för Kalmar län

§ 114

Ärendenummer RUN 2019/539

Yttrande - Klimat- och energistrategi för Kalmar län

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår regionstyrelsen att anta redovisat yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019–2023. Yttrandet överlämnas till Länsstyrelsen i Kalmar län.

Regionala utvecklingsnämnden delegerar till presidiet att göra ett tillägg till yttrandet över klimatstrategi Kalmar län inför den vidare hanteringen i regionstyrelsens arbetsutskott och regionstyrelsen. Tillägget ska förtydliga att Region Kalmar län vill värna om brukande- och äganderätt av skogen.

Bakgrund

Region Kalmar län har av länsstyrelsen getts möjlighet att lämna yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023. Klimat och energistrategin för Kalmar län fokuserar på arbetet med att begränsa klimatpåverkan genom att minska utsläppen av växthusgaser. Det gäller alla växthusgaser som påverkar klimatet genom global uppvärmning, exempelvis koldioxid, metangas och lustgas. Region Kalmar län verkar för en begränsad klimatpåverkan i enlighet med Agenda 2030 mål 13, såväl i egen verksamhet som genom samverkan med andra regionala aktörer inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret.

Arbetet för att minska klimatutsläppen är en global fråga av största vikt. Frågan ryms inom den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som övergripande strategi för hela länet såväl som målet att bli en fossilbränslefri region år 2030. Klimat- och energistrategin är bred och omfattar samtliga klimatgaser. Den redovisar en lång rad önskvärda åtgärder som kan bidra till att uppnå mål och delmål, och vill på så sätt inspirera till kraftfulla åtgärder. Region Kalmar län stödjer denna ambition.

Som alltid krävs en prioritering mellan olika insatser och rätt resurser (ekonomiska, tekniska, personella osv) för genomförande. Beslut om detta ligger hos varje enskild huvudman, men med samarbete kan det skynda på processen. Mycket kan göras på regional nivå, men utvecklingen i länet påverkas också av faktorer som ligger utanför vad länets aktörer själva kan besluta om. Det gäller t.ex. teknikutveckling samt nationella och internationella beslut och styrmedel.

Den framtagna klimatstrategin innehåller strategiska områden men också föreslagna konkreta aktiviteter. Regionen ser hellre att strategin ska öppna upp för egna förslag inom strategiområdena än att strategin blir för detaljerad. Det är viktigt för trovärdigheten att aktiviteterna är avstämda med utförarna, då vissa förslag är orealistiska att genomföra. Här kan särskilt framhållas förslaget om att införa gratis kollektivtrafik, som skulle innebära en kostnad för regionen om ca en halv miljard, vilket motsvarar dagens kostnad.

Region Kalmar län förutsätter att arbetet framåt är tänkt att genomföras inom Klimatsamverkan Kalmar län, med länsstyrelse och Region Kalmar län som huvudmän, men ser gärna ett förtydligande kring detta.

Region Kalmar län välkomnar avsnittet om klimat- och energi i fysisk planering, forskning, innovation, näringslivsutveckling och miljötillsyn ur ett regionalt perspektiv. Regionen vill understryka vikten av att arbeta proaktivt med dessa frågor. Kalmar län behöver, precis som andra regioner, ha ett kraftfullt klimatarbete så att utsläppen av växthusgaser minskar i snabb takt. Det arbetet kan samtidigt generera viktig ny kunskap om teknik med kunskap som kan spridas till andra, vilket i sin tur gynnar ekonomisk utveckling i den egna regionen.

Överläggning

1. Peter Wretlund (S) föreslår att regionala utvecklingsnämnden ska bifalla redovisat förslag till yttrande.
2. Under överläggningen föreslår Pär-Gustav Johansson (M) och Karin Helmersson (C), med instämmande av Peter Wretlund (S), att yttrandet ska kompletteras med ett tillägg kring brukande- och äganderätt av skogen. De föreslår att presidiet ska få i uppdrag att ta fram tillägget inför arbetsutskottets behandling av ärendet.
3. Michael Erlandsson (SD) redovisar följande tilläggsförslag. Han föreslår:
 - att det arbetas in i yttrandet att en utförlig konsekvensanalys, som särskilt fokuserar på de mindre företagen och transportsektorn, ska finnas med i strategin.
 - att det arbetas in i yttrandet att det för åtgärder som baseras på strategin ska göras en kostnads-/nyttoberäkning.

Beslutsordning

1. Ordförande frågar om regionala utvecklingsnämnden beslutar bifalla eller avslå redovisat förslag. Hon finner att regionala utvecklingsnämnden bifaller redovisat förslag.
2. Ordförande frågar om regionala utvecklingsnämnden beslutar bifalla eller avslå förslag om att delegera till presidiet att göra ett tillägg till yttrandet över klimatstrategi Kalmar län inför den vidare hanteringen i regionstyrelsens arbetsutskott och regionstyrelsen. Tillägget ska förtydliga att Region Kalmar län vill värna om brukande- och äganderätt av skogen. Hon finner att regionala utvecklingsnämnden bifaller förslag om delegering av tillägg.

3. Ordförande frågar om regionala utvecklingsnämnden beslutar bifalla eller avslå tilläggsförslagen enlighet med Sverigedemokraternas förslag. Hon finner att regionala utvecklingsnämnden avslår Sverigedemokraternas förslag.

Protokollsanteckning

Efter att överläggningen avslutats redovisar Pär-Gustav Johansson (M), Åke Nilsson (KD) och Åke Berg (M) följande protokollsanteckning.

Klimat- och energistrategin resonerar om att inte avverka mer skog än vad som görs idag för att binda så mycket kol som möjligt och att låta skogen stå orörd ger störst klimatnytta på sikt. Vi tycker att formuleringarna är anmärkningsvärda. Produktiv skog binder mer kol än gammal skog och det finns studier som rent utav visar att urskog släpper ut koldioxid, alltså fungerar som motsatsen till kolsänka. Skogsbruket är en viktig näring i vårt län som bidrar till sysselsättning och tillväxt på landsbygden i många led. Vi anser att ett aktivt skogsbruk bidrar till att nå målen i Agenda 2030 såväl socialt, miljömässigt som ekonomiskt. Att Länsstyrelsen i sin Klimat- och energistrategi resonerar kring ett ökat skydd av produktiv skogsmark ser vi som ett direkt hot mot ägar- och brukarrätten för länets alla skogsägare.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse klimat och energistrategi Kalmar län, daterad 190430
2. Yttrande - Klimat och energistrategi för Kalmar län 2019-2023
3. Remissversion Klimat-och energistrategi för Kalmar län

Protokollsutdrag till: Regionstyrelsen

§

Ärendenummer KTN 2019/80

Remiss klimat -och energistrategi i Kalmar län

Beslut

Kollektivtrafiknämnden föreslår att regionstyrelsen antar redovisat yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019–2023.

Yttrandet överlämnas till Länsstyrelsen i Kalmar län.

Kollektivtrafiknämnden delegerar till presidiet att göra ett tillägg till yttrandet över klimatstrategi Kalmar län inför den vidare hanteringen i regionstyrelsens arbetsutskott och regionstyrelsen. Tillägget ska förtydliga att Region Kalmar län vill värna om brukande- och äganderätt av skogen.

Bakgrund

Region Kalmar län har av länsstyrelsen getts möjlighet att lämna yttrande över Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023. Klimat och energistrategin för Kalmar län fokuserar på arbetet med att begränsa klimatpåverkan genom att minska utsläppen av växthusgaser. Det gäller alla växthusgaser som påverkar klimatet genom global uppvärmning, exempelvis koldioxid, metangas och lustgas. Region Kalmar län verkar för en begränsad klimatpåverkan i enlighet med Agenda 2030 mål 13, såväl i egen verksamhet som genom samverkan med andra regionala aktörer inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret.

Arbetet för att minska klimatutsläppen är en global fråga av största vikt. Frågan ryms inom den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som övergripande strategi för hela länet såväl som målet att bli en fossilbränslefri region år 2030. Klimat- och energistrategin är bred och omfattar samtliga klimatgaser. Den redovisar en lång rad önskvärda åtgärder som kan bidra till att uppnå mål och delmål, och vill på så sätt inspirera till kraftfulla åtgärder. Region Kalmar län stödjer denna ambition.

Som alltid krävs en prioritering mellan olika insatser och rätt resurser (ekonomiska, tekniska, personella osv) för genomförande. Beslut om detta ligger hos varje enskild huvudman, men med samarbete kan det skynda på processen. Mycket kan göras på regional nivå, men utvecklingen i länet påverkas också av faktorer som ligger utanför vad länets aktörer själva kan besluta om. Det gäller t.ex. teknikutveckling samt nationella och internationella beslut och styrmedel.

Den framtagna klimatstrategin innehåller strategiska områden men också föreslagna konkreta aktiviteter. Regionen ser hellre att strategin ska öppna upp för egna förslag inom strategiområdena än att strategin blir för detaljerad. Det är viktigt för trovärdigheten att aktiviteterna är avstämda med utförarna, då vissa förslag är orealistiska att genomföra. Här kan särskilt framhållas förslaget om att införa gratis kollektivtrafik, som skulle innebära en kostnad för regionen om ca en halv miljard, vilket motsvarar dagens kostnad.

Region Kalmar län förutsätter att arbetet framåt är tänkt att genomföras inom Klimatsamverkan Kalmar län, med länsstyrelse och Region Kalmar län som huvudmän, men ser gärna ett förtydligande kring detta.

Region Kalmar län välkomnar avsnittet om klimat- och energi i fysisk planering, forskning, innovation, näringslivsutveckling och miljötillsyn ur ett regionalt perspektiv. Regionen vill understryka vikten av att arbeta proaktivt med dessa frågor. Kalmar län behöver, precis som andra regioner, ha ett kraftfullt klimatarbete så att utsläppen av växthusgaser minskar i snabb takt. Det arbetet kan samtidigt generera viktig ny kunskap om teknik med kunskap som kan spridas till andra, vilket i sin tur gynnar ekonomisk utveckling i den egna regionen.

Ärendet har även behandlats i regionala utvecklingsnämnden.

Överläggning

Ordförande föreslår att kollektivtrafiknämnden ska bifalla redovisat förslag till yttrande.

Ordförande föreslår också följande tillägg till beslut:

Kollektivtrafiknämnden delegerar till presidiet att göra ett tillägg till yttrandet över klimatstrategi Kalmar län inför den vidare hanteringen i regionstyrelsens arbetsutskott och regionstyrelsen. Tillägget ska förtydliga att Region Kalmar län vill värna om brukande- och äganderätt av skogen.

Tomas Trossing (SD) redovisar följande tilläggsförslag:

- att det inarbetas i texten att det för åtgärder som baseras på strategin ska göras en kostnads/nyttoberäkning. Om samma effekt kan uppnås utanför länet till en mindre kostnad, ska arbetet istället riktas in på att åstadkomma detta.

Beslutsordning

Ordförande frågar om kollektivtrafiknämnden beslutar bifalla eller avslå redovisat förslag. Ordförande finner att kollektivtrafiknämnden bifaller redovisat förslag.

Ordförande frågar om kollektivtrafiknämnden beslutar att bifalla eller avslå förslag om att delegera till presidiet att göra ett tillägg till yttrandet över klimatstrategi Kalmar län inför den vidare hanteringen i regionstyrelsens arbetsutskott och regionstyrelsen. Tillägget ska förtydliga att Region Kalmar län vill värna om brukande- och äganderätt av skogen. Ordförande finner att kollektivtrafiknämnden bifaller förslag om delegering av tillägg.

Ordförande frågar om kollektivtrafiknämnden beslutar att bifalla eller avslå tilläggsförslagen i enlighet med Tomas Trossings (SD) förslag. Ordförande finner att kollektivtrafiknämnden avslår Tomas Trossings (SD) förslag.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 17 maj 2019
2. Yttrande - Klimat och energistrategi för Kalmar län 2019-2023
3. Remissversion Klimat- och energistrategi för Kalmar län

Protokollsutdrag till: Regionstyrelsen Kalmar län

Yttrande Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023

Region Kalmar län har lämnats möjlighet att yttra sig över det förslag på Klimat- och energistrategin för Kalmar län 2019-2023 som arbetats fram av Länsstyrelsen i Kalmar län på uppdrag av regeringen. Nedan lämnas följande synpunkter.

Generella synpunkter

Arbetet för att minska klimatutsläppen är en global fråga av största vikt. Frågan ryms inom den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som övergripande strategi för hela länet såväl som målet att bli en fossilbränslefri region år 2030. Klimat- och energistrategin är bred och omfattar samtliga klimatgaser. Den redovisar en lång rad önskvärda åtgärder som kan bidra till att uppnå mål och delmål, och vill på så sätt inspirera till kraftfulla åtgärder. Region Kalmar län stödjer denna ambition.

Som alltid krävs en prioritering mellan olika insatser och rätt resurser (ekonomiska, tekniska, personella osv) för genomförande. Beslut om detta ligger hos varje enskild huvudman, men med samarbete kan det skynda på processen. Mycket kan göras på regional nivå, men utvecklingen i länet påverkas också av faktorer som ligger utanför vad länets aktörer själva kan besluta om. Det gäller t.ex. teknikutveckling samt nationella och internationella beslut och styrmedel.

Den framtagna klimatstrategin innehåller strategiska områden men också föreslagna konkreta aktiviteter. Regionen ser hellre att strategin ska öppna upp för egna förslag inom strategiområdena än att strategin blir för detaljerad. Det är viktigt för trovärdigheten att aktiviteterna är avstämde med utförarna, då vissa förslag är orealistiska att genomföra. Här kan särskilt framhållas förslaget om att införa gratis kollektivtrafik, som skulle innebära en kostnad för regionen om ca en halv miljard, vilket motsvarar dagens kostnad.

Region Kalmar län förutsätter att arbetet framåt är tänkt att genomföras inom Klimatsamverkan Kalmar län, med länsstyrelse och Region Kalmar län som huvudmän, men ser gärna ett förtydligande kring detta.

Region Kalmar län välkomnar avsnittet om klimat- och energi i fysisk planering, forskning, innovation, näringslivsutveckling och miljötillsyn ur ett regionalt perspektiv. Regionen vill understryka vikten av att arbeta proaktivt med dessa frågor. Kalmar län behöver, precis som andra regioner, ha ett kraftfullt klimatarbete så att utsläppen av växthusgaser minskar i snabb takt. Det arbetet kan samtidigt generera viktig ny kunskap om teknik med kunskap som kan spridas till andra, vilket i sin tur gynnar ekonomisk utveckling i den egna regionen.

Strategier

Det saknas övergripande strategier för att nå uppsatta mål och delmål och länsstyrelsen föreslår lyfta in nedanstående strategier från handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region också i klimat- och energistrategin:

- Minimera och effektivisera användningen av energi och råvaror.
- Cirkulera resurser, genom att se avfall som en tillgång.
- Konvertera från fossil energi till förnybar sådan.
- Producera förnybar energi, men också tjänster och produkter som underlättar övergången till ett fossilbränslefritt samhälle.
- Kompensera de klimatutsläpp vi inte kan undvika.

Det finns också andra delar som är viktiga för att lyckas och som handlar om samverkan i länet. Länets aktörer ska:

- i allt arbete inkludera länets regionala utvecklingsstrategis tre horisontella perspektiv – kompetensförsörjning, digital omställning och internationellt samarbete
- profilera regionen som en föregångare när det gäller klimatfrågor och hållbar tillväxt och aktivt nyttja möjligheten till pilot- och demonstrationsprojekt
- samarbeta över administrativa och geografiska gränser och aktivt söka ny kunskap och nya samarbeten såväl inom som utom landet
- tänka nytt, ifrågasätta gamla mönster och prova nya lösningar
- underlätta för företag, organisationer och enskilda att öka sin kunskap och medvetenhet och att kunna agera på ett klimatriktigt sätt vara aktiva i påverkansarbete när det gäller frågor som är strategiska för regionen

Svar på frågeställningar som länsstyrelsen särskilt vill ha synpunkter på:

1. Beskriv hur din organisation kan använda strategin i ert klimat- och energiarbete.

Gemensamma målsättningar för länet är en nyckelfaktor för att nå framgång inom en lång rad områden och regionen välkomnar därför uppdaterade och gemensamma mål för länets klimat- och energiarbete.

Klimat- och energistrategin utgör en gemensam plattform och vägledning till det fortsatta arbetet såväl i egen verksamhet som länet i stort. I samband med uppdatering av styrdokument, exempelvis Klimatstrategi, kommer kopplingen till denna Klimat- och energistrategi ses över.

2. Vilka områden kan er organisation medverka inom för att bidra till att nå målen till 2030?

Beskrivningen nedan är kopplad till det interna verksamhetsperspektivet:

Resor och transporter

Länets busstrafik är redan omställd till 60 % biogas och 40 % HVO sedan augusti 2017. Från den 1 januari 2020 kommer även serviceresor vara fossilbränslefria och drivas till största delen på biogas. Även omställning av tjänstebilar till fossilbränslefria fordon, biogas och el pågår. Det handlar inte bara om att byta bränsle utan en omställning till ett hållbart resande, d.v.s. övergång till videomöten, samåkning, nyttjande av kollektivtrafik samt cykel i tjänst om så möjligt. Antalet tjänstebilar ska reduceras i takt med att nyttjandet av video och samåkning ökar. När det gäller godstransporter, budbilar och ambulanstransporter så bidrar regionen genom att löpande ställa allt hårdare krav i upphandling på bränsleeffektivitet och förnyelsebara drivmedel. Region Kalmar län kan även bidra till utbyggnad av infrastruktur av laddstolpar för elbilar. Totalt planeras 24 laddplatser vilka beräknas vara i drift juni 2019.

Förnybar energiförsörjning/ Industri och företag/ Byggnader och fastigheter

När det gäller förnyelsebar energiförsörjning så bidrar Region Kalmar län i egenägda fastigheter där det i princip enbart används förnyelsebar el och värme. Sjukhusens reservkraft som nyttjas i händelse av elavbrott är dock fossil idag. När regionen hyr lokaler försöker det ställas krav på förnyelsebar energi i den mån det är möjligt. I alla nybyggda fastigheter planeras solceller i princip alltid in i grundutförandet på regionens byggnader. Även sedumtak planeras in där så är möjligt, exempelvis nya psykiatrier som nu byggs i Kalmar. Miljöcertifiering nivå silver eller guld följs vid all nybyggnation, en byggnad ska under planperioden 2019-2021 certifieras.

Vid framtida installation och förändringar gällande köldmedia väljer regionen köldmedia (växthusgas) med låg GWP (global warming potential).

Region Kalmar län fortsätter att arbeta för energieffektivisering i egenägda fastigheter. Den föreslagna målsättningen om 30 % minskning av energianvändningen till 2030 från 2005 års nivå är oerhört tuff och kräver stora insatser. Det blir mycket svårt att uppnå i befintligt fastighetsbestånd.

Klimatsmart jord och skogsbruk

Genom att ställa krav vid upphandling av livsmedel, om möjligt öka andelen närproducerade livsmedel, kan verksamheten bidra till minskade utsläpp av växthusgaser.

Klimatsmart konsumtion

Regionen kan bl.a. bidra genom att ställa krav i upphandling. Som tidigare nämnts görs olika upphandlingar för att bidra till en minskad klimatpåverkan bl.a. laddstolpar, lustgasdestruktor, livsmedel, förbrukningsmaterial, solceller m.m.

Regionen jobbar med att bereda recept för att blanda in mer grönsaker i köttträtter samt arbetar systematiskt för ett minskat matsvinn. Matavfall sorteras ut på allt fler enheter i länet.

En strategi för klimatkompensation för flygresor har införts för att minska flygandet i egen verksamhet. Medel som avsätts ska nyttjas för omställning av tjänstebilar till att bli fossilbränslefria.

Arbetet med återbruk och samverkan med biståndsorganisation har införts sedan flera år tillbaka för att förlänga livslängden på sjukvårdsmaterial och säkerställa att detta kommer till nytta i utvecklingsländer. En ökad digitalisering gör det allt mer möjligt med vårdkontakt på distans såväl som att boka bussresa via app.

3. Är rätt insatsområden och inriktningar utpekade och beskrivna.

Regionen anser att de sex valda insatsområdena är lämpliga och relevanta att arbeta vidare inom. Några föreslagna aktiviteter i Klimat- och energistrategin är redan pågående medan andra kan ses som inspiration eller goda exempel. Insatser inom området "Resor och transporter" är i flera fall starkt kostnadsdrivande. En del insatser är ur kostnadsperspektiv orealistiska, exempelvis förslaget om gratis kollektivtrafik.

Området klimatsmart konsumtion är särskilt utmanande och kräver ett bredare perspektiv än det egna geografiska länet då en stor del av produkter som upphandlas till bl.a. hälso- och sjukvården ofta produceras i andra delar av världen.

4. Ange dina övriga synpunkter på innehållet, både generella och detaljerade. Disponera dina synpunkter efter strategins kapitel och sidnummer.

Nedan följer en rubrik som beskriver vad kommentaren avser samt sidor där detta återfinns i text.

- **Mål behöver bli tydligare (sid 3 och 20)**

De övergripande klimatmålen för Kalmar län redovisas dels i sammanfattningen på sida 3 dels på sidan 20. Målen är svåra att förstå.

Att tala om att utsläppen år 2030 ska vara 80 % lägre än 1990 betyder ingenting om inte samtidigt de faktiska talen redovisas (exempelvis mål 1, men även mål 3). Om målen ska ges denna utformning behövs en bilaga som på ett pedagogiskt sätt visar vad detta innebär. Energieffektiviseringen ska dessutom mätas som tillförd energi i relation till BRP.

- **Strategin (sid 12)**

Komplettera gärna med en fjärde punkt, att strategin också ska bidra till ett växande näringsliv för hållbar utveckling (jämför de övergripande målen i RUS:en och för en fossilbränslefri region).

- **Kollektivtrafikens marknadsandel (sid 30)**

Kollektivtrafikens marknadsandel i länet anges till 8 % år 2016. Det året är med största sannolikhet förknippat med ett mätfel. År 2017 var marknadsandelen 14 % och 2018 12 %. Dessa tal är mera rättvisande.

- **Miljövänligare tågresor (sid 30)**

Kalmar länstrafik har utrett förutsättningarna för en fossilfri tågdrift på Stångådalsbanan och Tjustbanan. Tågbanorna bör elektrifieras för att sänka utsläppen. Delelektrifiering i kombination med batteridrift är ett intressant alternativ som också tillåter en rustning av banorna i etapper.

- **Infrastruktur (sid 30 och 32)**

Det är önskvärt att infrastruktur för alternativa fordonsbränslen och el finns tillgänglig över hela länet. I ett första skede bör utbyggnad av infrastrukturen för elbilsladdning, biogas eller vätgas dock ske med hänsyn till knutpunkter och starka stråk. Frågan är viktig att beakta i den kommunala planeringen för framtiden i Kalmar län. Utbyggnad av biogas sker idag bl.a. med koppling till kollektivtrafikens övergång till detta bränsle.

- **Flyg (sid 31)**

Transporter, bland annat flygtrafik, bidrar till ökade koldioxidhalter i atmosfären. För att minska flygets miljöpåverkan bör man på

nationell nivå ta fram incitament för flygbolagen att öka användningen av koldioxidneutrala alternativ (biobränsle).

Samtidigt har flyget en särställning i regionen när det gäller resor till och från huvudstaden samt till internationella förbindelser. Detta eftersom alternativa kollektiva resmöjligheter saknas eller är bristfälliga. En tydlig indikation på denna särställning är att Kalmar Öland Airport 2016 av EU-kommissionen blev godkänd för ett s.k. SGEI-förordnande. Det innebär att ”utföra en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse”.

- **EU och nationella nivån styr mot fler elbilar (förslag till insatser, sid 36)**

Förändringar i ”Clean Vehicle Directive” förväntas träda i kraft i juni 2021. Det viktigaste förslaget till insats inom området ”Resor och transporter” bedöms därför vara att försäkra sig om att länet har tillgång till tillräcklig överföringskapacitet och effekt för el för att möta det ökade behovet inom flera olika sektorer samt förmågan att hantera avbrott i eltillförseln. Idag ägs elstolpar av en rad olika aktörer med olika regler för tillträde, betalning osv. Här bör samordning stöttas och uppmuntras för att det ska bli enklare att tanka med el.

- **Kollektivtrafik och privat trafik kompletterar varandra (förslag till insatser, sid 36)**

Befolkningsprognoser för länet tyder på en glesare bosättning i länets landsbygder framöver. Kollektivtrafiken behöver fortsätta att utvecklas i de starka kollektivtrafikstråken. Vid ”viktiga bytespunkter” bör möjligheterna att parkera bil och cykel förbättras. På så vis kan kollektivtrafiken vara attraktiv för huvuddelen av resan till arbete eller studier.

- **En samhällsplanering som främjar kollektivt resande (förslag till insatser, sid 36)**

En fortsatt och utvecklad samverkan mellan regionen och kommunerna för att tidigare och på ett delvis nytt sätt låta förutsättningarna för att kollektivtrafikförsörja städer och samhällen styra bebyggelseplaneringen är ett annat förslag till insats inom området ”Resor och transporter”.

- **Klimatsmart jord och skogsbruk (sid 50-55)**

Förslaget till klimat- och energistrategin resonerar om att en större biogasproduktion inte får medföra en ökning av djurbesättningen, eftersom det skulle innebära en större klimatpåverkan genom ökade växthusgasutsläpp som metan. Ett större djurantal behöver dock inte nödvändigtvis innebära ökade klimatutsläpp. De samlade klimatutsläppen påverkas av djurslag, driftsformer, omhändertagande av gödsel m.m.

Kalmar län "exporterar" stora mängder livsmedel, i första hand till andra delar av landet. Därför bör regionen kommunicera vikten av att i första hand köpa svenska produkter med låg klimatpåverkan, även om de inte alltid är närproducerade.

Konsumtionen av kött behöver minska. Det är av flera skäl önskvärt att det kött som konsumeras är svenskt och att kunden, när hen väljer s.k. "rött" kött, väljer naturbeteskött eller viltkött. Länets lantbrukare producerar betydligt mer kött och animaliska produkter än vad som konsumeras i länet. Här är länets livsmedelsstrategi och miljömålsarbete viktiga verktyg för att stötta en fortsatt god utveckling.

Klimat- och energistrategin resonerar om att inte avverka mer skog än vad som görs i dagsläget. Det kan dock vara befogat och beslut måste därför föregås av en analys utifrån ett bredare samhällsperspektiv. Exempelvis om råvaran används till att ersätta fossil energi eller produkter som ger upphov till stora utsläpp av växthusgaser.

Ett ökat byggande i trä är positivt. Klimat- och energistrategin resonerar i samma avsnitt också om att ett ökat skydd av produktiv skogsmark kan skydda värdefulla naturvärden och gynna en ökad kolsänka i skog och mark. Det är riktigt, men det är i så fall inte byggande i trä som ska begränsas utan snarare nyttjande av skog till produkter med lägre förädlingsvärde.

Region Kalmar län anser att privat ägande och brukande av skogen bör värnas och att en sådan förvaltning ger goda förutsättningar för ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

- **Klimatsmart konsumtion (sid 59)**

Text och bild resonerar blandat om produktion och konsumtion och resonerar också blandat om regionala och nationella utsläpp. Avsnittet behöver därför förtydligas.

7 HÅLLBAR ENERGI
FÖR ALLA

9 HÅLLBAR INDUSTRI,
INNOVATIONER OCH
INFRASTRUKTUR

11 HÅLLBARA
STÄDER OCH
SAMHÄLLEN

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGEN

12 HÅLLBAR
KONSUMTION
OCH PRODUKTION

7 HÅLLBAR ENERGI
FÖR ALLA

9 HÅLLBAR INDUSTRI,
INNOVATIONER OCH
INFRASTRUKTUR

11 HÅLLBARA
STÄDER OCH
SAMHÄLLEN

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGEN

12 HÅLLBAR
KONSUMTION
OCH PRODUKTION

15 EKOSYSTEM OCH
BIOLOGISK
MÅNGFALD

9 HÅLLBAR INDUSTRI,
INNOVATIONER OCH
INFRASTRUKTUR

11 HÅLLBARA
STÄDER OCH
SAMHÄLLEN

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGEN

12 HÅLLBAR
KONSUMTION
OCH PRODUKTION

7 HÅLLBAR ENERGI
FÖR ALLA

9 HÅLLBAR INDUSTRI,
INNOVATIONER OCH
INFRASTRUKTUR

11 HÅLLBARA
STÄDER OCH
SAMHÄLLEN

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGEN

Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019 - 2023

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Länsstyrelsen
Kalmar län

7 HÅLLBAR ENERGI
FÖR ALLA

15 EKOSYSTEM OCH
BIOLOGISK
MÅNGFALD

11 HÅLLBARA
STÄDER OCH
SAMHÄLLEN

Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019–2023

Meddelande 20XX:xx

ISSN 0348-8748

Utgiven av:
Ansvarig avd./enhet:
Författare:

Länsstyrelsen Kalmar län
Samhällsbyggnadsenheten
Ted Sjö Dahl och Madeleine Mårtensson.

Karttillstånd:

Länsstyrelsen Kalmar län © Lantmäteriet

Förord

Rapportens förord skrivs efter remiss.

Remiss

Innehåll

Förord.....	1
Sammanfattning	3
Bakgrund	5
Klimatförändringar.....	5
Internationella och nationella klimatmål	7
Koldioxidbudget Kalmar län 2020–2040	10
Metodik	12
Om klimat- och energistrategin	12
Relaterade regionala program och styrdokument.....	13
Genomförande av klimat- och energistrategin	16
Fysisk planering, forskning, innovation och näringsliv	18
Vision och övergripande mål	20
Kalmar läns vision.....	20
Övergripande mål	20
Regionala förutsättningar och nuläge	23
Insatsområden.....	27
Resor och transporter.....	28
Förnybar energiförsörjning.....	37
Industri och företag	42
Byggnader och fastigheter.....	46
Klimatsmart jord- och skogsbruk.....	50
Klimatsmart konsumtion	56
Ordlista.....	61
Referenser.....	62
Bilaga	62

Sammanfattning

Klimat- och energistrategin för Kalmar län fokuserar på arbetet med att begränsa klimatpåverkan genom att minska utsläppen av växthusgaser. Det gäller alla växthusgaser som påverkar klimatet genom global uppvärmning, exempelvis koldioxid, metangas och lustgas.

I Kalmar län måste utsläppen av koldioxid årligen minska med 16 procent under 2020–2040. Det visar de preliminära siffrorna i koldioxidbudgeten som Uppsala universitet tagit fram. Denna skarpa utsläppsminskning krävs för att Kalmar län som en del av Sverige ska ligga i linje med Parisavtalets mål om max 2 graders global temperaturhöjning. Samtidigt har Kalmar län som mål att vara ett fossilbränslefritt län 2030. Det betyder att utsläppsminskningen behöver vara betydligt större än 16 procent årligen för att vi ska klara de regionalt uppsatta målen. Jämförelsevis har utsläppen av koldioxid mellan 2010 och 2016 i Kalmar län minskat med cirka tio procent enligt Uppsala universitets beräkningar. Parallellt med att vi måste minska utsläppen av koldioxid måste vi även arbeta för att minska utsläppen av andra växthusgaser som metangas och lustgas.

Arbetet med att begränsa klimatpåverkan måste intensifieras. Detta för att ha en rimlig chans att nå de globala, nationella och regionala målen. Detta innebär att beslut alltid måste tas med hänsyn till begränsad klimatpåverkan. Det kan ske genom upphandling av varor och tjänster, riktlinjer och policys, resor och transporter, samhällsplanering, investeringar och beteendeförändringar. Kalmar läns klimat- och energistrategi grundar sig på de internationella och nationella klimat- och energimålen. Den innefattar åtaganden som Sverige och EU antagit genom Parisavtalet, FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling samt de nationella miljö kvalitetsmålen. Strategin är en vägledning för det fortsatta klimat- och energiarbetet i länet och innehåller regionala målsättningar och prioriterade insatsområden för arbetet fram till år 2030.

Klimat- och energistrategin för Kalmar län har tagits fram av Länsstyrelsen Kalmar län genom bred dialog med Region Kalmar län, länets kommuner, olika intresseorganisationer samt näringslivet. Länets vision och klimat- och energimål har tagits fram i samverkan med Klimatkommissionen med tillhörande arbetsgrupp, Klimatsamverkan Kalmar län.

Övergripande klimatmål Kalmar län

- År 2030 ska utsläppen av växthusgaser i Kalmar län vara minst 80 procent lägre än år 1990¹.
- År 2030 är Kalmar län en fossilbränslefri region².
- Energieffektiviteten ska öka kontinuerligt.
 - År 2020 är Kalmar läns energianvändning 20 procent effektivare än år 2005, mätt som tillförd energi i relation till BRP.
 - År 2030 är Kalmar läns energianvändning 50 procent effektivare än år 2005, mätt som tillförd energi i relation till BRP³

¹ Gäller alla växthusgaser, exempelvis koldioxid, metangas, lustgas.

² Inga nettoutsläpp av fossil koldioxid från Kalmar län, producera lika mycket förnybar energi som den totala mängd energi som används i Kalmar län.

³ Målet för år 2030 motsvarar den nationella energiöverenskommelsen.

Prioriterade insatsområden Kalmar län

Klimat- och energistrategin pekar ut sex viktiga insatsområden som prioriterats för att nå de regionala klimat- och energimålen. Inom varje insatsområde presenteras nuläge, förutsättningar samt förslag till insatser. Till varje insatsområde hör ett eller två delmål som är viktiga för att nå de övergripande målen.

Styrmedel på både internationell och nationell nivå är nödvändiga för att möjliggöra omställningen. Klimatfrågan är global men många av lösningarna behöver genomföras på lokal och regional nivå. Strategin presenterar därför insatser som leder till lösningar i vår region. Kalmar län har ett bra utgångsläge för att länets invånare ska kunna leva klimatsmart. Med en gemensam målbild och samverkan mellan länets olika aktörer kan vi nå målen och bidra till ett växande näringsliv för hållbar utveckling.

Bakgrund

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Anledningen är att den naturliga, och livsnödvändiga, växthuseffekten har förstärkts. Det beror på att människans utsläpp av växthusgaser ändrar atmosfärens sammansättning vilket i sin tur bidrar till en störning i klimatsystemet. Systemets sätt att utjämna störningen är att ändra på klimatet⁴.

En förstärkning av växthuseffekten innebär bland annat ökad värmemängd i havet och högre temperatur vid jordytan. Sedan 1800-talet har atmosfärens innehåll av koldioxid ökat med 35 procent. Nuvarande halt av koldioxid i atmosfären överstiger 410 ppm. Det har sin förklaring i förbränning av fossila bränslen såsom naturgas, kol och olja. Den koldioxid som bildas och hamnar i atmosfären blir kvar där under mycket lång tid⁵. Samtidigt har också andra ännu starkare växthusgaser, som metan och dikväveoxid, ökat i atmosfären som en följd av mänskliga aktiviteter.

Historiska, nutida och framtida utsläpp kommer att fortsätta påverka atmosfärens sammansättning och därmed klimatet under lång tid framöver. Människans olika sorters markanvändning har också en påverkan på klimatet. Mer eller mindre skog, jordbruksmark och stadsbebyggande påverkar flöden av energi och vatten mellan atmosfär och mark vilket också påverkar klimatet. Forskare har genom mätningar konstaterat att den globala medeltemperaturen ökat med ungefär en grad sedan 1800-talets andra hälft.

Pågående och framtida klimatförändringar leder och förväntas leda till negativa konsekvenser för både människa och den biologiska mångfalden. Nödvändiga förändringar skyddar inte bara planeten, de ger också möjlighet till modernisering av infrastrukturen som i sin tur skapar nya arbetstillfällen och ett främjat välbefinnande världen över.

Det finns stora möjligheter att förändra samhällets energiförsörjning och använda jordens resurser både mer effektivt och långsiktigt hållbart. En omställning till ett klimatneutralt och fossilbränslefritt samhälle är nödvändigt för att möta den globala klimatutmaningen vi står inför.

⁴ <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/vaxthuseffekten-1.3844>

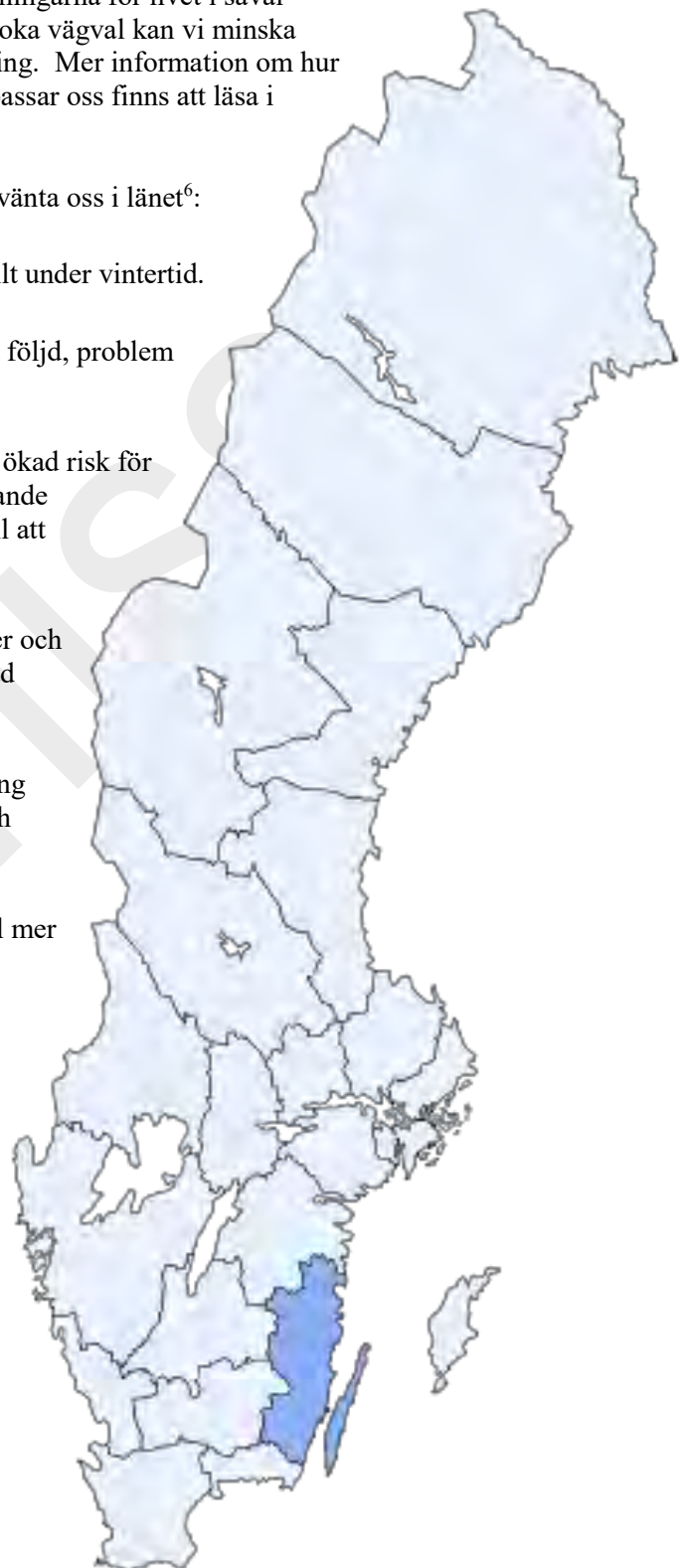
⁵ <https://www.smhi.se/forskning/forskningsnyheter/koldioxidhalten-i-atmosfaren-nar-nya-rekordnivaer-1.126788>

Kalmar län påverkas

Det föränderliga klimatet kommer att påverka förutsättningarna för livet i såväl Kalmar län som Sverige och övriga världen. Genom kloka vägval kan vi minska sårbarheten i Kalmar län och främja en hållbar utveckling. Mer information om hur klimatförändringar påverkar Kalmar län och hur vi anpassar oss finns att läsa i *Regional handlingsplan för klimatanpassning*.

Följande scenarier, och negativa konsekvenser, kan vi vänta oss i länet⁶:

- Årsmedeltemperaturen beräknas öka och framförallt under vintertid.
- Längre värmeböljor med torka och vattenbrist som följd, problem för jordbruken med minskade skördar.
- Stigande havsnivåer som leder till kusterosion och ökad risk för översvämning av bebyggelse i strandnära lågt liggande områden. Översvämmade kustområden kan leda till att känsliga naturtyper riskerar försvinna.
- Varmare vintrar med ökad risk för skadeorganismer och smittbärare. Mindre tjäle i marken kan leda till ökad risk för stormfällning.
- Ökad risk för skogsbränder, både skogsbrandssäsong som risk ökar till följd av varmare temperaturer och ökad avdunstning.
- Skyfall blir vanligare och kraftigare vilket leder till mer översvämningar.

⁶ Klimatologi Nr 26, 2015 Framtidsklimat i Kalmar län

Internationella och nationella klimatmål

Internationella mål

Vid FN:s klimatmöte (COP21) i december 2015 enades världens länder om ett nytt globalt klimatavtal; det så kallade Parisavtalet som ska gälla från år 2020⁷. Avtalet syftar till att hålla den globala medeltemperaturhöjningen väl under två grader Celsius jämfört med förindustriell tid⁸. Det strävar också efter att begränsa temperaturökningen till 1,5 grad för att minska de risker och effekter som följer av klimatförändringarna. Det är dock två mycket tuffa mål och redan idag närmar vi oss 1,5 graders uppvärmning. För att klara 1,5-gradersmålet måste utsläppen halveras varje årtionde. Det betyder, i praktiken, att de globala utsläppen ska minska från cirka 40 miljarder ton koldioxid per år 2020, till 20 miljarder ton 2030, ytterligare halveras till tio miljarder ton 2040 och nå ned till fem miljarder ton 2050.

EU har ratificerat Parisavtalet och unionen har satt upp egna bindande klimat- och energimål, det sätter också ramarna för klimat- och energiarbetet i Sverige. Till 2020 ska utsläppen ha minskat med 20 procent och år 2030 med minst 40 procent. Om andra stora ekonomier tar sitt ansvar för att minska utsläppen lovar EU att minska dem med 30 procent, istället för 20, till år 2030⁹. År 2030 ska EU också ha minst 27 procent förnybar energi samt minst 27 procent ökad energieffektivisering¹⁰. Det långsiktiga målet består i att ha minskat utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till år 2050.

Agenda 2030

FN:s generalförsamling antog Agenda 2030 för hållbar utveckling den 25 september 2015. Det innebär att alla 193 medlemsländer förbundit sig att arbeta för att nå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till 2030. Agendan innehåller 17 mål och 169 delmål – i Sverige kallat de Globala målen. Klimat- och energifrågor utgör en stor del av de globala målen vilket visar hur viktiga de är, globalt sett, för en hållbar utveckling.

Kalmar läns strategier knyter an till följande globala mål:

- God hälsa och välbefinnande
- Hållbar energi för alla
- Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Hållbara städer och samhällen
- Bekämpa klimatförändringarna
- Hållbar konsumtion och produktion
- Hav och marina resurser
- Ekosystem och biologisk mångfald

⁷ <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/miljo--och-energidepartementet/klimatmotet-cop21-i-paris/>

⁸ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

⁹ https://europa.eu/european-union/topics/climate-action_sv

¹⁰ https://ec.europa.eu/clima/citizens/eu_en

Nationella mål

Sedan 1999 har miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan* och *God bebyggd miljö* utgjort stommen för den svenska klimatpolitiken. I juni 2017 beslutade Sveriges riksdag om ett klimatpolitiskt ramverk. Det består av nationella klimatmål och en klimatlag som reglerar regeringens styrning, uppföljning och rapportering av klimatarbetet. Till det hör ett klimatpolitiskt råd.

Begränsad klimatpåverkan

Riksdagens definition är: "Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås"¹¹.

God bebyggd miljö

Riksdagens definition är: "Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas"¹².

Klimatpolitiskt ramverk

Som ett långsiktigt mål har riksdagen beslutat att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För att nå målet har flera delmål beslutats samt ett särskilt sektorsmål för inrikes transporter¹³.

Utsläpp av växthusgaser till år 2020

Utsläppen för Sverige år 2020 bör vara 40 procent lägre än utsläppen år 1990 och gäller för de verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter (det vill säga ESR-sektorn, också kallat "icke-handlande sektor").

Utsläpp av växthusgaser till år 2030

Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn bör senast år 2030 vara minst 63 procent lägre än utsläppen år 1990. Högst åtta procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.

¹¹ <http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/begransad-klimatpaverkan/>

¹² <http://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/god-bebyggd-miljo/>

¹³ <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/det-klimatpolitiska-ramverket/>

Utsläpp av växthusgaser till år 2040

Växthusgasutsläppen i Sverige i ESR-sektorn bör senast år 2040 vara minst 75 procent lägre än utsläppen år 1990. Högst två procentenheter av utsläppsminskningarna får ske genom kompletterande åtgärder.

Utsläpp av växthusgaser till år 2045

Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå nettonollutsläpp får kompletterande åtgärder tillgodoräknas. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990.

Utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter

Växthusgasutsläppen från inrikes transporter (utom inrikes luftfart som ingår i EU:s utsläppshandelssystem, EU ETS) ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010.

Energiöverenskommelsen

Syftet med överenskommelsen är att skapa långsiktiga spelregler för den svenska energiförsörjningen. Överenskommelsen utgör en gemensam färdplan för en kontrollerad övergång till ett helt förnybart elsystem, med mål om 100 procent förnybar elproduktion år 2040¹⁴.

¹⁴ <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/overenskommelse-om-den-svenska-energipolitiken/>

Koldioxidbudget Kalmar län 2020–2040

Uppsala universitet har fått i uppdrag av Länsstyrelsen Kalmar län att ta fram en koldioxidbudget för Kalmar län. De resultat som presenterats här är preliminära, koldioxidbudgeten förväntas vara klar till juni 2019. Det preliminära resultatet visar att Kalmar läns utsläpp av koldioxid måste årligen minska med 16 procent från år 2020. Det krävs för att ligga i linje med Parisavtalet och att hålla den globala uppvärmningen väl under två grader.¹⁵

Koldioxidbudget visar ett begränsat globalt utsläppsutrymme för att kunna hålla oss inom en viss global medeltemperatur (två grader). Vid beräkning av budgetarna tas också hänsyn till prognostiserade utsläpp från cementproduktion, samt upptag och utsläpp från förändrad mark- och skogsanvändning på global nivå, det vill säga, utsläppsutrymme för detta är med i beräkningarna. De utsläpp som tas upp här är energirelaterade koldioxidutsläpp, till exempel från industri och transporter, som sker inom regionen, så kallade territoriella utsläpp. Utsläpp från nationella och internationella flygresor från Kalmar län är också medräknade i budgeten. Utsläpp från övriga växthusgaser som metan och lustgas ingår inte i koldioxidbudgeten, inte heller indirekta utsläpp från konsumtion i andra länder.

Koldioxidbudgeten är summan av utsläppsutrymmet för att klara 2-gradersmålet. I oktober 2018 publicerade FN:s klimatpanel IPCC en specialrapport som visar att skillnaden mellan 1,5 och 2 graders uppvärmning är betydande, och mycket allvarlig, för exempelvis korallrev, klimatrelaterade risker, fattigdom och värmeböljor. Det visar på att det är mycket viktigt att vi lyckas begränsa den globala temperaturökningen till 1,5 grader.

Analys av industriella utsläpp

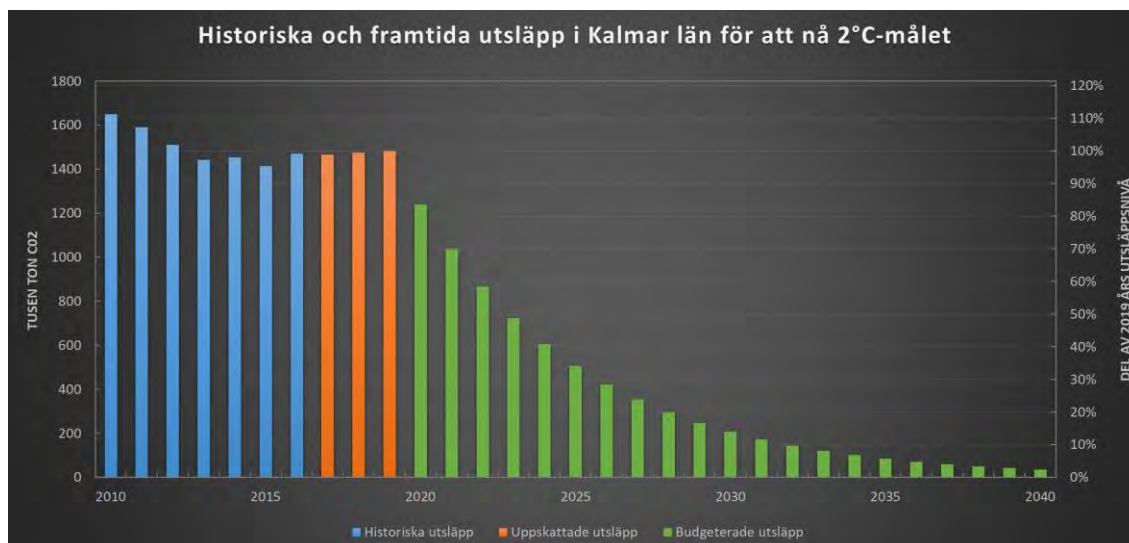
För att skaffa oss en uppfattning av industriella utsläpp i länet som har en betydande påverkan på Sveriges totala utsläpp från anläggningar har vi använt oss av Naturvårdsverkets data för 2017.

Genom att sortera anläggningarna efter stigande utsläpp och beräkna de ackumulerade utsläppen från delar av datasetet framkommer det att elva anläggningar tillsammans står för 60 procent av alla utsläpp och att 45 anläggningar (23 procent) står för 90 procent av alla utsläpp.

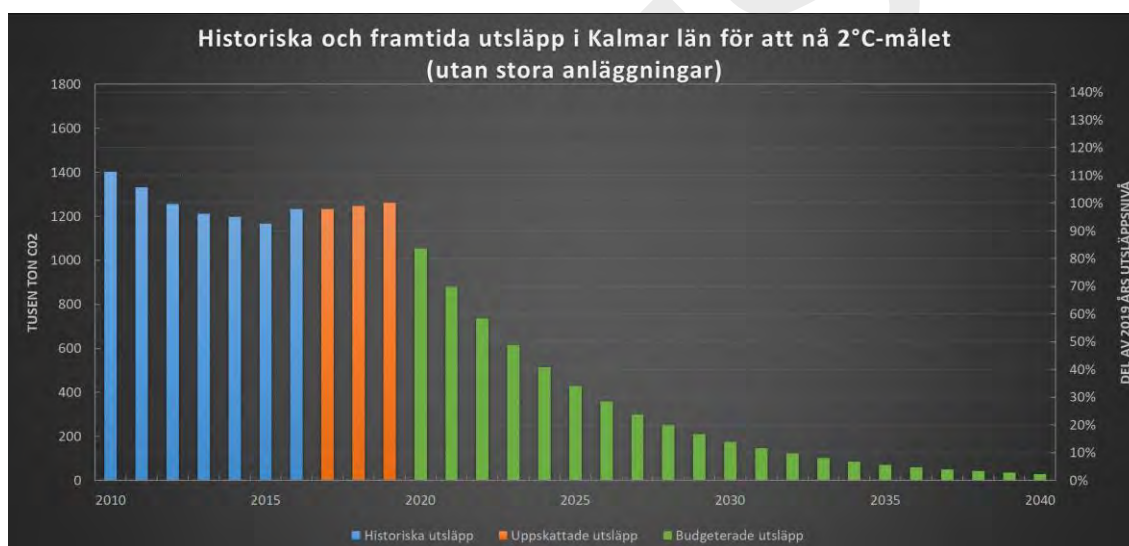
Det innebär en brytgräns för ett utsläpp per anläggning på minst 65 625 ton koldioxid per år, motsvarande tre procent av utsläppet från den största anläggningen. Detta urval av 45 anläggningar skulle kunna utgöra en grund i en kommande diskussion kring vilka utsläpp som ska bokföras lokalt i kommunen eller länet, och vilka som bör lyftas till nationell nivå. I denna rapport presenteras två versioner av koldioxidbudgeten, en som inkluderar alla utsläpp och en som lyft ut utsläppen från lokal till nationell nivå för dessa anläggningar.

I Kalmar län finns Cementa AB i Degerhamn som 2017 släppte ut 250 997 kiloton koldioxid, motsvarande cirka 1,7 procent av Sveriges totala industriella utsläpp. Denna anläggning finns bland de anläggningar som tillsammans står för 90 procent av Sveriges industriella utsläpp.

¹⁵ <http://www.climatechangeleadership.se/koldioxidbudgetar-2018/>

Figur 1. Utsläpp inklusive Cementa AB (överst) och exklusive stora anläggningar (Cementa) (Figur 2). Figurerna visar historiska utsläpp 2010–2016, uppskattade utsläpp 2017–2019, samt budgeterade utsläpp 2020–2040. Utsläppen föreslås minska med en konstant del av föregående års utsläpp. Den högra y-axeln visar utsläpp som procent av basåret 2019.

Figur 2. Utan stora anläggningar (Cementa).

Metodik

Under framtagandet av klimat- och energistrategin har andra regionala strategier, handlingsplaner och styrdokument beaktats. Dialog med berörda aktörer har skett under processens gång. I detta avsnitt beskrivs framtagandet samt relationen till andra regionala planer och strategier.

Klimat- och energistrategin kommer att erbjuda en grund för samspel och samarbete på regional nivå där vi sätter gemensamma mål och insatser för en hållbar framtid.

Om klimat- och energistrategin

Processen

Länsstyrelsen Kalmar län har varit projektledare för arbetet att ta fram den nya energi- och klimatstrategin. Arbetet utgår ifrån uppdraget att med ett långsiktigt perspektiv främja, samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan. Strategin ska bidra till att:

- minska utsläppen av växthusgaser
- produktionen av förnybar energi ökar
- energieffektivisera.

För att strategin ska bli handlingskraftig är den brett förankrad och framtagen i samråd med olika berörda aktörer. Arbetet inleddes därför genom en dialog med kommunpolitiker och tjänstemän, representanter från universitet, regionen, företag och intresseorganisationer. Det syftade till att informera, diskutera och fånga in synpunkter inför arbetet med den nya klimat- och energistrategin. Förankringsarbetet som ägde rum under hösten 2018 avslutades med seminarium och workshop på länsresidenset med representanter från länets alla kommuner, Region Kalmar län samt ett stort deltagande från näringslivet och andra aktörer. Förslag till mål och delmål har presenterats för Klimatkommissionen och Klimatsamverkans länsgrupp.

Länsstyrelsen och Region Kalmar län har i uppdrag att samordna, underlätta och skapa förutsättningar för ett kraftfullt klimat- och energiarbete i länet. Sedan tidigare har Länsstyrelsen Kalmar län och Region Kalmar län därför ett gemensamt handlingsprogram för en fossilbränslefri region 2030. Det pågår en revidering av programmet med syfte att kunna antas under 2019.

Klimat- och energistrategin är bredare och behandlar fler insatsområden och växthusgaser än handlingsprogrammet för fossilbränslefri region. Nya, övergripande, mål har tillkommit med anledning av det nationella målet om nettonollutsläpp av växthusgaser år 2045.

Den reviderade versionen av handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region kommer att fungera som ett handlingsprogram tillhörande Kalmar läns nya klimat- och energistrategi. Aktiviteter, projekt och delmål som ingår i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region presenteras därför inte i klimat- och energistrategin. De övergripande målen återfinns i båda dokumenten. I ett senare skede kommer handlingsprogrammet för fossilbränslefri region inarbetas i ett bredare

handlingsprogram med prioriterade åtgärder för samtliga växthusgaser i syfte att stämma väl överens med klimat- och energistrategin.

Klimat- och energistrategin har en vägledande roll för länets kommuner, näringsliv och organisation och fungera som inspirationskälla. Tillsammans ökar vi möjligheterna att Kalmar län når uppsatta klimat- och energimål och bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

Klimat- och energistrategin ska enligt uppdrag vara färdigställd den 15 oktober 2019. Utvecklingen i samhället går fort och målen kan komma att behöva revideras allt eftersom. Strategin kommer därför följas upp och revideras vart tredje år.

Relaterade regionala program och styrdokument

Nedan listas ett antal regionala planer, strategier och program som relaterar till energi- och klimatstrategin.

- Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2030 (RUS)¹⁶.
- Handlingsprogram för fossilbränslefri region 2030 (nooil)¹⁷. År 2006 satte styrelsen för Regionförbundet i Kalmar län målet om att länet ska vara en fossilbränslefri region 2030. Handlingsprogrammet är en konkretisering av länets regionala utvecklingsarbete (RUS).
- Åtgärdsplanen för de regionala miljömålen. Det är ett förtydligande av arbetet inom området *Minskad klimatpåverkan*.
- Kommunala klimat- och energistrategier och handlingsprogram. Länets kommuner har egna lokala energi- och klimatmål, men har möjlighet att ansluta sig till strategin i valfri utsträckning.
- Infrastrukturplan för förnybara drivmedel och elfordon. Länsstyrelsen Kalmar län ska under 2019 färdigställa en infrastrukturplan gällande elfordon och förnybara drivmedel. Klimat- och energistrategin beaktas i det arbetet.
- Livsmedelsstrategin¹⁸, inte minst inom insatsområden för jord- och skogsbruk samt konsumtion.
- Cykelstrategi för Kalmar län¹⁹. Speciellt under insatsområdet för resor och transporter.
- Biogasstrategin²⁰.

¹⁶ <https://regionkalmar.se/samarbetsportalen/regional-utveckling/samhallsplanering-och-infrastruktur/strukturbild-kalmar-lan/>

¹⁷ <https://regionkalmar.se/samarbetsportalen/regional-utveckling/miljo/en-fossilbranslefri-region/>

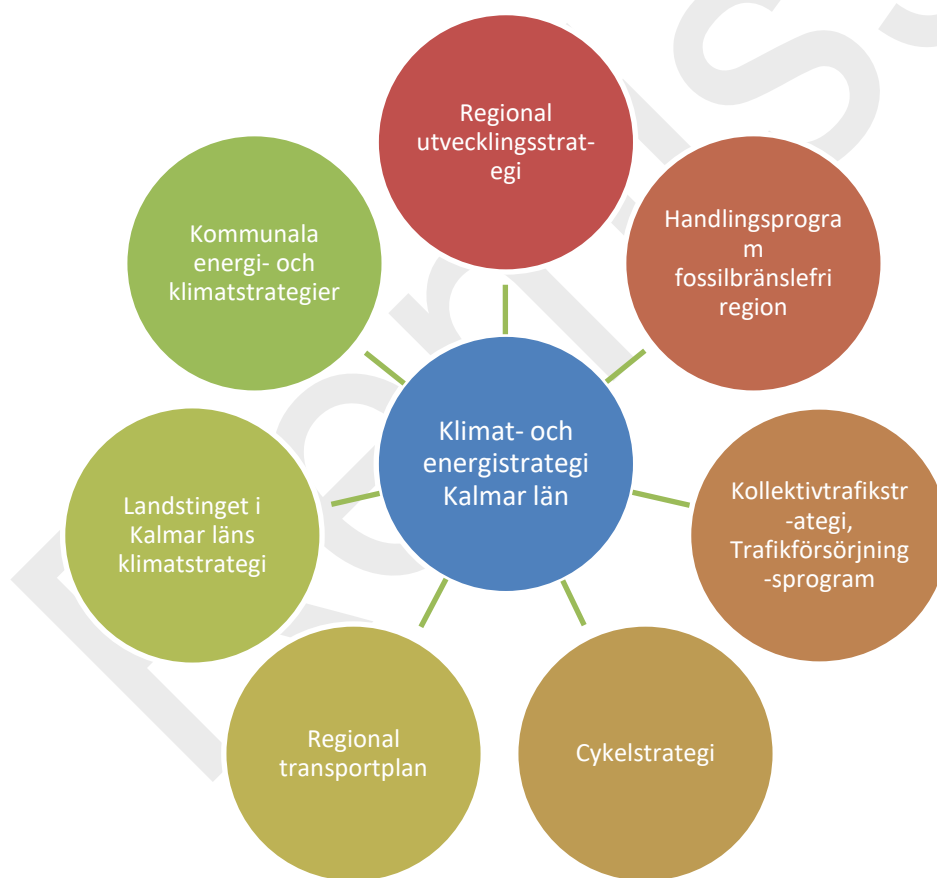
¹⁸ <https://regionkalmar.se/samarbetsportalen/regional-utveckling/naringsliv/livsmedelsstrategi/>

¹⁹ <https://regionkalmar.se/samarbetsportalen/regional-utveckling/samhallsplanering-och-infrastruktur/cykelstrategi/>

²⁰ <http://energikontorsydost.se/regional-strategi-och-handlingsplan-for-biogas-till-fordon>

- Landstinget i Kalmar läns klimatstrategi.
- Strategin har kopplingar till Trafikförsörjningsprogram för Kalmar län samt Kollektivstrategi för 2050²¹.
- Regional transportplan för Kalmar län 2018–2029²².
- Kalmarsundsregionens Renhållares avfallsplan 2015–2022.

Klimat- och energistrategin kommer att erbjuda en grund för samspel och samarbete på regional nivå där vi sätter gemensamma mål och insatser för en hållbar framtid.

²¹ <https://www.kalmarlanstrafik.se/Om-oss/Organisation/Regional-kollektivtrafikmyndighet/>

²² <https://regionkalmar.se/samarbetsportalen/regional-utveckling/samhallsplanering-och-infrastruktur/regional-transportplan-kalmar-lan/>

Avgränsningar

Klimat- och energistrategin har fokus på begränsad klimatpåverkan. Det vill säga minskade utsläpp av växthusgaser, energiomställning till förnybara energikällor och energieffektivisering ur ett regionalt perspektiv. Den behandlar inte de negativa effekter som ett förändrat klimat ger upphov till – till exempel stigande havsnivåer, översvämningar, ras, skred och värmebölja – som samhället måste anpassas efter. Det går istället att läsa mer om i *Regional handlingsplan för klimatanpassning*²³.

Läsanvisningar

Klimat- och energistrategin redovisar visionen och de övergripande klimat- och energimålen för Kalmar län. För varje övergripande mål redogörs nuläge och regionala förutsättningar för att nå uppsatta mål. Vidare presenteras sex prioriterade insatsområden. Till varje område hör ett eller två delmål. Det följs av beskrivning av nuläge, regionala förutsättningar och möjligheter/potential. I anslutning till det presenteras förslag på insatser som kan bidra till att nå de uppsatta klimat- och energimålen. En del av målen i detta dokument är tidigare beslutade i handlingsprogrammet för fossilbränslefri region.

Klimat- och energistrategin ger förslag på insatser som kan inspirera till åtgärder i syfte att uppnå de regionalt ställda målen. Till de föreslagna insatserna presenteras ingen tidsättning eller ansvarig aktör. De ska endast fungera som en inspirationskälla och kunna genomföras av alla aktörer som jobbar för att begränsa klimatpåverkan och omställning i länet. Konkreta projekt och aktiviteter för att begränsa klimatpåverkan samt bidra till att vi når uppsatta mål som har en utsatt ansvarig och tidplan finns att läsa i handlingsprogrammet för fossilbränslefri region.

Förslag till insatser under respektive insatsområden är endast till för att exemplifiera insatser som minskar klimatpåverkan (utsläpp av växthusgaser) generellt sett. Det är fritt fram för var och en att inspireras av exemplen.

Med ”kommuner” menar vi Kalmar läns kommuner samt Region Kalmar län som formellt är en landstingskommun.

²³ <https://www.lansstyrelsen.se/kalmar/privat/bygga-och-bo/klimatanpassning.html>

Genomförande av klimat- och energistrategin

Klimat- och energistrategin har en viktig roll i omställningen av samhället. Den ska konkretisera och visa vägen för att nå den utpekade målbilden. En av framgångsfaktorerna är en fortsatt dialog och ett samlat agerande från alla aktörer i Kalmar län.

Strategin ska fungera som en vägledning och stöd för att kunna utveckla och genomföra de insatser som är nödvändiga för att nå klimat- och energimålen. Den ska också fungera som en gemensam plattform för samarbete mellan olika aktörer. Strategin ska ge en tydlig bild av de prioriteringar och ambitioner som finns för länets utveckling. Klimat- och energistrategin bör implementeras i offentliga och privata aktörers verksamheter.

Handlingsplan och uppföljning

Nästa steg i processen och genomförandet av strategin är att bredda och uppdatera befintligt handlingsprogram för en fossilbränslefri region. Det för att handlingsprogrammet ska omfatta prioriterade aktiviteter inom klimat- och energistrategins samtliga områden. Det görs tillsammans med länets aktörer och syftar till att uppnå de klimat- och energimål som återfinns i strategin.

I handlingsprogrammet preciseras och tidsätts insatser/åtgärder och ansvarig organisation pekas ut. Insatserna/åtgärderna ska kunna genomföras av olika aktörer såsom kommuner, företag, organisationer och privatpersoner för att omställningen ska underlättas. Den kommer uppdateras årligen och fungera som uppföljning av länets klimat- och energiinsatser. Dessutom kommer handlingsprogrammet ge en helhetsbild av prioriterade insatser/åtgärder som är aktuella i arbetet för att nå klimat- och energimålen till 2030.

För att klimat- och energistrategin ska ha så stor påverkan som möjligt är det viktigt att den synliggörs på bästa sätt. Länsstyrelsen Kalmar län kommer arbeta vidare med olika sätt att implementera och sprida strategin i länet. Det kan till exempel handla om att ta fram en broschyr innehållandes kort information, att föreläsa om strategin och eller att bygga upp en hemsida (plattform).

Stöd och verktyg för att nå klimatmålen

En stor del av klimat- och energiinsatserna behöver ske inom ramen för befintliga uppdrag hos länets aktörer. En förutsättning för att mål och insatser ska nås är att de är förankrade och beslutade av högsta ledningen.

Att ställa om innebär inte bara kostnader. Många investeringar är direkt ekonomiskt lönsamma, till exempel energieffektiviseringsåtgärder. Investeringar leder till arbetstillfällen och starkare konkurrenskraft på marknaden.

Det finns goda möjligheter till medfinansiering av insatser genom statliga stöd, ersättningar och bidrag. Många av stöden är fokuserade på energieffektivisering, hållbar stadsutveckling, energiproduktion samt transporter.

Några exempel är:

- Investeringsstöd solceller
- Energieffektiviseringsstöd små och medelstora företag
- Investeringsstöd Landsbygdsprogrammet, stöd för förnybar energi, biogas
- Kollektiv och cykeltrafik genom stadsmiljöavtal
- Investeringar för laddstolpar, energikonvertering och biogas genom Klimatklivet
- Bostadsstöd
- Energilagring

Det finns också möjligheter till stöd för större investeringar och projekt genom EU:s strukturfonder, investeringsfonder och sektorsprogram.

Fysisk planering, forskning, innovation och näringsliv

Fysisk planering

Klimat- och energifrågor behöver lyftas in tidigt i den fysiska planeringen. Kommunerna har genom sina översikts- och detaljplaner stort inflytande. Översiktsplanen är ett av kommunens verktyg för att arbeta med hållbar utveckling där utgångspunkten är kommunens vision och målbild av ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser.

Planeringen av nya och omvandling av befintliga bostad- och verksamhetsområden har stor potential att bidra till att begränsa klimatpåverkan och effektivisera energianvändning. I planeringen är det också viktigt att beakta behovet av åtgärder för klimatanpassning till följd av ökade risker för översvämningar, skred och ras som kan uppstå på grund av klimatförändringar.

För ökat utnyttjande av energieffektiva systemlösningar kan kommunerna beakta och i viss mån även reglera frågor gällande energianvändning och värmelösning i avtal om markanvisning, exploatering och fastighetsförsäljning.

Planeringen behöver skapa förutsättningar för ett energieffektivare transportsystem. En stor del av transportsystemets klimatpåverkan kommer från personbilstrafiken. Ett exempel på en kommunal insats är att ta fram en trafikstrategi som är integrerad med kommunens övriga planering och som stödjer arbetet för en minskad klimatpåverkan. Med mål om minskad biltrafik och ökad andel kollektivtrafik, gång och cykel tydliggör kommunen arbetet mot ett hållbart samhälle.

Länsstyrelsens roll är både att vara rådgivande och föra en dialog med kommunerna om hållbar samhällsplanering men även att bevaka ingripandegrunderna enligt 11 kapitlet plan- och bygglagen. I den nya plan- och bygglagen har förändringar gjorts som innebär att planläggning och annan prövning ska beakta klimatförhållanden och verka för minskad klimatpåverkan. Samhällsplaneringen förväntas bidra till detta genom en mer transport- och energieffektiv samhällsstruktur.

Samverkan är en viktig del för att nå minskad klimatpåverkan, till exempel genom att introducera nya och innovativa lösningar på gemensamma plattformar och skapa möjligheter för erfarenhetsutbyten. På regional nivå krävs samverkan kring frågor som rör teknisk infrastruktur, terminaler, nät för el, biogas, fjärrvärme och andra system med regional utbredning och funktion.

Länsstyrelsen Kalmar län projektleder ett nationellt projekt, "Länsstyrelserna - Tillsammans för klimat- och energifrågor i fysisk planering", som syftar till att öka kunskapen och kapaciteten på landets 21 länsstyrelser i arbetet med att främja integrationen av energi- och klimataspekter i kommunal fysisk planering. Målet är att bidra till arbetet med att nå svenska och internationella miljö- och klimatmål. Detta ska ske genom att samla in, sammanställa och dela kunskap, goda exempel och verktyg som har tagits fram inom sakområdet.

Forskning, innovation och näringsliv

Varje år delar Kalmar- och Växjö kommun ut stora Linnéstipendiet på Linnéuniversitet. Stora Linnéstipendiet är till för forskning inom ekologisk hållbar utveckling och har syftet att främja forskning om hållbara lösningar för framtiden inom teknik, biologi och ekologi. Stipendiet är framtaget för att skapa nya tekniska lösningar och uppmuntra till innovation samtidigt som det kan främja nytänkande och beteendeförändringar hos individer. Detta för att utveckla våra egna tankar om hållbarhet, sparsam konsumtion och smart produktion²⁴.

Kalmar län har en historia av att kunna tillvarata begränsade resurser. Detta speglas även idag i länets utveckling av en resurssnål produktion genom att sparsamt använda våra naturresurser. Tillsammans ska vi i länet fortsätta denna tradition genom att utveckla länets innovationsförmåga och kunna bli ännu bättre på att förvalta idéer till nytta. Därmed ska vi bidra med lösningar till nya produkter, tjänster och metoder för att skapa regionala arbetstillfällen och vara en stark konkurrenskraft på marknaden.²⁵ Genom en resurssnål produktion och en stark innovationsförmåga kan vi etablera ett hållbarhetstänk med fokus på klimatsmarta lösningar för att främja länets näringslivsutveckling och vår hållbara utveckling.

Länet ska främja företag som genom innovativt arbete bidrar med hållbara och koldioxidsnåla lösningar för samhällsutmaningar som länet möter. Näringslivet i Kalmar län verkar även på den internationella marknaden. Genom att vi tillvaratar innovationer och idéer och stöttar nya och etablerade företag kan vi upprätthålla samt stärka vår konkurrenskraft jämt mot andra företag från hela världen. För att aktörer inom näringslivet ska kunna producera och konsumera hållbara varor och tjänster behöver vi också god kunskap och kompetens inom hållbar utveckling.

Miljöbalken

I Miljöbalken står det att alla verksamhetsutövare ska hushålla med energi och i första hand använda förnybara energikällor. I dagsläget har kravet inte tillämpats i den utsträckning som det ges utrymme för. Det står också att alla som bedriver en verksamhet har en skyldighet att ha tillräcklig kunskap om sin verksamhets miljöpåverkan och att vidta försiktighetsåtgärder för att motverka skador på miljön²⁶.

²⁴ <https://medarbetare.lnu.se/medarbetare/stod-och-service/forskningsadministration/stipendium/kalmar-och-vaxjos-stora-linnestipendium-for-forskning-inom-ekologisk-hallbar-utveckling/>

²⁵ <http://www.innovationskraftkalmarlan.se/wp-content/uploads/2015/04/Innovationsagenda-for-Kalmar-lan-2015-2020.pdf>

²⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/miljobalk-1998808_sfs-1998-808

Vision och övergripande mål

I följande avsnitt presenteras Kalmar läns vision och övergripande klimat- och energimål tillsammans med en nulägesbeskrivning samt regionala förutsättningar. Målen ska bidra till att uppnå Sveriges nationella mål om nettonollutsläpp av växthusgaser 2045.

Kalmar läns vision

I Kalmar län tar vi tillsammans ansvar för att minska utsläppen av växthusgaser. Energin är förnybar, energianvändningen effektiv och utsläppen av växthusgaser går mot noll.

Övergripande mål

- 1 År 2030 ska utsläppen av växthusgaser i Kalmar län vara minst 80 procent lägre än år 1990²⁷. *Indikator 1*
- 2 År 2030 är Kalmar län en fossilbränslefri region (målet återfinns i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region). *Indikator 2*
- 3 Energieffektiviteten ska öka kontinuerligt. År 2020 är Kalmar läns energianvändning 20 procent effektivare än år 2005, mätt som tillförd energi i relation till BRP. 2030 är motsvarande siffra 50 procent (målet återfinns i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region). *Indikator 3*.

Indikatorer

- 1 Totala utsläpp av växthusgaser i Kalmar län per år. Källa: Emissionsdatabasen, RUS
- 2 Slutanvändning energi efter län och kommun. Källa: SCB
- 3 Tillförd energi i förhållande till BRP. Källa: SCB

²⁷ Målet omfattar utsläpp som sker från verksamheter i Kalmar län som geografiskt område. Utsläppen räknas som koldioxidekvivalenter och omfattar växthusgaser som ingår i Sveriges rapportering till UNFCCC (FN:s klimatkonvention)

Fördelar med omställning

Klimat- och energistrategin grundar sig på internationell och nationell klimatpolitik. För att de etablerade klimat- och energimålen ska vara möjliga att nå krävs ambitiösa insatser. Hela samhället måste ställa om till nya hållbara lösningar vilket är en stor utmaning. En sådan omställning öppnar samtidigt upp för möjligheter och förbättringar inom en rad olika områden.

Några exempel:

Regional tillväxt och utveckling

- Nya arbetstillfällen skapas och företagens konkurrenskraft ökar.
- Innovationer och nya idéer skapar ny företagsamhet.
- Företag står rustade och anpassade för det nya hållbara samhället med upphandlingskrav på produkter och tjänster.
- Införande av en cirkulär ekonomi leder till nya affärsmöjligheter där man sätter värde på avfall och nya samarbeten kan etableras.
- Efterfrågan på bioenergi ökar och skapar mervärden både ekonomiskt som cirkulärt.
- Energieffektivisering i företag, industrier byggnader minskar vårt behov av energi och kostnader vilket kan stärka företagens/privatpersoners ekonomi och lönsamhet.
- Den regionala och lokala produktionen av bio och fossilfri energiproduktion minskar vårt beroende av energiimport, vi står starkare vid eventuella kriser.
- Mer intäkter från en ökad turism då vi får renare hav, bättre kollektivtrafik och starkare miljöpolicy.

Medborgarnas hälsa förbättras

- Nya arbetsmöjligheter skapas och bättre levnadsstandard.
- Luften förbättras när transporterens utsläpp av hälsovådliga luftföroreningar minskar.
- Människors hälsa förbättras med minskade buller från förbränningsmotorer.
- Förbättrade förutsättningar för gång och cykel och kollektivtrafik minskar behovet av egen bil vilket reducerar transportkostnader och utsläpp.
- Mer gång och cykel kan ge stora folkhälsoeffekter genom mer vardagsmotion.
- Mindre köttkonsumtion och mer vegetabilisk kost.

Bra för den offentliga verksamheten

- Minskade kostnader för sjukvården när människors hälsa förbättras.
- Utveckling och starka arbetsmarknad ger större skatteintäkter.
- Minskade kostnader när arbetsmarknaden stärks och minskat behov av sociala skyddsnät.

Bra för miljön

- Transportbehovet av fossilenergi kan minska med egen produktion av fossilfri bioenergi.
- Minskat slöseri med naturresurser med en mer cirkulär ekonomi och återbruk, återvinning.
- Spridning av mikroplaster minskas genom mindre användning av plaster.
- Cirkulära system minskar användandet av naturresurser.

Remiss

Regionala förutsättningar och nuläge

Kalmar län är ett landsbygds-län där många är beroende av bilen och där kollektivtrafiken inte alltid kan täcka allas behov. Transporter står för ungefär en tredjedel av växthusgasutsläppen och merparten av koldioxidutsläppen i länet. Länet har också en stor livsmedelsproduktion med stora utsläpp av metan och lustgas som följd. Jordbruket står i sin tur för ungefär en tredjedel av växthusgasutsläppen. I omställningen behöver utsläppen av koldioxid, metan och lustgas minska samtidigt som näringslivet utvecklas och de lokala förutsättningarna tillvaratas.

Länet har även stora areal av skog och tillgång på bioenergi. Bioenergi är en förnyelsebar råvara där skog binder koldioxid när den binds i byggnadsmaterial eller biomassan ökar. För att nå de globala/nationella eller regionala klimatmålen behöver betydligt mer koldioxid bindas. Då gäller det att vi bedriver en hållbar skogs-näring där vi arbetar för att binda mer koldioxid än idag. Ett bra sätt att binda koldioxid hållbart är att bygga i trä. Det råder en bostadsbrist i länet där många nya bostäder måste uppföras. Ett sätt att bemöta det är att arbeta för att trä väljs som byggnadsmaterial där det är möjligt.

Utveckling av växthusgasutsläpp i Kalmar län

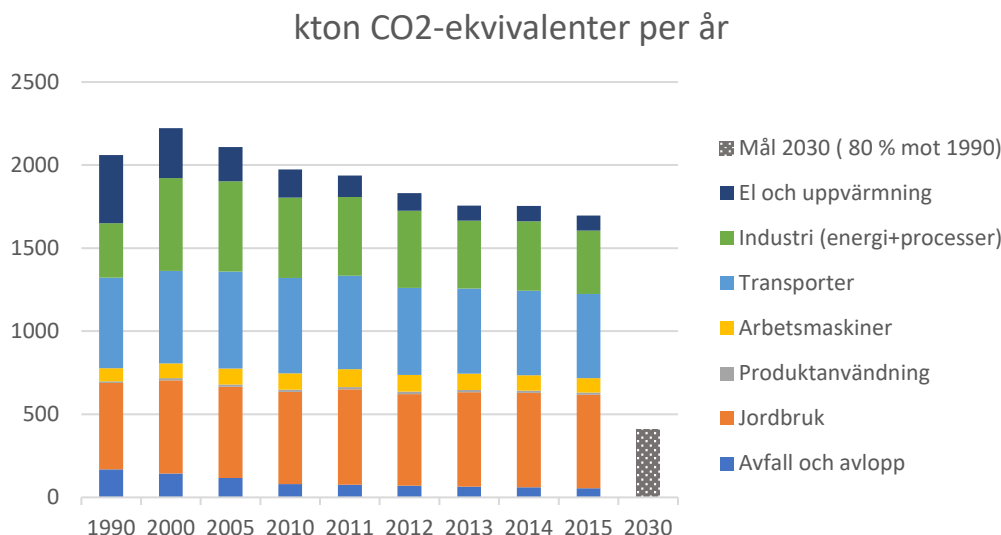
Nedan presenteras nuläget för de tre övergripande målen för Kalmar län. Detta för att ge en överblick av utgångspunkten för att nå målen.

År 2018 uppgick Kalmar läns invånarantal till 244 502. Länets yta uppgår till 11 171 km² och består av 12 kommuner.

Utsläppen av växthusgaser i Kalmar län har minskat med 18 procent från 1990 till 2015. De fossila koldioxidutsläppen har minskat med 31 procent under samma tidsperiod. På nationell nivå är motsvarande minskning 24,6 procent.

Länets största utsläpp kommer från jordbruk, transporter och energiförsörjning. Det innebär att dessa områden är prioriterade för omställningsåtgärder. Men utsläppen av klimatpåverkande gaser i Kalmar län måste minska inom alla sektorer. I dagsläget är två tredjedelar av länets energianvändning förnybar. Målet är att verka för ett fossilbränslefritt och klimatneutralt län med en effektiv energianvändning samtidigt som näringslivet blomstrar och bidrar till hållbar utveckling.

Ny teknik, ökad medvetenhet, beteendeförändringar och innovationer kan bidra till att omställningen går allt snabbare. Kunskapen och förståelsen för klimat- och energifrågor måste dock öka. Det kan främjas med hjälp av en bredare och större samverkan mellan olika aktörer i länet.

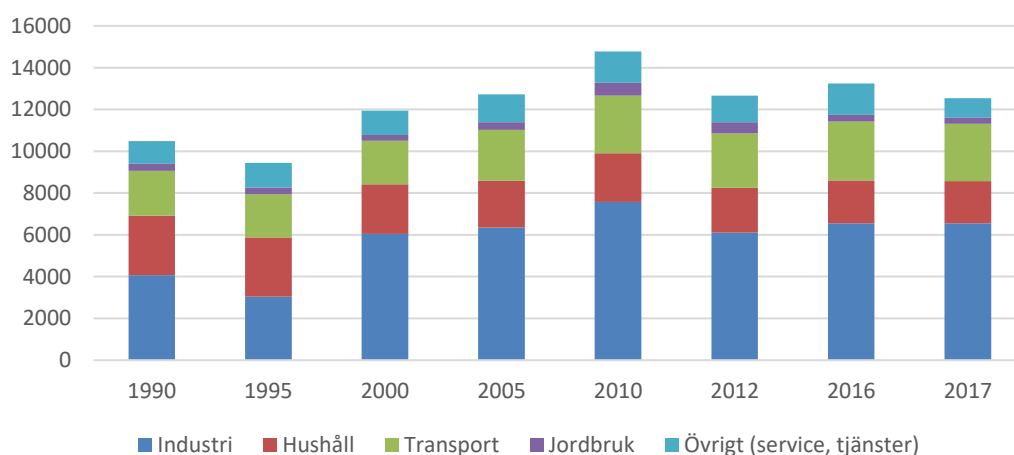
Figur 4. Sektorsvisa utsläpp av växthusgaser i Kalmar län 1990–2015, med mål till 2030. Alla växthusgaser är omräknade i koldioxidekvivalenter. Datakälla: RUS.

Energianvändning i Kalmar län

2016 använde Kalmar län totalt 13,3 TWh energi i olika former. Det motsvarar 3,6 procent av Sveriges totala slutliga energianvändning²⁸. Sedan år 2005 har den årliga energianvändningen i Kalmar län totalt sett legat relativt stabilt mellan 12–13 TWh. Undantaget är år 2010 eftersom det var ett kallt år, då nådde användningen närmare 15 TWh. Jämfört med år 1990 har andelen icke-förnybara bränslen minskat, istället har el, fjärrvärme och förnybara bränslen ökat. Fjärrvärmens ursprung är till stor del förnybart liksom länets regionala elproduktion (OKG borträknat).

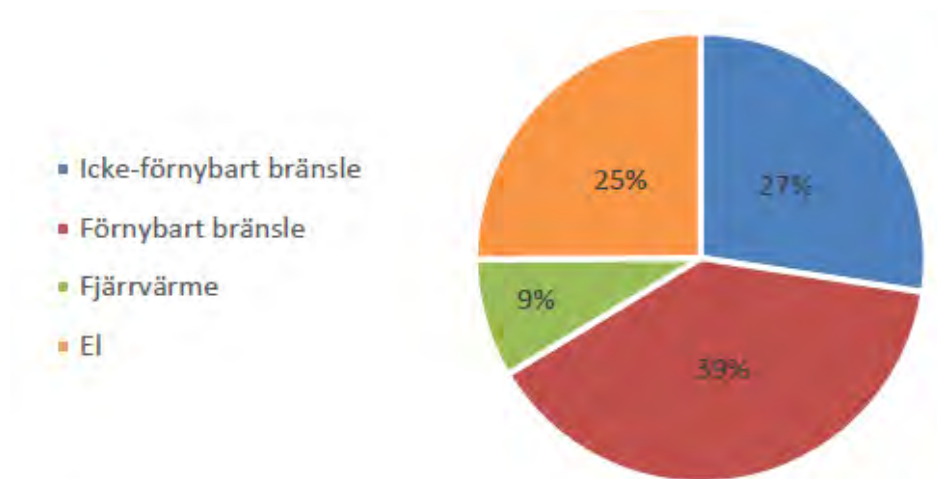
I länet har slutanvändningen av energi ökat med cirka 26 procent, motsvarande siffra för Sverige är en ökning på elva procent åren 1990–2016.

GWh per år

Figur 5 Sektorsvis energianvändning i Kalmar län för 1990–2017. Datakälla SCB

²⁸ Energibalans 2016 Kalmar län

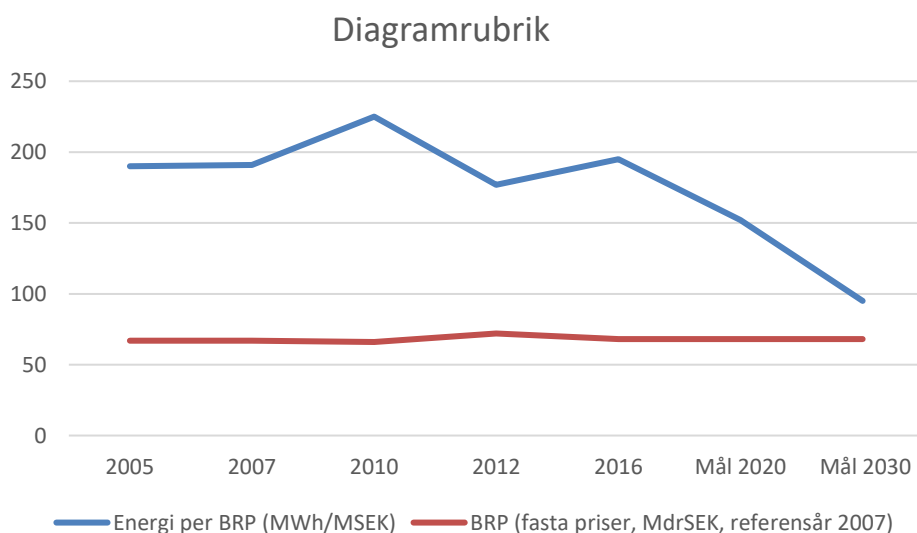

Figur 6. Slutlig energianvändning i Kalmar län under år 2016. Källa: Energibalans 2016 Kalmar län (som hänvisar till SCB med kompletteringar). Olika typer av trädbränslen, avlutar, etanol, biooljor eller biogas är exempel på de förnybara bränslena. Till de icke-förnybara hör bland annat bensin, diesel, eldningsolja, kol och torv.

Energieffektivisering

Ett sätt att mäta energieffektiviseringen i länet är genom att jämföra den tillförda energin i relation till BRP²⁹, då jämnar man ut effekter av konjunkturläget. BRP har de senaste åren legat på en relativt konstant nivå.

År 2016 var utvecklingen av BRP i förhållande till energianvändningen en effektivisering med två procent. Detta ska ställas i relation till målet om 20 procents effektivare energianvändning 2020 jämfört med 2005 och 50 procents effektivare energianvändning 2030. Sveriges mål genom energiöverenskommelsen motsvarar de regionala målen om 50 procents effektivare energianvändning 2030.

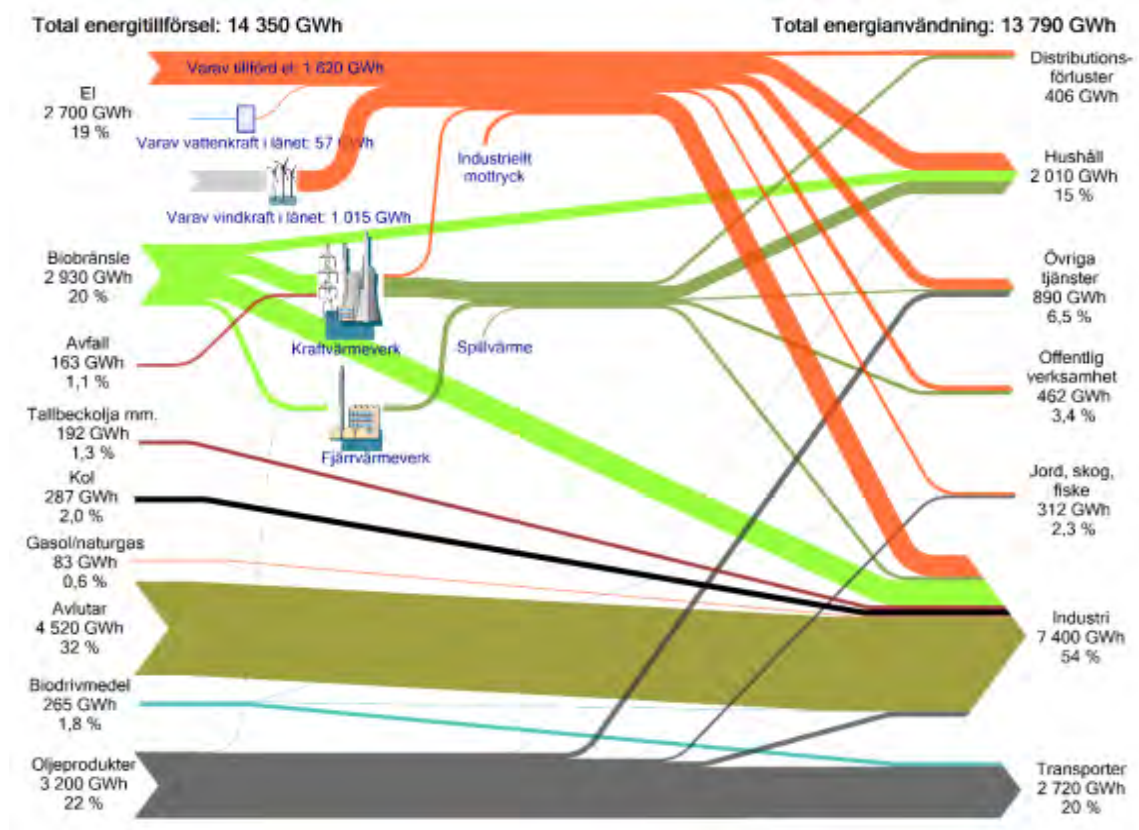
Figur 7. Tillförd energi i relation till BRP med mål 2030 för Kalmar län. Källa Energibalans 2016.

²⁹ BRP är bruttoregionalprodukt.

Sankeydiagram

Diagrammet visar energiflödena i Kalmar län med data från 2016. Det visar ursprunget för den tillförda energin (vänster sida) och vilken typ av energi olika verksamheter i Kalmar län använde år 2015. Totalt var bruttotillförseln 13,6 TWh och slutanvändningen 13,3 TWh. En del av de förnybara bränslen som tillförs industrin används för att producera el (0,5 TWh) och värme som sedan används internt inom industrin.

(orange=el, grön=förnybara bränslen, grå=icke-förnybara bränslen, röd=fjärrvärme, förlusterna är inte inritade)

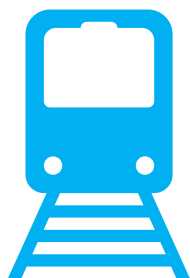

Figur 8. Tillförd och använd energi inom olika verksamheter i Kalmar län 2016. Källa: Energiflödet i Kalmar läns kommuner 2017, Energikontor Sydost.

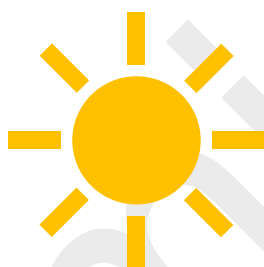
Insatsområden

Klimat- och energistrategin identifierar sex insatsområden som är prioriterade och viktiga för att begränsa klimatpåverkan och underlätta energiomställningen. Under varje insatsområde presenteras energi- och klimatmål samt nuläge för att ge en tydlig bild av dagsläget i förhållande till uppsatta mål. Det presenteras även förslag på åtgärder som kan bidra till att målen uppnås.

Insatsområdena ska ligga till grund för samarbete och samverkan mellan regionala aktörer. Genom att genomföra de föreslagna åtgärderna, eller andra åtgärder som bidrar till att minska Kalmar läns klimatpåverkan, ökar möjligheterna att uppnå de nationella och regionala klimat- och energimålen. Åtgärderna ska inspirera till insatser och peka mot de prioriteringar och vägar som krävs för att underlätta omställningen.

Resor och transporter

Förnybar energiförsörjning

Industri och företag

Byggnader och fastigheter

Jord- och skogsbruk

Konsumtion

Resor och transporter

Mål för insatsområdet resor och transporter

- Andelen förnybar energi av Kalmar läns totala energianvändning ska öka kontinuerligt. År 2025 använder offentlig sektor endast sådan energi. År 2030 är all energianvändning i Kalmar län fossilbränslefri³⁰ (målet återfinns i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region). *Indikator: 2*
- År 2025 är fossila koldioxidutsläpp från transporter i Kalmar län 70 procent lägre än år 2010³⁰ (målet återfinns i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region). *Indikator: 1*

Indikatorer

- 1 Utsläpp av växthusgaser från transportsektorn, ton koldioxidekvivalenter. Källa: Emissionsdatabasen RUS.
Utsläpp av växthusgaser från arbetsmaskiner, ton koldioxidekvivalenter. Källa: Emissionsdatabasen RUS
- 2 Slutlig energianvändning (MWH) inom transportsektorn. Källa: SCB
Andel försålda förnybara drivmedel av total mängd försålda drivmedel i Kalmar län. Källa: SCB

Kalmar läns nuläge

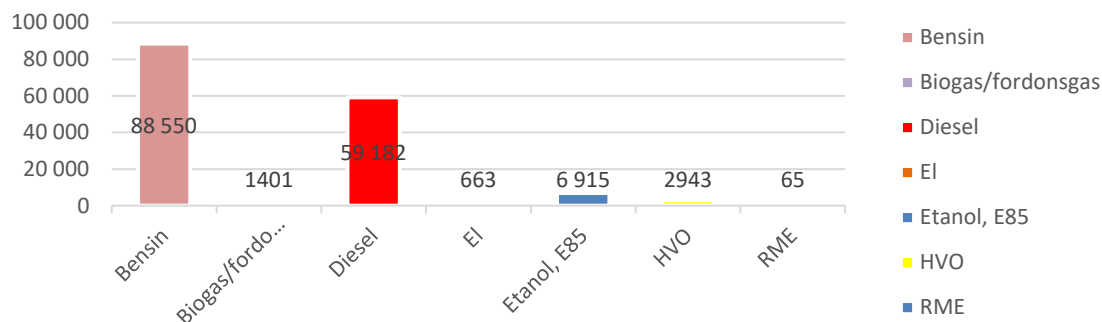
Transporter utgör en tredjedel av Kalmar läns utsläpp av växthusgaser. Totalt tankades drygt 2,5 TWh bensin och diesel i länet under år 2016. Energin som används inom transporter har ökat med 31 procent sedan 1990.

Under 2000-talet har användningen av förnybara bränslen etablerats. År 2016 utgjorde den 12 procent av energianvändningen inom transportsektorn. Den främsta förklaringen är låginblandningen av etanol och biodiesel i bensin respektive diesel. Antalet personbilar har ökat med åtta procent mellan 2007 och 2015. Samtidigt har andelen miljöklassade bilar (bränslesnåla dieselmotorer) ökat och låg år 2015 på 14 procent. Rena elbilar är ännu ovanliga men elhybrider, laddhybrider och flexifuelbilar har stadigt ökat i antal.

³⁰ Flyg ingår inte i målen för år 2025 och inte heller riksdagens mål om 70 procents reduktion av utsläppen för inrikes transporter. Vi ser ju dock gärna att man klimatväxlar eller klimatkompenserar för sina flygresor. Andelen flygbiobränsle ska öka kontinuerligt, se delmål 2.2 i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region. För mer information om definitioner se bilaga 2.

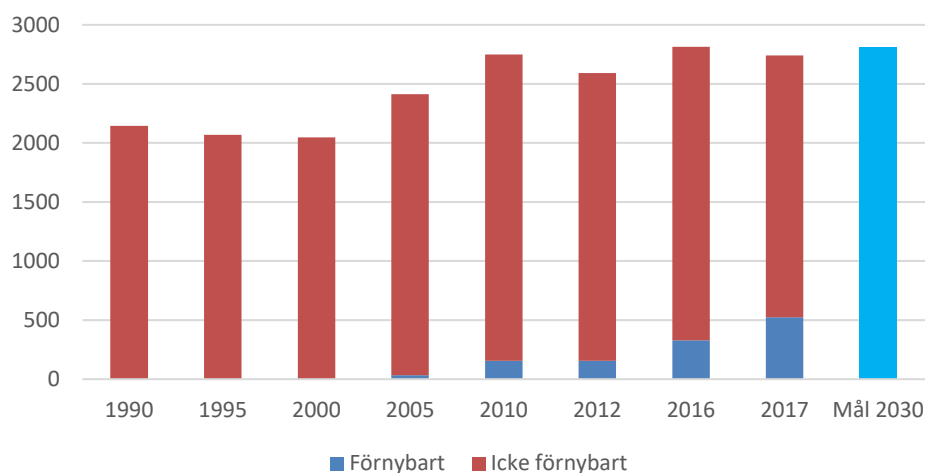

Antal fordon Kalmar län 2018

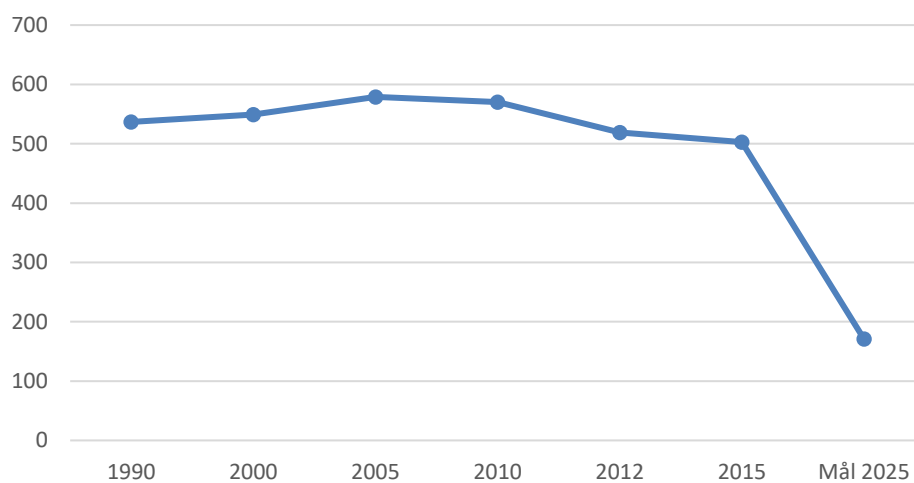
Figur 9. Antal fordon i trafik efter drivmedel i Kalmar län 2018. Källa miljöfordon Sverige

GWh/ år

Figur 10. Diagram är baserat på drivmedelsförsäljning i Kalmar län. Datakälla SCB.

kton koldioxid per år

Figur 11. Transporternas utsläpp av koldioxid i Kalmar län med mål om 70 procents minskning 2025.

Transporter i Kalmar län

Den största delen trafikarbete (väglängd i kilometer) på land står personresor för och den övervägande delen går på väg. Trafikverket redovisar i Vägnetet 2016-12-31 ett trafikarbete i miljoner fordonskilometer per år på 1 757. Under 2011 var motsvarande siffra 1 704³². Det betyder att körsträckan per invånare ökat något sedan 2011. Det är en trend att fler pendlar längre sträckor som driver på en regionförstoring vilket kan vara avgörande för kompetensförsörjning och global konkurrenskraft.

Den absolut största delen av bränsleddrivna pendlingsresorna sker med bil. Om den trenden håller i sig måste samåkning öka betydligt och framöver bör pendlingsresorna övergå mer till kollektivtrafik, cykel eller gång. Där så inte är möjligt kan bilen vara enda alternativ men ytterst viktigt att infrastrukturen för att resa förnybart då är genomförbart. Infrastrukturen för elbilsladdning, biogas eller vätgas ska inte begränsas till större samhällen utan måste även vara på plats på landsbygden där det är störst behov av resor med personbil och möjligheten till kollektivtrafik är begränsad.

Kollektivtrafiken

Sedan 2017 går busstrafiken i Kalmar på 60 procent biogas och 40 procent HVO. Utvecklingen inom detta området styrs av upphandlingar av trafiken. Det innebär att andelen förnybara drivmedel kan komma att öka genom att gamla avtal löper ut och nya avtal, med krav om förnybara drivmedel, tar vid. Kollektivtrafikens marknadsandel om antalet transportresor för Kalmar län 2016 uppgick till åtta procent. Nationellt ligger procentsatsen på 18 procent. Förklaringen till den lägre marknadsandelen för kollektivtrafiken i Kalmar län lär vara bristen på större städer och den stora delen små samhällen med långa avstånd. Vidare måste vi skapa mer incitament för att öka det kollektiva resandet i länet. Hur gör vi det mer attraktivt för boendes på landsbygden att pendla med kollektivtrafiken; hur ser möjligheterna ut? Finns det möjligheter att kunna ta med cykeln på bussen? Ökar resandet med ett lägre biljettpreis eller en helt avgiftsfri kollektivtrafik? Avesta kommun har avgiftsfri kollektivtrafik sedan år 2012³³. Det ökade resandet med kollektivtrafik i kommunen har sedan införandet uppgått till mer än 200 procent, vilket har minskat koldioxidutsläpp med 40 ton per år.

Tågresor

Tåg är ett av de mest miljövänliga färdmedlen eftersom det har en mycket liten klimatpåverkan. I Sverige drivs tågen till största delen med el och svarar för mindre än en procent av transportsektorns totala utsläpp av koldioxid³⁴.

För att tågresorna i länet ska öka behöver järnvägen rustas upp och tågen renoveras eller bytas ut. Det ligger många gånger utanför regionala beslut. Till att börja med bör resor på Stångådalsbanan och Tjustbanan ske med förnyelsebara drivmedel eller elektrifiering av hela eller delar av banan. En kustbana för Karlskrona-Kalmar-Oskarshamn-Västervik och Linköping förenkla möjligheterna ytterligare.

³² Trafikverket, Trafikarbetet 2011, 2017

³³ <https://www.avesta.se/trafik-och-infrastruktur/kollektivtrafik/avgiftsfri-kollektivtrafik2/>

³⁴ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-utslapp-fran-inrikes-transporter/>

Flygresor

Den uppskattade totala klimatpåverkan från svenska befolkningens flygresor år 2017 var cirka 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter (inklusive höghöjdseffekten)³⁵. Det är lika mycket utsläpp som hela personbilstrafiken i Sverige orsakar.

För närvarande finns inget förnybart bränsle eller någon annan teknik som helt kan ersätta det fossila flygfotogenet. Det arbetas på att elektrifiera flygplan men stor del av teknikutvecklingen återstår för att det ska vara möjligt³⁶. Biobränsle kan i dagsläget ersätta en del av det fossila bränslet men är för närvarande begränsad av tillgången. Även om det år 2030 är möjligt att fullt ersätta det fossila bränslet med biobränsle kommer flyget ändå ha en klimatpåverkan genom bildande av vattenånga på hög höjd (på grund av höghöjdseffekten).

Biobränsle är ett betydligt mer klimatsmart alternativ än det fossila flygfotogenet. Uttaget av biobränsle från skogen måste dock ske på ett hållbart sätt för att inte avverka mer skog än i dagsläget, då skogen är en effektiv kolsänka. I väntan på tekniken måste de medel som idag finns att tillgå användas för att minska flygets klimatpåverkan. Att skapa incitament för att öka andelen förnybart flygbränsle är ett sätt. Då behöver företag och organisationer som väljer att flyga vara beredda att betala merkostnaden och/eller klimatkompensera för flygresorna. Klimatkompensation minskar dock inte de direkta utsläppen av växthusgaser. Färre och/eller flygresor som ersätts med mindre klimatpåverkande alternativ så som tågresor har störst effekt. Regeringen har infört en flygskatt som syftar till att minska andelen resor med flyg³⁷. Beteendeförändring pekas också ut som viktig när det gäller resande för att på så sätt minska antalet flygresor.

Sjöfart

Utsläppen från inrikes sjöfart står för cirka två procent av Sveriges totala utsläpp från inrikes transporter³⁸. Sjötransporter är ofta energieffektiva jämfört med andra trafikslag på grund av den låga drivmedelsförbrukningen per vikt och sträcka av transporterat gods. Hur stora sjöfartens växthusgasutsläpp blir beror på vilken typ av drivmedel som används. Det finns förnybara drivmedelsalternativ som kan ersätta fossila drivmedel för sjöfarten. Metanol som restprodukt från skogen, flytande biogas och andra biobränslen samt el kan ersätta det fossila bränslet.

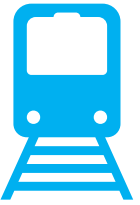
Sjöfarten är många gånger av internationell karaktär och regionens rådighet är därmed begränsad. Kalmar län ska arbeta för att begränsa sjöfartens klimatpåverkan så långt det är möjligt. Energimyndigheten beskriver i rapporten Sjöfartens omställning till fossilfrihet (2017:10) att om sjöfarten ska kunna bli fossilfri behöver samhället bli mer transporteffektivt, fartygen blir mer energieffektiva och förnybara drivmedel måste användas på bred front. De skriver också att det behövs en investeringsfond för att stimulera till klimatbesparande åtgärder och en koldioxidfond. De nämner också att en möjlighet att minska klimatpåverkan kan vara en utformning av hamnavgifter där avgifterna styr mot minskad klimatpåverkan.

³⁵ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/Flygets-klimatpaverkan/>

³⁶ <http://fossilfritt-sverige.se/verksamhet/fardplaner-for-fossilfri-konkurrenskraft/fardplaner-for-fossilfri-konkurrenskraft-flygbranschen/>

³⁷ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20171200-om-skatt-pa-flygresor_sfs-2017-1200

³⁸ Naturvårdsverket 2017

Övriga godstransporter

Sedan 2007 har utsläppen från tunga lastbilar minskat med strax över 25 procent i Sverige³⁹. Minskningen har framförallt drivits av ökad användning av biodrivmedel men även av bränslesnålare fordon och ett trafikarbete som minskat något. Andelen förnybar energi inom vägtransportsektorn ökade från 14 procent år 2015 till 19 procent 2016. Stor del av ökningen beror på ökad inblandning av HVO (hydrerade växtoljor) i konventionellt dieselbränsle. Andelen förnybar energi fortsätter att öka och tog ny fart efter 1 juli 2018 då reduktionsplikten på bränsle infördes. Syftet med reduktionsplikten är att minska utsläppen av växthusgaser och öka användandet av biodrivmedel. Efterfrågan på HVO har ökat efter införandet av reduktionsplikten och priserna börjat stiga när efterfrågan blivit större än utbudet. Förnybara drivmedel och energieffektivisering behövs för att minska godstransporternas utsläpp av växthusgaser. Därtill behövs även en förflyttning av godstransporter till järnväg och sjöfart⁴⁰. Förslagsvis kan det finnas utrymme för transport av gods på järnväg nattetid.

Arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner stod 2016 för cirka sju procent av de totala växthusgasutsläppen i Sverige⁴¹. Naturvårdsverket menar i rapporten Arbetsmaskiners klimat och luftutsläpp (rapport 6826, 2018) att succesiv effektivisering av befintlig teknik inte är tillräcklig för att bidra till Sveriges mål om noll nettoutsläpp av växthusgaser 2045. Det kommer behövas ett grundläggande tekniskifte.

Teknisk utveckling av arbetsmaskiner har stor potential att bidra till ökad energieffektivitet och minskade utsläpp, inte minst genom hybriddrift och eldrift. Mer stöd för forskning, utveckling, demonstration och marknadsintroduktion för ny teknik som bidrar till minskade utsläpp från arbetsmaskiner behövs. Naturvårdsverket föreslår i rapporten om arbetsmaskiners klimat- och luftutsläpp att kommuners och myndigheters förutsättningar att ställa miljökrav på arbetsmaskiner och bränslen vid upphandling av entreprenadtjänster bör förbättras. Exempelvis genom inrättandes av ett arbetsmaskinregister⁴². Den utveckling som nu sker inom personbilar med elektrifiering kan med stor sannolikhet även gälla arbetsmaskiner framåt. Fler och fler tillverkare av arbetsmaskiner har under senare tid presenterat eldrivna alternativ.

Transportsektorns växthusgasutsläpp

Av Kalmar läns totala utsläpp av växthusgaser (mätt som koldioxidekvivalenter) står transporter för 50 procent (exklusive metangasutsläpp). Räknat från år 2015 har koldioxidutsläppen från transporter i Kalmar län minskat med sju procent. Energianvändningen för transporter i Kalmar län har ökat med 31 procent (2016) sedan 1990. Den största delen av utsläppen från vägtransportsektorn står personbilar för (65 procent). Det totala antalet personbilar i Kalmar län har ökat. Samtidigt har andelen miljöklassade bilar ökat kontinuerligt och utgjorde 14 procent år 2015. Många av "miljöbilarna" är bränslesnåla dieselbilar.

För att nå det nationella målet om minst 70 procents minskning av växthusgasutsläppen från transportsektorn mellan 2010 och 2030 samt målet om klimatneutralitet senast 2045 behöver omställningen stå på tre ben⁴³:

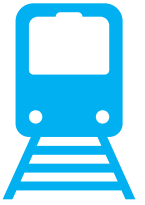
³⁹ KNEG Klimatneutrala godstransporter på väg) Resultatrapport 2017

⁴⁰ Trafikverkets Kunskapsunderlag och Klimatscenario för Energieffektivisering och Begränsad klimatpåverkan

⁴¹ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-utslapp-fran-arbetsmaskiner/>

⁴² <http://www.naturvardsverket.se/978-91-620-6826-4>

⁴³ Strategisk plan för omställning av transportsektorn till fossilfrihet, energimyndigheten 2017

- ett mer transporteffektivt samhälle
- energieffektiva och fossilbränslefria fordon och farkoster
- högre andel förnybara drivmedel.

De tre benen för omställning kommer att behöva olika fokus i staden respektive på landsbygden. Åtgärder för transporteffektivt samhälle har stor potential i urbana miljöer med goda förutsättningar för överflyttning mellan trafikslag och där bebyggelseplanering kan bidra till minskad efterfrågan på bilresor. På landsbygden kommer större vikt att behöva läggas vid energieffektiva fordon och förnybara drivmedel⁴⁴. Infrastruktursatsningar på landsbygden är viktiga. Det kan handla om laddstationer för elfordon eller tankstationer för biogas/vätgas.

Omställningen kräver samarbete och insatser av offentlig sektor, näringsliv, akademier och civilsamhälle. Vi behöver arbeta tillsammans på alla nivåer; nationellt, regionalt och lokalt. Sverige är ett litet land i en stor värld och det finns osäkerheter i omvärldsutvecklingen. Sveriges rådighet över transportsektorns utveckling är begränsad. Det som sker i övriga världen inom transporter och fordon kommer troligtvis också att ske här.

Sverige kan vara föregångare internationellt och pådrivande för en snabb omställning. Den offentliga sektorn bör vara en förebild på såväl nationell som regional och lokal nivå. Omställningen skapar nya arbetssätt, lösningar och förändringsarbete. För att lyckas med det behövs mer samverkan och en helhetssyn. Gemensamma arenor och nätverk där regionala aktörer kan träffas, utbyta erfarenheter och gemensamma lösningar underlättar det.

Regionala verktyg för att nå målen

Länsstyrelsen har i uppdrag att ta fram en infrastrukturplan för förnybara drivmedel och elfordon. Arbetet ska redovisas i oktober 2019. Infrastrukturplanen redovisar nuläget för möjligheten att tanka förnybart och laddstationer för elbilar i Kalmar län samt visar på behovet av utbyggnad av tankstationer för förnybara drivmedel och laddstationer för elbilar. Infrastrukturplanen ska vara kunskapshöjande och ligga till grund för beslut inom den offentliga verksamheten planering.

Upphandling är ett verktyg som ger offentliga aktörer rådighet att påverka res- och transportval. Krav på fossilbränslefria drivmedel bör ställas så långt som möjligt. Den förnybara drivmedelstypen för fordon bör vara teknikneutrala så att branschen själv kan avgöra vilken teknik som är lämpligast. Offentliga aktörer har ett stort samhällsansvar men även privata aktörer har ett ansvar att påskynda omställning av transporter. Resepolicys behöver skärpas och innehålla fler specifika krav på resor, som exempel: att endast upphandla hyrbilar som är fossilbränslefria eller att inte flyga vid resor kortare än 50 mil. Om det i resepoliticyn inte ställs direkta krav utan endast framförs genom en allmän text om miljöaspekter är risken stor att det inte leder till några förändringar. De centrala upphandlingarna för myndigheter, kommuner, kan sedan ställa skarpa krav om till exempel fossilbränslefria tjänsteresor.

Digitaliseringen är ett verktyg för att överta en del av den tillgänglighet som transportsystemet stått för. Nya lösningar för att minska antalet resor för möten och eller distansarbete ökar, vilket möjliggör Kalmar läns chanser till att attrahera kompetenta arbetstagare som kan arbeta på distans.

Godstransporter och logistik bör utvecklas för ett nå en fossilbränslefri transportsektor. Det handlar om att minska utsläppen och att effektivisera. Kalmar läns järnvägsnät förhindrar för närvarande en övergång från vägtransporter till järnväg. Nya satsningar på det regionala järnvägsnätet behövs men är beroende av ett nationellt beslut. Kalmar län har en lång kustremsa

⁴⁴ Strategisk plan för omställning av transportsektorn till fossilfrihet, energimyndigheten 2017

som möjliggör en överflyttning från vägnätet till sjöfarten. En sådan satsning energieffektiviserar transporten av gods men beror delvis på investeringar. Beroendet av transporter på vägnätet kommer att vara stort även i framtiden. Parallellt med satsningar på en övergång till järnväg eller sjöfart behövs också en tydlig satsning på övergången till fossilbränslefritt drivmedel. Möjligheten att tanka förnybart bränsle måste garanteras i hela länet. Upphandlingar och avtal spelar en viktig roll då krav ställs på förnybart drivmedel, effektivisering och minskat antal transporter genom samordnad varudistribution.

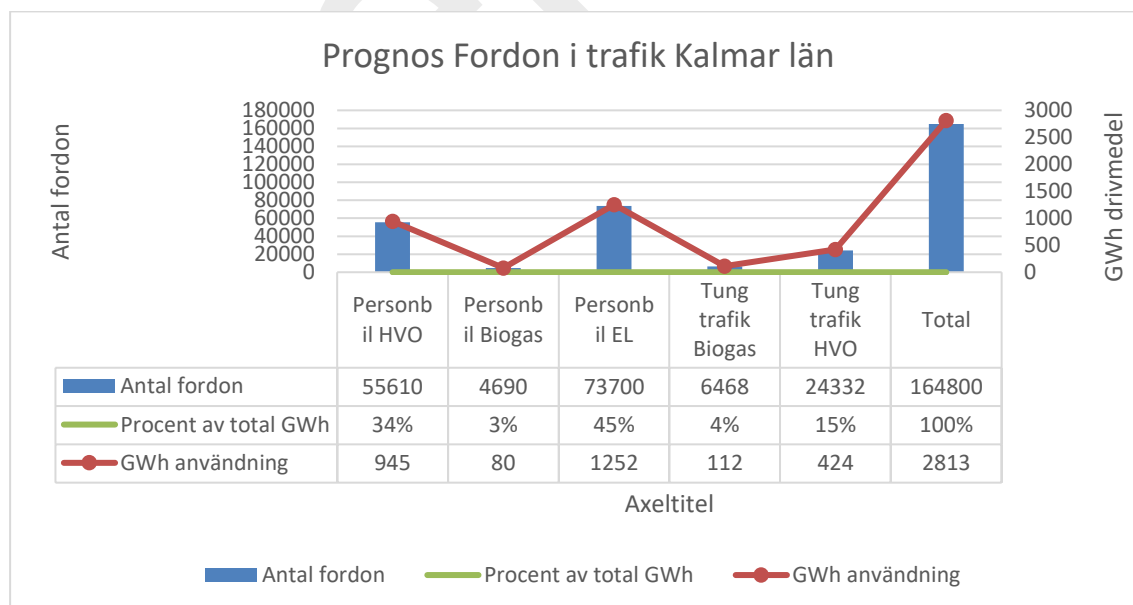
Den offentliga sektorn har ett stort ansvar att påskynda omställningen och föregå med gott exempel. I rapporten ”miljöledning i staten” visar naturvårdsverket att energianvändningen har minskat men koldioxidutsläppen orsakade av myndigheternas tjänsteresor har fortsatt öka⁴⁵. Myndigheternas resor och transporter släppte ut 380 000 ton koldioxid år 2017, något mer än år 2016. Denna ökning har skett trots att antalet digitala möten ökat. Även större landsting, regioner och kommuner ökar sina tjänsteresor.

Fossilbränslefria transporter 2030, tankeexperiment

Hur ser möjligheten ut att klara målet om ett fossilbränslefritt Kalmar län 2030?

Utvecklingen av nya förnybara drivmedel, el batterier och bränsleceller/vätgas har tagit fart de senaste 10 åren. Elbilar blir allt mer ekonomiskt konkurrenskraftiga i jämförelse med fossilbränslefordon. Produktionen av biobränsle och biogas har också ökat i omfattning. Redan idag går en stor del av kollektivtrafiken i Sverige på biogas, HVO och el.

Hur kommer då utvecklingen av elfordon och förnybara drivmedel att se ut år 2030? Räcker mängden förnybara drivmedel till för att ersätta det fossila bränslet? Hur stor marknadsandel kan elfordon uppnå år 2030? Elkraftsbranschens intresseorganisation Power Circle har tagit fram en prognos för elbilens utveckling i Sverige. De spår att 2030 finns det 2,5 miljoner laddbara fordon i trafik i Sverige. I januari 2019 uppgick antalet personbilar i trafik i Sverige till 4,5 miljoner. Det är 55 procent av alla bilar i trafik 2030.

Figur 12. Prognos över drivmedelsförsäljning per fordonstyp 2030, indata enligt bilaga 1.

Diagrammet ovan visar antal fordon uppdelad på fordonstyp och bränsletyp samt drivmedelsförsäljning. Det visar också procentandelen för fordonstyp med specifikt bränsle

⁴⁵ <http://www.naturvardsverket.se/mlr>

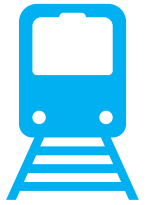
jämfört med drivmedelsförsäljningen (GWh). Beräkningar enligt diagrammet är grova och endast till för att skapa en indikation och reflektion över drivmedelsförsäljningen i Kalmar län 2030. Energieffektivisering är inte medräknad, inte heller är en eventuell minskning av antalet fordon i trafik medräknad.

Prognosen utgår från: Den totala drivmedelsförsäljningen för 2018 som uppgick till 2813 GWh. Antalet fordon i trafik som uppgick till 164 800. Produktionen av biogas idag på 55 GWh och med en möjlig utbyggnad till 300 GWh enligt systemstudien i biogas. Om elbilar inte får den snabba utveckling som Power Circle prognostiserar behöver en större del av fordonsflottan drivas av andra förnybara drivmedel än el år 2030.

Enligt bifogad beräkning⁴⁶ och diagrammet ovan kan tre procent av personbilarna drivas på biogas. Medan biogasen kan utgöra 21 procent av de tunga fordonens drivmedelsanvändning. Jämförelsevis kan en fullt utbyggd biogasproduktion i Kalmar län ersätta totalt sju procent av den totala drivmedelsförsäljningen för alla fordon (tung trafik och personbilar) i trafik. Resterande nittiotre procent av drivmedelsförsäljningen måste då ersättas av andra förnybara drivmedel (biobränslen) och elfordon.

En personbil i Sverige har en medellivslängd på 17 år. Även om det enbart skulle säljas elbilar idag så kommer en stor del av bilarna 2030 utgöras av "gamla" personbilar. De behöver då kunna drivas av förnybart drivmedel, exempelvis biodiesel. I dagsläget är produktion av biodiesel begränsad och enligt prognosen inte i närheten av att täcka kommande behov. Produktionen av biodiesel (HVO) i Kalmar län behöver öka. Det måste också gå till på ett hållbart sätt, utan inblandning av palmolja, samtidigt som det gynna jord- och skogsbruket i Kalmar län. Parallellt med att vi ökar produktionen av förnybara drivmedel så måste vi arbeta för att antalet fordon i trafik minskar och ersätts av kollektivtrafik, gång och cykel. Detta skulle medföra att biogasen kan täcka en större andel av den totala drivmedelsförsäljning 2030.

⁴⁶ Tankeexperiment, se bilaga 1.

Förslag till insatser

Krav i offentlig upphandling på förnybara drivmedel eller drivmedel utan koldioxidutsläpp.

Arbetsgivaren erbjuder en premie för de som går, cyklar eller reser kollektivt till arbetsplatsen.

Utred möjligheten att "ta med cykeln på bussen". Gratis cykelbuss till och från Öland året runt.

Arbetsgivare underlättar och uppmuntrar till distansarbete.

Informationsinsatser för länets kommuner och upphandlingsansvariga angående vilka fossilbränslefria drivmedel som finns tillgängliga samt möjligheten att ställa krav vid upphandlingar.

Utreda möjligheten att införa gratis kollektivtrafik i regionen.

Arbeta konsekvent med beteendepåverkan för att öka andelen resor med kollektivtrafik, gång och cykel.

Arbetsgivare erbjuder personalbil, exempelvis el- eller biogasbil, för anställda genom bruttolönavdrag. Bilen kan dagtid ingå i organisationens bilpool för att minska hyrbilskostnader eller andelen personbilar i organisationen.

Uppdaterade resepolicyer där krav ställs på fossilbränslefritt resande där det är möjligt.

Kraftsamling för utbyggnad av snabb-, semi- och standardladdning. Främja att elbilsladdare uppförs i samband med nybyggnation av bostäder.

Bygg ut laddinfrastrukturen vid befintliga bostäder.

Satsa på marknadsförening och utveckling av nya attraktioner, resmål och deltagarevenemang för att resor till Kalmar län ska kunna ersätta utlandssemester med flyg.

Inspirera anställda att semestra i Kalmar län genom att erbjuda gratis kollektivtrafikkort under semestern eller rabatt på interrailkort för tågresor.

Inför ett gemensamt betalsystem för elbilsladdning för de offentliga verksamheterna i Kalmar län.

Öka/underlätta för samhälls- och byföreningar att starta bilpooler både i städer och på landsbygden, i syfte att minska den totala bilflottan.

Förnybar energiförsörjning

Mål för insatsområdet förnybar energiförsörjning

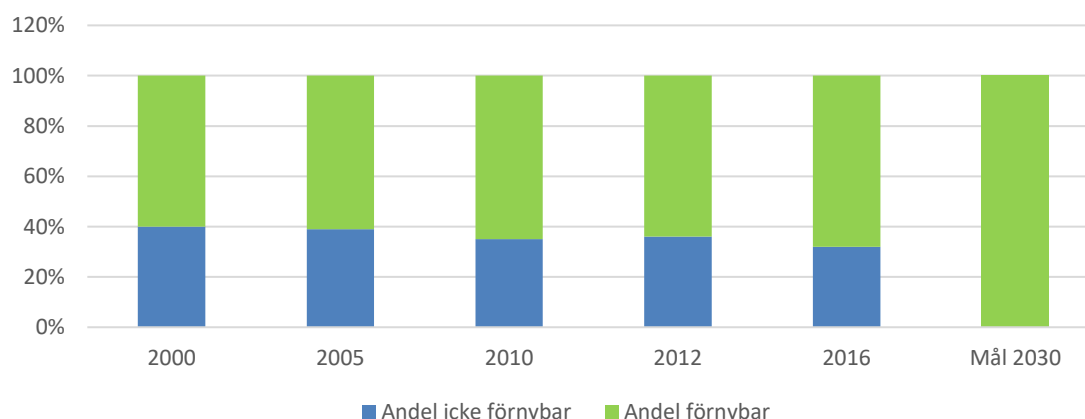
- År 2030 är Kalmar läns produktion av förnybar energi minst lika stor som länets totala energianvändning (målet återfinns i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region). *Indikator 1*

Indikatorer

- 1 Slut användning energi efter län och kommun. Källa: SCB.
Elproduktion och bränsleanvändning efter län och kommun. Källa SCB.

Kalmar läns nuläge

Kalmar län ska år 2030 producera lika mycket energi som vi gör av med, energin ska vara förnybar. År 2016 var 68 procent av energianvändningen förnybar. Till förnybar energi räknas biobränsle, avlutar från pappersindustrin, biogas, biodrivmedel samt del av el och avfall.

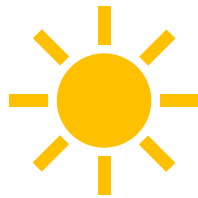

Figur 13. Årlig utveckling av andelen förnybar respektive icke-förnybar energi i Kalmar län. Med mål om 100 procent förnybar energi 2030. Källa: SCB

Energiförsörjning nationellt

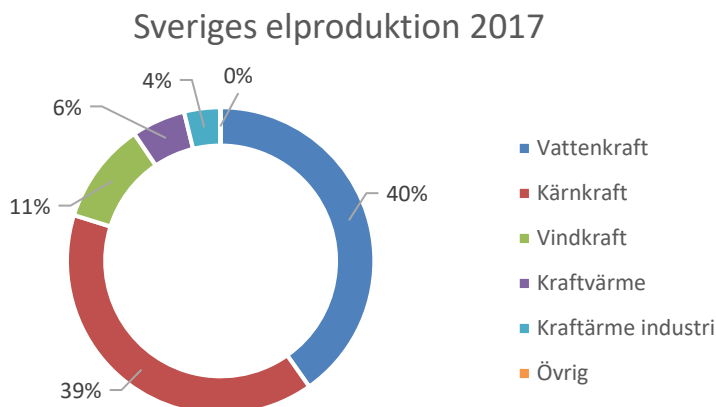
Sverige har nått en bred parlamentarisk överenskommelse om målet 100 procent förnybar elproduktion år 2040⁴⁷. Bättre förutsättningar för investering i förnybar energi, energiteknik och energieffektiviseringar är nödvändiga. Utvecklingen av energisystemet ska utgå från mångfald av storskalig och småskalig förnybar produktion som är anpassad till lokala industriella behov. Samhällets olika sektorer befinner sig i en omställningsfas till elektrifiering vilket leder till en stor utmaning att

⁴⁷ <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/overenskommelse-om-den-svenska-energipolitiken>

förändra energipolitiken. Fokus behöver skifta från att nästan enbart handla om levererad mängd energi (TWh) till att även se till att det finns tillräckligt stor effekt (MW)⁴⁸.

I Sverige är det vatten- och kärnkraft som står för den dominerande elproduktionen, endast 1 procent kommer från förbränning av fossila bränslen. Sverige är idag exportörer av elenergi och en utökad produktion av förnyelsebar elenergi möjliggör större export av el utomlands. Det kan ersätta elproduktionen som domineras av fossila bränslen i flera länder. Kalmar län bör i första hand satsa på områden med utvecklingspotential och där regionala insatser gör störst skillnad.

Figur 14. Sveriges elproduktion 2017. Källa Energimyndigheten.

Regional energiförsörjning

I Kalmar län användes 2016 totalt 13,3 TWh energi i olika former. Det motsvarar 3,6 procent av Sveriges totala slutliga energianvändning⁴⁹. Energianvändningen har ökat sedan 1990 vilket framförallt beror på industrins energianvändning som har ökat. På en nationell nivå förutspår Energimyndigheten en minskning av energianvändningen till år 2030⁵⁰ och det finns då skäl att anta att även Kalmar läns energianvändning kommer att minska framöver samtidigt som elanvändningen ökar.

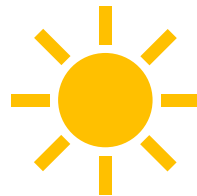
Kalmar läns elproduktion, exklusive OKG, utgjorde år 2016, 52 procent av länets elanvändning där 14 procent var genom Södra Cells användning av egenproducerad el. Vindkraft i länet uppgick till 28 procent av den totala elanvändningen.

Vi har goda möjligheter att uppnå målet om Kalmar läns produktion av förnybar energi är minst lika stor som länets totala energianvändning 2030. Kraftvärmeverken i länet eldas huvudsakligen med biobränslen såsom flis, bark och andra biobränslen, men även med avfall och i enstaka fall torv och olja. Kraftvärmeverken bör endast drivas av förnybara bränslen vilket innebär att en utfasning av torv och olja bör ske.

⁴⁸ <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/06/overenskommelse-om-den-svenska-energipolitiken/>

⁴⁹ Energibalans 2016, Kalmar län

⁵⁰ Energimyndigheten, 2017, Scenarier över Sveriges energisystem 2016, ER 2017:6

Biogasproduktion

Kalmar läns biogasproduktion uppgick år 2017 till 55 GWh⁵¹. Det finns stor potential för utökad produktion av biogas i länet. Kalmar län är starkt inom gröna näringar vilket innebär en god tillgång på substrat från gödsel och restprodukter från livsmedelsproduktion. Produktionen av biogas kan ge ett närproducerat förnybart drivmedel som kan återföras till lantbruket. En fullt utbyggd biogasproduktion i Kalmar län har en kapacitet på 300 GWh.⁵² Produktionen av biogasen kan användas till uppgradering till fordonsgas eller till produktion av el och värme.

Systemstudien i biogasutbyggnad menar att den samhällsekonomiska kalkylen visar på ett positivt resultat på 260 miljoner kronor vid en utbyggnad av 300 GWh. Den visar även att djurproduktionen blir mer miljövänlig genom att minska dess utsläpp av försurande, övergödande och klimatpåverkande utsläpp.

Biogasen kan ersätta en del av fossila bränslen för transporter eller producera förnybar el och värme. En personbil som drivs av biogas har en genomsnittlig klimatpåverkan i livscykelperspektiv på 13 (gCO₂ekv/MJ)⁵³. En större biogasproduktion får inte medföra en ökning av djurbesättningen eftersom det skulle innebära en större klimatpåverkan genom ökade växthusgasutsläpp som metan. Under 2018 fick ett flertal ansökningar till klimatklivet beviljat stöd för att bygga biogastankstationer i Kalmar län. Detta kommer kunna bidra starkt till en ökad användning av biogas som fordonsgas i Kalmar län.

Vindkraft

Kalmar läns vindkraft producerade 1,093 TWh år 2017. Antalet uppförda vindkraftverk 2018 uppgick till cirka 200 och antalet beviljade till cirka 100 verk⁵⁴. Priset på produktion av vindkraft sjunker. När Energimyndigheten analyserade kostnaderna för vindkraft hamnade hälften av projekten på en kostnadsnivå av 40–50 öre per kWh.

I Energimyndighetens *Vindkraftsstatistik 2017* görs bedömningen att för landbaserade vindkraftsprojekt som tas i drift år 2020 ligger kostanden på omkring 36 öre per kWh. Vindkraften har stor potential att öka i Kalmar län och behöver göra det för att länet ska bli självförsörjande på förnybar energi.

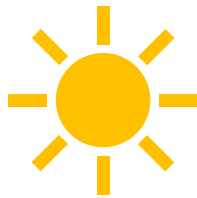
Det finns intressekonflikter som måste förebyggas för att göra det lättare att installera vindkraft. För havsbaserad vindkraft underlättar det med en nationell handlingsplan/strategi där lämpliga områden för vindkraft märks ut och accepteras av de berörda intressenterna. Offentlig verksamhet bör samverka mer för att underlätta en utbyggd vindkraft. Ett första steg kan vara att organisera ett samrådsmöte där Länsstyrelse, Region, kommuner och andra berörda aktörer träffas och diskuterar vindkraftens utbyggnad i Kalmar län. Tillsammans kan vi underlätta för utbyggnaden och förebygga intressekonflikterna.

⁵¹ https://www.energigas.se/library/2368/rapport-es-2018_01.pdf

⁵² Systemstudie biogasutbyggnad 2018,

⁵³ <http://2030.miljobarometern.se/nationella-indikatorer/branslet/klimatpaverkan-hos-olika-drivmedel-b2d/biogas/compare/>

⁵⁴ Vindbrukskollen på vindlov.se

Solceller

Solcellsproduktion har potential att kraftigt öka i Sverige. De mest lönsamma takmonterade solcellsanläggningarna återfinns i söderlägen i södra Sverige⁵⁵. Profu visar i en studie att med de förutsättningar som finns idag (investeringsstöd och nuvarande elpriser) är i princip alla takmonterade solcellsinstallationer i Sverige lönsamma. Den installerade effekten av nätanslutna solcellsanläggningar i Kalmar län uppgick 2017 till 8,7 MW. Jämfört med den installerade effekten om 4,86 MW år 2016 är det nästan dubbelt så mycket. Kulturhistoriska byggnader och kyrkor har stora tak i söderläge och skulle kunna utnyttjas för solenergiproduktion. Installation av solceller på dessa typer av byggnader måste dock göras enligt gällande lagar och prövas i varje enskilt fall mot bestämmelser i KML, PBL och Miljöbalken.

Vattenkraft

Den småskaliga vattenkraften i Kalmar län uppgår till ett 90-tal anläggningar. I SCB:s data ingår endast statistik från de största producenterna. Därav saknas statistik för hur mycket vattenkraftsel som totalt produceras i Kalmar län. En kulturhistorisk inventering pågår för närvarande av miljöer kring dammar vid alla länets vattendrag. Den kommer ge en bra bild av var vattenverksamheter av tradition förekommit. Resultaten från inventeringen bör utgöra en vägledning i samband med diskussioner om lämplig placering och återskapande av vattenkraftverk. Vid utbyggnad av vattenkraft måste miljö- och energinyttan vägas samman. Vattenkraften behöver miljöanpassas och ha moderna miljötillstånd. Utbyggnaden av vattenkraften kan underlättas genom att arbeta fram en databas med statistik över länets elproduktion genom vattenkraft, med hänsyn till biologiska mångfald och andra värden.

Vid en utbyggnad av vindkraft, vattenkraft och andra förnybara energikällor ska hänsyn tas till de värdefulla kulturvärden som finns, både på land och till havs. Hänsyn ska tas till fornlämningar och vrak som är skyddade enligt KML men även till andra kulturhistoriska värden som är utpekade riksintressen enligt Miljöbalken.

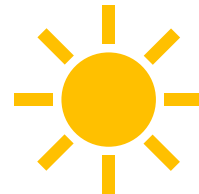
Regionala verktyg för att nå målen

Det finns många fördelar med att producera el och värme i biogasanläggningar. El som produceras kan användas lokalt eller säljas vidare på nätet, spillvärmen kan tillvaratas och användas lokalt eller tillföras fjärrvärmenätet. Genom elproduktion och tillvaratagande av restvärme från biogasen kan det mesta av energiinnehållet nyttjas. Vid decentraliserad biogasproduktion (gårdsbaserad) produktion av el och värme minimeras transporterna till och från avlägsna större anläggningar (centraliserad anläggning).

Biobränslen används till stor del i dagens fjärrvärmeproduktion. Det medför vikten av att kraftvärme prioriteras framför enbart värmeproduktion.

Restvärme från industrin kan på flera sätt tillvaratas, både genom att skicka ut det på fjärrvärmenät eller genom att producera el genom tillvaratagande av rökgaserna. Det finns också teknik att producera el genom en turbin kopplad till hetvatten som driver en generator som alstrar elektricitet. Den senare tekniken kan även användas för fartyg för att alstra energi från spillvattnet.

⁵⁵ Teknisk-ekonomisk bedömning av solceller i Sverige av Profu i uppdrag av energimyndigheten 2018.

Förutsättningarna för förnybar energi kan förenklas genom uppdaterade exploateringsplaner för utbyggnad och gemensamma målsättningar. Aktörerna i Kalmar län kan även bidra till mer förnybar elproduktion genom att ställa krav i upphandlingar.

Skälen till varför Kalmar läns förnybara energiproduktion måste öka är många. Genom att tillvarata förnybara energiresurser minskar miljö- och klimatpåverkan samtidigt som det skapar möjligheter för näringslivet. Det bidrar också till att öka länets självförsörjningsgrad och ge en starkare motståndskraft mot ekonomiska oroligheter till följd av ökade energipriser. Kalmar län har mycket goda förutsättningar att bidra till Sveriges elproduktion genom vindkraft, kraftvärme, motkraft och sol.

Förslag till insatser

Aktuella och uppdaterade vindkraftsplaner för att underlätta möjligheten till utbyggnad.

Skapa en samverkansgrupp med mål om att öka vindkraftsutbyggnaden i Kalmar län. Förenkla ansökningsförfarandet kring vindkraft och vara transparenta kring bedömning och beslut samt bör viktning av värden vid bedömningar av lämpliga lokaliseringar ske.

Arbeta för ökad solcellsutbyggnad i Kalmar län genom att ställa krav på solceller vid nybyggnation där det är möjligt och installera solceller på befintliga byggnader.

Arbeta för utbyggnad av fjärrvärme, närvärme och restvärme.

Tillvarata restvärme och använd energin för att producera el.

Arrangera seminarier, utbildningar, information och aktiviteter för allmänheten för att inspirera och öka kunskapen om förnybar energi.

Främja den gårdsbaserade biogasproduktionen för elproduktion och tillvaratagande av restvärme genom seminarier, aktiviteter och utbildningar för potentiella producenter.

Försöka minimera effekttoppar inom industrin (se över möjligheter till energilagring eller andra sätt att minska effekttoppar).

Statistik över elproduktion från småskalig vattenkraft; kan produktionen effektiviseras och ökas utan bekostnad på den biologiska mångfalden och miljön.

Offentliga och privata aktörer handlar bara upp energi från förnyelsebara källor.

Industri och företag

Mål för insatsområdet Industri och företag

- År 2030 har användningen av icke förnybar energi i Kalmar läns industrier och företag minskat med 95 procent jämfört med 2005 års nivåer (*företag med betydande energianvändning*). *Indikator 1.*
- År 2025 är Kalmar läns utsläpp av fossil koldioxid per bruttoregionprodukt 50 procent lägre än år 2005 (målet återfinns i handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region). *Indikator 2.*

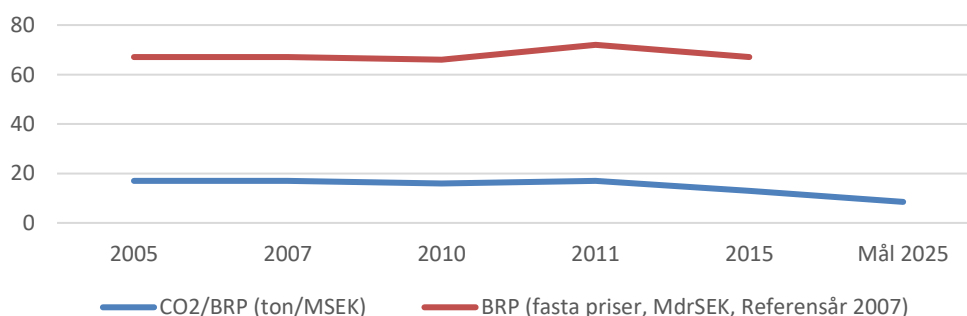
Indikatorer

- 1 Slutanvändning energi efter län och kommun. Källa: SCB
- 2 Industrins utsläpp av fossil koldioxid i Kalmar län. Källa: RUS

Kalmar läns nuläge

Inom ramen för Sveriges nya klimatmål har bland annat nya etappmål satts upp för sektorer inom den icke-handlande sektorn. Dessa sektorer bör senast år 2030 ha minskat sina utsläpp med 63 procent jämfört med 1990 års nivåer och med 75 procent år 2040⁵⁶.

Kalmar län har goda möjligheter att gå före och ställa skarpare krav. Utsläppen av koldioxid i länet har, exklusive Cementas cementtillverkning, minskat med 16 procent från 1990 - 2015. Länets koldioxidutsläpp från industriens energi och processer uppgick till 173 kton år 2015. Utsläppen av fossil koldioxid kopplad till el och uppvärmning har totalt, i alla sektorer, minskat med nästan 76 procent 1990–2015⁵⁷. För industrin och företag innebär det att uppvärmningen har övergått till biobränslen och värmepumpar istället för oljeeldning. Dagens koldioxidutsläpp härrör främst från processer och tillverkning av produkter. För att minska processrelaterade utsläpp krävs mer genomgående förändringar såsom process- eller produktbyten.

⁵⁶ Regeringskansliet (2017) Det klimatpolitiska ramverket

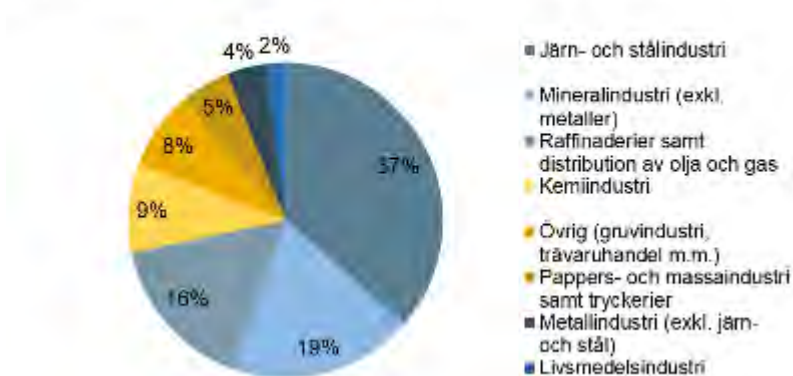
⁵⁷ Energibalans 2016 Kalmar län

Figur 15. Utsläppen av fossil koldioxid per BRP har minskat med 26 procent från år 2007 till år 2015. Utsläppen ska minska med ytterligare 65 procent 2015 - 2025 för att klara målet om 50 procents minskning av Kalmar läns utsläpp av fossil koldioxid per bruttoregionprodukt jämfört med år 2005.

Nationella utsläpp

Branschernas andel i industrins utsläpp år 2016

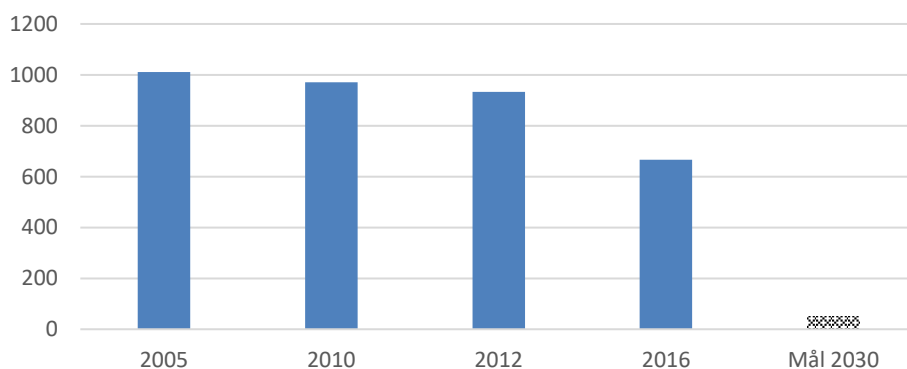
Figur 16. Branschernas andel av industrins utsläpp i Sverige. Källa: Naturvårdsverket.

Energianvändning industri och företag

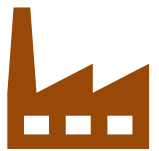
Industrin är den sektor i Kalmar län som dominerar energianvändningen och år 2016 stod den för hela 49 procent. Följden blir att konjunktursvängningar och enskilda bolagsbeslut får relativt stort genomslag i länet. Mellan 1990 och 2016 har energianvändningen i industrisektorn ökat med 60 procent, trots att många företag och industrier genomfört energieffektiviseringar under perioden.

Mönsterås massabruk är stora energianvändare och stora energiproducenter. De använder ofta restprodukter som bränslen i processen för att ta fram pappersmassa. En stor del av elen som produceras med turbinerna används på pappersbruket och överskottet säljs ut på elnätet.

GWh

Figur 17. GWh icke förnybar energi i Kalmar läns industri med mål om 2030. Inklusive Cementas tillverkning på Öland för process och energianvändning. Källa SCB.

Regionala verktyg för att nå målen

Det krävs stora investeringar för att kunna minska utsläppen av växthusgaser i Kalmar län till 2030. Befintliga anläggningar måste moderniseras eller ersättas. För att minska utsläppen i tillverkningsindustrin krävs en kombination av elektrifiering och ökad användning av vätgas, biomassa och biogas.

Trots svårigheter att eliminera alla processrelaterade utsläpp finns stora möjligheter att avsevärt minska dessa. Utsläpp av koldioxid kommer att behöva avskiljas, lagras och användas. Potentialen finns för att flera industriprocesser kan ställa om till förnybar vätgas, biogas och förnybar biomassa istället för fossila bränslen.

Dagens industriprodukter kommer så småningom att ersättas med helt nya produkter, som exempel starkare cement. Därför är forskning, utveckling och demonstration viktig. Med tiden kommer kostnaderna för ny teknik att sjunka.

En tidig omställning som är anpassad till framtidens energi- och miljökrav innebär att nya affärsmöjligheter och tillväxt kan skapas för Kalmar läns industrier och företag. Genom kontinuerlig energieffektivisering och resurseffektivitet förbättras även företagets konkurrenskraft. De företag som ställt om till det förnybara är starkt rustade inför höjda priser på fossil energi och ökad efterfrågan på mer hållbara varor och tjänster.

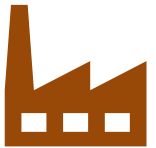
Miljö-, kvalitet- och energiledningssystem är bra verktyg för att systematisera företagets långsiktiga arbete med förbättringar av verksamheten. Genom att arbeta med energiledningssystem ställs hårda krav på energikartläggning och energieffektivisering.

Energi- och klimatrådgivning är ett bra verktyg för vägledning i mindre företag. Rådgivningen har erbjudits kostnadsfritt sedan 1998 i de flesta av Sveriges kommuner. Dessutom finns företagsnätverk för energieffektivisering, regionala noder, energicoacher samt projektet ”Incitament för energieffektivisering”. Miljöbalken är också ett viktigt hjälpmedel som möjliggör för tillsynsmyndigheter att ställa krav på energihushållning.

Genom energieffektivisering i industrin kan energianvändning och effektuttag reduceras. Många åtgärder är idag direkt ekonomiskt lönsamma och många företag i industrisektorn har hittills inte prioriterat energieffektivisering utan istället fokuserat på produktionen. Genom att exempelvis installera LED-belysning, varvtalsstyrda pumpar, fläktar eller en effektvakt kan effektuttaget reduceras vilket kan sänka topeffekten och då säkringen på elabonnemanget. Det är bra både för företaget som får minskade kostnader för elanvändning och effektbelastningen på elnätet.

Energisteget är ett nationellt program för energieffektivisering i industriföretag. Energisteget ska bidra till att nå energiöverenskommelsens mål om 50 procent effektivare energianvändning år 2030. I Energisteget kan företag få medel för fördjupad projektering eller investeringsstöd för merkostnaden att investera i en energieffektiviseringsåtgärd som har identifierats i en energikartläggning.

EU:s strukturfonder och statliga stöd ger en möjlighet för Kalmar läns industrier och företag att enklare ställa om. Till hjälp är också energi- och koldioxidskatter, handeln med utsläppsrätter, energikartläggningsstöd och stöd för teknikutveckling och innovationer. Stöd som Klimatklivet och Industriklivet är viktiga eftersom de bidrar till koldioxidreducerande åtgärder. Genom samverkan och kunskapsutbyte mellan offentliga aktörer, näringsliv och akademier kan initiativ till nya projekt bildas och omställningen inom företag och industrier kan därigenom påskyndas.

Avskiljning och lagring av koldioxid (CCS)

Alla koldioxidutsläpp måste minska, det behövs för att hålla den globala uppvärmningen väl under 2 grader, helst 1,5 grader och för att nå de nationella målen om nettonollutsläpp av växthusgaser 2045. Koldioxidhalten i atmosfären måste kraftigt reduceras till en nivå till förindustriell nivå, för att uppnå det behöver vi fånga in och lagra koldioxid.⁵⁸ Vid förbränning frigörs koldioxid, oavsett om den är från fossila bränslen eller biobränslen. Förbränning av fossila bränslen måste helt upphöra och vid förbränning av biobränslen måste koldioxiden fångas in och lagras för att nå negativa utsläpp.

Den största andelen av svenska koldioxidutsläpp är av biogent ursprung, det vill säga koldioxid som härstammar från förbränning av biobränslen. Genom att skilja av och lagra biogen koldioxid skulle Sverige kunna bidra till en nettominskning av koldioxidhalten i atmosfären.⁵⁹ Mer forskning och utveckling måste till för att CCS ska kunna användas storskaligt och kostnadseffektivt. Energimyndigheten finansierar forsknings- och utvecklingsinsatser om CCS inom både akademier och industrier.

Förslag till insatser:

Informera om möjligheterna till energiomställning för industrier och företag genom att söka statliga stöd.

Öka samverkan och nätverkande för innovationer och tekniska lösningar mellan olika branscher, ökad dialog mellan näringsliv och offentlig verksamhet.

Främja energieffektivisering och förnybara energislag vid tillsyn och rådgivning.

Öka tillvaratagandet och avsättningen för restvärme.

Arbeta för att fler företag genomför energokartläggningar.

⁵⁸ https://www.smhi.se/polopoly_fs/1.144804!/SPM_SR15_svensk.pdf

⁵⁹ <http://www.energimyndigheten.se/forskning-och-innovation/forskning/industri/avskiljning-och-lagring-av-koldioxid-ccs/>

Byggnader och fastigheter

Mål för insatsområdet byggnader och fastigheter

- År 2030 har klimatpåverkan för nybyggnad och ombyggnad av byggnader och fastigheter i Kalmar län minskat i ett livscykelperspektiv, mer byggs av trämaterial. *Indikator 2*
- År 2030 har energianvändningen i bostads- och fastighetssektorn i Kalmar län minskat med 30 procent från 2005 års nivå⁶⁰. *Indikator 1*

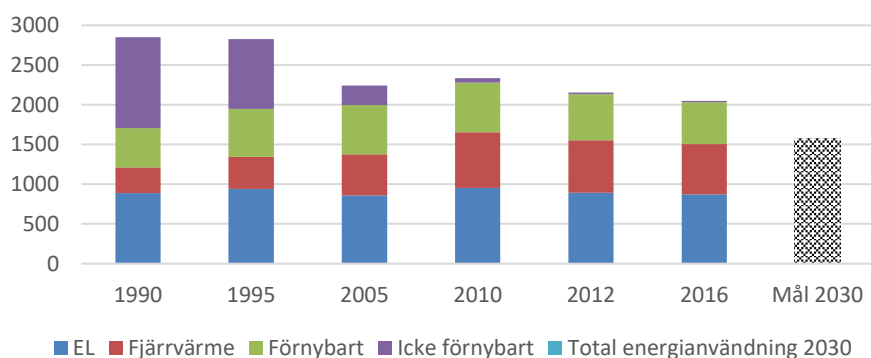
Indikatorer

- 1 Slutanvändning energi efter län och kommun. Källa: SCB
- 2 Klimatpåverkan från material och produkter mäts genom enkätuppföljning av upphandlingskrav o offentliga fastighetsbolag.

Kalmar läns nuläge

Energianvändningen i byggnader och fastigheter har minskat sedan 1990 och olje användningen har tack vare värmepumpar och fjärrvärme nästan upphört. Mellan åren 2005 och 2016 minskade energianvändningen för hushållen med nio procent. Stora investeringar i energieffektiviserande åtgärder, framförallt inom befintliga byggnader och fastigheter, är viktiga för att åstadkomma ytterligare minskning.

GWh

Figur 18. Hushållens energianvändning i Kalmar län med mål att år 2030 har energianvändningen i bostads- och fastighetssektorn i Kalmar län minskat med 30 procent från 2005 års nivå. Källa: SCB

Den totala energianvändningen från hushållen har minskat med 28 procent från 1990 till 2016. Diagrammet visar även att hushållens andel av icke förnybar energi

⁶⁰ elbilsladdning ska inte ingå i byggnadens energianvändning

minskade från 40 till 0,6 procent under denna period. Det är en otrolig minskning som enklast kan förklaras genom den stora kostnadsbesparing som görs vid en energikonvertering, det vill säga utbyte av till exempel olja till värmepump eller fjärrvärme.

Energieffektivisering

Energieffektivisering inom byggnader och fastigheter är den mest kostnadseffektiva åtgärden för att begränsa byggnaders klimatpåverkan. Energieffektivisering minskar inte bara kostnaderna för fastighetsägaren utan bidrar även till reducerat effektuttag ur elnätet. Byggnader påverkar även mark- och resursers användning, avfallsflöden och bidrar till annan miljöbelastning. Ur ett livscykelperspektiv blir materialutvinning, förädling av material och produktionsmetoder betydelsefullt. En minskad resurs- och miljöpåverkan från alla produktionsled bör främjas. Certifieringssystem, riktlinjer och verktyg för upphandlingar måste användas i högre utsträckning än idag.

Befintliga byggnader

Det råder bostadsbrist samtidigt som upprustningsbehovet är stort, inte minst i de bostäder som byggdes på 1960- och 70-talen (miljonprogrammet). Trots en ökning av bostadsbyggandet framöver kommer majoriteten av fastighetsbeståndet år 2030 att bestå av äldre byggnader. Det är alltså inom de befintliga byggnaderna den största energieffektiviseringspotentialen finns. Ombyggnad och renovering av miljonprogrammet är därför en viktig insats.

Det gäller även att kostnadseffektivt kunna producera och förvalta nya och ombyggda byggnader med låg energianvändning och låg klimatbelastning. Byggandet måste ske med livscykelkostnadsperspektiv (LCC) eftersom byggnader med en låg energianvändning kostar mer att producera men, å andra sidan, är betydligt billigare i drift. Insatser för att minska slöseri med naturresurser kan göras genom att satsa mer på vård och underhåll av befintliga material i befintliga byggnader, istället för nyproducerat.

Regionala verktyg för att nå målen

Kommunikation mellan produktionsfas och förvaltning är viktigt för en byggnads livscykelkostnad. Varje år kostar bristande kommunikation i byggproduktion 40 miljarder, och förvaltning kan spara hela 20 miljarder⁶¹. Anbudsunderlag och bygghandlingar bör bli bättre och det behövs tydlig informationsöverföring från byggprocessen och överlåtelsen till förvaltningsprocessen. Svensk Byggtjänst har med hjälp av andra aktörer tagit fram ett nytt digitalt klassifikationssystem för all byggd miljö i Sverige. Systemet är tänkt att utgöra en plattform för effektivare kommunikation mellan olika aktörer inom samhällsbyggnadssektorn.

Nära nollenergibyggnader

Olika styrmedel påverkar branschens möjligheter att bygga hållbart och minska energianvändningen. Senast den 31 december 2020 ska EU:s medlemsstater se till att alla nya byggnader är nära nollenergibyggnader. Medlemsländerna ska också vidta åtgärder för att stimulera att byggnader som renoveras omvandlas till nära nollenergibyggnader. Det är tydliga krav som kommer att bidra till minskad

⁶¹ <https://byggtjanst.se/acdmy/bygg--och-forvaltningsbranschen-kan-spara-60-miljarder/>

energianvändning. Tekniken hindrar oss inte från att bygga nära nollenergibyggnader eller plusenergibyggnader. Ur ett livscykelperspektiv kan det vara kostnadseffektivt. Kommuner och allmännyttan äger och förvaltar en tredjedel av flerbostadshusen i Sverige. Inflytandet över genomförandet av energieffektiviseringsåtgärder är därför stort och dessa offentliga aktörer bör därför se över möjligheten till skärpta riktlinjer för att kunna styra mot nollenergibyggnader vid nybyggnation.

Byggnadens energianvändning

En byggnads källor för energibehov utgörs av värme, varmvatten, komfortkyla, fastighetsel och hushållsel⁶². Det finns flera tillvägagångssätt att minska energianvändningen. Den gemensamma är de boendes och verksamhetens behov. Genom individuell mätning kan incitament för energieffektivisering stärkas. Om en lägenhetsinnehavare betalar för den faktiska värmen och varmvattenanvändning borde det vara ett incitament att minska kostnaden. Kompetenshöjande insatser som får lägenhetsinnehavare att ändra sina beteenden är också en möjlighet för att ytterligare minska energianvändningen.

I byggreglerna ställs krav på värme, varmvatten, kyla och fastighetsel men inte på hushållsel. Ekodesignkraven däremot ställer minimikrav på elanvändande produkter och märkningsdirektiven ger konsumenten en möjlighet att välja mer energieffektiva produkter. Offentliga fastighetsägare bör visa vägen och i större utsträckning införa individuell mätning samt kompetenshöjande insatser för hyresgäster.

I Kalmar län finns flera goda exempel på framgångsrikt arbete med energieffektivisering i byggnader. Ett sådant är GodaHus som startade 2009⁶³. GodaHus är en förening med mål att utveckla arbetet med energieffektiva byggnader i Sydostregionen. Föreningens medlemmar representerar både offentliga och privata intressen och administreras av energikontor sydost.

Miljöcertifiering

Byggnader och fastigheter ska ha en så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt från såväl material i byggprocessen som driften. Miljöcertifiering är ett bra sätt att säkerhetsställa att materialet har en låg klimatpåverkan och byggnaden en låg energianvändning. Idag finns miljöcertifieringssystem med varierande kravnivåer. Genom att tidigt i byggprocessen ställa krav på miljöcertifiering genomsyras hela byggprojekteringen av minskad miljö- och klimatpåverkan vilket lägger grunden för ett hållbart byggande.

Planera för förändrad användning

Färre kvadratmeter per person ger mindre klimatpåverkan och gör att de används på ett effektivare sätt. Samhällets ökade digitalisering, med större möjligheter till distansarbete, medför mindre ytbehov på arbetsplatser. Eftersom behovet av rumstyper/lägenhetstyper varierar över tid bör det vid nybyggnation planeras för möjligheten att ändra rums-/lägenhetstyp vid framtida behov.

⁶² <https://www.boverket.se/sv/byggande/bygg-och-renovera-energieffektivt/energikrav/>

⁶³ <http://godahus.se/>

Kulturhistoriska byggnader

Vid energieffektivisering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader bör långlivade material och lösningar användas med hänsyn till kulturhistoriska värden i enlighet med bestämmelser i KML och PBL. Vid installation av solceller bör lösningar som kan anpassas till kulturhistoriskt värde användas.

Förslag till insatser

Ta fram handlingsplaner för offentliga bostäder och lokaler; hur kan befintliga byggnader energieffektiviseras kostnadseffektivt?

Vid hyra av lokaler ska krav på energi- och klimatpåverkan ställas till uthyraren.

Vid nybyggnad eller ombyggnad ska alltid solenergi prioriteras där det är lämpligt, vid projektering ska nya byggnader utformas för att möjliggöra solenergiproduktion.

Verka för ”gröna tak” vid nybyggnation byggnader.

Utveckla och marknadsför den kommunala energi- och klimatrådgivningen.

Bygg, bo och förvalta. Förbättra kommunikationen mellan bygg och förvaltning. Redan i projekteringsfasen bör en kommunikation med förvaltningsansvariga inledas, det för att minska förvaltningskostnaderna i förvaltningsfasen.

Stärka samverkan med hyresgäster i arbetet med energifrågorna.

Ta fram länsgemensamma riktlinjer avseende energikrav vid ny-/ombyggnation.

Nyttja energideklarationer som vägledning för energieffektivisering.

Reducera betong och stål vid nybyggnad och ombyggnad och istället bygga med lokalt producerad trä.

Att mäta är att veta; mät byggnadens energianvändning för vatten, värme, el och kyla och ta fram ett digitalt system som för statistik över energianvändningen i fastighetsbolagets byggnader.

Slopad bygglovsavgift för passivhus och plusenergihus.

Verka för att i hög grad använda miljövänliga och lokalt producerade byggnadsmaterial för att minimera transporter mellan leverantörer och byggplats.

Klimatsmart jord- och skogsbruk

Mål för insatsområdet jord- och skogsbruk

- År 2030 tas energiinnehållet i stallgödseln tillvara genom rötning. *Indikator 1*
- Ett fossilbränslefritt jord- och skogsbruk. *Indikator 2*

Indikatorer

- 1 Produktion och användning av biogas och rötrester. Källa: Energigas Sverige.
- 2 Slutanvändning MWh efter län och kommun, jordbruk och skogsbruk samt bränsletyp. Källa: SCB

Kalmar läns nuläge, jordbruk

Jordbruket står för mer än trettio procent av länets totala utsläpp av växthusgaser. Växthusgaser från lagring och användning av kogödsel dominerar utsläppen, följt av utsläppen från odlad jordbruksmark och användning av konstgödsel. Det har skett en betydande ökning av utsläpp från hönsködsel, men dessa utsläpp ligger på en förhållandevis låg nivå.

Jordbrukets utsläpp av växthusgaser har ökat med 11 procent i länet sedan år 1990⁶⁴. Metan kommer från kornas fodermältning och från lagring av stallgödsel. Lustgas kommer framförallt från omvandling av kväve i jordbruksmarken men också från stallgödselhantering. Metan och lustgas står idag för cirka hälften vardera av det svenska jordbrukets klimatpåverkan⁶⁵.

Koldioxidutsläppen från energianvändning som drivmedel till traktorer, motorredskap och bilar samt för uppvärmning⁶⁶ är betydande, även om en minskning de senaste åren kan utläsas av statistiken. Under åren 2016 och 2017 utgjorde det förnybara bränslet cirka en femtedel av den totala drivmedelsanvändningen inom jord- och skogsbruket.

Inom jordbrukssektorn tillkommer utsläpp från stödprodukter som jordbruket importerar men som inte tillskrivs den svenska klimatrapporteringen, utan tillfaller landet där produktionen sker. Det handlar till exempel om importerat foder, mineralgödsel, strömedel och kalk. Detsamma gäller för import av livsmedel där utsläppen tillfaller landet där livsmedlet produceras.

⁶⁴ SMED/RUS, 2017, Nationella emissionsdatabasen

⁶⁵ Naturvårdsverket, Fördjupad analys av svensk klimatstatistik, 2018

⁶⁶ Jordbruksverket, 2018,

<https://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/begransadklimatpaverkan/jordbruketslapperutvaxthusgaser.4b00b7db11efe58e66b8000986.html>

Länets utveckling inom livsmedelsproduktion de senaste åren är unik. Med endast 2,4 procent av landets befolkning svarar länet för följande produktionsandelar på den svenska marknaden:

- 95 procent av börnorna
- 25 procent av kycklingen
- 12 procent av mjölken
- 10 procent av äggen och nötköttet

Utvecklingspotential

Den stora andelen av klimatpåverkan från jordbrukssektorn i länet är förknippad med jordbrukets djurhållning (inklusive gödselhantering) och odling på mulljordar. En minskad jordbruksproduktion i länet utgör ingen lösning eftersom det bara skulle innebära att vi förflyttar problemen med klimatpåverkande utsläpp. Tvärtom – de gröna näringarna mycket viktiga för länet. Kalmar läns regionala livsmedelsstrategi⁶⁷, som täcker åren 2016–2025, ska bidra till utveckling och nytänkande.

Hushållning med länets jordbruksmark är viktig för att säkerställa en långsiktig livsmedelsförsörjning i ett föränderligt klimat och att bevara förutsättningarna för en ökad regional produktion av livsmedel. För att utveckla ett hållbart produktionssystem med effektivare resursanvändning finns flera åtgärdsalternativ, till exempel:

- ökad rötning av stallgödsel,
- bättre precision för åtgärder vad gäller lagring och spridning av stallgödsel (medför minskad förbrukning av mineralgödsel),
- ökad kolinbindning på åkermark (mineraljordar),
- fler buskar och träd i främst kantzoner och betesmark,
- återföring av dikad mullrik åkermark till våtmark.

En dämpad efterfrågan, och därigenom konsumtion, av animaliska livsmedel kan också leda till minskade växthusgasutsläpp⁶⁸. Som nämnts ovan ligger odlingen av baljväxter i framkant i länet. 95 procent av alla bönor i Sverige odlas på Öland⁶⁹. Baljväxter, som dessutom producerats lokalt, är utmärkta som alternativ till kött tack vare dess proteinhalt.

Beteendeförändringar kan stimuleras genom rådgivning, regler för gödselhantering samt olika ekonomiska styrmedel för att stimulera innovativa klimatsmarta investeringar.

Jordbrukssektorn måste ta sig an utmaningarna för minskade utsläpp av växthusgaser genom ökad produktivitet, systematiskt arbete med energieffektivisering, uthållig produktion och omställning till förnybar energi.

Jordbruk

⁶⁷ <https://www.ltkalmar.se/samarbetsportalen/regional-utveckling/naringsliv/livsmedelsstrategi/>

⁶⁸ Naturvårdsverket, 2019, Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019

⁶⁹ LRF, 2017.

Klimatsmart jord- och skogsbruk ska inriktas på att minska de direkta såväl som de indirekta utsläppen av växthusgaser. Jordbruket, såväl som skogsbruket, har förmågan att binda koldioxid i marken. Åtgärder som bidrar till jordbrukets kolbindning handlar till exempel om att minska jordbearbetningen, åretruntbetande djur och kompostlagring på betesmark. Fleråriga grödor istället för ettåriga, mer lagrad kol och minskad erosion genom rötter som når djupare i marken. Hänsyn ska också tas till den nationella livsmedelsstrategins övergripande mål om ökad livsmedelsproduktion. Kalmar läns regionala livsmedelsstrategi slår också fast att fler människor ska välja livsmedel från länet och att bland annat produktiviteten ska öka. Dessutom ska det gå hand i hand med ökad effektivitet på ett sätt som är resurssnålare. Minskad klimatpåverkan pekas också ut som viktigt.

Hushållning med länets jordbruksmark är viktig för att säkerställa en långsiktig livsmedelsförsörjning i ett förändrat klimat och att bevara förutsättningarna för en ökad regional produktion av livsmedel, biobränslen och biobaserade material. Det minskar också importbehovet för dessa varor och klimatpåverkan i ett globalt perspektiv.

För att utveckla ett hållbart produktionssystem med effektivare resursanvändning finns flera åtgärdsalternativ. Ökad rötning av stallgödsel är en del, men bättre precision för åtgärder vad gäller lagring och spridning av stallgödsel kommer att ytterligare minska utsläppen. Det innebär också en minskad förbrukning av mineralgödsel. Ökad kolinbindning på åkermark (på mineraljordar), fler buskar och träd i främst kantzoner och betesmark samt koldioxideffekter genom att dikad mullrik åkermark återförs till våtmark kan bidra till ytterligare minskade växthusgasutsläpp.

Kalmar län nuläge, skogsbruk

Det totala nationella upptaget av koldioxid i skog och mark har ökat med 50 procent mellan åren 1990–2015. Det är framförallt i skogsmark som koldioxidupptaget har ökat⁷⁰. Tillväxten i skogen har aldrig varit så hög som idag och det beror främst på att återbeskogningen är effektiv.

Den svenska bioekonomin domineras av skogsbruket och de produkter som skapas med skogen som råvara. Den småländska skogens höga tillväxt bidrar till detta i hög utsträckning. När trä används istället för betong, plaster och stål undviks utsläpp av koldioxid från produktion och användning av dessa material. Fördelarna med att bygga i trä är många, inte minst för att råvaran är förnybar. Boverkets prognoser visar att vi kan behöva bygga mer än 22 000 bostäder i Småland fram till 2025. Samtidigt kan ett ökat skydd av produktiv skogsmark skydda värdefulla naturvärden och gynna en ökad kolsänka i skog och mark.

Regional skogsstrategi för Småland⁷¹ har i bred samverkan och dialog tagits fram av 22 organisationer. Den regionala skogsstrategin ska leda till förbättringar när det gäller ekonomi, sysselsättning, miljö och klimat, jämställdhet och integration.

Energianvändning inom jord- och skogsbruket

Energianvändningen inom jord- och skogsbruk varierar enligt diagrammet nedan. Det har sin förklaring i hur SCB sammanställer statistiken. Den uppdateras med verkliga siffror från undersökningar med några års mellanrum. Vad statistiken ändå visar är att

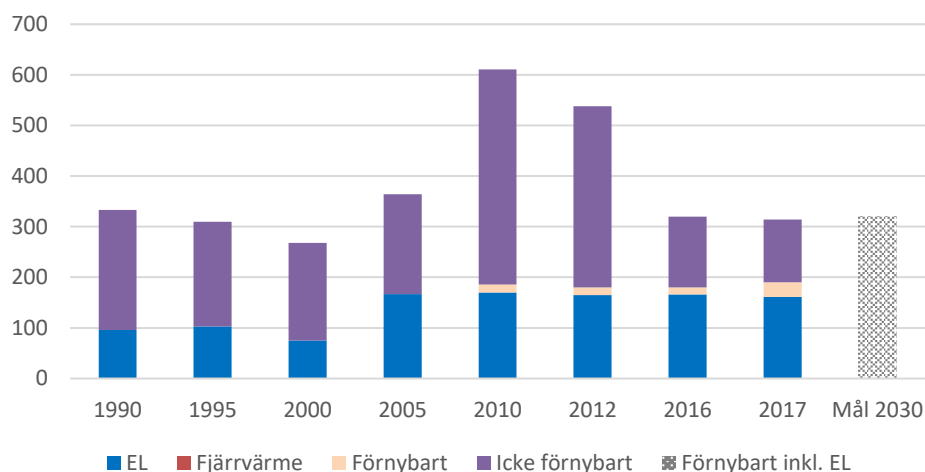
⁷⁰ Naturvårdsverket, Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019

⁷¹ <https://utveckling.rjl.se/strategier--handlingsplaner/regional-skogsstrategi-forsmaland/>

förnybara drivmedel ökat något och att användningen av framförallt diesel i arbetsmaskiner minskar. Energieffektivisering kan vara en orsak, men också en påbörjad övergång från fossila bränslen till eldrift. Trenden måste fortsätta och öka ännu mer för att målet om ett fossilbränslefritt jord- och skogsbruk ska vara möjligt att nå. En snabb omställning som leder bort från fossila bränslen kan göra att jordbruksgrödor ökar sin konkurrenskraft, framförallt gällande produktion av drivmedel till fordon.

GWh per år jord- och skogsbruk

Figur 19. Jord- och skogsbrukets energianvändning i Kalmar län med mål 2030, (energieffektivisering exkluderad). Källa SCB.

Under 2016 och 2017 har andelen förnybart bränsle i jord- och skogsbrukssektorns arbetsmaskiner legat på cirka 20 procent, i jämförelse med knappt tre procent år 2011. Trenden måste fortsätta för att målet om ett fossilbränslefritt jord- och skogsbruk ska vara möjligt att nå.

Den svenska skogen växer och tar upp mer växthusgaser än den släpper ut. Därför sägs skogen fungera som en kolsänka. Genom blandade bestånd av skog gynnas produktiviteten och inbindningen av kol. Biomassaproduktionen har möjlighet att öka med 50 procent i skogar med fem trädslag jämfört med skog med ett enda. Plantering av flera arter gynnar och ökar den biologiska mångfalden. Det görs också att skogsbruket blir mer motståndskraftigt gentemot sjukdomar och insektsangrepp⁷².

Kol finns lagrat i trädens olika delar men även i dött organiskt material och i marken. Så länge kolet är bundet i skogen bidrar det inte till växthusgaseffekten. Tack vare att avverkningen är lägre än tillväxten kan kolförrådet också öka i våra skogar. Att låta skogen stå orörd ger störst klimatnytta på kort sikt. Hur stor klimatnyttan blir på längre sikt beror på hur skogsråvaran används. Om den används till att ersätta fossil energi och material som ger upphov till stora koldioxidutsläpp, som betong och metallkonstruktioner i byggnader, blir den så kallade substitutionseffekten stor.

Sveriges mål om nettonollutsläpp av växthusgaser till atmosfären 2045 ökar behovet av biomassa. Utvecklingen mot en mer biobaserad ekonomi måste dock ske på ett sätt som inte äventyrar svenska miljö kvalitetsmål.

⁷² Naturvårdsverket (2017) Argument för mer ekosystemtjänster Rapport 6736 <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/2071489-rapport-argument.pdf?pid=19706> sid 35

Våtmarker/torvmarker

Våtmarker är multifunktionella och tämligen komplexa ekosystem som kan bidra till klimatreglering eftersom dessa marker både kan binda och avge stora mängder klimatgaser⁷³.

En hydrologiskt intakt torvmark innebär en värdefull kolsänka. Kolet finns i alla växt- och djurdelar som byggts upp under tusentals år och inte förmultnats. När våtmarker växer igen med träd, eller torkar ut på grund av ändrad vattenregim, eller dikas ut för torvvinning (antingen för jordförbättringsmedel/jord/energi) övergår de från att vara kolsänkor till att bli kolkällor. Det vill säga de bidrar till växthuseffekten. De samlade utsläppen av växthusgaser från dikade torvmarker utgör ungefär en femtedel av Sveriges samlade klimatpåverkande utsläpp. Klimatpåverkan från förbränning av torv har medfört att torv, enligt EU:s förordning om utsläppsrätter från 2012, inte ska klassificeras som ett biobränsle. Naturvårdsverket har också tagit ställning till att energiutvinning ur torv motverkar möjlighet att nå klimatmålet och att torv bör likställas med ett fossilt bränsle.

Den bästa åtgärden för klimatet är att skydda de torvmarker som fortfarande är intakta. Det kol som redan finns lagrat i torvmarker bör stanna där. En åtgärd som kan minska utsläppen av växthusgaser från dikad torvmark är att återställa marken till våtmark. Men det finns en risk för utsläpp av metan och lustgas. Dock bedöms minskningen av koldioxid- och lustgasutsläpp överväga varför utsläppen av växthusgaser från marken totalt sett minskar vid återställning.

Dikad torvmark avger koldioxid och lustgas så länge det finns ett syresatt torvlager. Studier⁷⁴ av växthusgasutsläpp från dikade torvmarker som används för skogsproduktion visar att näringsrika och väl-dränerade marker är större källor för växthusgaser än näringsfattigare, fuktigare marker. Dikad torvmark som används för naturbete avger mindre växthusgaser än åkermark på dikad torvmark och därför är det viktigare att återställa åkermark till våtmark.

⁷³ Naturvårdsverket (2012) Markanvändningens effekter på växthusgaser, biologisk mångfald och vatten Rapport 6509

⁷⁴ Jordbruksverket – Utsläpp av växthusgaser från torvmark. Rapport 2014:24.

Förslag till insatser

- Stimulera anläggande av våtmarker på mullrik mark och utdikade torvmarker
- Energikartläggning och eco-drivning i jordbruket
- Hushållning med växtnäring, framförallt kväve i jordbruket
- Reducerad jordbearbetning
- Öka dränering av jordbruksmark (minskar lustgasutsläppen)
- Stimulera odling av fång- och mellangrödor
- Främja klimatrådgivning och kompetensutveckling i jord- och skogsbruket
- Stötta primärproducenter att använda bidrag och stöd för klimatfrämjande och energieffektiviserande investeringar
- Stimulera anläggande av våtmarker på mullrik mark och utdikade torvmarker
- Ökad produktion av biokol
- Informera om biokolets klimatsmarta funktioner
- Öka näringsåterföring via biogödsel från biogasproduktion
- Stimulera produktion och försäljning av förnybar energi och bränsle från skog eller åker
- Stimulera odling av baljväxter
- Verka för att öka den naturliga upptagningen av näringsöverskott inom jordbruket genom att återskapa våtmarker och naturanpassade vattendrag med hjälp av kulturhistoriska kunskapsunderlag som historiska kartor m.m.
- Fler djur gå på naturbetesmarker för att gynna ett öppet odlingslandskap och den biologiska mångfalden

Klimatsmart konsumtion

Mål för insatsområdet konsumtion

- År 2030 ska utsläppen av växthusgaser från konsumtion i Kalmar län vara högst fem ton koldioxidekvivalenter per person. *Indikator 1*
- Till år 2030 har avfallsmängderna per person och år minskat. *Indikator 2*

Indikatorer

- 1 Naturvårdsverkets Mätmetoder och indikatorer för att följa upp konsumtionens klimatpåverkan
- 2 Avfallsstatistik från Avfall Sverige

Konsumtionens klimatpåverkan

Att mäta konsumtionens klimatpåverkan är svårt eftersom en så stor del av utsläppen sker utomlands. Det finns i nuläget ingen data som visar konsumtionsbaserade utsläpp för Kalmar län.

Globalt sett konsumerar vi som om vi hade nästan 2 jordklot, och svenskarna som om vi hade 4 jordklot⁷⁵. Varje år görs en budget över jordens kapacitet för förnybara resurser. Den dag då vi har förbrukat jordens totala årskvot kallas ”Earth Overshoot day”, eller den ekologiska skuldens dag. Denna dag infaller allt tidigare och de månader som återstår av året lever vi över våra tillgångar. Under 2018 tog jordens årskvot slut den 1 augusti vilket kan jämföras med den 21 december 1971. I Sverige inträffade dagen redan 28 mars 2018 eftersom vår konsumtion är betydligt högre än det globala genomsnittet. En Sifo-undersökning som genomförts på uppdrag av WWF visar att många gör klimatsmarta förändringar i sin vardag och att de vill att politikerna agerar tuffare⁷⁶.

Konsumtionsbaserade utsläpp ökar

De konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen i Sverige är höga. De ligger på omkring 10 ton koldioxidekvivalenter per person och år⁷⁷, en nivå som måste ner till 1 ton per invånare och år⁷⁸. Nivån har inte förändrats nämnvärt de senaste tio åren. Däremot har andelen utsläpp som orsakas i andra länder ökat. Hela 65 procent av Sveriges totala utsläpp genom konsumtion sker i andra länder⁷⁹. Två tredjedelar av utsläppen kommer från hushållens konsumtion och en tredjedel kommer från offentlig konsumtion och

⁷⁵ WWF, 2018, Living Planet Report – 2018: Aiming Higher

⁷⁶ WWF, 2018, Unga kvinnor mest oroad och engagerade i klimatfrågan

⁷⁷ Naturvårdsverket, 2018, Konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp per person och år

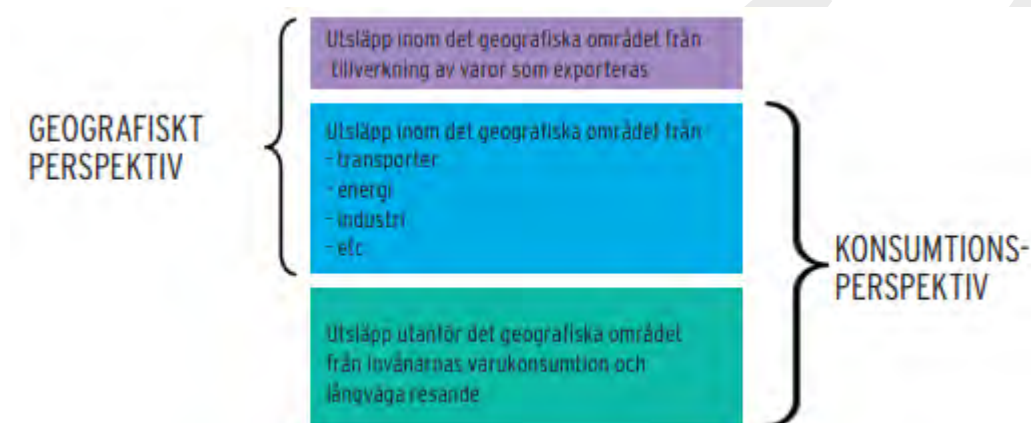
⁷⁸ Sverigesmiljomal.se

⁷⁹ Naturvårdsverket, 2019, Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019

investeringar (i exempelvis byggnader och maskiner). Konsumtionen ökar stadigt och kan komma att fördubblas mellan år 2005 och 2030⁸⁰. Hållbara och klimatsmarta konsumtionsmönster är därför avgörande för att vi ska nå våra miljö- och klimatmål.

Två områden som står för en stor del av vår totala klimatpåverkan är flygresor och köttkonsumtionen. I Sverige har utsläppen från utrikesflyget fördubblats sedan 1990⁸¹. Flygresandet är svårt att påverka regionalt men områden som resepolitics samt beteendepåverkande projekt är områden där regionala åtgärder kan bli mycket betydelsefulla. Köttkonsumtionen har ökat med cirka 40 procent under perioden 1995 till 2015. Knappt hälften av det kött som konsumeras är importerat⁸². Regionala insatser som leder till att minska köttkonsumtionen är viktiga. Likaså att det kött som konsumeras är närproducerat. En minskad köttkonsumtion ligger också i linje med Livsmedelsverkets kostrekommendationer för bättre hälsa.

Figur 20. Utsläppskällor ur ett geografiskt respektive konsumtionsperspektiv. Källa: Urban Mistra Futures⁸³

Regeringens strategi för hållbar konsumtion

Regeringen har tagit fram en strategi för hållbar konsumtion⁸⁴. Strategin tar sikte på vad staten kan göra tillsammans med kommuner, näringsliv och det civila samhället för att underlätta för konsumenter att agera hållbart. Strategin omfattar bland annat insatser för ökad kunskap, ekonomiska styrmedel som gör det billigare att reparera varor, satsningar på hur vi kan använda våra resurser mer effektivt och insatser för att förbättra informationen om företags och fonderas hållbarhetsarbete. Strategin lyfter också åtgärder som görs inom sektorsspecifika områden. Det gäller transport, livsmedel och boende eftersom de sektorerna står för den största andelen av utsläpp från vår privata konsumtion.

Några styrmedel som redan införts är sänkt moms för reparation av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne från 25 till 12 procent. Även skattereduktion för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden har införts.

⁸⁰ Naturvårdsverket, 2012, Underlag till en färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050, Rapport 6537

⁸¹ Naturvårdsverket, 2019, Fördjupad utvärdering av miljömålen 2019

⁸² Naturvårdsverket, 2018, <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Konsumtion-och-inhemsk-produktion-av-kott/>

⁸³ Mistra Urban Futures, Konsumtionsperspektiv i lokala klimatstrategier – erfarenheter från Göteborg, Policy Brief 2017:1

⁸⁴ Regeringen, 2016, Strategi för hållbar konsumtion

Avfall

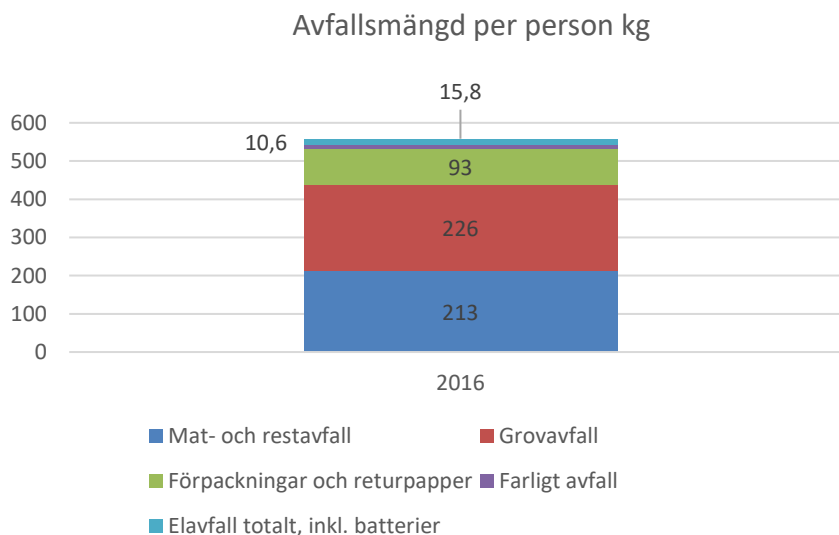
Enligt Naturvårdsverket är det centralt att inom det avfallsförebyggande arbetet göra åtgärder så tidigt att avfall inte uppstår. På en regional nivå är det möjligt genom att sätta mål, på ett kreativt sätt bättre nyttja våra roller som upphandlare, tillsynsmyndighet, planerare, informationsspridare, samordnare och stora verksamhetsutövare. Det avfall som trots allt uppstår ska utnyttjas som en resurs. Hushåll och verksamheter måste sortera sitt avfall rätt för att återvinningen ska gå till på bästa sätt⁸⁵. Vidare är mängden matavfall i Sverige ungefär en miljon ton per år. Det medför en onödig klimatpåverkan eftersom mat som slängs inte hade behövt produceras. Konsumtionen av livsmedel står för en stor del av klimatpåverkan. Inom ramen för genomförandet av den nationella livsmedelsstrategin har regeringen presenterat en handlingsplan och olika åtgärds paket för att arbeta med dessa frågor⁸⁶.

Klimatsmart konsumtion i länet

För att nå målet för länets konsumtionsbaserade utsläpp behövs en fortsatt utveckling mot ett fossilfritt transport- och energisystem. Vidare behöver vi göra klimatsmarta upphandlingar och inköp i offentlig sektor. Samtidigt behövs en övergång till mer närproducerade livsmedel med låg klimatpåverkan. För att livsmedelshanteringen ska bli mer hållbar måste produktionen bli mer resurseffektiv och klimatsmart och använda mer förnybar energi. Vi måste äta mer klimat- och miljövänligt och vi behöver minska matsvinnet.

Kalmar läns nuläge

År 2016 uppgick avfallsmängden per person i Kalmar län till 558 kg. Fördelningen mellan olika avfallsslag redovisas i figuren nedan.

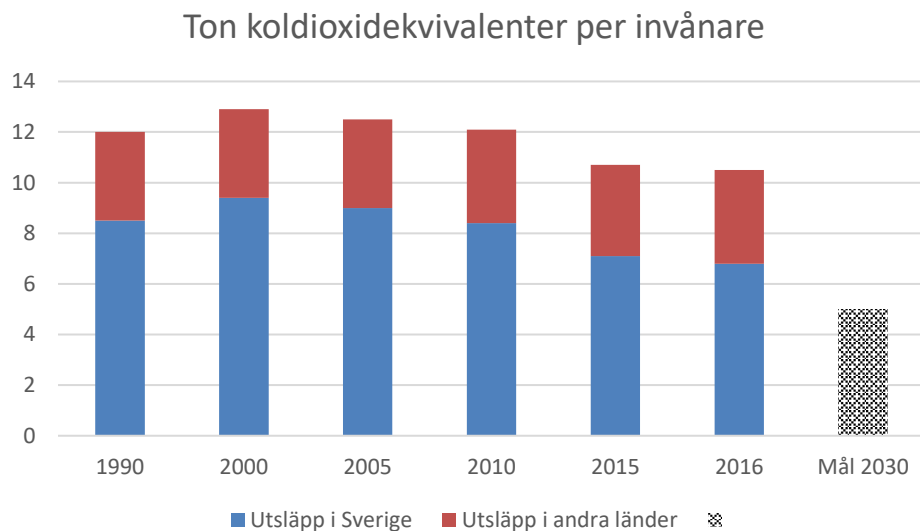
Figur 21. År 2016 avfallsmängder per person Kalmar län. Källa: Avfall Sverige Hushållsavfall i siffror 2017:26.

⁸⁵ Avfallsplan 2015–2022, Kalmarsundsregionens Renhållare

⁸⁶ Regeringen, 2017, En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet, prop. 2016/2017:104

Den redovisade statistiken nedan beror på vilka typer av verksamheter som bedrivs i länet. Statistiken inkluderar utsläpp från processer inom industrin samt metan- och lustgasutsläpp från jordbruket. Att utsläppen i Kalmar län är högre beror delvis på den omfattande jordbrukssektorn men också på den tunga industrin. Om Cementas produktion upphör kommer det att tydligt märkas i statistiken nedan.

Figur 22. Växthusgasutsläpp från konsumtion i Sverige (privat samt offentlig konsumtion), och regionalt mål till år 2030 (ton CO₂ekv/person/år). Källa: Miljöräkenskaper 2017, SCB.

För att uppnå målet behövs en fortsatt utveckling mot ett fossilfritt transport- och energisystem nationellt och internationellt. Därtill krävs också en mer tjänstebaserad och cirkulär ekonomi där ökad digitalisering kan bidra till att ersätta eller intensifiera användningen av produkter, ytor och transporter samt effektivisera processer och aktiviteter. Samtidigt behövs en övergång till mer närproducerade livsmedel med låg klimatpåverkan och ett ökat fokus på klimatsmarta upphandlingar och inköp i offentlig sektor.

Förslag till insatser

Ökad medvetenhet om konsumtionens klimatpåverkan

Ökad andel återanvändning och återvinning

Stimulans till arrangemang för att hyra, dela eller låna saker istället för att själv äga dem (delningsekonomi)

Förenklad möjlighet till hållbara val vid konsumtion

Högre andel vegetarisk mat i offentliga kök

Högre andel svenskt naturbeteskött i offentliga kök

Ursprungsmärkning av livsmedel inom restaurangnäringen

Minskad mängd matsvinn i hela livsmedelskedjan

Främjat avfallsförebyggande arbete

Förbättrade möjligheter till tågresande

Remiss

Ordlista

Skrivs efter remissen

Remiss

Referenser

Bilaga

Bilaga 1

Tankeexperiment – prognos personbilar 2030 Kalmar län.

Nedan presenterade tankeexperiment är en grov uppskattning av nuläge och prognos för framtiden. Siffror på antalet personbilar är hämtade från SCB, likaså statistik om drivmedel. Drivmedelsstatistiken är för alla fordon i trafik i Kalmar län (lätt och tung trafik). Där inte statistik finns har antagande gjorts. Energieffektivisering samt eventuellt minskning av fordon i trafik 2030 är inte medräknad utan data utgår från dagens. Meningen med tankeexperimentet är att reflektera över möjligheterna att Kalmar län ska klara målet om fossilbränslefri region 2030 samt framtida behov av förnybara drivmedel.

Beräkningsdata:

Antal fordon i trafik	164 800
Varav personbilar	134 000, varav 55 procent elbilar (73 700) ⁸⁷ år 2030
Varav tung trafik	30 8000
Drivmedelsförsäljning 2030	2813 GWh (försäljningen 2018)
Drivmedel GWh per fordon	$2813/164800 = 0,017$ GWh/ fordon
Total biogasproduktion 2030	300 GWh ⁸⁸
Beräknad biogas som fordonsgas	$300 * 0,65 = 198$ GWh ⁸⁹ , 60 procent tung trafik (112 GWh) 40 procent personbilar (80 GWh)
Biogas som drivmedel 2030 (alla vägfordon)	$198/2813$ GWh = 7 procent av drivmedelsförsäljningen
Personbilar biogas	$134000 * 0,017 = 2278$ GWh. $80/2278 = 3,5$ procent
Tunga fordon biogas	$30800 * 0,017 = 523$ GWh. $112/523 = 21$ procent
Tunga fordon biogas av totala drivmedelsförsäljning	$112/2813$ GWh = 4 procent.
Elbilar drivmedel 2030	$73700 * 0,017 = 1252$ GWh. $1252/2813 = 45$ procent
Resterande av drivmedelsförsäljningen som måste drivas av andra förnybara drivmedel än El och biogas.	Summa drivmedel el, biogas = $198 + 1252 = 1450$ GWh. $2813 - 1450 = 1363$ / 2813 GWh = 48 procent
Summa GWh: Biogas 198 + EL 1252 + Biobränsle 1363 = 2813 GWh	
Summa procent: Biogas 7 + EL 45 + Biobränsle 48 = 100 procent	

⁸⁷ <http://press.powercircle.org/documents/elbilslaget-2018-med-ny-prognos-85299>

⁸⁸ Systemstudie biogas 2018 (produktionskapacitet 2030 = 300 GWh i Kalmar län)

⁸⁹ (https://www.energigas.se/library/2368/rapport-es-2018_01.pdf) (65 procent av biogasens
uppraderas till fordonsgas)

Bilaga 2

Definitioner och utgångspunkter

Följande avsnitt (definition och utgångspunkt) är hämtat från handlingsprogrammet för en fossilbränslefri region och gäller även för Klimat-och energistrategin då en del av målen återfinns i båda dokumenten.

Definitioner – energiproduktion och energianvändning

Kalmar län utgör systemgräns.

Kärnkraftverket i Oskarshamn räknas som en extern, nationell producent. Orsaken till detta är främst att kärnkraftverkets elproduktion är så stor att det annars blir omöjligt att läsa ut andra trender, förändringar och så vidare.

Regionalt producerad förnyelsebar el, såsom motkraft, vindkraft innanför territorialgränsen, solel och vattenkraft räknas i energibalansen länet tillgodo. Länets övriga elanvändning anses ha samma sammansättning som den nordiska elmixen.

Regionalt producerad bioenergi (biobränsle, biogas) och förnybara fordonsbränslen räknas länet tillgodo, även om bränslet exporteras.

Då vi använder begreppet ”*fossilbränslefri region*” menar vi alltid att det inte ska ske något nettoutsläpp av fossil koldioxid från Kalmar län. Vi ska producera lika mycket förnybar energi som den totala mängd energi som används i Kalmar län.

Fossil koldioxid från kalksten vid cementtillverkningen ingår inte i *fossilbränslefri region*.

Definition om målen:

1. Att offentlig sektor år 2025 endast använder förnybar energi
 2. Att år 2025 är fossila koldioxidutsläpp från transporter i Kalmar län 70 procent lägre än år 2010
- **Fossilfria transporter**
För att transporten ska räknas som fossilfri i det här sammanhanget krävs, i enlighet med förslaget till EU:s förnybarhetsdirektiv, att drivmedlet ger en utsläppsminskning på 70 procent jämfört med fossila alternativ. De drivmedel som i dagsläget lever upp till det kravet är el, vätgas, biogas, HVO, FAME, ED95.
 - **Köpta och utförda**
Både resor och transporter som organisationen utför själva och köper in räknas. Vid inköp av varor och tjänster där transporter ingår räknas transporterna om de står i rimlig proportion till det som handlas upp. Vid offentlig upphandling ingår de transporter som man enligt Upphandlingsmyndigheten har möjlighet att ställa krav på. För mer info se www.upphandlingsmyndigheten.se/kriteriebiblioteket/.
 - **Resor**
Anställdas resor i tjänsten räknas men inte resan till och från jobbet om de inte betalas av arbetsgivaren.
 - **Flyg**
Flyg ingår inte i riksdagens mål om 70 procents reduktion för inrikestransporter och räknas därför inte in. Vi ser ju dock gärna att man klimatväxlar eller klimatkompenserar för sina flygresor.

- **Undantag**

Målet gäller under förutsättningen att det kommer att finnas tillgång till förnybart bränsle.

Definitioner – effektiv energianvändning

Detta avsnitt omfattar såväl energieffektivisering som energibesparing. Energieffektivisering uppnås genom tekniska lösningar - som lågenergilampor och bränslesnåla bilar - medan energibesparing innebär att vi förändrar vårt beteende och våra vanor, till exempel genom att samåka med bil eller släcka onödig belysning.

Det är i nuläget oklart hur delmålet för ett transporteffektivt samhälle ska följas upp på bästa sätt på regional nivå. Målet är ändå en viktig markör, för att visa på nödvändigheten av att arbeta med dessa frågor.

Vid beräkning av energianvändning i byggnader ska Boverkets redovisning med primärenergital väljas (BBR 2020).

Definitioner – annat

Vi inkluderar också arbetsmaskiner i de avsnitt som handlar om transporter.

Elproduktionens klimateffekt

Produktion av el leder till olika miljö- och klimateffekter, beroende på vilken energikälla och vilken teknik som används. Den el som produceras i Sverige har mycket låga koldioxidutsläpp. Samtidigt är el ett energislag som lätt kan transporteras långt och som köps och säljs på en avreglerad marknad där en del av produktionen sker i kolkondenskraftverk. Sverige tillhör den gemensamma nordiska elmarknaden. Ett angreppssätt är därför att utgå ifrån den nordiska elproduktionen, där 1 kWh (kilowattimme) i genomsnitt ger ca 100 gram utsläppt koldioxid. El av okänt ursprung beräknas ge upphov till 344 g CO₂/kWh (2014). Beräkningarna baserar sig på Energimarknadsinspektionens beräkning av den så kallade "residualmixen" för Norden.

Länsstyrelsen
Kalmar län

391 86 Kalmar
010-223 00 00
kalmar@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/kalmar

§ 109

Ärendenummer RS 2019/383

Beslut om remiss Handlingsprogram för länets kompetensförsörjning

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen skickar ut handlingsprogrammet för kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022 på remiss till länets kommuner, Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet, utbildningsaktörer samt näringslivet.

Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

Bakgrund

Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län (RUS) ”Klimat att växa i” är den gemensamma vägvisaren för länets arbete för regionala utveckling. ”Klimat att växa i” tar sikte på 2030 och den är framtagen i samverkan med både privat och offentlig sektor i länet.

Ett av de områden som pekas ut som strategiskt viktigt för vårt län är kunskap och kompetens. För att de gemensamma målen ska förverkligas krävs ett strategiskt samarbete mellan flera olika aktörer i länet. En ökad utbildningsnivå och ett livslångt lärande bidrar till en regional hållbar tillväxt. Därför har Region Kalmar län tillsammans med olika aktörer tagit fram ett handlingsprogram för kompetensförsörjning i syfte att nå målen för en välfungerande arbetsmarknad.

Syftet med programmet är att förtydliga innehållet i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) vad gäller kompetensförsörjning, prioritera länets insatser fram till och med 2022, samt få ett länsgemensamt underlag för prioriteringarna av insatser.

Handlingsprogrammet ska definiera viktiga områden där aktiviteter behöver genomföras för att förbättra kompetensförsörjningen i länet. Programmet ska ge stöd för att nödvändiga insatser löpande lyfts fram, tas om hand, genomförs och följs upp. Ett kontinuerligt lärande och nya analyser ger nya nulägen och målbilder som kan leda till nya insatser.

Handlingsprogrammet tydliggör roller, ansvar och åtaganden för utbildningsanordnare, arbetsgivare, kommuner och regionen i syfte att skapa bättre förutsättningar för arbetsgivares och individers kompetensförsörjning. Det anger också vilka insatser som behöver genomföras för att ge bättre

förutsättningar för en bättre matchning på arbetsmarknaden och en välfungerande kompetensförsörjning.

Handlingsprogrammet ska skickas ut på remiss för förankring samt för att fånga upp eventuella kompletterande ställningstaganden från andra organisationer. Remissen går ut till länets kommuner, Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet och utbildningsaktörer.

Ärendet har även behandlats i regionala utvecklingsnämnden.

Remisstid

Beslut om remiss tas av regionstyrelsen den 18 juni. Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

När handlingsprogrammet är fastställt av regionfullmäktige kommer det att skickas till kommunerna i länet med rekommendation om att ställa sig bakom detsamma.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 23 april 2019
2. Handlingsprogrammet för Kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022, remissversion
3. Protokollsutdrag från regionala utvecklingsnämnden den 23 maj 2019

§ 109

Ärendenummer RUN 2019/51

Kompetensförsörjning Kalmar län, beslut om remiss

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår att regionstyrelsen skickar ut handlingsprogrammet för kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022 på remiss till länets kommuner, Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet, utbildningsaktörer samt näringslivet.

Remisstiden är 19 juni till 15 oktober.

Bakgrund

Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län (RUS) "Klimat att växa i" är den gemensamma vägvisaren för länets arbete för regionala utveckling. "Klimat att växa i" tar sikte på 2030 och den är framtagen i samverkan med både privat och offentlig sektor i länet.

Ett av de områden som pekas ut som strategiskt viktigt för vårt län är kunskap och kompetens. För att de gemensamma målen ska förverkligas krävs ett strategiskt samarbete mellan flera olika aktörer i länet. En ökad utbildningsnivå och ett livslångt lärande bidrar till en regional hållbar tillväxt. Därför har Region Kalmar län tillsammans med olika aktörer tagit fram ett handlingsprogram för kompetensförsörjning i syfte att nå målen för en välfungerande arbetsmarknad.

Syftet med programmet är att förtydliga innehållet i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) vad gäller kompetensförsörjning, prioritera länets insatser fram till och med 2022, samt få ett länsgemensamt underlag för prioriteringarna av insatser.

Handlingsprogrammet ska definiera viktiga områden där aktiviteter behöver genomföras för att förbättra kompetensförsörjningen i länet. Programmet ska ge stöd för att nödvändiga insatser löpande lyfts fram, tas om hand, genomförs och följs upp. Ett kontinuerligt lärande och nya analyser ger nya nulägen och målbilder som kan leda till nya insatser.

Handlingsprogrammet tydliggör roller, ansvar och åtaganden för utbildningsanordnare, arbetsgivare, kommuner och regionen i syfte att skapa bättre förutsättningar för arbetsgivares och individers kompetensförsörjning. Det anger också vilka insatser som behöver genomföras för att ge bättre förutsättningar för en bättre matchning på arbetsmarknaden och en välfungerande kompetensförsörjning.

Handlingsprogrammet ska skickas ut på remiss för förankring samt för att fånga upp eventuella kompletterande ställningstaganden från andra organisationer. Remissen går ut till länets kommuner, Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet, utbildningsaktörer och näringslivet.

Remisstid

Beslut om remiss tas av regionstyrelsen den 18 juni. Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

När handlingsprogrammet är fastställt av regionfullmäktige kommer det att skickas till kommunerna i länet med rekommendation om att ställa sig bakom detsamma.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse Handlingsprogram för kompetensförsörjning, remissversion, daterad 190423
2. Handlingsprogrammet för Kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022, remissversion

Föredragning av Sofia Moestedt, basenhetschef Samhällsplanering och tillväxt

Protokollsutdrag till: Regionstyrelsen

Handlingsprogrammet för kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022, beslut om remiss

Förslag till beslut

Regionstyrelsen skickar ut handlingsprogrammet för kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022 på remiss till länets kommuner, Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet, utbildningsaktörer samt näringslivet.

Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

Bakgrund

Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län (RUS) ”Klimat att växa i” är den gemensamma vägvisaren för länets arbete för regionala utveckling. ”Klimat att växa i” tar sikte på 2030 och den är framtagen i samverkan med både privat och offentlig sektor i länet.

Ett av de områden som pekas ut som strategiskt viktigt för vårt län är kunskap och kompetens. För att de gemensamma målen ska förverkligas krävs ett strategiskt samarbete mellan flera olika aktörer i länet. En ökad utbildningsnivå och ett livslångt lärande bidrar till en regional hållbar tillväxt. Därför har Region Kalmar län tillsammans med olika aktörer tagit fram ett handlingsprogram för kompetensförsörjning i syfte att nå målen för en välfungerande arbetsmarknad.

Syftet med programmet är att förtydliga innehållet i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) vad gäller kompetensförsörjning, prioritera länets insatser fram till och med 2022, samt få ett länsgemensamt underlag för prioriteringarna av insatser.

Handlingsprogrammet ska definiera viktiga områden där aktiviteter behöver genomföras för att förbättra kompetensförsörjningen i länet. Programmet ska ge stöd för att nödvändiga insatser löpande lyfts fram, tas om hand, genomförs och följs upp. Ett kontinuerligt lärande och nya analyser ger nya nulägen och målbilder som kan leda till nya insatser.

Handlingsprogrammet tydliggör roller, ansvar och åtaganden för utbildningsanordnare, arbetsgivare, kommuner och regionen i syfte att skapa bättre förutsättningar för arbetsgivares och individers kompetensförsörjning. Det anger också vilka insatser som behöver genomföras för att ge bättre

förutsättningar för en bättre matchning på arbetsmarknaden och en välfungerande kompetensförsörjning.

Handlingsprogrammet ska skickas ut på remiss för förankring samt för att fånga upp eventuella kompletterande ställningstaganden från andra organisationer. Remissen går ut till länets kommuner, Arbetsförmedlingen, Kommunförbundet och utbildningsaktörer.

Remisstid

Beslut om remiss tas av regionstyrelsen den 18 juni. Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

När handlingsprogrammet är fastställt av regionfullmäktige kommer det att skickas till kommunerna i länet med rekommendation om att ställa sig bakom detsamma.

Sofia Moestedt
Basenhetschef Samhällsplanering och
tillväxt

Bilagor

Handlingsprogrammet för Kompetensförsörjning Kalmar län 2020-2022,
remissversion

Handlingsprogram för kompetensförsörjning 2020-2022

Kalmar län

FÖRSLAG TILL REMISSVERSION

Handlingsprogrammet ingår i
Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi

Innehåll

FÖRORD	3
INLEDNING	4
Koppling till strategiska dokument.....	5
NULÄGE I KALMAR LÄN.....	6
Utbildning och kompetens	6
Yrkehögskoleutbildning.....	7
Arbetsmarknad.....	7
Arbetsmarknadsprognos	8
Sammanfattning av nuläget	9
MATCHNING AV KOMPETENSBEHOV OCH UTBUD.....	10
SAMBAND	10
PRIORITERINGAR	11
INTRESSEENTER.....	11
ARBETSPROCESS.....	12
MÅL.....	12
Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan	12
Relevant utbildning och kompetens	12
Fler i arbete	13
Tillgänglig arbetsmarknad	13
INSATSER.....	14
Mål: Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan	14
Mål: Relevant utbildning och kompetens	15
Mål: Fler i arbete	16
Mål: Tillgänglig arbetsmarknad	17

FÖRORD

Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län (RUS) är den gemensamma vägvisaren för länets arbete. "Klimat att växa i" är den aktuella strategin som tar sikte på 2030 och den är framtagen i samverkan med näringsliv, kommuner, landsting och Linnéuniversitetet samt beslutad av Regionförbundet och Landstinget under 2018.

Ett av de områden som pekas ut som strategiskt viktig för vårt län är kunskap och kompetens. För att de gemensamma målen ska förverkligas krävs ett strategiskt samarbete mellan många olika aktörer i länet. En ökad utbildningsnivå och ett livslångt lärande bidrar till en regional hållbar tillväxt. Därför har Region Kalmar län tillsammans med olika aktörer samverkat kring hur det gemensamma arbetet kring kompetensförsörjningen ska se ut och fungera. Utifrån det arbetet har detta handlingsprogram tagits fram i syfte att nå målen för en fungerande kompetensförsörjning i länet.

Region Kalmar län har ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna och vår roll är att koordinera och utveckla arbetet genom analyser och omvärldsbevakning samt att enskilt eller tillsammans med andra genomföra insatser och sedan följa upp och utvärdera dessa.

Det tidigare nationella uppdraget att etablera en regional kompetensplattform har under de senaste åren utvecklats till att handla om kompetensförsörjning i en vidare bemärkelse. Detta handlingsprogram utgör utgångspunkten för det gemensamma arbetet för att uppnå en bättre kompetensförsörjning i länet.

NN

INLEDNING

Arbetskrafts- och kompetensförsörjning är en avgörande fråga för länets långsiktiga tillväxt och utveckling. De föreslagna målen och insatserna relaterar till de utmaningar som identifierats i den regionala utvecklingsstrategin. Dessa är bl. a stora pensionsavgångar och en åldrande befolkning, men även hur kunskapsinnehållet, och därigenom konkurrenskraften inom näringslivet kan ökas.

En förbättrad kompetensförsörjning förutsätter ett nära samarbete mellan kommuner, myndigheter, utbildningsanordnare och näringsliv. Handlingsprogrammet utgör grunden för ett gemensamt, långsiktigt arbete med insatser för att matcha arbetsmarknadens behov av utbildning och kompetens i länet.

Det tidigare uppdraget för att etablera en regional kompetensplattform har utvecklats till att inbegripa ett vidare område. Tillväxtverket tog år 2018 på uppdrag av regeringen fram nya riktlinjer för det fortsatta arbetet i regionerna. Det innebär att de regionalt utvecklingsansvariga ska:

- Sätta mål för, samordna och organisera kompetensförsörjningsarbetet
- Tillhandahålla analyser och prognoser av kompetensbehovet på kort och lång sikt i både privat och offentlig sektor
- Stödja och driva på operativa, taktiska och strategiska insatser
- Redovisa mål och resultat

Arbetet har påbörjats enligt det nya uppdraget och handlingsprogrammet ska betraktas som utgångspunkten för det fortsatta gemensamma arbetet. Det är ett levande dokument som ständigt prövas och utvecklas utifrån förändrade förutsättningar. Mål och insatser som föreslås grundar sig på analysen av länets nuläge och en bedömning av vilka faktorer som är mest kritiska i dagsläget för att nå en bättre matchning. Det behövs ett flexibelt arbetssätt, där det är möjligt att agera både kort- och långsiktigt. Insatserna kommer att följas upp varje år och hela handlingsprogrammet ska revideras vart tredje år.

Klimat att växa i – regional utvecklingsstrategi för Kalmar län

Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) är en övergripande strategi för länets utveckling och anger en långsiktig riktning för utvecklingsarbetet i Kalmar län.

Den framtida arbetskrafts- och kompetensförsörjningen lyfts fram som en nyckelfråga för länets långsiktiga utveckling och tillväxt. Kompetensförsörjning utgör ett horisontellt perspektiv som genomsyrar de fyra prioriterade utvecklingsområdena.

Agenda 2030

FN:s medlemsländer har beslutat att förbinda sig till sjutton globala hållbarhetsmål, agenda 2030. Målen handlar bland annat om att minska ojämlikheter och lösa klimatkrisen.

Detta handlingsprogram har tydligast koppling till nedanstående mål i Agenda 2030:

- 4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja det livslånga lärandet för alla
- 5. Jämställdhet
- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- 10. Minskad ojämlikhet

NULÄGE I KALMAR LÄN

Utbildning och kompetens

Invånarna i Kalmar län har en allt högre utbildningsnivå. Andelen eftergymnasialt utbildade i länet har ökat med ca 12% sedan år 2000 och ökningen följer trenden för riket. 2017 hade 35 % av befolkningen i åldern 25–64 år en eftergymnasial utbildning medan riksgenomsnittet var ca 40 %. Kvinnor har en eftergymnasial utbildning i högre utsträckning än män både i länet och i riket. Varannan invånare i länet har gymnasieutbildning som sin högsta utbildningsnivå och denna andel har varit i stort sett oförändrad under hela 2000-talet. Andelen personer med enbart grundskoleutbildning har däremot minskat från 26 % år 2000 till 14 % år 2017.

Andelen eftergymnasialt utbildade antas förbli lägre än riksgenomsnittet då färre av länets gymnasieelever påbörjar högskolestudier i lägre utsträckning. Andelen av länets avgångselever från gymnasiet som inom 3 år påbörjat högskolestudier har dessutom sjunkit de senaste åren. Bland de som tog examen läsåret 2013/14 gick 36 % vidare till högskolestudier inom 3 år, medan motsvarande andel för riket var 40 %. Länet närmade sig riksgenomsnittet fram till läsåret 2011/2012, men andelen har därefter fallit. Detta kan hänga samman med att personer som tog examen under 2009–2010 i högre utsträckning började på högskola då

möjligheter att få arbete var sämre men som i dagsläget lättare får arbete. Nedgången i andelen som går vidare till högre studier är större bland männen.

Det finns tydliga samband mellan utbildningsnivå, etablering på arbetsmarknaden och hälsa. Det skiljer 25 % i förvärvsfrekvens mellan förgymnasialt (60%) och eftergymnasialt (84%) utbildade i länet och skillnaderna i hälsa mellan dessa grupper är också stora.

Gymnasiebehörighet är därför en viktig indikator på barns- och ungas förutsättningar att etablera sig i samhället och uppnå god hälsa och välbefinnande. Andelen elever med behörighet till gymnasieskolan ligger nationellt strax under 90 %. En något högre andel flickor (90 %) uppnår gymnasiebehörighet jämfört med pojkar (88 %). Variationen över tid är liten. I länet ligger flickorna i paritet med rikssnittet medan andelen pojkar som är behöriga till gymnasiet är något lägre än rikssnittet. År 2017 lämnade totalt 534 elever länets grundskolor utan gymnasiebehörighet.

Yrkeshögskoleutbildning

Yrkesinriktad gymnasieutbildning och yrkeshögskoleutbildning är viktiga utbildningsformer för att på ett relativt snabbt och flexibelt sätt tillgodose behoven av arbetskraft på arbetsmarknaden. Yrkeshögskolan har byggts ut kraftigt under senare år. Antalet yrkeshögskoleutbildningar som beviljats till länet varierar stort mellan åren. Däremot är antalet studieplatser relativt konstant, med mellan 350-450 utbildningsplatser per år. Men det har visat sig vara allt svårare att få deltagare till de beviljade utbildningarna. Åren 2013 till 2017 beviljades länet 2080 utbildningsplatser, varav i genomsnitt 25% stod tomma. Det innebär att 4:e utbildningsplats inte har använts under perioden.

Arbetsmarknad

Arbetskraften i Kalmar län består av drygt 111 500 personer. I länet är det 79 % av männen i åldern 20–64 år som förvärvsarbetar, medan motsvarande siffra för kvinnorna är 78 %.

Förvärvsfrekvensen i länets kommuner varierar stort, mellan 70 % och 84 %.

Förvärvsfrekvensen bestäms av strukturella faktorer som befolkningens arbetsförmåga, dvs. hälsotillstånd och tillgången på arbetstillfällen i olika delar av länet som matchar utbildningen och yrkeserfarenheten i befolkningen som bor inom pendlingsavstånd. Andelen nyanlända i befolkningen med lägre sysselsättningsgrad förklarar också en del av skillnaderna i förvärvsfrekvens. Andelen i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i länet har länge varit högre än riksgenomsnittet, medan andelen öppet arbetslösa varit lägre än riksgenomsnittet.

Förvärvsfrekvensen i Kalmar län är något högre än på riksnivå, vilket är en styrka. Bland utrikes födda är förvärvsfrekvensen dock betydligt lägre än bland inrikes födda och lägre i länet än på riksnivå. Detta förklaras av att relativt många av de utrikes födda i länet är nyanlända, och att det tar tid för dem att etablera sig på arbetsmarknaden. Förvärvsfrekvensen bland utrikes födda ökar dock sedan 2016.

Förvärvsfrekvensen är betydligt högre bland personer med gymnasial och eftergymnasial utbildning än bland personer med enbart grundskoleutbildning. Skillnaderna i förvärvsfrekvens mellan gymnasialt och eftergymnasialt utbildade är små. Däremot är andelen eftergymnasialt utbildade som arbetar i ett yrke som matchar utbildningens nivå och inriktning betydligt högre än bland gymnasialt utbildade.

De största branscherna i länet sett till antalet anställda är vård och omsorg, tillverkning och utvinning, handel, utbildning och företagstjänster. Tillverkningsindustrin och vård- och omsorgssektorn dock relativt sett större i länet än på riksnivå. Vård- och omsorgssektorn är kvinnodominerad medan tillverkningsindustrin är mansdominerad. Eftersom dessa två sektorer är större i länet relativt riket bidrar den ojämlika könsfördelningen inom dessa branscher till att arbetsmarknaden som helhet blir mer könsuppdelad i länet än på riksnivå.

Industrins dominans medför också en större konjunkturkänslighet. Känsligheten är också större i länets mindre kommuner än i de större eftersom många av de små kommunerna är mer beroende av ett fåtal stora arbetsgivare.

Näringslivet i Kalmar län består av ett stort antal små företag fördelat på många branscher och domineras av ett fåtal stora företag inom tillverkningsindustrin. En näringsstruktur bestående av många små företag är både en styrka och en svaghet för länet. Små företag står för en stor del av de nya arbetstillfällena som skapas, men också för en stor del av de som försvinner. Det är i de minsta företagen (0-9 anställda) och de riktigt stora (100-500) där antalet anställda ökar mest.

Inom industrin pågår en strukturomvandling där antalet anställda minskar samtidigt som förädlingsvärdena ökar, vilket är en följd av att produktionen blir allt mer automatiserad. Antalet anställda ökar främst inom tjänstesektorn, och framför allt inom företagstjänster som projektering, samhällsplanering, revisions- och reklambyråer. I dessa branscher har ökningarna främst skett i Kalmar och Oskarshamn. Antalet anställda ökar också inom besöksnäringen, byggsektorn och livsmedelsindustrin. Ökningarna i dessa branscher är koncentrerade till länets större kommuner och till ett fåtal större företag. Besöksnäringen har en något större geografisk spridning men är koncentrerad till Ölandskommunerna, Kalmar och Vimmerby kommun. Denna utveckling medför att antalet arbetstillfällen minskar i länets mindre kommuner, och främst i inlandet, medan arbetstillfällena ökar i de större tätorterna.

Arbetsmarknadsprognos

Kalmar län har en av landets äldsta befolkningar, och där 10 % av arbetskraften är i åldern 60–64 år. Detta innebär att pensionsavgångarna kommer att vara stora framöver. Samtidigt medför en åldrande befolkning en ökad efterfrågan på välfärdstjänster inom bl.a. vård och omsorg.

Ungefär 5 000 personer i länet har börjat sitt första arbete varje år under de senaste åren. Det motsvarar 4–5 % av arbetskraften. Detta innebär att fler personer i länet kommer att gå i pension än vad det kommer in på arbetsmarknaden. Redan idag har såväl företag som offentlig sektor svårt att rekrytera personal. Merparten av företagen ser kompetensbristen som ett stort tillväxthinder. Svårigheterna att rekrytera leder till att den personal som rekryteras i större utsträckning har en lägre kompetens än vad som krävs i yrket.

Efterfrågan på personer med examen från en eftergymnasial utbildning beräknas öka i Sverige under perioden fram till 2035.¹ Då även tillgången på eftergymnasialt utbildade med examen beräknas öka kraftigt väntas tillgången totalt sett möta efterfrågan. Arbetsmarknadsutsikterna ser dock mycket olika ut för personer med olika utbildningar. SCB bedömer att det kommer

¹ SCB, Trender och prognoser 2017.

att råda brist på arbetskraft inom flertalet läraryrken, specialistsjuksköterskor och på eftergymnasialt utbildade inom IT.

För gymnasialt utbildade bedömer SCB att efterfrågan på personer med yrkesförberedande gymnasial utbildning kommer att öka starkt under kommande år. Tillgången på arbetskraft beräknas minska, vilket ger ett växande underskott på personer med yrkesförberedande gymnasial utbildning. Brist väntas bland annat på gymnasialt utbildade inom vård- och omsorg, industri och gymnasieingenjörer. Samtidigt väntas ett överskott på personer med en högskoleförberedande gymnasial utbildning.

Efterfrågan på personer med högst grundskoleutbildning beräknas minska kraftigt under kommande år, samtidigt som tillgången väntas ligga kvar på ungefär dagens nivå. Detta leder till ett växande överskott av personer med högst grundskoleutbildning.

Sammanfattning av nuläget

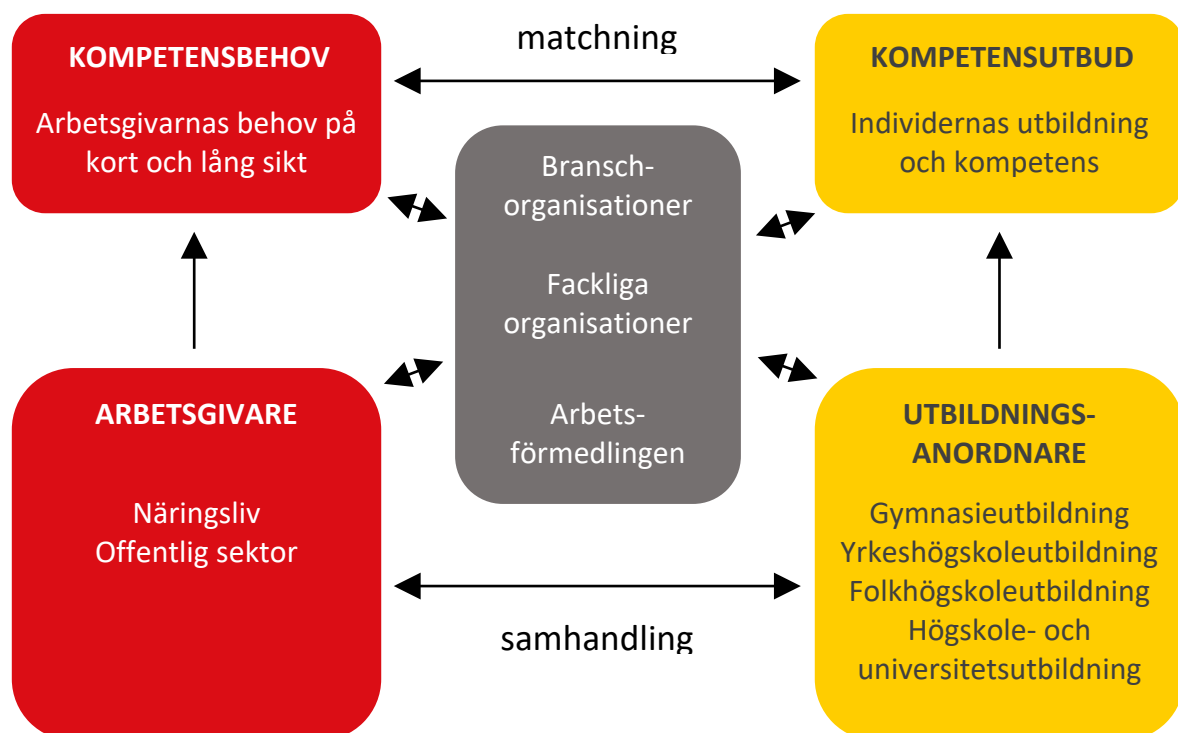
- Länet har en åldrande befolkning, där allt färre i arbetsför ålder ska försörja allt fler äldre och yngre. Detta medför större behov av vård och andra välfärdstjänster, samtidigt som arbetskraften och skatteintäkterna minskar. En god utveckling av sysselsättning och produktivitet i länet är därför avgörande för möjligheterna att finansiera befolkningens framtida behov av välfärd.
- Totalt sett är förvärvsfrekvensen i länet hög, men det är möjligt att öka förvärvsfrekvensen bland utrikes födda, främst nyanlända.
- För att öka produktiviteten behövs fler arbetstillfällen i länet i branscher inom högteknologisk tillverkning och kunskapsintensiva tjänster och det förutsätter en höjd utbildningsnivå i länet.
- Matchningen mellan arbetsmarknadens behov och utbildningssystemet behöver förbättras och bristyrken behöver göras mer attraktiva. Bland annat kan man konstatera att i genomsnitt 25% av utbildningsplatserna på yrkeshögskoleutbildningarna inte har använts under 2013-2017.
- En större arbetsmarknadsregion genom förbättrade pendlingsmöjligheter inom länet och till grannlänerna är ett sätt att möjliggöra en förbättrad matchning mellan arbete och utbildning.

MATCHNING AV KOMPETENSBEHOV OCH UTBUD

För att öka möjligheterna till kompetensmatchning måste man förstå de olika delarna som kan påverka och underlätta matchningen och se sambanden mellan dem.

SAMBAND

Arbetsmarknaden har kompetensbehov vilka ska matchas med det kompetensutbud, det vill säga individernas utbildning och kompetens, som utbildningssektorn ger. För att utbildningssektorn ska kunna tillhandahålla den kompetens som arbetsmarknaden behöver krävs ett nära samarbete och samhandling mellan arbetsgivare och utbildningsanordnare. Branschorganisationer, fackliga organisationer och Arbetsförmedlingen utgör viktiga aktörer för att underlätta matchningen.

PRIORITERINGAR

KOMPETENSBEHOV

Länets profilområden:
livsmedel, skog och trä, glas,
besöksnäring
Bristyrken: teknik, vård och
omsorg, utbildning

KOMPETENSUTBUD

Utrikes födda
Unga som inte arbetar eller
studerar
Unga akademiker

När det gäller kompetensbehoven prioriteras insatser inom två områden. Ett område handlar om regionens profilområden, livsmedel, skog, trä, glas, besöksnäring, e-hälsa, energi och miljö samt välfärdstjänster. Inom profilområdena finns en stor andel av länets sysselsatta och det är därför relevant att genomföra insatser för respektive bransch för att öka utveckling och tillväxt. Det andra området handlar om att yrken där det finns brist på arbetskraft och ett behov av att göra yrkena mer attraktiva, för att locka framförallt ungdomar och utrikesfödda. Stora behov av arbetskraft finns inom vård- och omsorg, utbildning och tekniskt kunnande till industrin.

När det gäller kompetensutbud prioriteras utrikes födda och unga som varken arbetar eller studerar. Dessa grupper är i behov av arbete eller utbildning för att undvika utanförskap, vilket är kostsamt både på samhälls- och individnivå.

Nyutexaminerade akademiker är en potential för utvecklingen av näringsliv och offentlig sektor genom en ökad kunskapsnivå och möjligheter att höja förädlingsvärdet i näringslivet. De är därför också en prioriterad grupp i kompetensutbudet.

INTRESSENTER

Inom arbetsmarknaden och utbildningssektorn finns ett antal intressenter som antingen har behov av kompetens eller som utbildar och ger kompetens. Samarbete mellan dem är nödvändigt för att kompetensförsörjningen ska fungera. Varje insats i handlingsprogrammet behöver därför grundas på överenskomna åtaganden mellan berörda intressenter.

ARBETSMARKNAD

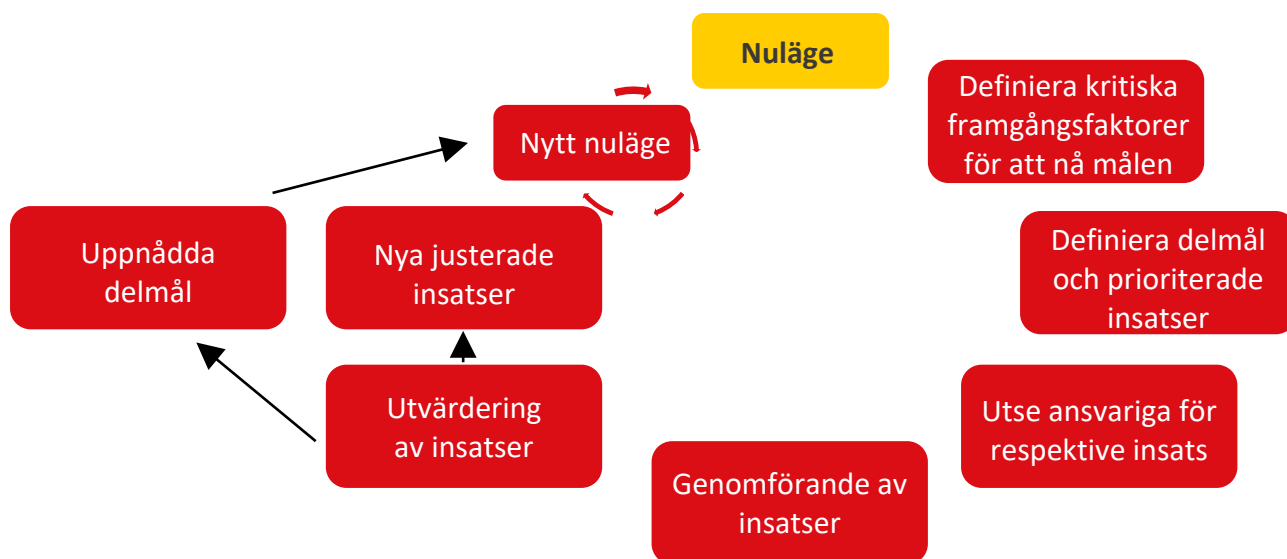
Branschorganisationer
Fackliga organisationer
Näringsliv
Offentlig sektor
Arbetsförmedling

UTBILDNINGSEKTOR

Kommunala,
regionala,
statliga,
privata
utbildningsanordnare

ARBETSPROCESS

Bilden beskriver arbetsprocessen för en bättre matchning och kompetensförsörjning. Den ska ge stöd för att konkretisera nuläget, formulera mål och mått, prioritera insatser som gör det möjligt att nå målen och precisera vilka som åtar sig att genomföra insatserna. Insatserna och dess måluppfyllelse ska regelbundet utvärderas och erfarenheterna påverka utformningen av det fortsatta arbetet.

MÅL

Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan

Målet för länets kompetensförsörjning är att förbättra matchningen på arbetsmarknaden; att ge medborgare goda förutsättningar till utbildning och arbete och att ge arbetsgivare möjligheter att anställa arbetskraft för att öka tillväxten i länet. Det regionala näringslivet är inne i en stor omställning där globaliseringen och den digitala utvecklingen förändrar förutsättningarna. Framgångsfaktorer som bidrar till omställningen handlar om att ta tillvara på idéer och innovationer, en väl fungerande och mindre segregerad arbetsmarknad och effektiv kompetensförsörjning. Såväl näringslivet som offentlig sektor behöver tillgång till välutbildad arbetskraft. Satsningar behöver göras för att bristyrken ska bli mer attraktiva, exempelvis inom vård- och omsorg, teknik och utbildning.

Relevant utbildning och kompetens

Relevant utbildning och kompetens är nödvändig för en fungerande kompetensförsörjning. Flexibla utbildningssystem för ett livslångt lärande behöver utformas, där utbildningar på olika nivåer erbjuds och är tillgängliga i hela länet. Ett brett utbud av universitets- eller högskoleutbildning, folkhögskoleutbildning och yrkesutbildning på yrkeshögskole- och gymnasienivå behövs för att kunna möta de behov av arbetskraft som finns både på lång och

kort sikt. Gymnasieutbildning är en förutsättning för att få fler i arbete och att öka andelen som söker sig till högre studier.

Barn och unga måste få tillgång till utbildning av hög kvalitet och det behövs goda möjligheter till ett livslångt lärande där individens kompetens vidareutvecklas. Studie- och yrkesvägledningen behöver därför stärkas genom ett nära samarbete med andra inom utbildningssektorn och arbetsmarknaden och ge stöd till ett livslångt lärande. För att utbildning och kompetens ska vara relevant behövs ett nära samarbete mellan arbetsmarknaden och utbildningsanordnare. Utbildningsnivån och kunskapsinnehållet inom näringslivet behöver också ökas för att möta en ökad konkurrens.

Fler i arbete

Ett viktigt område är att motverka exkludering på arbetsmarknaden och minska risken för utanförskap. Könsegregering och brist på mångfald gör att värdefull kompetens och perspektiv riskerar att gå förlorade. Insatser behövs för att utveckla fler tillgängliga och flexibla utbildningsformer liksom för välfungerande validering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet. Möjligheten att läsa snabbspår för att lära sig svenska är en nödvändighet för att klara de flesta jobb på den svenska arbetsmarknaden. Samlad och lättillgänglig information om vilka utbildningar som erbjuds i länet behövs för att underlätta för individen. En jämnare könsfördelning på utbildningar inom teknik respektive vård- och omsorg liksom inom traditionellt manliga respektive kvinnliga yrken är viktig att uppnå för att öka diversifieringen av arbetskraften. Det behövs ett kontinuerligt arbete för att utbildningar och arbetsplatser ska bli tillgängliga för alla.

Tillgänglig arbetsmarknad

För att kompetensförsörjningen ska fungera behöver ett antal hinder undanröjas. Den fysiska och digitala infrastrukturen är inte tillräckligt välfungerande i alla delar av länet för att arbetspendling ska fungera eller för att det ska vara möjligt att arbeta och studera på distans. Pendlingen till och från länets kommuner ökar, både inom länet och till omkringliggande län. Genom förstoring av arbetsmarknadsregionerna förbättras förutsättningarna för kompetensförsörjning genom att både antalet arbetstillfällen och antalet arbetstagare ökar. Detta ger förutsättningar för en bättre matchning mellan utbildning och kompetensbehov, men också för en större branschbredd. Antalet pendlare skiljer sig dock kraftigt åt mellan kommunerna, vilket speglar en ojämn tillgång till arbetstillfällen och arbetskraft samt tillgång på infrastruktur.

Det finns inget heltäckande system för validering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet. Effektiva processer för validering behöver införas så att individer med utländsk utbildning kan etablera sig på arbetsmarknaden så snabbt som möjligt.

INSATSER

Mål: Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan

Stärka länets branscher med fokus på livsmedel, skog- och trä, glas, besöksnäring, e-hälsa, energi och miljö samt välfärdstjänster. Satsa på bristyrken, bland annat inom teknik, utbildning samt vård och omsorg.

Aktivitet	Indikator	Tid	Processansvar	Samarbetspartners
Kartlägga kompetensbehov i länet, på generell nivå och på branschnivå	Framtagna beslutsunderlag	Kontinuerligt	Region Kalmar län	Arbetsförmedlingen, näringslivsorganisationer
Insatser för att fylla utbildningsplatserna på yrkeshögskoleutbildningarna	Antal fyllda utbildningsplatser	2021	Region Kalmar län	Utbildningsanordnare, kommunerna, näringslivet
Medverka i utbud och inriktning för yrkesvux och inom kommunal vuxenutbildning samt annan yrkesutbildning	Antal fyllda platser	2023	Region Kalmar län	Folkhögskolorna, kommunerna, näringslivet
Öka antalet yrkesinriktade utbildningar.	Antal yrkesutbildningar	2023	Region Kalmar län	Kommunerna, folkhögskolorna, näringslivet
Utreda införandet av ett kompetenscenter för yrken inom kollektivtrafiken	Genomförd kartläggning	2022	Region Kalmar län	Utbildningsanordnare, kommunerna
Öka ungdomars kännedom om utbildningar och yrken, samarbete med studie- och yrkesvägledare	Ungdomars kännedom om utbildnings- och yrkesval	2022	Region Kalmar län	Kommunerna, utbildningsanordnare, näringslivet

Mål: Relevant utbildning och kompetens

Ökat kunskapsinnehåll i näringsliv och offentlig sektor, höjd utbildningsnivå och ökade möjligheter till livslångt lärande.

Aktivitet	Indikator	Tid	Processansvar	Samarbetspartners
Bidra till att utveckla kunskapsmiljöer inom exempelvis e-hälsa, vatten och livsmedel	Antal kunskapsmiljöer	2023	Region Kalmar län	Linnéuniversitetet, Region Kalmar, Kalmar Science Park, näringslivet
Undersöka möjligheterna för ett traineeprogram för nytexaminerade studenter från högskola och universitet	Genomfört pilotprojekt för traineeprogrammet	2023	Region Kalmar län	Region Kalmar, kommunerna, Handelskammaren, näringslivet
Vidareutveckling och kvalitetssäkring av teknikcollege och vård- och omsorgscollege	Kontinuerligt samarbete med arbetsgivare genom hela utbildningen	2021	Teknikcollege, vårdcollege	Region Kalmar län, kommunerna, näringslivet
Undersöka möjligheterna att starta ett livsmedelscollege, samarbete mellan naturbruks- och restaurangutbildning på gymnasienivå	Kartläggning genomförd	2022	Region Kalmar län	Region Kalmar län, näringslivet
Aktiviteter för att öka barns- och ungas intresse för naturvetenskap och teknik	Ökat intresse för teknik och utveckling hos grundskoleelever	2021	Kommunförbundet	Region Kalmar län, kommunerna, näringslivet

Mål: Fler i arbete

Förbättrad integration av nyanlända, minskat utanförskap hos utsatta grupper, bland annat unga som varken arbetar eller studerar samt minskad könssegregering på arbetsmarknaden.

Aktivitet	Indikator	Tid	Processansvar	Samarbetspartners
Öka antalet snabbspår i svenska för nyanlända med yrkesutbildning	Ökat antal snabbspår i svenska kopplat till yrkesutbildning	2021	Folkhögskolorna	Kommunerna, folkhögskolorna, Arbetsförmedlingen
Informationsinsatser för att uppnå en jämnare könsfördelning på utbildningar inom teknik respektive vård- och omsorg	Jämnare könsfördelning på utbildningarna	2023	Region Kalmar län	Kommunförbundet, kommunerna, utbildningsanordnare
Samlade informationsinsatser om utbildningsutbudet i länet	Ökad kännedom om möjligheter att studera i Kalmar län	2023	Region Kalmar län	Kommunerna, utbildningsanordnare
Öka förutsättningar för att fler blir behöriga till högre studier	Högre andel med godkända gymnasiebetyg	2023	Kommunförbundet	Folkhögskolorna, kommunerna
Insatser för att för att öka nyanländas möjlighet till anställning	Nyanlända i arbete	2023	Region Kalmar län	Kommunförbundet, kommunerna, arbetsförmedlingen, folkhögskolorna

Mål: Tillgänglig arbetsmarknad

Hinder för bedömning av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet liksom för distansarbete och distansstudier behöver undanröjas.

Aktivitet	Indikator	Tid	Processansvar	Samarbetspartners
Etablera effektiva strukturer för validering	Kortare handläggningstider och åtgärder för att underlätta komplettering av studier	2020	Region Kalmar län	Kommunerna, utbildningsanordnare
Öka möjligheterna till distansutbildning genom lärcentra	Antal studenter och antalet utbildningar	2021	Lärcentra	Region Kalmar län
Kartlägga möjligheterna att etablera lärcentra på folkbiblioteken	Genomförd kartläggning	2023	Regionbiblioteket	Folkbiblioteken
Förbättrade möjligheter till distansarbete	Genomförd kartläggning	2021	Region Kalmar län	Kommunerna, näringslivsorganisationer
Fungerande arbetspendling	Kollektivtrafik - antal avgångar och kortare restid	2023	Region Kalmar län	Kalmar Länstrafik, näringslivsorganisationer, kommunerna

Handlingsprogram för kompetensförsörjning 2020-2022

Kalmar län

FÖRSLAG TILL REMISSVERSION

Handlingsprogrammet ingår i
Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi

Innehåll

FÖRORD	3
INLEDNING.....	4
Koppling till strategiska dokument	5
NULÄGE I KALMAR LÄN	6
Utbildning och kompetens	6
Yrkeshögskoleutbildning	7
Arbetsmarknad	7
Arbetsmarknadsprognos	8
Sammanfattning av nuläget	9
MATCHNING AV KOMPETENSBEHOV OCH UTBUD	10
SAMBAND	10
PRIORITERINGAR	11
INTRESSEENTER	11
ARBETSPROCESS	12
MÅL.....	12
Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan	12
Relevant utbildning och kompetens	12
Fler i arbete.....	13
Tillgänglig arbetsmarknad	13
INSATSER.....	14
Mål: Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan	14
Mål: Relevant utbildning och kompetens	15
Mål: Fler i arbete	16
Mål: Tillgänglig arbetsmarknad	17

FÖRORD

Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län (RUS) är den gemensamma vägvisaren för länets arbete. "Klimat att växa i" är den aktuella strategin som tar sikte på 2030 och den är framtagen i samverkan med näringsliv, kommuner, landsting och Linnéuniversitetet samt beslutad av Regionförbundet och Landstinget under 2018.

Ett av de områden som pekas ut som strategiskt viktig för vårt län är kunskap och kompetens. För att de gemensamma målen ska förverkligas krävs ett strategiskt samarbete mellan många olika aktörer i länet. En ökad utbildningsnivå och ett livslångt lärande bidrar till en regional hållbar tillväxt. Därför har Region Kalmar län tillsammans med olika aktörer samverkat kring hur det gemensamma arbetet kring kompetensförsörjningen ska se ut och fungera. Utifrån det arbetet har detta handlingsprogram tagits fram i syfte att nå målen för en fungerande kompetensförsörjning i länet.

Region Kalmar län har ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna och vår roll är att koordinera och utveckla arbetet genom analyser och omvärldsbevakning samt att enskilt eller tillsammans med andra genomföra insatser och sedan följa upp och utvärdera dessa.

Det tidigare nationella uppdraget att etablera en regional kompetensplattform har under de senaste åren utvecklats till att handla om kompetensförsörjning i en vidare bemärkelse. Detta handlingsprogram utgör utgångspunkten för det gemensamma arbetet för att uppnå en bättre kompetensförsörjning i länet.

NN

INLEDNING

Arbetskrafts- och kompetensförsörjning är en avgörande fråga för länets långsiktiga tillväxt och utveckling. De föreslagna målen och insatserna relaterar till de utmaningar som identifierats i den regionala utvecklingsstrategin. Dessa är bl. a stora pensionsavgångar och en åldrande befolkning, men även hur kunskapsinnehållet, och därigenom konkurrenskraften inom näringslivet kan ökas.

En förbättrad kompetensförsörjning förutsätter ett nära samarbete mellan kommuner, myndigheter, utbildningsanordnare och näringsliv. Handlingsprogrammet utgör grunden för ett gemensamt, långsiktigt arbete med insatser för att matcha arbetsmarknadens behov av utbildning och kompetens i länet.

Det tidigare uppdraget för att etablera en regional kompetensplattform har utvecklats till att inbegripa ett vidare område. Tillväxtverket tog år 2018 på uppdrag av regeringen fram nya riktlinjer för det fortsatta arbetet i regionerna. Det innebär att de regionalt utvecklingsansvariga ska:

- Sätta mål för, samordna och organisera kompetensförsörjningsarbetet
- Tillhandahålla analyser och prognoser av kompetensbehovet på kort och lång sikt i både privat och offentlig sektor
- Stödja och driva på operativa, taktiska och strategiska insatser
- Redovisa mål och resultat

Arbetet har påbörjats enligt det nya uppdraget och handlingsprogrammet ska betraktas som utgångspunkten för det fortsatta gemensamma arbetet. Det är ett levande dokument som ständigt prövas och utvecklas utifrån förändrade förutsättningar. Mål och insatser som föreslås grundar sig på analysen av länets nuläge och en bedömning av vilka faktorer som är mest kritiska i dagsläget för att nå en bättre matchning. Det behövs ett flexibelt arbetssätt, där det är möjligt att agera både kort- och långsiktigt. Insatserna kommer att följas upp varje år och hela handlingsprogrammet ska revideras vart tredje år.

Klimat att växa i – regional utvecklingsstrategi för Kalmar län

Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi (RUS) är en övergripande strategi för länets utveckling och anger en långsiktig riktning för utvecklingsarbetet i Kalmar län.

Den framtida arbetskrafts- och kompetensförsörjningen lyfts fram som en nyckelfråga för länets långsiktiga utveckling och tillväxt. Kompetensförsörjning utgör ett horisontellt perspektiv som genomsyrar de fyra prioriterade utvecklingsområdena.

Agenda 2030

FN:s medlemsländer har beslutat att förbinda sig till sjutton globala hållbarhetsmål, agenda 2030. Målen handlar bland annat om att minska ojämlikheter och lösa klimatkrisen.

Detta handlingsprogram har tydligast koppling till nedanstående mål i Agenda 2030:

- 4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja det livslånga lärandet för alla
- 5. Jämställdhet
- 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- 10. Minskad ojämlikhet

NULÄGE I KALMAR LÄN

Utbildning och kompetens

Invånarna i Kalmar län har en allt högre utbildningsnivå. Andelen eftergymnasialt utbildade i länet har ökat med ca 12% sedan år 2000 och ökningen följer trenden för riket. 2017 hade 35 % av befolkningen i åldern 25–64 år en eftergymnasial utbildning medan riksgenomsnittet var ca 40 %. Kvinnor har en eftergymnasial utbildning i högre utsträckning än män både i länet och i riket. Varannan invånare i länet har gymnasieutbildning som sin högsta utbildningsnivå och denna andel har varit i stort sett oförändrad under hela 2000-talet. Andelen personer med enbart grundskoleutbildning har däremot minskat från 26 % år 2000 till 14 % år 2017.

Andelen eftergymnasialt utbildade antas förbli lägre än riksgenomsnittet då färre av länets gymnasieelever påbörjar högskolestudier i lägre utsträckning. Andelen av länets avgångselever från gymnasiet som inom 3 år påbörjat högskolestudier har dessutom sjunkit de senaste åren. Bland de som tog examen läsåret 2013/14 gick 36 % vidare till högskolestudier inom 3 år, medan motsvarande andel för riket var 40 %. Länet närmade sig riksgenomsnittet fram till läsåret 2011/2012, men andelen har därefter fallit. Detta kan hänga samman med att personer som tog examen under 2009–2010 i högre utsträckning började på högskola då

möjligheter att få arbete var sämre men som i dagsläget lättare får arbete. Nedgången i andelen som går vidare till högre studier är större bland männen.

Det finns tydliga samband mellan utbildningsnivå, etablering på arbetsmarknaden och hälsa. Det skiljer 25 % i förvärvsfrekvens mellan förgymnasialt (60%) och eftergymnasialt (84%) utbildade i länet och skillnaderna i hälsa mellan dessa grupper är också stora.

Gymnasiebehörighet är därför en viktig indikator på barns- och ungas förutsättningar att etablera sig i samhället och uppnå god hälsa och välbefinnande. Andelen elever med behörighet till gymnasieskolan ligger nationellt strax under 90 %. En något högre andel flickor (90 %) uppnår gymnasiebehörighet jämfört med pojkar (88 %). Variationen över tid är liten. I länet ligger flickorna i paritet med rikssnittet medan andelen pojkar som är behöriga till gymnasiet är något lägre än rikssnittet. År 2017 lämnade totalt 534 elever länets grundskolor utan gymnasiebehörighet.

Yrkeshögskoleutbildning

Yrkesinriktad gymnasieutbildning och yrkeshögskoleutbildning är viktiga utbildningsformer för att på ett relativt snabbt och flexibelt sätt tillgodose behoven av arbetskraft på arbetsmarknaden. Yrkeshögskolan har byggts ut kraftigt under senare år. Antalet yrkeshögskoleutbildningar som beviljats till länet varierar stort mellan åren. Däremot är antalet studieplatser relativt konstant, med mellan 350-450 utbildningsplatser per år. Men det har visat sig vara allt svårare att få deltagare till de beviljade utbildningarna. Åren 2013 till 2017 beviljades länet 2080 utbildningsplatser, varav i genomsnitt 25% stod tomma. Det innebär att 4:e utbildningsplats inte har använts under perioden.

Arbetsmarknad

Arbetskraften i Kalmar län består av drygt 111 500 personer. I länet är det 79 % av männen i åldern 20–64 år som förvärvsarbetar, medan motsvarande siffra för kvinnorna är 78 %.

Förvärvsfrekvensen i länets kommuner varierar stort, mellan 70 % och 84 %.

Förvärvsfrekvensen bestäms av strukturella faktorer som befolkningens arbetsförmåga, dvs. hälsotillstånd och tillgången på arbetstillfällen i olika delar av länet som matchar utbildningen och yrkeserfarenheten i befolkningen som bor inom pendlingsavstånd. Andelen nyanlända i befolkningen med lägre sysselsättningsgrad förklarar också en del av skillnaderna i förvärvsfrekvens. Andelen i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i länet har länge varit högre än riksgenomsnittet, medan andelen öppet arbetslösa varit lägre än riksgenomsnittet.

Förvärvsfrekvensen i Kalmar län är något högre än på riksnivå, vilket är en styrka. Bland utrikes födda är förvärvsfrekvensen dock betydligt lägre än bland inrikes födda och lägre i länet än på riksnivå. Detta förklaras av att relativt många av de utrikes födda i länet är nyanlända, och att det tar tid för dem att etablera sig på arbetsmarknaden. Förvärvsfrekvensen bland utrikes födda ökar dock sedan 2016.

Förvärvsfrekvensen är betydligt högre bland personer med gymnasial och eftergymnasial utbildning än bland personer med enbart grundskoleutbildning. Skillnaderna i förvärvsfrekvens mellan gymnasialt och eftergymnasialt utbildade är små. Däremot är andelen eftergymnasialt utbildade som arbetar i ett yrke som matchar utbildningens nivå och inriktning betydligt högre än bland gymnasialt utbildade.

De största branscherna i länet sett till antalet anställda är vård och omsorg, tillverkning och utvinning, handel, utbildning och företagstjänster. Tillverkningsindustrin och vård- och omsorgssektorn dock relativt sett större i länet än på riksnivå. Vård- och omsorgssektorn är kvinnodominerad medan tillverkningsindustrin är mansdominerad. Eftersom dessa två sektorer är större i länet relativt riket bidrar den ojämlika könsfördelningen inom dessa branscher till att arbetsmarknaden som helhet blir mer könsuppdelad i länet än på riksnivå.

Industrins dominans medför också en större konjunkturkänslighet. Känsligheten är också större i länets mindre kommuner än i de större eftersom många av de små kommunerna är mer beroende av ett fåtal stora arbetsgivare.

Näringslivet i Kalmar län består av ett stort antal små företag fördelat på många branscher och domineras av ett fåtal stora företag inom tillverkningsindustrin. En näringsstruktur bestående av många små företag är både en styrka och en svaghet för länet. Små företag står för en stor del av de nya arbetstillfällena som skapas, men också för en stor del av de som försvinner. Det är i de minsta företagen (0-9 anställda) och de riktigt stora (100-500) där antalet anställda ökar mest.

Inom industrin pågår en strukturomvandling där antalet anställda minskar samtidigt som förädlingsvärdena ökar, vilket är en följd av att produktionen blir allt mer automatiserad. Antalet anställda ökar främst inom tjänstesektorn, och framför allt inom företagstjänster som projektering, samhällsplanering, revisions- och reklambyråer. I dessa branscher har ökningarna främst skett i Kalmar och Oskarshamn. Antalet anställda ökar också inom besöksnäringen, byggsektorn och livsmedelsindustrin. Ökningarna i dessa branscher är koncentrerade till länets större kommuner och till ett fåtal större företag. Besöksnäringen har en något större geografisk spridning men är koncentrerad till Ölandskommunerna, Kalmar och Vimmerby kommun. Denna utveckling medför att antalet arbetstillfällen minskar i länets mindre kommuner, och främst i inlandet, medan arbetstillfällena ökar i de större tätorterna.

Arbetsmarknadsprognos

Kalmar län har en av landets äldsta befolkningar, och där 10 % av arbetskraften är i åldern 60–64 år. Detta innebär att pensionsavgångarna kommer att vara stora framöver. Samtidigt medför en åldrande befolkning en ökad efterfrågan på välfärdstjänster inom bl.a. vård och omsorg.

Ungefär 5 000 personer i länet har börjat sitt första arbete varje år under de senaste åren. Det motsvarar 4–5 % av arbetskraften. Detta innebär att fler personer i länet kommer att gå i pension än vad det kommer in på arbetsmarknaden. Redan idag har såväl företag som offentlig sektor svårt att rekrytera personal. Merparten av företagen ser kompetensbristen som ett stort tillväxthinder. Svårigheterna att rekrytera leder till att den personal som rekryteras i större utsträckning har en lägre kompetens än vad som krävs i yrket.

Efterfrågan på personer med examen från en eftergymnasial utbildning beräknas öka i Sverige under perioden fram till 2035.¹ Då även tillgången på eftergymnasialt utbildade med examen beräknas öka kraftigt väntas tillgången totalt sett möta efterfrågan. Arbetsmarknadsutsikterna ser dock mycket olika ut för personer med olika utbildningar. SCB bedömer att det kommer

¹ SCB, Trender och prognoser 2017.

att råda brist på arbetskraft inom flertalet läraryrken, specialistsjuksköterskor och på eftergymnasialt utbildade inom IT.

För gymnasialt utbildade bedömer SCB att efterfrågan på personer med yrkesförberedande gymnasial utbildning kommer att öka starkt under kommande år. Tillgången på arbetskraft beräknas minska, vilket ger ett växande underskott på personer med yrkesförberedande gymnasial utbildning. Brist väntas bland annat på gymnasialt utbildade inom vård- och omsorg, industri och gymnasieingenjörer. Samtidigt väntas ett överskott på personer med en högskoleförberedande gymnasial utbildning.

Efterfrågan på personer med högst grundskoleutbildning beräknas minska kraftigt under kommande år, samtidigt som tillgången väntas ligga kvar på ungefär dagens nivå. Detta leder till ett växande överskott av personer med högst grundskoleutbildning.

Sammanfattning av nuläget

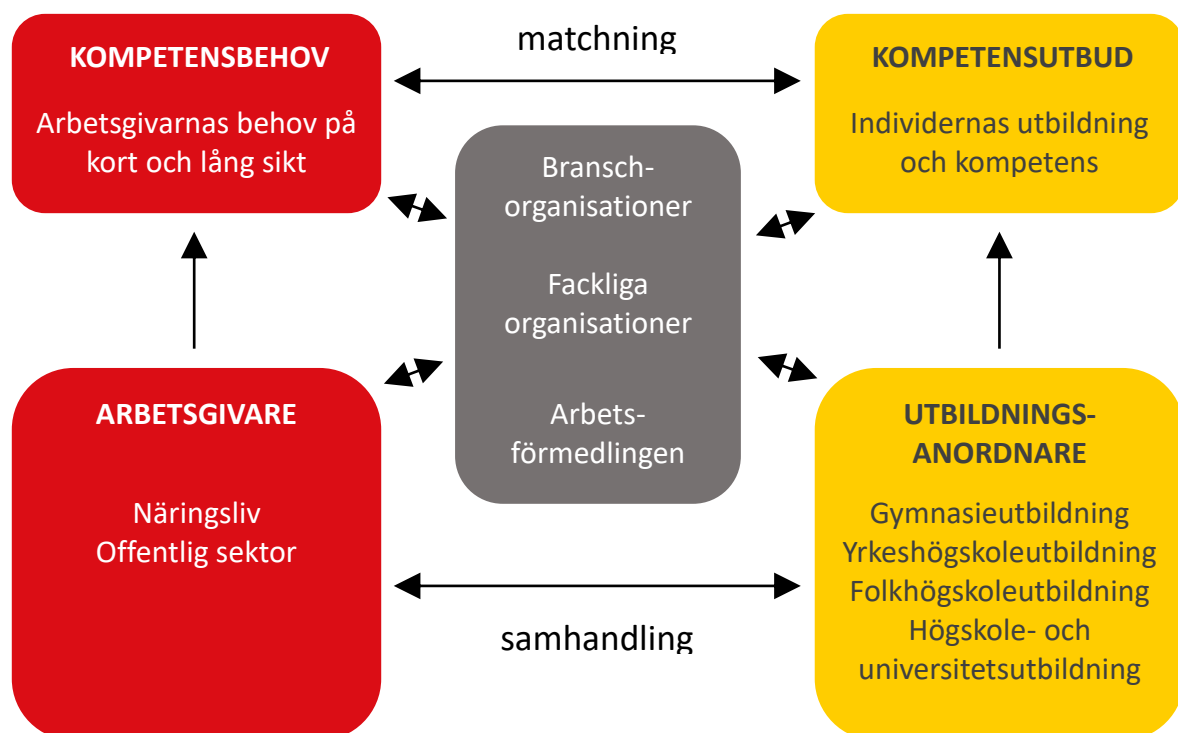
- Länet har en åldrande befolkning, där allt färre i arbetsför ålder ska försörja allt fler äldre och yngre. Detta medför större behov av vård och andra välfärdstjänster, samtidigt som arbetskraften och skatteintäkterna minskar. En god utveckling av sysselsättning och produktivitet i länet är därför avgörande för möjligheterna att finansiera befolkningens framtida behov av välfärd.
- Totalt sett är förvärvsfrekvensen i länet hög, men det är möjligt att öka förvärvsfrekvensen bland utrikes födda, främst nyanlända.
- För att öka produktiviteten behövs fler arbetstillfällen i länet i branscher inom högteknologisk tillverkning och kunskapsintensiva tjänster och det förutsätter en höjd utbildningsnivå i länet.
- Matchningen mellan arbetsmarknadens behov och utbildningssystemet behöver förbättras och bristyrken behöver göras mer attraktiva. Bland annat kan man konstatera att i genomsnitt 25% av utbildningsplatserna på yrkeshögskoleutbildningarna inte har använts under 2013-2017.
- En större arbetsmarknadsregion genom förbättrade pendlingsmöjligheter inom länet och till grannlänerna är ett sätt att möjliggöra en förbättrad matchning mellan arbete och utbildning.

MATCHNING AV KOMPETENSBEHOV OCH UTBUD

För att öka möjligheterna till kompetensmatchning måste man förstå de olika delarna som kan påverka och underlätta matchningen och se sambanden mellan dem.

SAMBAND

Arbetsmarknaden har kompetensbehov vilka ska matchas med det kompetensutbud, det vill säga individernas utbildning och kompetens, som utbildningssektorn ger. För att utbildningssektorn ska kunna tillhandahålla den kompetens som arbetsmarknaden behöver krävs ett nära samarbete och samhandling mellan arbetsgivare och utbildningsanordnare. Branschorganisationer, fackliga organisationer och Arbetsförmedlingen utgör viktiga aktörer för att underlätta matchningen.

PRIORITERINGAR

KOMPETENSBEHOV

Länets profilområden:
livsmedel, skog och trä, glas,
besöksnäring
Bristyrken: teknik, vård och
omsorg, utbildning

KOMPETENSUTBUD

Utrikes födda
Unga som inte arbetar eller
studerar
Unga akademiker

När det gäller kompetensbehoven prioriteras insatser inom två områden. Ett område handlar om regionens profilområden, livsmedel, skog, trä, glas, besöksnäring, e-hälsa, energi och miljö samt välfärdstjänster. Inom profilområdena finns en stor andel av länets sysselsatta och det är därför relevant att genomföra insatser för respektive bransch för att öka utveckling och tillväxt. Det andra området handlar om att yrken där det finns brist på arbetskraft och ett behov av att göra yrkena mer attraktiva, för att locka framförallt ungdomar och utrikesfödda. Stora behov av arbetskraft finns inom vård- och omsorg, utbildning och tekniskt kunnande till industrin.

När det gäller kompetensutbud prioriteras utrikes födda och unga som varken arbetar eller studerar. Dessa grupper är i behov av arbete eller utbildning för att undvika utanförskap, vilket är kostsamt både på samhälls- och individnivå.

Nyutexaminerade akademiker är en potential för utvecklingen av näringsliv och offentlig sektor genom en ökad kunskapsnivå och möjligheter att höja förädlingsvärdet i näringslivet. De är därför också en prioriterad grupp i kompetensutbudet.

INTRESSENTER

Inom arbetsmarknaden och utbildningssektorn finns ett antal intressenter som antingen har behov av kompetens eller som utbildar och ger kompetens. Samarbete mellan dem är nödvändigt för att kompetensförsörjningen ska fungera. Varje insats i handlingsprogrammet behöver därför grundas på överenskomna åtaganden mellan berörda intressenter.

ARBETSMARKNAD

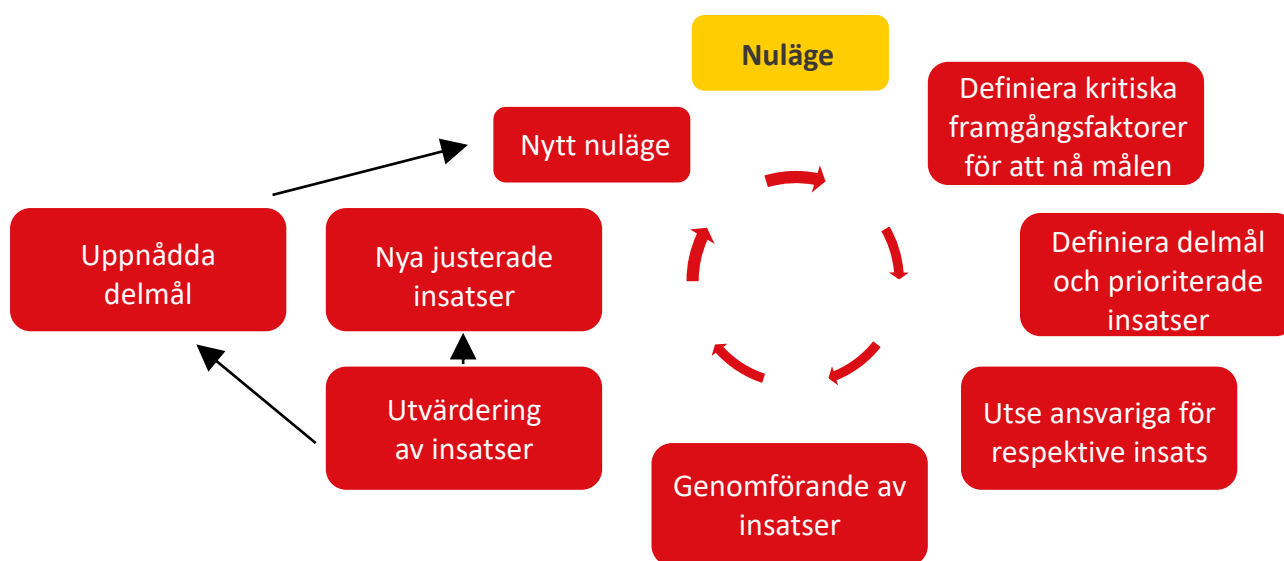
Branschorganisationer
Fackliga organisationer
Näringsliv
Offentlig sektor
Arbetsförmedling

UTBILDNINGSEKTOR

Kommunala,
regionala,
statliga,
privata
utbildningsanordnare

ARBETSPROCESS

Bilden beskriver arbetsprocessen för en bättre matchning och kompetensförsörjning. Den ska ge stöd för att konkretisera nuläget, formulera mål och mått, prioritera insatser som gör det möjligt att nå målen och precisera vilka som åtar sig att genomföra insatserna. Insatserna och dess måluppfyllelse ska regelbundet utvärderas och erfarenheterna påverka utformningen av det fortsatta arbetet.

MÅL

Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan

Målet för länets kompetensförsörjning är att förbättra matchningen på arbetsmarknaden; att ge medborgare goda förutsättningar till utbildning och arbete och att ge arbetsgivare möjligheter att anställa arbetskraft för att öka tillväxten i länet. Det regionala näringslivet är inne i en stor omställning där globaliseringen och den digitala utvecklingen förändrar förutsättningarna. Framgångsfaktorer som bidrar till omställningen handlar om att ta tillvara på idéer och innovationer, en väl fungerande och mindre segregerad arbetsmarknad och effektiv kompetensförsörjning. Såväl näringslivet som offentlig sektor behöver tillgång till välutbildad arbetskraft. Satsningar behöver göras för att bristyrken ska bli mer attraktiva, exempelvis inom vård- och omsorg, teknik och utbildning.

Relevant utbildning och kompetens

Relevant utbildning och kompetens är nödvändig för en fungerande kompetensförsörjning. Flexibla utbildningssystem för ett livslångt lärande behöver utformas, där utbildningar på olika nivåer erbjuds och är tillgängliga i hela länet. Ett brett utbud av universitets- eller högskoleutbildning, folkhögskoleutbildning och yrkesutbildning på yrkeshögskole- och gymnasienivå behövs för att kunna möta de behov av arbetskraft som finns både på lång och

kort sikt. Gymnasieutbildning är en förutsättning för att få fler i arbete och att öka andelen som söker sig till högre studier.

Barn och unga måste få tillgång till utbildning av hög kvalitet och det behövs goda möjligheter till ett livslångt lärande där individens kompetens vidareutvecklas. Studie- och yrkesvägledningen behöver därför stärkas genom ett nära samarbete med andra inom utbildningssektorn och arbetsmarknaden och ge stöd till ett livslångt lärande. För att utbildning och kompetens ska vara relevant behövs ett nära samarbete mellan arbetsmarknaden och utbildningsanordnare. Utbildningsnivån och kunskapsinnehållet inom näringslivet behöver också ökas för att möta en ökad konkurrens.

Fler i arbete

Ett viktigt område är att motverka exkludering på arbetsmarknaden och minska risken för utanförskap. Könsegregering och brist på mångfald gör att värdefull kompetens och perspektiv riskerar att gå förlorade. Insatser behövs för att utveckla fler tillgängliga och flexibla utbildningsformer liksom för välfungerande validering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet. Möjligheten att läsa snabbspår för att lära sig svenska är en nödvändighet för att klara de flesta jobb på den svenska arbetsmarknaden. Samlad och lättillgänglig information om vilka utbildningar som erbjuds i länet behövs för att underlätta för individen. En jämnare könsfördelning på utbildningar inom teknik respektive vård- och omsorg liksom inom traditionellt manliga respektive kvinnliga yrken är viktig att uppnå för att öka diversifieringen av arbetskraften. Det behövs ett kontinuerligt arbete för att utbildningar och arbetsplatser ska bli tillgängliga för alla.

Tillgänglig arbetsmarknad

För att kompetensförsörjningen ska fungera behöver ett antal hinder undanröjas. Den fysiska och digitala infrastrukturen är inte tillräckligt välfungerande i alla delar av länet för att arbetspendling ska fungera eller för att det ska vara möjligt att arbeta och studera på distans. Pendlingen till och från länets kommuner ökar, både inom länet och till omkringliggande län. Genom förstoring av arbetsmarknadsregionerna förbättras förutsättningarna för kompetensförsörjning genom att både antalet arbetstillfällen och antalet arbetstagare ökar. Detta ger förutsättningar för en bättre matchning mellan utbildning och kompetensbehov, men också för en större branschbredd. Antalet pendlare skiljer sig dock kraftigt åt mellan kommunerna, vilket speglar en ojämn tillgång till arbetstillfällen och arbetskraft samt tillgång på infrastruktur.

Det finns inget heltäckande system för validering av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet. Effektiva processer för validering behöver införas så att individer med utländsk utbildning kan etablera sig på arbetsmarknaden så snabbt som möjligt.

INSATSER

Mål: Effektiv kompetensmatchning mellan utbud och efterfrågan

Stärka länets branscher med fokus på livsmedel, skog- och trä, glas, besöksnäring, e-hälsa, energi och miljö samt välfärdstjänster. Satsa på bristyrken, bland annat inom teknik, utbildning samt vård och omsorg.

Aktivitet	Indikator	Tid	Processansvar	Samarbetspartners
Kartlägga kompetensbehov i länet, på generell nivå och på branschnivå	Framtagna beslutsunderlag	Kontinuerligt	Region Kalmar län	Arbetsförmedlingen, näringslivsorganisationer
Insatser för att fylla utbildningsplatserna på yrkeshögskoleutbildningarna	Antal fyllda utbildningsplatser	2021	Region Kalmar län	Utbildningsanordnare, kommunerna, näringslivet
Medverka i utbud och inriktning för yrkesvux och inom kommunal vuxenutbildning samt annan yrkesutbildning	Antal fyllda platser	2023	Region Kalmar län	Folkhögskolorna, kommunerna, näringslivet
Öka antalet yrkesinriktade utbildningar. Uttalade behov finns inom besöksnäring, livsmedel och vård och omsorg	Antal yrkesutbildningar	2023	Region Kalmar län	Kommunerna, folkhögskolorna, näringslivet
Utreda införandet av ett kompetenscenter för yrken inom kollektivtrafiken	Genomförd kartläggning	2022	Region Kalmar län	Utbildningsanordnare, kommunerna
Öka ungdomars kännedom om utbildningar och yrken, samarbete med studie- och yrkesvägledare	Ungdomars kännedom om utbildnings- och yrkesval	2022	Region Kalmar län	Kommunerna, utbildningsanordnare, näringslivet

Mål: Relevant utbildning och kompetens

Ökat kunskapsinnehåll i näringsliv och offentlig sektor, höjd utbildningsnivå och ökade möjligheter till livslångt lärande.

Aktivitet	Indikator	Tid	Ansvarig	Samarbetspartners
Bidra till att utveckla kunskapsmiljöer inom exempelvis e-hälsa, vatten och livsmedel	Antal kunskapsmiljöer	2023	Region Kalmar län	Linnéuniversitetet, Region Kalmar, Kalmar Science Park, näringslivet
Undersöka möjligheterna för ett traineeprogram för nytexaminerade studenter från högskola och universitet	Genomfört pilotprojekt för traineeprogrammet	2023	Region Kalmar län	Region Kalmar, kommunerna, Handelskammaren, näringslivet
Vidareutveckling och kvalitetssäkring av teknikcollege och vård- och omsorgscollege	Kontinuerligt samarbete med arbetsgivare genom hela utbildningen	2021	Teknikcollege, vårdcollege	Region Kalmar län, kommunerna, näringslivet
Undersöka möjligheterna att starta ett livsmedelscollege, samarbete mellan naturbruks- och restaurangutbildning på gymnasienivå	Kartläggning genomförd	2022	Region Kalmar län	Region Kalmar län, näringslivet
Aktiviteter för att öka barns- och ungas intresse för naturvetenskap och teknik	Ökat intresse för teknik och utveckling hos grundskoleelever	2021	Kommunförbundet	Region Kalmar län, kommunerna, näringslivet

Mål: Fler i arbete

Förbättrad integration av nyanlända, minskat utanförskap hos utsatta grupper, bland annat unga som varken arbetar eller studerar samt minskad könssegregering på arbetsmarknaden.

Aktivitet	Indikator	Tid	Ansvarig	Samarbetspartners
Öka antalet snabbspår i svenska för nyanlända med yrkesutbildning	Ökat antal snabbspår i svenska kopplat till yrkesutbildning	2021	Folkhögskolorna	Kommunerna, folkhögskolorna, Arbetsförmedlingen
Informationsinsatser för att uppnå en jämnare könsfördelning på utbildningar inom teknik respektive vård- och omsorg	Jämnare könsfördelning på utbildningarna	2023	Region Kalmar län	Kommunförbundet, kommunerna, utbildningsanordnare
Samlade informationsinsatser om utbildningsutbudet i länet	Ökad kännedom om möjligheter att studera i Kalmar län	2023	Region Kalmar län	Kommunerna, utbildningsanordnare
Öka förutsättningar för att fler blir behöriga till högre studier	Högre andel med godkända gymnasiebetyg	2023	Kommunförbundet	Folkhögskolorna, kommunerna
Insatser för att för att öka nyanländas möjlighet till anställning	Nyanlända i arbete	2023	Region Kalmar län	Kommunförbundet, kommunerna, arbetsförmedlingen, folkhögskolorna

Mål: Tillgänglig arbetsmarknad

Hinder för bedömning av utländsk utbildning och yrkeserfarenhet liksom för distansarbete och distansstudier behöver undanröjas.

Aktivitet	Indikator	Tid	Ansvarig	Samarbetspartners
Etablera effektiva strukturer för validering	Kortare handläggningstider och åtgärder för att underlätta komplettering av studier	2020	Region Kalmar län	Kommunerna, utbildningsanordnare
Öka möjligheterna till distansutbildning genom lärcentra	Antal studenter och antalet utbildningar	2021	Lärcentra	Region Kalmar län
Kartlägga möjligheterna att etablera lärcentra på folkbiblioteken	Genomförd kartläggning	2023	Regionbiblioteket	Folkbiblioteken
Förbättrade möjligheter till distansarbete	Genomförd kartläggning	2021	Region Kalmar län	Kommunerna, näringslivsorganisationer
Fungerande arbetspendling	Kollektivtrafik - antal avgångar och kortare restid	2023	Region Kalmar län	Kalmar kollektivtrafik, näringslivsorganisationer, kommunerna

§ 110

Ärendenummer RS 2019/484

Beslut om remiss - Handlingsprogram för transportinfrastruktur

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen beslutar i enlighet med regionala utvecklingsnämndens förslag att skicka ut Handlingsprogram för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 - 2025 på remiss till länets kommuner, grannregioner samt Trafikverket och Länsstyrelsen i Kalmar län.
Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

Bakgrund

Handlingsprogrammet har tagits fram för att klargöra Kalmar läns strategier och ställningstagande för hur infrastruktur och transporter ska stödja utveckling mot en hållbar och funktionell region.

Syftet med programmet är att förtydliga innehållet i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS), prioritera länets insatser fram till och med 2025, samt få ett länsgemensamt underlag för prioritering i det Sydsvenska samarbetet. Till grund för arbetet ligger också den Regionala transportplanen som antogs för Kalmar län 2018 samt Kollektivstrategi 2050, antagen 2017.

Under arbetets gång med handlingsprogrammet har politiker och tjänstemän från regionen besökt samtliga kommunledningar i länet. De har även träffat näringslivsrepresentanter samt riksdagsledamöter från Kalmar län.

Programmet ska ligga till grund för Region Kalmar läns påverkansarbete och yttranden när det gäller exempelvis inriktningsbeslut, nationell plan, nationella utredningar samt prioriteringar för större investeringsobjekt. Den sätter även en agenda för den regionala transportplanens större prioriteringar och medfinansieringsobjekt. Handlingsprogrammet hanterar infrastrukturinvesteringar av större karaktär, det som benämns namngivna objekt, som ger effekt i ett regionalt, nationellt eller internationellt perspektiv. Mindre investeringar som berör lokala behov hanteras i regional plan eller på kommunal nivå.

Handlingsprogrammet ska nu skickas ut på remiss för förankring samt att fänga upp eventuella kompletterande ställningstaganden från andra

organisationer. Remissen går ut till länets kommuner, grannregioner samt Trafikverket och Länsstyrelsen i Kalmar län.

Ärendet har även behandlats i regionala utvecklingsnämnden.

Remisstid

Beslut om remiss tas på regionstyrelsen den 18 juni. Remissen pågår från den 18 juni – 15 oktober 2019.

När handlingsprogrammet är fastställt av regionfullmäktige kommer det att skickas till kommunerna i länet med rekommendation om att ställa sig bakom detsamma.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 23 april 2019
2. Handlingsprogrammet för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 – 2025, remissversion.
3. Protokollsutdrag från regionala utvecklingsnämnden den 23 maj 2019

§ 110

Ärendenummer RUN 2019/312

Handlingsprogram för Infrastruktur, beslut om remiss

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår att regionstyrelsen skickar ut Handlingsprogram för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 - 2025 på remiss till länets kommuner, grannregioner samt Trafikverket och Länsstyrelsen i Kalmar län.

Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

Bakgrund

Handlingsprogrammet har tagits fram för att klargöra Kalmar läns strategier och ställningstagande för hur infrastruktur och transporter ska stödja utveckling mot en hållbar och funktionell region.

Syftet med programmet är att förtydliga innehållet i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS), prioritera länets insatser fram till och med 2025, samt få ett länsgemensamt underlag för prioritering i det Sydsvenska samarbetet. Till grund för arbetet ligger också den Regionala transportplanen som antogs för Kalmar län 2018 samt Kollektivstrategi 2050, antagen 2017.

Under arbetets gång med handlingsprogrammet har politiker och tjänstemän från regionen besökt samtliga kommunledningar i länet. De har även träffat näringslivsrepresentanter samt riksdagsledamöter från Kalmar län.

Programmet ska ligga till grund för Region Kalmar läns påverkansarbete och yttranden när det gäller exempelvis inriktningsbeslut, nationell plan, nationella utredningar samt prioriteringar för större investeringsobjekt. Den sätter även en agenda för den regionala transportplanens större prioriteringar och medfinansieringsobjekt. Handlingsprogrammet hanterar infrastrukturinvesteringar av större karaktär, det som benämns namngivna objekt, som ger effekt i ett regionalt, nationellt eller internationellt perspektiv. Mindre investeringar som berör lokala behov hanteras i regional plan eller på kommunal nivå.

Handlingsprogrammet ska nu skickas ut på remiss för förankring samt att fånga upp eventuella kompletterande ställningstaganden från andra organisationer. Remissen går ut till länets kommuner, grannregioner samt Trafikverket och Länsstyrelsen i Kalmar län.

Remisstid

Beslut om remiss tas på regionstyrelsen den 18 juni. Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

När handlingsprogrammet är fastställt av regionfullmäktige kommer det att skickas till kommunerna i länet med rekommendation om att ställa sig bakom detsamma.

Protokollsanteckning

Michael Eriksson (SD) redovisar följande protokollsanteckning från Sverigedemokraterna:

Sverigedemokraterna vill framhålla att infrastrukturfrågan är av största vikt för Region Kalmar län, dess kommuner och invånare. Vi ställer oss därför bakom beslutet om att skicka ut handlingsprogrammet för Infrastruktur på remiss, men vi vill också påtala att det under processens gång ständigt tillkommer ny information och nya infallsvinklar. Sverigedemokraterna väljer därför att ha en mycket ödmjuk ingång i infrastrukturfrågan och som en följd förbehåller vi oss rätten att anpassa vår ingång i ärendet allt eftersom det behandlas och dess premisser förändras.

Pär-Gustav Johansson (M), Åke Nilsson (KD) och Åke Berg (M) redovisar följande protokollsanteckning:

Vi ställer oss bakom syftet med handlingsprogrammet, att klargöra Kalmar läns strategier och ställningstaganden för hur infrastruktur och transporter ska stödja utveckling mot en hållbar och funktionell region. Våra viceordföranden i RUN och KTN har deltagit aktivt vid de dialoger som förts med länets kommuner, näringslivsorganisationerna och länets riksdagsledamöter. Det uttalade målet med denna process var att till RUN:s sammanträde få fram ett handlingsprogram med prioriteringar och aktiviteter som kommunerna och regionen i möjligaste mån var överens om innan det, enligt sedvanligt förfarande, går ut på remiss. Nu vet vi emellertid att det i efterhand redan kommit in kritiska synpunkter från enskilda kommuner. Ett reviderat förslag till handlingsprogram skickades också ut till ledamöterna i RUN dagen innan nämndsmötet. Där hade aktiviteter tillkommit och strukits. I sak har vi inga invändningar mot ändringarna i detta läge, men vi fick inte ta ställning till eller processa ändringarna i våra partigrupper i förväg. Ej heller har några av våra kommunala företrädare tillträdde till Länsgemensam beredning, där handlingsprogrammet ska diskuteras mellan regionen och länets 12 KSO:er. Därför vill vi kraftfullt markera att vi idag endast bifaller att handlingsprogrammet skickas ut på remiss. Vi förbehåller oss rätten att i våra partigrupper processa innehållet under remisstiden och komma med synpunkter och frågor ända fram tills beslut är taget i regionfullmäktige nästa år. Vi gör denna markering mot bakgrund av debatten vid fullmäktige den 27 mars, då beslut skulle fattas om att upphandla tåg för 2,1 mdr kronor. M&KD-Alliansens frågor kring detaljer i ärendet vändes då i majoritetens talarstolsretorik till det gravt felaktiga påståendet att vi inte ville ha någon tågtrafik på Stångådals- och Tjustbanan i framtiden. Vi hoppas slippa den retoriken då fullmäktige ska besluta handlingsprogrammet för infrastruktur och transporter nästa år.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse Handlingsprogram för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 - 2025, remissversion, daterad 190423
Handlingsprogrammet för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 – 2025, remissversion

Föredragning av Per Åhlind, konsult

Protokollsutdrag till: Regionstyrelsen

Regionstyrelsen

Handlingsprogram för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 – 2025, beslut om remiss

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar i enlighet med regionala utvecklingsnämndens förslag att skicka ut Handlingsprogram för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 - 2025 på remiss till länets kommuner, grannregioner samt Trafikverket och Länsstyrelsen i Kalmar län.

Remissen pågår från den 19 juni – 15 oktober 2019.

Bakgrund

Handlingsprogrammet har tagits fram för att klargöra Kalmar läns strategier och ställningstagande för hur infrastruktur och transporter ska stödja utveckling mot en hållbar och funktionell region.

Syftet med programmet är att förtydliga innehållet i den Regionala utvecklingsstrategin (RUS), prioritera länets insatser fram till och med 2025, samt få ett länsgemensamt underlag för prioritering i det Sydsvenska samarbetet. Till grund för arbetet ligger också den Regionala transportplanen som antogs för Kalmar län 2018 samt Kollektivstrategi 2050, antagen 2017.

Under arbetets gång med handlingsprogrammet har politiker och tjänstemän från regionen besökt samtliga kommunledningar i länet. De har även träffat näringslivsrepresentanter samt riksdagsledamöter från Kalmar län.

Programmet ska ligga till grund för Region Kalmar läns påverkansarbete och yttranden när det gäller exempelvis inriktningsbeslut, nationell plan, nationella utredningar samt prioriteringar för större investeringsobjekt. Den sätter även en agenda för den regionala transportplanens större prioriteringar och medfinansieringsobjekt. Handlingsprogrammet hanterar infrastrukturinvesteringar av större karaktär, det som benämns namngivna objekt, som ger effekt i ett regionalt, nationellt eller internationellt perspektiv. Mindre investeringar som berör lokala behov hanteras i regional plan eller på kommunal nivå.

Handlingsprogrammet ska nu skickas ut på remiss för förankring samt att fånga upp eventuella kompletterande ställningstaganden från andra

organisationer. Remissen går ut till länets kommuner, grannregioner samt Trafikverket och Länsstyrelsen i Kalmar län.

Remisstid

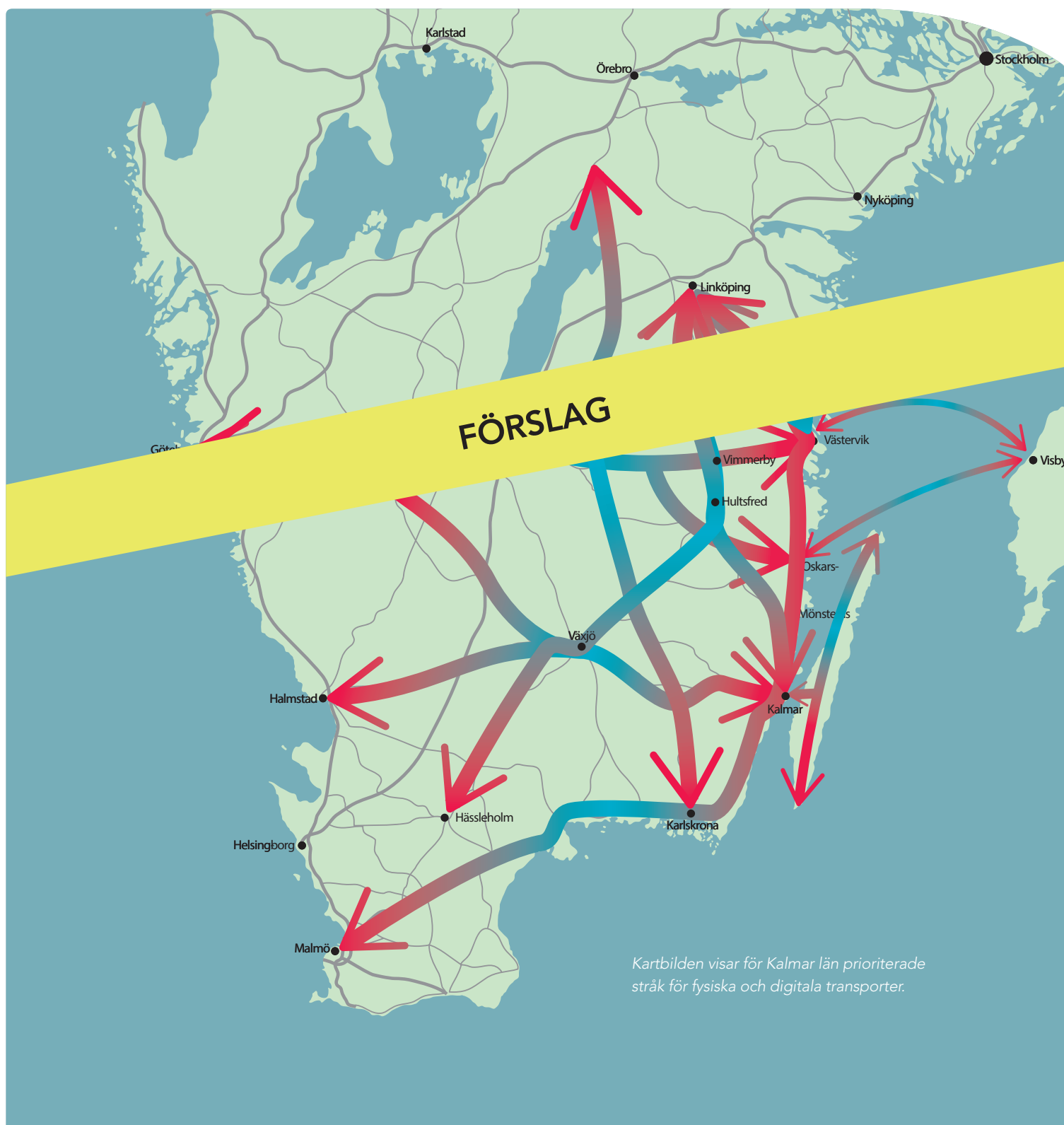
Beslut om remiss tas på regionstyrelsen den 18 juni. Remissen pågår från den 18 juni – 15 oktober 2019.

När handlingsprogrammet är fastställt av regionfullmäktige kommer det att skickas till kommunerna i länet med rekommendation om att ställa sig bakom detsamma.

Sofia Moestedt	Mats Gunnarsson
basenhetschef samhällsplanering och tillväxt	samordnare infrastruktur

Bilaga

Handlingsprogrammet för Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 – 2025, remissversion.

Handlingsprogram

Transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 – 2025

Inledning

I den gällande regionala utvecklingsstrategin för Kalmar län¹ pekas fyra utvecklingsområden ut som prioriterade i arbetet med att nå målbilden Klimat att växa i. För vart och ett av de fyra utvecklingsområdena har viktiga strategier lagts fast. Intentionen är att därefter ta fram handlingsprogram för var och en eller kombinationer av de fastlagda strategierna.

Ett av de prioriterade utvecklingsområdena – Hållbar samhällsplanering – berör i hög grad transportinfrastruktur, kommunikationer och mobilitet. Tre av de beslutade strategiska inriktningarna för utvecklingsområdet har också en tydlig koppling till transportsystemet:

- Åstadkomma korta restider med hög punktlighet för personer och gods,
- Minska klimatpåverkan och anpassa samhället till ett förändrat klimat,
- Öka samverkan i den fysiska samhällsplaneringen.

I den här rapporten redovisas ett förslag till politiskt handlingsprogram avseende infrastruktur för transporter och mobilitet med utgångspunkt i de tre nämnda strategierna i den regionala utvecklingsstrategin. Förslaget baseras på ett tidigare framtaget underlag². Utgångspunkten har varit att identifiera insatser på kort sikt som stödjer mer långsiktiga mål och inriktningar i tidigare antagna styrdokument för sakområdet³.

Syftet är att programmet genom en för hela länet gemensam prioritering ska leda till ett bättre utfall i den nationella fördelningen av medel än tidigare. Dessutom ska programmet ge en länsgemensam prioritering i samarbetet både i Regionsamverkan Sydsverige och med Östergötland.

Det ska betonas att målbilderna har formulerats utifrån de olika transportslagens förutsättningar vad gäller tidsmässig genomförbarhet där järnväg respektive mobilitet är ytterkantsalternativen. Målbilden för järnväg har sikte på åren runt 2050 medan den för mobilitet med dagens snabba utveckling mycket väl kan vara passé redan under andra halvan av 2020-talet.

De åtgärder som föreslås bedöms vara möjliga att genomföra inom tidsramen för de två kommande omtagen i den nationella och regionala transportplaneringen. Med nuvarande planeringssystem innebär det att resultat av ansträngningarna ska kunna spåras i ett första skede i de planer som fastställs 2022 och i en andra etapp i de planer som beslutas 2026.

Kalmar 2019-05-15

Anders Henriksson
Ordförande
Region Kalmar län

Karin Helmersson
Ordförande
Regionala utvecklingsnämnden

¹ Klimat att växa i. Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2030.

² Tillgänglighet och stärkta samband i en fossilbränslefri region. Version 1.0. 2019-02-25. Sammanställd av Per Ålind.

³ Regional transportplan för Kalmar län 2018-2029. Antagen av Regionförbundets styrelse 2017-12-07, § 124, Fastställd av regionförbundets styrelse 2018-09-20, §102; Kollektivtrafikstrategi 2050. Samhällsstödd trafik för funktionella regioner. Antagen av landstingfullmäktige 2017-05-31; Trafikförsörjningsprogram för Kalmar län 2017-2025. Antaget av landstingfullmäktige 2017-05-31; Handlingsplan för regional bredbandsstrategi för Kalmar län 2019-2025. Antagen av regionfullmäktige 2019-01-31

Järnvägar

Målbild

Kust till kustbanan har en standard som möjliggör snabb trafik till Växjö och direkttrafik till Göteborg, Stockholm och Öresundsregionen. Det har betytt höjd hastighet till 200 - 250 km/h med dubbelspår från Kalmar till Växjö och vidare till anslutningen med Höghastighetsbanan. Stångådalsbana och Tjustbanan är elektrifierade med direkt anslutning till Linköpings centralstation och höjd hastighetsstandard till max 160 km/h på bandelarna i länet.

Samtliga banor har nytt signalsystem och kapacitet att hantera höga flöden av både person- och godstrafik och längs dem finns stabil och sömlös digital uppkoppling av god kvalitet. Attraktiva bytespunkter till annat transportslag finns utmed samtliga järnvägar med centralstationen i Kalmar som ett välfungerande interregionalt nav för transporter.

Aktiviteter

2020

- Region Kalmar län och samtliga kommuner har inför nationell plan för transportsystemet 2018-2029 begärt att staten inleder en förhandling med länet i syfte att ta fram en samlad handlingsplan för hur bristerna i funktionalitet ska kunna minimeras eller helt undanröjas; det så kallade Sydostpaketet. Region Kalmar län är beredd att bidra till medfinansiering i en sådan förhandling så att en lösning är möjlig. I det sammanhanget är Region Kalmar län också beredd att se över möjligheterna för ett regionalt och kommunalt övertagande av Stångådalsbanan och Tjustbanan.
- Aktivt delta i arbetet med den bristanalys för Kust till kustbanan som leds av Trafikverket.
- Fortsatta förhandlingar med Region Blekinge och Region Kronoberg avseende utvecklad tågtrafik Kalmar/Karlskrona/Växjö.
- Fortsatt samtal med Trafikverket om framtida signalsystem för Stångådalsbanan och Tjustbanan.
- Ta initiativ för att utveckla kollektivtrafiken som strukturbildande för samhällsutvecklingen (bostadsbyggnation, säkra cykel- och gångvägar och utveckling av verksamheter) på stationsorter.
- Delta som aktiv part i nätverk som rör Södra Stambanan som exempelvis Stambanan.com.
- Arbeta för ökade gods rörelser via järnvägen tillsammans med länets näringsliv.

2020/2021

- Påverka nationell nivå bland annat inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige för att åtgärder som eliminerar identifierade brister på Kust till kustbanan inklusive Kalmar Centralstation kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- Påverka nationell nivå för att åtgärder på Stångådalsbanan respektive Tjustbanan kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- Agera och påverka det fortsatta arbetet kring framtida utformning av Linköpings Centralstation i syfte att nå fortsatt direkt anslutning av Stångådals- och Tjustbanorna.

2021

- Agera för att objekt som identifieras som större "flaskhalsar" för utbyggd trafikering på Stångådalsbanan även prioriteras inom ramen för samarbetet i Regionsamverkan Sydsverige.

- Undersöka möjligheten att åstadkomma motsvarande gemensam syn med Östergötland vad gäller infrastrukturåtgärder på Tjustbanan.

2022/23

- Sondera hos Södra och Scania möjligheterna till gemensam aktion för deelektrifiering av Stångådalsbanan.
- Samtal med Region Östergötland och Region Jönköpings län om möjligheterna till utvecklad tågtrafik.

Vägar

Målbild

E22 är mötesfri väg genom hela länet med hastighetsstandard 100 - 110 km/h. Övriga vägar i de prioriterade transportstråken har hög säkerhet och tillgänglighet för person- och godstransporter med 100 km/h som standard i Smålandsdelen av länet. På Öland har standarden anpassats till naturgivna, lokala förhållanden. Hela sträckningen av riksväg 40 (Göteborg-Jönköping-Västervik) ingår i EUs prioriterade transportnätverk TEN-T. Parallella cykelvägar för både pendlingsresor och turismcykling finns utmed de nämnda vägarna.

Samtliga prioriterade vägar har kapacitet att hantera snabba och säkra resor för persontransporter och gods, är anpassade för eldrift och längs dem finns stabil och sömlös digital uppkoppling av god kvalitet som stödjer användningen av autonoma fordon. Busstrafik enligt BRT-principen⁴ ("Tåg på gummihjul") finns i de prioriterade transportstråk där järnväg saknas. Trafiken har angöring till resecentrum både i Karlskrona och i Norrköping.

Aktiviteter

2020

- Pröva möjligheterna till regional och lokal förskottering av insatser för tidigareläggning av de två objekt på E22 som namnges i nationell transportplan 2018-2029 (Förbi Bergkvara och Gladhammar – Verkeback).
- Delta som aktiv part i nätverk som rör E22 som exempelvis E22 AB.
- Prioritera upprustning av Rv 37/47 på sträckan Bockara – Oskarshamn som nytt större vägobjekt i den regionala transportplanen 2022-2033.
- Åstadkomma en trafiksäker övergångslösning för Rv 25 Glasporten/Smedstorp fram till dess att en långsiktig åtgärd säkrats i den nationella planen 2022-2033.
- Fortsätta att driva på arbetet med att utveckla BRT-stationer utmed E22 i länet och söka finansieringslösningar för dessa (exempelvis genom stadsmiljöavtal).
- Samarbete med Trafikverket för att åstadkomma fler viltpassager och mer viltstängsel i första hand utmed vägarna i de prioriterade transportstråken och där i första hand E22 och Rv 25.

2020/2021

- Agera för att de två objekt på E22 som namnges i nationell transportplan 2018-2029 (Förbi Bergkvara och Gladhammar – Verkeback) kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- Aktivt delta i och driva på arbetet med att i en första etapp uppnå mötesfri 100 km/h-väg för hela den svenska delen av E22 från Trelleborg till Norrköping, vilket är lika med den ursprungliga överenskommelsen mellan län och kommuner utmed vägens svenska sträckning (kvarstående större objekt till nationella transportplanen 2022-2033 är förbifart Mönsterås och Verkebackbron).
- Agera för att åtgärda kvarvarande sträckor på E22 i länet med hastighetsbegränsning till 70 km/h eller lägre i samband med att andra insatser aktualiseras (kvarstående objekt till nationella transportplanen 2022-2033 är Ålem och Fårbo - Jämserum).
- Driva på för att få till stånd ett nationellt pilotprojekt kring elväg för godstransporter på E22.
- Agera för att kapacitets- och säkerhetshöjande åtgärder för kvarstående objekt på Rv 25 (sträckan Eriksmåla-Hovmantorp samt Glasporten/Smedstorp i Nybro) kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.

⁴ Bus Rapid Transit; "Tåg på gummihjul"; Guidelines för attraktiv regional busstrafik – regional brt, 2016

- Agera för att kapacitets- och säkerhetshöjande åtgärder för kvarstående objekt på Rv 40 (sträckan Toverum–Hyttan) kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- Samverka med Region Jönköpings län och Västra Götalands regionen i syfte att få hela riksväg 40 att ingå i det europeiska transportnätet TEN-T.
- Genomföra en åtgärdsvalstudie (ÅVS)⁵ för regionala BRT-stationer utmed rv 40 i länet.
- Påbörja planarbetet för separata cykelvägar utmed E22 mellan Mönsterås – Kalmar - Torsås samt utmed Rv 25 mellan Kalmar – Nybro med sikte på att objekten ingår i den regionala transportplanen 2022-2033.

2022/2023

- Överenskommelse med Region Östergötland i syfte att nå gemensam avsättning av medel i kommande regionala transportplaner för att åtgärda Rv 35 på sträckan Åtvidaberg-Överum.
- Överenskommelse med Region Östergötland i syfte att nå gemensam avsättning av medel i kommande regionala transportplaner för att åtgärda Rv 23/34 på sträckan Vimmerby-Kisa.
- Samverkan med Region Kronoberg för att åstadkomma 100 km/h standard på Rv 25 mellan Kalmar och Växjö.
- Överenskommelse med Region Kronoberg i syfte att nå gemensam avsättning av medel i kommande regionala transportplaner för att åtgärda Rv 37 på sträckan Högsby-Åseda.
- Påbörja ett långsiktigt påverkansarbete för en komplettering av nuvarande fasta förbindelse över Kalmarsund.

2023/2024

- Prioritera upprustning av Rv 23/34 på sträckan Hultsfred-Vimmerby som nytt större vägobjekt i den regionala transportplanen 2026-2037.
- Agera tillsammans med Region Kronoberg så att eventuella kvarstående objekt på Rv 25 mellan Kalmar och Växjö som behöver åtgärdas för att åstadkomma 100 km/h standard utmed hela sträckan kommer med i den nationella transportplanen 2026-2037.

⁵ Åtgärdsvalsstudier – nytt steg i planering av transportlösningar – handledning. Trafikverket 2015:171

Flygplatser

Målbild

Från Kalmar Öland Airport finns det dagliga flyglinjer till både Arlanda, Bromma och till en internationell hubb för vidare transport ut i världen. Flygplatsen har en god koppling till kollektivtrafik på såväl väg som järnväg. Norra länsdelen har en bra koppling till flygplatsen i Linköping.

Aktiviteter

2020/21

- Aktivt påverka för att Bromma flygplats behåller alternativt ökar sin funktionalitet och driftsnivå till dess en alternativ direktförbindelse med kort restid finns från södra delen av länet till Stockholms-området.
- Samtala med ledningen för Kalmar Öland Airport om flygplatsens behov av drift- och investeringsåtgärder inför planperioden 2022-2033.
- Initiera en åtgärdsvalstudie kring framtida anslutning av såväl spår- som vägbunden kollektivtrafik till Kalmar Öland Airport.
- Följa, arbeta för och vid behov stödja utvecklingen av fossilfria bränslen till flyget.

2021/22

- Inled samtal med Svedavia om möjligheter till återföring av start- och landningsavgifter som härrör från flygen till/från Kalmar.
- Utveckla det regionala samarbetet kring Kalmar Öland Airport.

Hamnar

Målbild

Samtliga större hamnar utmed Smålands kust har god tillgänglighet till väg och järnväg. De kommunala gatunäten och industrispåren har högsta bärighetsklass och fungerar som en säker och tillgänglig brygga mellan hamn och det statliga väg- respektive järnvägsnätet. Farlederna till hamnarna är dimensionerade och underhållna för att svara mot näringslivets behov. Länet är fortsatt en prioriterad anföringspunkt för den statligt upphandlade trafiken till och från Gotland.

Aktiviteter

2020/21

- Inleda arbetet med regional planering för mer godstransport via sjöfart genom en dialog med nationella samordnaren på Trafikverket.

Godstransporter

Målbild

Basbehoven för det regionala näringslivet, vars tyngdpunkt ligger i tillverknings-, skogs- och livsmedelsindustri, har säkerställts i det av Trafikverket utpekade funktionellt prioriterade vägnätet för godstransporter, där samtliga vägar är öppna för högsta bärighetsklass och extra långa fordon. En god status på det så kallade finmaskiga vägnätet har varit en annan förutsättning för att behålla och utveckla näringslivstrukturen.

För Oskarshamns del är järnvägen till Nässjö (Bockabanan) ett centralt komplement för godstrafiken till och från hamn och kombiterminal. Betydande godstransporter sker även på Kust till kustbanan/Stångådalsbanan (Alvesta - Kalmar – Mönsterås) och Tjustbanan (Västervik – Linköping). Stabil och sömlös digital uppkoppling av god kvalitet finns i samtliga godsstråk.

Aktiviteter

2020/21

- Agera för att förbättringen av Verkebäcksbron på E22 kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- Stödja Oskarshamns kommuns arbete med att etablera en kombiterminal.
- Bistå Trafikverket i arbetet med att upplåta vägnätet för tyngre fordon (BK4).
- Fördjupa samarbetet med bland andra Handelskammaren och Godstransportrådet Småland kring godsrelaterade transportfrågor.
- Aktiv medverkan i nätverket för att införliva Baltic Link i EUs transportkorridor Baltic-Adriatic.
- Lyfta fram lokala och regionala behov som underlag i samband med planering av underhåll av vägnätet.
- Påverkansarbete för att öka andelen godstransporter på järnväg och sjöfart.

2021/22

- Fortsatt utveckling av vägbaserade godsstråk till och från angränsande län.

Mobilitet

Målbild

Fysisk och digital infrastruktur har samordnats i en gemensam samhällsfunktion. Det finns ett väl utbyggt nät av laddningsinfrastruktur för elfordon i hela länet. Möjligheter till snabbladdning finns utmed samtliga vägar som ingår i de prioriterade transportstråken.

Nya former av mobilitetstjänster har testats i utvecklings- och demonstrationsprojekt, vilket lett till att gods- och persontransporter till större delen är uppkopplade, digitaliserade och förarlösa. En upprätthållen mobilitet kan garanteras genom att elförsörjningen säkerställts att fungera även i krislägen.

Aktiviteter

2020/21

- Inomregional samverkan för ökad laddningskapacitet, vilket kan omfatta såväl laddningsinfrastruktur men främst laddningsmöjligheter i hemmiljö.
- Mäta uppkoppling och utveckla digital infrastruktur för uppkopplade stråk.
- Utveckla samverkan på regional och nationella nivå mellan infrastrukturer för bredband, transporter och el-distribution.
- Delta aktivt i nationella forum och samverkan kring multimodala transporter samt digitaliserade och uppkopplade gods- och persontransporter

2022/2023

- Genomför en testbädd för logistikhantering där drönare används för den sista delen av distributionen till slutkund.
- Regional samling kring att öppna trafikdata för personresor och godstransporter där en konkurrensneutral plattform för MaaS (Mobility as a Service) testas samt etablera en testplattform som visar på de möjligheter som den ökande tillgången på data kan ge i varu- och godstransporter.
- Ta initiativ till en förstudie kring möjlighet att med autonoma fordon svara upp mot landsbygdens behov av samhällsservice, varudistribution och kollektivtrafik.
- Pilotprojekt där fysisk och digital trafik kombineras i syfte att testa hållbara helhetslösningar för mobilitet.

2023/24

- Initiativ till ett pilotprojekt med eldrift av färja i Kalmar län.

Arbetsformer

Målbild

Gott samarbete mellan kommunal och regional nivå för en positiv samhällsutveckling med aktivt statligt deltagande har förbättrat såväl den digitala som den fysiska infrastrukturen. Regionala och nationella investeringar i transportinfrastruktur har kompletterats med stärkande och utvecklande insatser på kommunal nivå i form av exempelvis nya bostäder i anslutning till investeringarna eller Steg 1- eller Steg 2-åtgärder (se nedan) som stimulerat resandet med cykel eller kollektivtrafik på berörd plats.

Samsyn över läns- och kommungränser har lett fram till ett stärkt storregionalt arbete kring kollektivtrafik och infrastruktur i hela Sydsverige, något som gynnat inte minst boende invid en länsgräns. Det har gett genomslag nationellt och lett till fossilbränslefri rörlighet, ändrat transportbeteende och maximal nytta av gjorda samhällsinvesteringar.

Aktiviteter

Åtgärdsplanering och Fyrstegsprincipen

- Aktivt driva frågor kring
 - Integrering av gång-, cykel- och kollektivtrafikförsörjning i bebyggelseplaneringen
 - Jämställd och jämlik mobilitetsplanering
 - Ansvarsfull användning av naturresurser
 - Innovativa digitala lösningar som gynnar ändrat transportbeteende
- Driva på för åtgärdsvalsstudier (ÅVS) rörande nationella och regionala infrastrukturobjekt.
- Arbeta med påverkansåtgärder för ändrat resandebeteende tillsammans med länets kommuner, där åtgärder enligt Steg 1 (Tänk om) och Steg 2 (Optimera) enligt den så kallade "Fyrstegsprincipen"⁶ kan vara en del i med- eller samfinansiering.
- Öka kunskapen om och respekten för olika aktörers roller i planeringen av fysisk och digital trafik.

Trimnings- och underhållsåtgärder

- Fördjupat samarbete med Trafikverket i dess långsiktiga underhållsarbete i syfte att skapa mervärden genom kombination med samtidiga insatser från regional och kommunal nivå.

Samsyn kring samhällsutveckling

- Stärka kollektivtrafikens roll som strukturbildare genom att i samarbete med länets kommuner få nybyggnation av större bostadsområden och etablering av nya företag att ske i anslutning till utpekade kollektivtrafikstråk.

Dialog näringslivet

- Fortsätta och förädla dialogen med Sydsvenska Handelskammaren i syfte att fånga upp behov, föra dialog och förankra arbetet med mobilitets- och infrastrukturfrågor hos näringslivet i regionen.

⁶ <https://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/Planerings--och-analysmetoder/fyrstegsprincipen/>; 2018-11-24

Samverkan över länsgräns

- Använda Regionsamverkan Sydsverige (RSS)⁷ som en plattform för att få till stånd insatser både inom fysisk och digital infrastruktur såväl inom som mellan länen i syfte att skapa ett sammanknutet Sydsverige.
- Fördjupa samarbetet med Östergötland för att få till stånd god tillgänglighet till regionala kärnor och tillväxtmotorer i båda länen.

⁷ <http://regionsamverkan.se/>

Förslag prioriterade inriktningar

Påverkan gentemot nationell transportplan 2022-2033

- **E22**

Inriktning mötesfri 100 km/h-väg för hela den svenska delen från Trelleborg till Norrköping, vilket innebär att åtgärder för förbifart Mönsterås och Verkebacksbbron samt passage Ålem och Fårbo – Jämserum kommer med i den nationella planen.

- **Kust till kustbanan inkl. Kalmar C**

Inriktning att medel avsätts i den nationella transportplanen för att röja undan de brister som identifierats i genomförda utredningar kring Kalmar Centralstation och i den kommande bristanalysen för banan.

- **Stångådalsbanan och Tjustbanan**

Inriktning förbättrade förutsättningar för trafikering, vilket innebär att den nationella planen innehåller medel till standardförbättringar i syfte att få bort "flaskhalsar" för utökad trafik.

Riktlinjer för kommande regional transportplan 2022-2033

- **Rv 37/47 Bockara – Oskarshamn**

Inriktning mötesfri 100 km/h-väg blir nästa större vägobjekt i den kommande regionala transportplanen.

- **Överenskommelse Östergötland**

Inriktning att nå en överenskommelse om samtidigt utbyggnad i Kalmar och Östergötlands län av Rv 23/34 sträckan Vimmerby-Kisa och Rv 35 sträckan Åtvidaberg-Överum i syfte att skapa obrutna stråk med målstandard mötesfri 100 km/h-väg.

- **Kalmar Centralstation**

Inriktning en funktionell framtida centralstation för länets tillväxtmotor, vilket blir ett större kollektivtrafikobjekt i den kommande regionala transportplanen.

- **Sammanhängande cykelstråk**

Inriktning att påbörja arbetet med att få till stånd separata cykelvägar utmed E22 mellan Torsås – Kalmar – Mönsterås och Rv 25 Kalmar – Nybro.

2019-05-21

Handlingsprogram transportinfrastruktur i Kalmar län 2020 – 2025

Kartbilden visar för Kalmar län prioriterade stråk för fysiska och digitala transporter

Inledning

I den gällande regionala utvecklingsstrategin (RUSEN) för Kalmar län¹ pekas fyra utvecklingsområden ut som prioriterade i arbetet med att nå målbilden **Klimat att växa i**. För vart och ett av de fyra utvecklingsområdena har viktiga strategier lagts fast i RUSEN. Intentionen är att därefter ta fram handlingsprogram för var och en eller kombinationer av de fastlagda strategierna.

Ett av de prioriterade utvecklingsområdena – Hållbar samhällsplanering – berör i hög grad transportinfrastruktur, kommunikationer och mobilitet. Tre av de beslutade strategiska inriktningarna för utvecklingsområdet har också en tydlig koppling till transportsystemet:

- ≠ Åstadkomma korta restider med hög punktlighet för personer och gods,
- ≠ Minska klimatpåverkan och anpassa samhället till ett förändrat klimat,
- ≠ Öka samverkan i den fysiska samhällsplaneringen.

I den här rapporten redovisas ett förslag till politiskt handlingsprogram avseende infrastruktur för transporter och mobilitet med utgångspunkt i de tre nämnda strategierna i RUSEN. Förslaget baseras på ett tidigare framtaget underlag². Utgångspunkten har varit att identifiera insatser på kort sikt som stödjer mer långsiktiga mål och inriktningar i tidigare antagna styrdokument för sakområdet³.

Syftet är att programmet genom en för hela länet gemensam prioritering ska leda till ett bättre utfall i den nationella fördelningen av medel än tidigare. Dessutom ska programmet ge en länsgemensam prioritering i samarbetet både i Regionsamverkan Sydsverige och med Östergötland.

Det ska betonas att målbilderna har formulerats utifrån de olika transportslagens förutsättningar vad gäller tidsmässig genomförbarhet där järnväg respektive mobilitet är ytterkantalternativen. Målbilden för järnväg har sikte på åren runt 2050 medan den för mobilitet med dagens snabba utveckling mycket väl kan vara passé redan under andra halvan av 2020-talet.

De åtgärder som föreslås bedöms vara möjliga att genomföra inom tidsramen för de två kommande omtagen i den nationella och regionala transportplaneringen. Med nuvarande planeringssystem innebär det att resultat av ansträngningarna ska kunna spåras i ett första skede i de planer som fastställs 2022 och i en andra etapp i de planer som beslutas 2026.

Kalmar XX-XX-XX

NN

NN

¹ Klimat att växa i. Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län 2030.

² Tillgänglighet och stärkta samband i en fossilbränslefri region. Version 1.0. 2019-02-25. Sammanställd av Per Ålind.

³ Regional transportplan för Kalmar län 2018-2029. Antagen av Regionförbundets styrelse 2017-12-07, § 124, Fastställd av Regionförbundet styrelse 2018-09-20, §102.

Kollektivtrafikstrategi 2050. Samhällsstödd trafik för funktionella regioner. Antagen av landstingfullmäktige 2017-05-31; Trafikförsörjningsprogram för Kalmar län 2017-2025. Antaget av landstingfullmäktige 2017-05-31.

Handlingsplan för regional bredbandsstrategi för Kalmar län 2019-2025. Antagen av regionfullmäktige 2019-01-31

Järnvägar

Målbild

Kust till kustbanan har en standard som möjliggör snabb trafik till Växjö och direkttrafik till Göteborg, Stockholm och Öresundsregionen. Det har betytt höjd hastighet till 200 - 250 km/h med dubbelspår från Kalmar till Växjö och vidare till anslutningen med Høghastighetsbanan. Stångådsbana och Tjustbanan är elektrifierade med direkt anslutning till Linköpings centralstation och höjd hastighetsstandard till max 160 km/h på bandelarna i länet.

Samtliga banor har nytt signalsystem och kapacitet att hantera höga flöden av både person- och godstrafik och längs dem finns stabil och sömlös digital uppkoppling av god kvalitet. Attraktiva bytespunkter till annat transportslag finns utmed samtliga järnvägar med centralstationen i Kalmar som ett välfungerande interregionalt nav för transporter.

Aktiviteter

2020

- ≠ Region Kalmar län och samtliga kommuner har inför nationell plan för transportssystemet 2018-2029 begärt att staten inleder en förhandling med länet i syfte att ta fram en samlad handlingsplan för hur bristerna i funktionalitet ska kunna minimeras eller helt undanröjas, det så kallade Sydostpaketet. Regionen är beredd att bidra till medfinansiering i en sådan förhandling så att en lösning är möjlig. I det sammanhanget är Region Kalmar län också beredd att se över möjligheterna för ett regionalt och kommunalt övertagande av Stångådsbanan och Tjustbanan.
- ≠ Aktivt delta i arbetet med den bristanalys för Kust till kustbanan som leds av Trafikverket.
- ≠ Fortsatta förhandlingar med Region Blekinge och Region Kronoberg avseende utvecklad tågtrafik Kalmar/Karlskrona/Växjö.
- ≠ Fortsatt samtal med Trafikverket om framtida signalsystem för Stångådsbanan och Tjustbanan.
- ≠ Ta initiativ för att utveckla kollektivtrafiken som strukturbildande för samhällsutvecklingen (bostadsbyggnation, säkra cykel- och gångvägar och utveckling av verksamheter) på stationsorter.
- ≠ Delta som aktiv part i nätverk som rör Södra Stambanan som exempelvis Stambanan.com.
- ≠ Arbeta för ökade gods rörelser via järnvägen tillsammans med länets näringsliv.

2020/2021

- ≠ Påverka nationell nivå bland annat inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige för att åtgärder som eliminerar identifierade brister på Kust till kustbanan inklusive Kalmar Centralstation kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- ≠ Påverka nationell nivå för att åtgärder på Stångådsbanan respektive Tjustbanan kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- ≠ Agera och påverka det fortsatta arbetet kring framtida utformning av Linköpings Centralstation i syfte att nå fortsatt direkt anslutning av Stångåds- och Tjustbanorna.

2021

- ≠ Agera för att objekt som identifieras som större "flaskhalsar" för utbyggd trafikering på Stångådalsbanan även prioriteras inom ramen för samarbetet i Regionsamverkan Sydsverige.
- ≠ Undersöka möjligheten att åstadkomma motsvarande gemensam syn med Östergötland vad gäller infrastrukturåtgärder på Tjustbanan.

2022/23

- ≠ Sondera hos Södra och Scania möjligheterna till gemensam aktion för delelektrifiering av Stångådalsbanan.
- ≠ Samtal med Region Östergötland och Region Jönköpings län om möjligheterna till utvecklad tågtrafik.

FÖRSLAG

Vägar

Målbild

E22 är mötesfri väg genom hela länet med hastighetsstandard 100 - 110 km/h. Övriga vägar i de prioriterade transportstråken har hög säkerhet och tillgänglighet för person- och godstransporter med 100 km/h som standard i Smålandsdelen av länet. På Öland har standarden anpassats till naturgivna, lokala förhållanden. Hela sträckningen av riksväg 40 (Göteborg-Jönköping-Västervik) ingår i EUs prioriterade transportnätverk TEN-T. Parallella cykelvägar för både pendlingsresor och turismcykling finns utmed de nämnda vägarna.

Samtliga prioriterade vägar har kapacitet att hantera snabba och säkra resor för persontransporter och gods, är anpassade för eldrift och längs dem finns stabil och sömlös digital uppkoppling av god kvalitet som stödjer användningen av autonoma fordon. Busstrafik enligt BRT-principen⁴ ("Tåg på gummi hjul") finns i de prioriterade transportstråk där järnväg saknas. Trafiken har angöring till resecentrum både i Karlskrona och i Norrköping.

Aktiviteter

2020

- ≠ Pröva möjligheterna till regional och lokal förskottering av insatser för tidigareläggning av de två objekt på E22 som namnges i nationell transportplan 2018-2029 (Förbi Bergkvara och Gladhammar – Verkeback).
- ≠ Delta som aktiv part i nätverk som rör E22 som exempelvis E22 AB.
- ≠ Prioritera upprustning av Rv 37/47 på sträckan Bockara – Oskarshamn som nytt större vägobjekt i den regionala transportplanen 2022-2033.
- ≠ Åstadkomma en trafiksäker övergångslösning för Rv 25 Glasporten/Smedstorp fram till dess att en långsiktig åtgärd säkrats i den nationella planen 2022-2033.
- ≠ Fortsätta att driva på arbetet med att utveckla BRT-stationer utmed E22 i länet och söka finansieringslösningar för dessa (exempelvis genom stadsmiljöavtal).
- ≠ Samarbeta med Trafikverket för att åstadkomma fler viltpassager och mer viltstängsel i första hand utmed vägarna i de prioriterade transportstråken och där i första hand E22 och Rv 25.

2020/2021

- ≠ Agera för att de två objekt på E22 som namnges i nationell transportplan 2018-2029 (Förbi Bergkvara och Gladhammar – Verkeback) kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- ≠ Aktivt delta i och driva på arbetet med att i en första etapp uppnå mötesfri 100 km/h-väg för hela den svenska delen av E22 från Trelleborg till Norrköping, vilket är lika med den ursprungliga överenskommelsen mellan län och kommuner utmed vägens svenska sträckning (kvarstående större objekt till nationella transportplanen 2022-2033 är förbifart Mönsterås och Verkebacksbbron).
- ≠ Agera för att åtgärda kvarvarande sträckor på E22 i länet med hastighetsbegränsning till 70 km/h eller lägre i samband med att andra insatser aktualiseras (kvarstående objekt till nationella transportplanen 2022-2033 är Ålem och Fårbo - Jämserum).
- ≠ Driva på för att få till stånd ett nationellt pilotprojekt kring elväg för godstransporter på E22.

⁴ Bus Rapid Transit; "Tåg på gummi hjul"; Guidelines för attraktiv regional busstrafik — regional brt, 2016

- ≠ Agera för att kapacitets- och säkerhetshöjande åtgärder för kvarstående objekt på Rv 25 (sträckan Eriksmåla-Hovmantorp samt Glasporten/Smedstorp i Nybro) kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- ≠ Agera för att kapacitets- och säkerhetshöjande åtgärder för kvarstående objekt på Rv 40 (sträckan Toverum–Hyttan) kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- ≠ Samverka med Region Jönköpings län och Västra Götalands regionen i syfte att få hela riksväg 40 att ingå i det europeiska transportnätet TEN-T.
- ≠ Genomföra en åtgärdsvalstudie (ÅVS)⁵ för regionala BRT-stationer utmed rv 40 i länet.
- ≠ Påbörja planarbetet för separata cykelvägar utmed E22 mellan Mönsterås – Kalmar - Torsås samt utmed Rv 25 mellan Kalmar – Nybro med sikte på att objekten ingår i den regionala transportplanen 2022-2033.

2022/2023

- ≠ Överenskommelse med Region Östergötland i syfte att nå gemensam avsättning av medel i kommande regionala transportplaner för att åtgärda Rv 35 på sträckan Åtvidaberg-Överum.
- ≠ Överenskommelse med Region Östergötland i syfte att nå gemensam avsättning av medel i kommande regionala transportplaner för att åtgärda Rv 23/34 på sträckan Vimmerby-Kisa.
- ≠ Samverkan med Region Kronoberg för att åstadkomma 100 km/h standard på Rv 25 mellan Kalmar och Växjö.
- ≠ Överenskommelse med Region Kronoberg i syfte att nå gemensam avsättning av medel i kommande regionala transportplaner för att åtgärda Rv 37 på sträckan Högsby-Åseda.
- ≠ Påbörja ett långsiktigt påverkansarbete för en komplettering av nuvarande fasta förbindelse över Kalmarsund.

2023/2024

- ≠ Prioritera upprustning av Rv 23/34 på sträckan Hultsfred-Vimmerby som nytt större vägojekt i den regionala transportplanen 2026-2037.
- ≠ Agera tillsammans med Region Kronoberg så att eventuella kvarstående objekt på Rv 25 mellan Kalmar och Växjö som behöver åtgärdas för att åstadkomma 100 km/h standard utmed hela sträckan kommer med i den nationella transportplanen 2026-2037.

⁵ Åtgärdsvalsstudier – nytt steg i planering av transportlösningar – handledning. Trafikverket 2015:171

Flygplatser

Målbild

Från Kalmar Öland Airport finns det dagliga flyglinjer till både Arlanda, Bromma och till en internationell hubb för vidare transport ut i världen. Flygplatsen har en god koppling till kollektivtrafik på såväl väg som järnväg. Norra länsdelen har en bra koppling till flygplatsen i Linköping.

Aktiviteter

2020/21

- ≠ Aktivt påverka för att Bromma flygplats behåller alternativt ökar sin funktionalitet och driftsnivå till dess en alternativ direktförbindelse med kort restid finns från södra delen av länet till Stockholms-området.
- ≠ Samtala med ledningen för Kalmar Öland Airport om flygplatsens behov av drift- och investeringsåtgärder inför planperioden 2022-2033.
- ≠ Initiera en åtgärdsvalstudie kring framtida anslutning av såväl spår- som vägbunden kollektivtrafik till Kalmar Öland Airport.
- ≠ Följa, arbeta för och vid behov stödja utvecklingen av fossilfria bränslen till flyget.

2021/22

- ≠ Inled samtal med Svedavia om möjligheter till återföring av start- och landningsavgifter som härrör från flygen till/från Kalmar.
- ≠ Utveckla det regionala samarbetet kring Kalmar Öland Airport.

Hamnar

Målbild

Samtliga större hamnar utmed Smålands kust har god tillgänglighet till väg och järnväg. De kommunala gatunäten och industrispåren har högsta bärighetsklass och fungerar som en säker och tillgänglig brygga mellan hamn och det statliga väg- respektive järnvägsnätet. Farlederna till hamnarna är dimensionerade och underhållna för att svara mot näringslivets behov. Länet är fortsatt en prioriterad angoringspunkt för den statligt upphandlade trafiken till och från Gotland.

Aktiviteter

2020/21

- ≠ Inleda arbetet med regional planering för mer godstransport via sjöfart genom en dialog med nationella samordnaren på Trafikverket.

FÖRSLAG

Godstransporter

Målbild

Basbehoven för det regionala näringslivet, vars tyngdpunkt ligger i tillverknings-, skogs- och livsmedelsindustri, har säkerställts i det av Trafikverket utpekade funktionellt prioriterade vägnätet för godstransporter, där samtliga vägar är öppna för högsta bärighetsklass och extra långa fordon. En god status på det så kallade finmaskiga vägnätet har varit en annan förutsättning för att behålla och utveckla näringslivstrukturen.

För Oskarshamns del är järnvägen till Nässjö (Bockabanan) ett centralt komplement för godstrafiken till och från hamn och kombiterminal. Betydande godstransporter sker även på Kust till kustbanan/Stångådalsbanan (Alvesta - Kalmar – Mönsterås) och Tjustbanan (Västervik – Linköping). Stabil och sömlös digital uppkoppling av god kvalitet finns i samtliga godsstråk.

Aktiviteter

2020/21

- ≠ Agera för att förbättringen av Verkebäcksbron på E22 kommer med i den nationella transportplanen 2022-2033.
- ≠ Stödja Oskarshamns kommuns arbete med att etablera en kombiterminal.
- ≠ Bistå Trafikverket i arbetet med att upplåta vägnätet för tyngre fordon (BK4).
- ≠ Fördjupa samarbetet med bland andra Handelskammaren och Godstransportrådet Småland kring godsrelaterade transportfrågor.
- ≠ Aktiv medverkan i nätverket för att införliva Baltic Link i EUs transportkorridor Baltic-Adriatic.
- ≠ Lyfta fram lokala och regionala behov som underlag i samband med planering av underhåll av vägnätet.
- ≠ Påverkansarbete för att öka andelen godstransporter på järnväg och sjöfart.

2021/22

- ≠ Fortsatt utveckling av vägbaserade godsstråk till och från angränsande län.

Mobilitet

Målbild

Fysisk och digital infrastruktur har samordnats i en gemensam samhällsfunktion. Det finns ett väl utbyggt nät av laddningsinfrastruktur för elfordon i hela länet. Möjligheter till snabbbladdning finns utmed samtliga vägar som ingår i de prioriterade transportstråken.

Nya former av mobilitetstjänster har testats i utvecklings- och demonstrationsprojekt, vilket lett till att gods- och persontransporter till större delen är uppkopplade, digitaliserade och förarlösa. En upprätthållen mobilitet kan garanteras genom att elförsörjningen säkerställs att fungera även i krislägen.

Aktiviteter

2020/21

- ≠ Inomregional samverkan för ökad laddningskapacitet, vilket kan omfatta såväl laddningsinfrastruktur men främst laddningsmöjligheter i hemmiljö.
- ≠ Mäta uppkoppling och utveckla digital infrastruktur för uppkopplade stråk.
- ≠ Utveckla samverkan på regional och nationella nivå mellan infrastrukturer för bredband, transporter och eldistribution.
- ≠ Delta aktivt i nationella forum och samverkan kring multimodala transporter samt digitaliserade och uppkopplade gods- och persontransporter

2022/2023

- ≠ Genomför en testbädd för logistikhantering där drönare används för den sista delen av distributionen till slutkund.
- ≠ Regional samling kring att öppna trafikdata för personresor och godstransporter där en konkurrensneutral plattform för MaaS (Mobility as a Service) testas samt etablera en testplattform som visar på de möjligheter som den ökande tillgången på data kan ge i varu- och godstransporter.
- ≠ Ta initiativ till en förstudie kring möjlighet att med autonoma fordon svara upp mot landsbygdens behov av samhällsservice, varudistribution och kollektivtrafik.
- ≠ Pilotprojekt där fysisk och digital trafik kombineras i syfte att testa hållbara helhetslösningar för mobilitet.

2023/24

- ≠ Initiativ till ett pilotprojekt med eldrift av färja i Kalmar län.

Arbetsformer

Målbild

Gott samarbete mellan kommunal och regional nivå för en positiv samhällsutveckling med aktivt statligt deltagande har förbättrat såväl den digitala som den fysiska infrastrukturen. Regionala och nationella investeringar i transportinfrastruktur har kompletterats med stärkande och utvecklande insatser på kommunal nivå i form av exempelvis nya bostäder i anslutning till investeringarna eller Steg 1- eller Steg 2-åtgärder (se nedan) som stimulerat resandet med cykel eller kollektivtrafik på berörd plats.

Samsyn över läns- och kommungränser har lett fram till ett stärkt storregionalt arbete kring kollektivtrafik och infrastruktur i hela Sydsverige, något som gynnat inte minst boende invid en länsgräns. Det har gett genomslag nationellt och lett till fossilbränslefri rörlighet, ändrat transportbeteende och maximal nytta av gjorda samhällsinvesteringar.

Aktiviteter

Åtgärdsplanering och Fyrstegsprincipen

- ≠ Aktivt driva frågor kring
 - * Integrering av gång-, cykel- och kollektivtrafikförsörjning i bebyggelseplaneringen
 - * Jämställd och jämlik mobilitetsplanering
 - * Ansvarsfull användning av naturresurser
 - * Innovativa digitala lösningar som gynnar ändrat transportbeteende
- ≠ Driva på för åtgärdsvalsstudier (ÅVS) rörande nationella och regionala infrastrukturobjekt.
- ≠ Arbeta med påverkansåtgärder för ändrat resandebeteende tillsammans med länets kommuner, där åtgärder enligt Steg 1 (Tänk om) och Steg 2 (Optimera) enligt den så kallade "Fyrstegsprincipen"⁶ kan vara en del i med- eller samfinansiering.
- ≠ Öka kunskapen om och respekten för olika aktörers roller i planeringen av fysisk och digital trafik.

Trimnings- och underhållsåtgärder

- ≠ Fördjupat samarbete med Trafikverket i dess långsiktiga underhållsarbete i syfte att skapa mervärden genom kombination med samtidiga insatser från regional och kommunal nivå.

Samsyn kring samhällsutveckling

- ≠ Stärka kollektivtrafikens roll som strukturbildare genom att i samarbete med länets kommuner få nybyggnation av större bostadsområden och etablering av nya företag att ske i anslutning till utpekade kollektivtrafikstråk.

Dialog näringslivet

- ≠ Fortsätta och förädla dialogen med Sydsvenska Handelskammaren i syfte att fånga upp behov, föra dialog och förankra arbetet med mobilitets- och infrastrukturfrågor hos näringslivet i regionen.

⁶ <https://www.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/Planerings--och-analysmetoder/fyrstegsprincipen/>; 2018-11-24

Samverkan över länsgräns

- ≠ Använda Regionsamverkan Sydsverige (RSS)⁷ som en plattform för att få till stånd insatser både inom fysisk och digital infrastruktur såväl inom som mellan länen i syfte att skapa ett sammanknutet Sydsverige.
- ≠ Fördjupa samarbetet med Östergötland för att få till stånd god tillgänglighet till regionala kärnor och tillväxtmotorer i båda länen.

FÖRSLAG

⁷ <http://regionsamverkan.se/>

Förslag prioriterade inriktningar

Påverkan gentemot nationell transportplan 2022-2033

- ≠ **E22**
Inriktning mötesfri 100 km/h-väg för hela den svenska delen från Trelleborg till Norrköping, vilket innebär att åtgärder för förbifart Mönsterås och Verkebackensbron samt passage Ålem och Fårbo – Jämserum kommer med i den nationella planen.
- ≠ **Kust till kustbanan inkl. Kalmar C**
Inriktning att medel avsätts i den nationella transportplanen för att röja undan de brister som identifierats i genomförda utredningar kring Kalmar Centralstation och i den kommande bristanalysen för banan.
- ≠ **Stångådalsbanan och Tjustbanan**
Inriktning förbättrade förutsättningar för trafikering, vilket innebär att den nationella planen innehåller medel till standardförbättringar i syfte att få bort "flaskhalsar" för utökad trafik.

Riktlinjer för kommande regional transportplan 2022-2033

- ≠ **Rv 37/47 Bockara – Oskarshamn**
Inriktning mötesfri 100 km/h-väg blir nästa större vägobjekt i den kommande regionala transportplanen.
- ≠ **Överenskommelse Östergötland**
Inriktning att nå en överenskommelse om samtidigt utbyggnad i Kalmar och Östergötlands län av Rv 23/34 sträckan Vimmerby-Kisa och Rv 35 sträckan Åtvidaberg-Överum i syfte att skapa obrutna stråk med målstandard mötesfri 100 km/h-väg.
- ≠ **Kalmar Centralstation**
Inriktning en funktionell framtida centralstation för länets tillväxtmotor, vilket blir ett större kollektivtrafikobjekt i den kommande regionala transportplanen.
- ≠ **Sammanhängande cykelstråk**
Inriktning att påbörja arbetet med att få till stånd separata cykelvägar utmed E22 mellan Torsås – Kalmar – Mönsterås och Rv 25 Kalmar – Nybro.

§ 111

Ärendenummer RS 2019/382

Utredningsuppdrag 19/08 - Redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussioner med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen godkänner slutredovisningen av Utredningsuppdrag 19/08 – redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussionen med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen.

Bakgrund

I regionplanen 2019-2021 finns ett uppdrag att redovisa ett underlag för prioriteringar i länet, inför diskussionen med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen. Detta uppdrag sammanfaller med arbetet som pågår att ta fram ett handlingsprogram för transportinfrastrukturen. Programmet syfte är bl a att prioritera insatser inför nästa planperiod för att få in objekt i nationell plan.

I samband med framtagandet av handlingsprogram för transportinfrastruktur har regionala utvecklingsnämnden fört en dialog med samtliga kommuner och andra berörda. Handlingsprogrammet ska enligt plan skickas till kommuner och andra berörda för synpunkter 19 juni till 15 oktober samt bereds också i länsberedningen. Antagande av programmet väntas beslutas av regionfullmäktige 2020.

Ärendet har även behandlats i regionala utvecklingsnämnden.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 6 maj 2019
2. Protokollsutdrag från regionala utvecklingsnämnden den 23 maj 2019

§ 111

Ärendenummer RUN 2019/476

Utredningsuppdrag 19/08 - Redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussioner med staten om infrastrukturssatsningar i sydostregionen

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår att regionstyrelsen godkänner slutredovisningen av Utredningsuppdrag 19/08 – redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussionen med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen.

Bakgrund

I regionplanen 2019-2021 finns ett uppdrag att redovisa ett underlag för prioriteringar i länet, inför diskussionen med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen. Detta uppdrag sammanfaller med arbetet som pågår att ta fram ett handlingsprogram för transportinfrastrukturen. Programmet syfte är bl a att prioritera insatser inför nästa planperiod för att få in objekt i nationell plan.

I samband med framtagandet av handlingsprogram för transportinfrastruktur har regionala utvecklings nämnden fört en dialog med samtliga kommuner och andra berörda. Handlingsprogrammet ska enligt plan skickas till kommuner och andra berörda för synpunkter 19 juni till 15 oktober samt bereds också i länsberedningen. Antagande av programmet väntas beslutas av regionfullmäktige 2020.

Handling

Tjänsteskrivelse Utredningsuppdrag 19/08 - Redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussioner med staten om infrastrukturssatsningar i sydostregionen, daterad 190506

Protokollsutdrag till: Regionstyrelsen

Regionstyrelsen

Utredningsuppdrag 19/08 - Redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussioner med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen

Förslag till beslut

Regionstyrelsen godkänner slutredovisningen av Utredningsuppdrag 19/08 – redovisa ett underlag för prioriteringar i länet inför diskussionen med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen.

Bakgrund

I regionplanen 2019-2021 finns ett uppdrag att redovisa ett underlag för prioriteringar i länet, inför diskussionen med staten om infrastruktursatsningar i sydostregionen. Detta uppdrag sammanfaller med arbetet som pågår att ta fram ett handlingsprogram för transportinfrastrukturen. Programmet syftar bl a till att prioritera insatser inför nästa planperiod för att få in objekt i nationell plan.

I samband med framtagandet av handlingsprogram för transportinfrastruktur har regionala utvecklingsnämnden fört en dialog med samtliga kommuner och andra berörda. Handlingsprogrammet ska enligt plan skickas till kommuner och andra berörda för synpunkter 19 juni till 15 oktober samt bereds också i länsberedningen. Antagande av programmet väntas beslutas av regionfullmäktige 2020.

Helena Nilsson
regional utvecklingsdirektör

§ 112

Ärendenummer RS 2019/377

Utredningsuppdrag 19/05 - Utreda förutsättningarna för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen godkänner slutredovisning av Utredningsuppdrag 19/05 – Utreda förutsättningar för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län

Bakgrund

Enligt Regionplanen 2019-2021 ska förutsättningar för att bilda ett e-hälsokluster i Kalmar län utredas.

På uppdrag av regionförbundet och landstinget genomfördes 2018 en förstudie som leddes av en styrgrupp bestående av representanter från Region Kalmar län (regionförbundet och landstinget), Kalmar kommun, Linneuniversitet samt E-hälsomyndigheten. Resultatet av förstudien blev att parterna fattade beslut om att gå vidare i arbetet och via ett EU projekt starta upp ett långsiktigt arbete med att skapa en arena där företag, det offentliga och akademien möts.

Satsningen är långsiktig och det övergripande målet är att öka näringslivstillväxten inom e-hälsoområdet, öka användandet av e-hälsotjänster och produkter i Region Kalmar Län och indirekt även nationellt. För att nå dit skapas en e-hälsoarena som ska verka som ett kunskapscenter och kluster inom e-hälsa. Satsningen sker i nära samverkan med Kalmar Sciencepark, Linnéuniversitet, länets kommuner samt näringslivet.

2019-2021 finansieras satsningen av 1:1 medel och medel från EU:s regionala fond. Efter 2021 behöver nytt beslut fattas om långsiktig finansiering.

Ärendet har även behandlats i regionala utvecklingsnämnden.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 6 maj 2019
2. Projektansökan eHealthArena
3. Protokollsutdrag från regionala utvecklingsnämnden den 23 maj 2019

§ 112

Ärendenummer RUN 2019/473

Utredningsuppdrag 19/05 - Utredda förutsättningarna för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår att regionstyrelsen godkänner slutredovisning av Utredningsuppdrag 19/05 – Utredda förutsättningar för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län.

Bakgrund

Enligt Regionplanen 2019-2021 ska förutsättningar för att bilda ett e-hälsokluster i Kalmar län utredas.

På uppdrag av regionförbundet och landstinget genomfördes 2018 en förstudie som leddes av en styrgrupp bestående av representanter från Region Kalmar län (regionförbundet och landstinget), Kalmar kommun, Linneuniversitet samt E-hälsomyndigheten. Resultatet av förstudien blev att parterna fattade beslut om att gå vidare i arbetet och via ett EU projekt starta upp ett långsiktigt arbete med att skapa en arena där företag, det offentliga och akademien möts.

Satsningen är långsiktig och det övergripande målet är att öka näringslivstillväxten inom e-hälsoområdet, öka användandet av e-hälsotjänster och produkter i Region Kalmar Län och indirekt även nationellt. För att nå dit skapas en e-hälsoarena som ska verka som ett kunskapscenter och kluster inom e-hälsa. Satsningen sker i nära samverkan med Kalmar Sciencepark, Linnéuniversitet, länets kommuner samt näringslivet.

2019-2021 finansieras satsningen av 1:1 medel och medel från EU:s regionala fond. Efter 2021 behöver nytt beslut fattas om långsiktig finansiering.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse Utredningsuppdrag e-Health arena, daterad 190506
2. Projektansökan e-Health arena

Protokollsutdrag till: Regionstyrelsen

Regionstyrelsen

Utredningsuppdrag 19/05 – Utredda förutsättningar för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län

Förslag till beslut

Regionstyrelsen godkänner slutredovisning av Utredningsuppdrag 19/05 – Utredda förutsättningar för att skapa ett e-hälsokluster i Kalmar län

Bakgrund

Enligt Regionplanen 2019-2021 ska förutsättningar för att bilda ett e-hälsokluster i Kalmar län utredas.

På uppdrag av regionförbundet och landstinget genomfördes 2018 en förstudie som leddes av en styrgrupp bestående av representanter från Region Kalmar län (regionförbundet och landstinget), Kalmar kommun, Linneuniversitet samt E-hälsomyndigheten. Resultatet av förstudien blev att parterna fattade beslut om att gå vidare i arbetet och via ett EU projekt starta upp ett långsiktigt arbete med att skapa en arena där företag, det offentliga och akademien möts.

Satsningen är långsiktig och det övergripande målet är att öka näringslivstillväxten inom e-hälsoområdet, öka användandet av e-hälsotjänster och produkter i Region Kalmar Län och indirekt även nationellt. För att nå dit skapas en e-hälsoarena som ska verka som ett kunskapscenter och kluster inom e-hälsa. Satsningen sker i nära samverkan med Kalmar Sciencepark, Linnéuniversitet, länets kommuner samt näringslivet.

2019-2021 finansieras satsningen av 1:1 medel och medel från EU:s regionala fond. Efter 2021 behöver nytt beslut fattas om långsiktig finansiering.

Helena Nilsson
regional utvecklingsdirektör

Bilaga

Projektansökan e-Health arena

Typ	EU-medel/Investeringar för tillväxt och sysselsättning/Småland och Öarna/1 Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation
Projektnamn	eHealth Arena
Sparad	2019-03-08
Mottagare	Tillväxtverket

Viktigt att veta om personuppgifter

1. Uppgifter om projektet

1.1 Projektets namn	eHealth Arena
1.2 Datum för projektstart	2019-09-01
1.3 Datum för projektavslut	2022-12-30

1.4 Län och kommuner som omfattas av projektets verksamhet				
Kalmar				
Borgholm	Emmaboda	Hultsfred	Högsby	Kalmar
Mönsterås	Mörbylånga	Nybro	Oskarshamn	Torsås
Vimmerby	Västervik			

1.5 Typ av projekt	Samverkansprojekt
---------------------------	-------------------

1.6 Har projekt sökt finansiering ur minst två programområden?	Nej
---	-----

1.7 Sammanfattande projektbeskrivning

Projektets övergripande mål är att öka näringslivstillväxten inom e-hälsoområdet, öka användandet av e-hälsotjänster och produkter i Region Kalmar Län och indirekt även nationellt. För att nå dit skapar projektet en e-hälsoarena som i förlängningen utvecklas till ett kunskapscenter och kluster inom e-hälsa. På denna e-hälsoarena ska workshops, träffar och seminarier för och med målgrupperna näringsliv, offentlig sektor och akademi genomföras. Utvärdering av testbäddstyp kommer att genomföras baserat på behovsinventering i länet som sker tidigt i projektet. Vidare ska projektet bidra till att utveckla en implementeringsprocess som ska få företag att nå fram med sina produkter och tjänster in till vård och omsorg och att de sin tur kan ta emot dessa. Detta innebär också att projektet har som ett av flera mål att höja såväl beställar- som leverantörskompetens inom e-hälsa.

2. Uppgifter om sökande

2.1 Organisationsnummer	556504-2859
2.2 Organisationsnamn	Kalmar Science Park AB
2.3 Juridisk form	Övriga aktiebolag
2.4 Organisationens postadress	Bredbandet 1
2.5 Organisationens postnummer	392 30
2.6 Organisationens postort	Kalmar
2.7 Arbetsställennummer	3290-1852

2.8 Arbetsställenamn	Kalmar Science Park
2.9 Besöksadress	Bredbandet 1
2.10 Postnummer	392 30
2.11 Postort	Kalmar
2.12 Är organisationen momsredovisningsskyldig för projektets verksamhet?	Nej
2.13 Omfattas er organisation av Lagen om offentlig upphandling (LOU) eller annan upphandlingslagstiftning, t.ex. LUF?	Ja
2.14 Eventuellt beviljat stöd utbetalas till ert	Plusgiro
Ange nummer för valt betalningssätt	4510356-1
2.15 Kontaktperson	
Namn	Louise Östlund
Telefon	0480-45 34 20
E-post	louise.ostlund@kalmarsciencepark.se
2.16 Projektledare	
Namn	
Telefon	
E-post	
2.17 Ekonomi	
Namn	Katja Schäfer
Telefon	0480-45 34 25
E-post	katja.schafer@kalmarsciencepark.se

3. Samverkansparter

Rad	1
3.1 Organisationsnummer	202100-6271
3.2 Samverkanspart	Linnéuniversitetet
3.3 Juridisk form	Statliga myndigheter
3.4 Organisationens postadress	Box 451
3.5 Organisationens postnummer	351 06
3.6 Organisationens postort	Växjö
3.7 Är samverkansparten momsredovisningsskyldig för projektets verksamhet?	Nej
3.8 Omfattas Samverkansparten av Lagen om offentlig upphandling (LOU) eller annan upphandlingslagstiftning, t.ex. LUF?	Ja
3.9 Arbetsställesnummer	4981-7778
3.10 Arbetsställenamn	EHÄLSAN
3.11 Kontaktperson	5
Namn	Stefan Lagrosen
Telefon	0480-497165
E-post	stefan.lagrosen@lnu.se
3.12 Projektledare	2
Namn	

Telefon	
E-post	
3.13 Ekonomi	3
Namn	
Telefon	
E-post	

4. Bakgrund och omvärld

4.1 Bakgrund

Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi visar på en vision där regionen år 2030 är hållbar, där människor växer, företag/organisationer etablerar sig och utvecklas, konkurrenskraften har stärkts och koppling mellan stad och land är stark. Regionen pekar på 4 prioriterade områden att utveckla där delaktighet, hälsa/välbefinnande och stärkt konkurrenskraft utgör 2. För att nå visionen behöver regionen ta sig an den stora utmaning en växande äldre befolkning utgör. Det handlar främst om att öka effektiviteten i hälso-/sjukvård, socialtjänst samt vård/omsorg för att möta en ökande efterfrågan hos dessa. Den digitala omställningen är en starkt bidragande faktor i att nå hit, inte minst för utvecklingen av det av Sveriges regering prioriterade området e-hälsa och mål att vara världsledande 2025. I samband med det behöver digital delaktighet stärkas och nyttjande av digital välfärdsteknologi öka överlag. Digital teknik är en stor möjliggörare för att nå över organisationsgränser och skapa enklare, bättre och mer effektiv offentlig sektor. Det gör att satsningar på e-hälsa till stor del kan ses som satsningar på jämlikhet. Det finns i länet behov av ständig förnyelse, fortsatt ökad konkurrenskraft och fortsatt stöttad utveckling av näringslivet som OECDs Territorial Report också visar. Behovet av att stärka digital delaktighet och nyttja digital välfärdsteknologi finns i Agenda 2030s 17 globala mål. Koppling om vikten av e-hälsosatsningar finns i mål 3 som ska säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar. Koppling finns även i delmål 10.2 som ska möjliggöra/verka för att alla människor inkluderas i det sociala, ekonomiska och politiska livet. EU-kommissionen pekar på 3 viktiga delar i e-hälsoarbetet: medborgarnas säkra tillgång till/delning av hälsodata, bättre data för att främja forskning, förebyggande av sjukdomar, individualiserad vård/omsorg samt digitala verktyg för medborgarinflytande och personcentrerad vård. Det visar vikten av att ta ett samlat grepp om frågorna på en gemensam arena. I Region Kalmar län finns en vision att i länet skapa en arena för e-hälsoutveckling såväl nationellt som internationellt och som ligger till grund för vår ansökan. En förstudie i syfte att undersöka dessa förutsättningar gjordes 2018 som visar på mycket goda sådana för att nå visionen då regionen har flera betydande aktörer inom näringsliv, akademi och offentlig sektor. I förstudien betonas näringslivets behov av en arena för att ta fram nya innovationer/kommersialisera forskningsresultat, men även för att attrahera kapital och kompetens. Den regionala digitala agendan i Kalmar län betonar behovet av samordning/struktur för att utveckla e-hälsa; det finns behov av en e-hälsoarena som kan utvecklas till ett kluster. Inom Linnéuniversitetet (LNU) finns eHälsainstitutet, en nationellt aktiv aktör på ehälsområdet. Det ingår bla i det nationella rådet för eHälsa som vägleder det nationella arbetet mot Vision eHälsa 2025. Vid LNU finns plattform eHälsa som samlar ca 50 aktiva forskare och är en unik satsning inom området. Denna ingår som en del i Linnaeus University Centre for Data Intensive Sciences and Applications (DISA)-LNUs spetsforskningsmiljö för analys/nyttogörande av stora datamängder. Tillsammans gör detta LNU till en nationellt ledande aktör inom ehälsa. E-hälsa berör olika områden med behov av att kunna utvecklas, testas och implementeras på rätt sätt. Detta ger stora möjligheter att skapa tillväxt/utveckling inom området. Vad som saknas för att driva utvecklingen framåt i rätt riktning är en gemensam arena för företag, offentliga aktörer och akademi. Därför vill projektet starta en process i syfte att skapa denna arena som utvecklas till ett e-hälsokluster där företag, offentliga aktörer och akademi samlas. Det bidrar till att lösa de stora utmaningarna en åldrande befolkning utgör, ge företag och akademi möjlighet att testa e-tjänster samt skapa tillväxt i Kalmar län.

4.2 Omvärld och samverkan

Projektet kommer att ägas och drivas av Kalmar Science Park i samverkan med eHälsainstitutet vid Linnéuniversitetet på uppdrag av Region Kalmar län. Region Kalmar län kommer dessutom att vara en aktiv part i projektet såväl i styrgrupp och projektgrupp som i att bidra med kompetens in i projektet. Hos projektägaren Kalmar Science Park återfinns såväl en Inkubator för start-ups (utnämnd till Excellensinkubator av Vinnova) som en Science Park för scale-ups och etablerade bolag samt ett kluster inom Digital Business som verkar inom olika områden där företag har en betydande del inom digitala affärer däribland e-handel, AI, e-hälsa m.m. Detta skapar en stabil grund till förutsättningar för framtagande av nya innovativa bolag, utveckling av scale-ups och etablerade bolag för att sedan arbeta vidare med deras tillväxt på ett kvalitetssäkrat sätt. Dels med anledning av Excellensutmärkelsen och dels med anledning av att projektägaren är ISO certifierad i miljö och kvalitet sedan 2012. Linnéuniversitetet har genom eHälsainstitutet (startat 2002) unik kompetens och bedriver forskning inom området e-hälsa. Vid Linnéuniversitetet bedrivs också sedan länge ett antal hälsorelaterade utbildningar, inklusive ett unikt masterprogram inom e-hälsa. Sedan hösten 2018 finns dessutom en läkarutbildning knuten till Linköpings universitet i Kalmar. eHälsainstitutet driver sedan 2016 projektet "Regional Utveckling inom Välfärdsteknologi och e-hälsotjänster i Samverkan" (RUVeS). Visionen i projektet har varit att bidra till en fungerande regional e-hälsomarknad där matchningar av digitala lösningar och behov sker i ett samspel mellan regionens små och medelstora företag samt vård, omsorg och individ. Projektet har funnit fyra områden som tillsammans utgör nödvändiga förutsättningar för en fungerande e-hälsomarknad. Tillsammans utgör de delarna i en marknad som är både mogen och innovativ med öppen dialog, fungerande konkurrens och ger en mångfald av kvalitetssäkrade produkter och tjänster. De fyra områdena är: Behovsförståelse, anskaffningsprocess, teknisk öppenhet och samverkansforum. Detta projekt kommer att bygga vidare på de erfarenheter man gjort i RUVeS och utveckla det ytterligare med eHälsainstitutet, vid Linnéuniversitetet som samverkanspart i projektet. eHälsorenan tar sikte på att etablera sig som ett samverkansforum i vilket ökad behovsförståelse kommer att skapas, anskaffningsprocesserna kommer att utvecklas och möjligheter för teknisk öppenhet kommer att utarbetas. Därmed kommer projektet att utgöra en direkt fortsättning på RUVeS i det att de åtgärder som befunnits nödvändiga i RUVeS omsätts i praktisk verklighet. I Kalmar finns dessutom sedan 2017 eHälsomyndigheten lokaliserad. Deras roll att samordna och verka för gemensamma standarder kommer att vara en viktig del för projektet att förhålla sig till. Idag pågår ett antal initiativ inom e-hälsa i olika delar av Sverige och även internationellt. En samverkan mellan regioner och projekt kommer därför att vara viktig för utvecklingen av klustrets verksamhet. Inför ansökan har vi t ex tittat på Region Västmanland, Välfärd & Hälsa och deras verksamhet. Region Kalmar läns utvecklingsenhet och innovationssluss kommer att delta aktivt i projektet med workshops i kommuner och företag för att utveckla testbäddsverksamhet. Dessa aktörer tillsammans med Linnéuniversitetet gör att Triple Helix-strukturen är etablerad och möjliggör en utveckling av produkter och tjänster. Det ska sedan omsättas till reell nytta för den enskilde, för vård och omsorg och i slutändan skapa ett konkurrenskraftigt näringsliv.

4.3 Koppling till det regionala näringslivet

Kalmar län har inom ramen för Kalmar Science Park under senare år drivit och faciliterat kluster för digitala affärer (klustret Digital Business) och bedrivit regional inkubatorverksamhet - RINK. I Kalmar Science Park finns idag en kritisk massa av bolag inom området som utgör grunden för projektet inom e-hälsa. Projektägaren har fler och omfattande nätverk, har funnits lokalt/regionalt 10 år samt har vana att arbeta i Triple Helix struktur. Det finns därmed potential att växa i regionen och det är en av utmaningarna i projektet. Med ett större antal bolag ökar attraktiviteten ytterligare för regionen som arena för e-hälsa och det i sin tur drar till sig kapital och kompetens. Detta skapar i nästa led förutsättningar för att kunna höja graden av kunskapsintensitet bland bolag i Region Kalmar, något som efterfrågas av OECD i deras Territorial Report från 2012. Vidare ger projektet en möjlighet för regionen att öppna upp för bolag inom ett nya och framtida konkurrenskraftigt viktigt område som idag är litet i sin omfattning. Sådana områden har också efterfrågats av OECD för att regionen ska delvis kunna lyfta sitt beroende från de i dag starka, konservativa branscherna. Inom regionen och hälsoområdet är ambitionsnivån hög; målet är att även fortsättningsvis erbjuda Sveriges bästa kvalitet, säkerhet och tillgänglighet, bl a genom fokus på digital förnyelse. Det som saknas och kommer att skapas genom projektet i regionens satsning är en erfaren, samordnande aktör med kringliggande stödstruktur som kan se till att visionen förverkligas. Idag finns ett antal bolag inom området e-hälsa med stor utvecklingspotential, t ex i att utveckla digital vård. I dialog med bolagen framkommer att de saknar en aktör som kan driva frågorna och agera motor och samarbetsarena. Det handlar till stor del om att ta fram och utveckla miljöer för implementering av tjänster och produkter. Bolagen trycker på vikten att få tillgång till dialog med de aktörer som finns i regionen med syfte att testa, utveckla och introducera sina produkter. Aktörer i dialogen kan vara vårdgivare inom kommun/region men också inom akademi i utvecklings- och innovationssyfte. De ser också en stor möjlighet för arenan i att framkomna lösningar omsätts till nytta såväl regionalt som nationellt och internationellt i bolag som utvecklar sig i regionen men också kan finnas på andra platser i världen. De ser att klustret agerar som en samarbetsyta och gränssnitt mellan de olika disciplinerna och finner skärningspunkterna där innovationerna möts och tar dem vidare. Arenan ser också möjligheter att arbeta med att få hit verksamheter från övriga Sverige i branschen. Idag pågår flera utvecklingsprojekt med företag från övriga delar av landet i regionen. Arenan ser goda möjligheter att knyta dessa till sig i projektet och med det öka möjligheterna till innovation och tillväxt. Grundförutsättningarna för att stärka regionen inom e-hälsoområdet är således mycket goda; komponenterna finns på plats, beslutet för satsningen är väl förankrad i region, akademi och näring, kompetensen att driva satsningen finns hos projektägaren.

4.4 EU's strategi för Östersjöregionen

I EU:s strategi för Östersjöregionen pekas hälsa ut som en viktig faktor för en hållbar ekonomisk utveckling för både företag och samhälle i regionen. De demografiska utmaningarna är likartade i hela Europa och inte minst i Östersjöregionens länder. Inom hälsoområdet är just förbättrad hälsa på grund av demografiska förändringar en av 6 huvudaktiviteter i strategin. Östersjöregionen har också en hög mognad av digitalisering jämfört med övriga EU. I strategin finns inga pågående flaggskeppsprojekt och specifika åtgärder i EUBSR strategin med fokus på just e-hälsa, men däremot ett flaggskeppsprojekt i ScanBalt Health Region i som syftar till att arbeta med hälsorelaterade frågor och life science i ett bredare perspektiv. Linnéuniversitetet ingår i vårdorganisationen ScanBalt BioRegions styrgrupp.

Det finns däremot flera prioriterade områden i strategin med bland annat satsningar på att förbättra samarbetet och utbytet mellan utbildningsväsendet och näringslivet kopplat till digitalisering.

Östersjöområdets konkurrenskraft hänger även nära ihop med en hög utbildningsnivå. Ökad digitalisering är en viktig del av detta och bidrar till att nå EU:s mål om en digital omvandling av vård och omsorg på den inre digitala marknaden, dels i hela EU och även i Östersjöregionen där förutsättningarna är goda utifrån en hög digital mognad och kompetens inom digitalisering hos företag, myndigheter och akademi. I Östersjöstrategin framgår det att Östersjöregionen ska vara en föregångare i förverkligandet av EU:s inre marknad. I Östersjöregionen finns en rad andra initiativ med fokus på e-hälsa, life science och medicinteknik i Östersjöregionen, som t.ex. Osiris, BALTICLSC och BREATHE. I nätverksprogrammet ESPON pågår ett arbete med e-hälsa som leds av Estlands regering. På övergripande EU-nivå finns exempelvis plattformen EIT Health (European Institute of Innovation & Technology) där innovation och entreprenörskap är komponenter för att bidra till en hållbar hälsoekonomi i Europa.

Kalmar län har sedan murens fall byggt upp ett brett kontaktnät och har genomfört flera projekt med partners i länderna runt Östersjön. Ett exempel inom just vård och omsorg är projektet RERES som genomfördes i slutet av 90-talet och resulterade i att polska läkare kunde rekryteras till Landstinget i Kalmar län och så småningom i hela Sverige. Ett annat viktigt nätverk är Euroregion Baltic som sedan 1998 samverkat med regioner i både sydöstra Sverige och regioner i Polen, Litauen, Danmark och ryska regionen Kaliningrad. Euroregion Baltic är ett aktivt samarbetsforum, där Region Kalmar län deltar i aktiviteter och projekt inom exempelvis vatten och miljö.

Projektet Umbrella ägs av Region Kalmar län och hjälper kommuner och andra potentiella projektutvecklare att starta igång internationella samarbeten, främst mot Södra Östersjöprogrammet men också med en bredare bas. Via detta arbete kommer det projektförfrågningar som sedan slussas vidare till rätt organisation, beroende på sakfråga.

5. Mål och resultat

5.1 Mål

Projektets mål är att bidra till förnyelse och ökad konkurrenskraft i företag och näringsliv samt att svara upp på den utmaning som ansökande parter har identifierat i en nyligen gjord förundersökning till projektet, nämligen att det såväl i regionen som nationellt finns ett behov av ökat användande av digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd. Det finns ett behov av ökad effektivitet överlag inom hälso- och sjukvården och vi ser idag allt tydligare en trend av förflyttning i vårdkedjan mot mer vård i hemmet genom digitalisering av olika typer av vård och omsorgsinsatser. Dessa behov i vården och samhället blir i mötet med näringslivet en avgörande driver till att företag kan och vill utveckla nya tjänster och tekniker inom e-hälsa, vilket gör att regionens näringsliv förnyas och öka sin konkurrenskraft genom såväl start-ups som scale-ups och etablerade bolag. I utvecklingen av metoder, tjänster och tekniker blir samordning med akademien av betydelse. För detta krävs ett förnyat näringsliv inom området - såväl start-ups som scale-ups - som samordnas med akademi och samhälle. Det krävs också en kompetensfyllnad kring tillgång och efterfrågan inom e-hälsoområdet. Det övergripande målet för projektet blir således sammantaget att öka näringslivstillväxten inom e-hälsoområdet och öka användandet av e-hälsotjänster och produkter och som en effekt av det bidra till en ökad effektivitet inom Vård och omsorg samt en ökad näringslivstillväxt inom e-hälsoområdet. Delmålen för projektet att nå dit är: 1) Skapa en gemensam eHälsoarena för företag, akademi och offentliga aktörer för att utveckla tjänster, metoder och produkter inom e-hälsa såväl nationellt som internationellt; 2) Höja kompetensen hos företag och kunder att utveckla e-hälsa (beställarkompetens och leveranskompetens) för ökad konkurrenskraft; 3) Möjliggöra utbyte mellan aktörer för att öka kompetensen och skapa tillväxt och 4) bidra till att utveckla en implementeringsprocess för företag att nå fram med sina tjänster/produkter liksom för vård och omsorgen att kunna ta emot dessa.

5.2 Målgrupp(er)

Projektets primära målgrupper är följande:

- Företag som vill utveckla e-hälsotjänster, såväl start-ups som scale-ups som redan befintliga
- Vård och omsorg som har behov av effektivisering samt bidrar till att e-hälsotjänster når och ger nytta till brukaren/vårdtagaren. Primärt offentliga men även privata aktörer.
- Organisationer/företag som kan bidra till att nå privatmarknaden med e-hälsotjänster och ger nytta till konsumenten. (t ex Apple/Appstore, försäkringsbolag och andra liknande privata aktörer)
- Samtliga 12 kommuner hemmahörande i Region Kalmar Län
- Användare/brukare av e-tjänster

Vidare berörs indirekt även andra organisationer som arbetar med företagsfrämjande inriktning, exvis ALMI när det kommer att handla om finansiering i samband med start-up och scale-up bolag inom e-hälsa som kommer som en effekt av projektet. Även andra aktörer som agerar inom teknikområdet för e-hälsa kommer att beröras, tex INERA.

5.3 Förväntat resultat vid projektavslut

Projektets förväntade resultat ser vi är kopplade till områdena testverksamhet, kunskap och beställarkompetens samt tillväxt och inkubation.

När projektet är genomfört, har en gemensam eHälsoarena etablerats, varit igång en tid och börjat användas av diverse olika aktörer inom e-hälsa. Där återfinns även modeller för inkubation, underlag för testbäddsverksamhet och inte minst ett stort upparbetat och aktivt nätverk inom e-hälsoområdet såväl nationellt som internationellt.

Vidare förväntar vi oss att utöver att projektet bidragit till att eHälsoarenan har etablerats och använts, så har den också utvecklats till ett kunskapscenter inom e-hälsoområdet dit man som aktör söker sig naturligt då det handlar om olika frågor inom området. Vi ser också att projektet har bidragit till inflöde av fler företag som ansluter till Kalmar Science Parks verksamhet och till den Digital Business-miljö som finns där i form av ett kluster. Detta är ett sätt att långsiktigt bibehålla de företagsnätverk med tillhörande kunskap som har byggts upp under projektiden och som därmed också blir ett mycket viktigt strukturskapital att bygga vidare på. Projektet bidrar således till ett inflöde av företag, såväl start-ups som etableringar utifrån, som adderar till en ökande kritisk massa av bolag i Region Kalmar och då inte bara inom e-hälsa utan till eHälsoarenan och klustret Digital Business i stort.

Efter projektets slut har vi medverkat till och med förhoppning kunna genomföra en förnyelseprocess inom Vård och omsorg, vi har klarlagt en behovsbild i form av efterfrågan hos Vård och omsorg samt hos näringslivet. Vi har också genomfört ett gemensamt utvecklingsprojekt med enheten för Lärande och förnyelse vid Region Kalmar Län in mot Vård och omsorg. Vi har identifierat testbäddar inom olika tematiska områden och byggt relationer med relevanta aktörer (exvis inom teknik) på konsumentmarknaden. Vi har också skapat relationer med andra aktörer som bedriver liknande e-hälsosatsningar inom Östersjöstrategin via den transnationella komponenten.

Vidare har vi underlag för en inkubationsprocess för start-up bolag inom e-hälsa, för en tillväxtprocess för scale-ups och etablerade bolag inom området och vi ser att det har tillkommit nya bolag inom e-hälsoområdet överlag som utgör en ny bransch med fler sysselsatta än tidigare.

Sammantaget detta har projektet och dess resultat skapat ett fundament för att permanenta satsningen på eHälsoarenan som allteftersom utvecklas vidare till ett väl fungerande kluster och ett kunskapscenter. Det i sin tur skapar förutsättningar för att exempelvis ansöka om att bli en Vinnväxt-miljö inom e-hälsa samt även arbeta vidare tillsammans med Kampradstiftelsen med målet att kunskapscentret och eHälsoarenan ska komma de många människorna till nytta.

5.4 Förväntade effekter på lång sikt

Sammantaget förväntas effekter på lång sikt inom områdena testverksamhet och innovation, kunskap och forskning samt tillväxt och inkubation:

eHälsoarenan blir en startpunkt för en långsiktig vidareutveckling av ett kluster samt kunskapscenter inom e-hälsoområdet som har såväl nationell som internationell förankring och bidrar till det nationella målet att Sverige ska vara världsledande inom e-Hälsa 2025. Genom att företag har fått en gemensam arena för test- och utvecklingsprojekt och forskning (som också är ett öppet kunskaps- och testcenter för såväl nationella som internationella bolag) märks en ökad tillväxt hos e-hälsobolagen samtidigt som regionens kommuner har blivit märkbart effektivare inom vård-, omsorgs- och hälsosektorn tack vare nya e-hälsotjänster och ökad kunskap om digitaliseringens möjligheter. Det här i sin tur har bidragit till en förnyelse av vård-, omsorgs- och hälsosektorn, bland annat genom implementering av ett antal nya e-hälsofunktioner och/eller produkter och tjänster. Överlag har e-hälsobranschens tillväxt skapat förutsättningar för såväl start av nya bolag för inkubation (start-ups) som för stärkt tillväxt bland scale-up bolag och nyetableringar i regionen av redan befintliga och etablerade bolag.

Klustret har identifierat kompetens- och utbildningsbehov inom e-hälsa genom att projektet i sig har bidragit till en ökad kunskap om vilka kompetenser som behöver stärkas på såväl beställar- som leverantörssidan. Vidare har detta bidragit till en förhöjd insikt om e-hälsoverktyg och digitaliseringens möjligheter, vilket har skapat förståelse kring vikten av införande av e-hälsotjänster. Därmed har Linnéuniversitetet sett ett ökat intresse och behov av fler kurser, utbildningar och program inom e-hälsoområdet samt bedriver fortsatt framgångsrik forskning inom området som har berikats ytterligare utifrån projektet och dess resultat. Projektet kommer indirekt ha effekt på och bidra till resurseffektivitet hos målgruppen och framtida användare av e-hälsotjänster. Till exempel genom att användandet av digitala tjänster inom egenvård ökar, behov av sjukhusvård minskar och därmed minskar kostnader för både vårdgivare och brukare.

Projektet kommer genom de innovativa tjänster och produkter som tas fram och testas indirekt bidra till att minska kostnader för energi, minska utsläpp och transporter. Till exempel på tjänster och produkter kan vara system för att mäta /överföra information om blodtryck och andra vitalparametrar i hemmet vilket leder till minskade transporter till och från vårdgivare. Effekterna av projektets bidrag till hållbarhetsaspekten miljö är dock svår att påvisa och mäta. I flera och återkommande undersökningar/mätningar framkommer idag att hälsa och välbefinnande inte är jämställt vare sig mellan kvinnor och män, gamla och unga, inrikes eller utrikes födda. Projektets delmål att utveckla och skapa nya tjänster/produkter inom e-hälsa ser vi som en möjlighet att bidra till ökad jämställdhet och mångfald. Det handlar till stor del om att göra tjänsterna tillgängliga för fler, öka möjligheterna för individen att påverka sin hälsosituation positivt. Ett exempel på detta kan vara den evidensbaserade arabiska språk-app för förlossningskliniker som har utvecklats i samverkan med eHälsoinstitutet vid Linnéuniversitetet och som är ett sätt att öka patientsäkerheten vid förlossningar där den födande är utrikes född och ännu inte behärskar svenska språket.

Effekterna av projektets bidrag till hållbarhetsaspekten jämställdhet och mångfald kan påvisas och mätas genom de undersökningar om folkhälsa som görs årligen nationellt/regionalt och lokalt, om upplevd hälsa. I den utvärdering som görs inom ramen för projektet kommer även aktörerna att intervjuas om projektets resultat avseende effekter inom jämställdhet och mångfald. I de utvärderingar som Linnéuniversitetets personal gör av projektets insatser och aktiviteter kommer jämställdhets- och mångfaldsaspekten (och även övriga hållbarhetsaspekter) att vara en viktig del.

6. Organisation och genomförande

6.1 Projektorganisation

Kalmar Science Park (KSP) är projektägare/leadpartner i detta samverkansprojekt. Samverkanspartner är Linnéuniversitetet (LNU). Uppdragsgivare till projektet är Region Kalmar Län (RKL). Projektet leds av en via projektet nyanställd projektledare på heltid. Denne ansvarar tex för kontakter med finansiärer, sammankallar till möten, ser till att tidplaner, rapporter och rekvisitioner följs, hanterar åiterrapportering till styrgrupp, upphandling och allmänna projektfrågor. Projektledaren ska även medverka vid projektets aktiviteter. Projektet koordineras av en via projektet nyanställd projektkoordinator på heltid som tex hanterar event/ aktiviteter, är projektledaren behjälplig i div. arbets- och projektrelaterade uppgifter och kommunikationsstrategiska frågor. Även samarbete med medarbetare från övriga projektparter där så är aktuellt. Projektets bokföring, sammanställning av ekonomirapporter/rekvisitionsunderlag och ekonomiskt stöd till projektledaren sköts av projektets ekonomifunktion (nyanställs via projektet på halvtid) och med avstämningar med projektägarens ekonomiansvarig (sedan tidigare anställd vid KSP) samt utsedd ekonomiansvarig vid LNU. Nyanställda i projektet har sin anställning, arbetsplats och utgångspunkt vid KSP. Rekrytering sker via rekryteringsbyrå samt utlysning i olika medier. Övergripande ansvar i tex strategiska kommunikationsfrågor, planering/inköp av externa marknadsföringsresurser, kanalköp mm för projektet och varumärkesbyggande av arenan ligger hos projektledare och projektkoordinator som även ansvarar för inköp av marknadsföring. Projektet drivs av KSP och ska samverka med andra näringslivsutvecklande satsningar tex klustret Digital Business/projekt DigiBusiness och arbeta nära personal i KSP. Som resurs i projektet i kommunikationsfrågor är kommunikationsresurser vid RKL (anställda sedan tidigare). Experter, föredragshållare, innovationsfacilitator och affärsutvecklare hyrs in via projektet. Erfarenhet/kompetens vid upphandling i projektet hämtas dels från Kalmar kommuns upphandlingsenhet (extern resurs), dels internt hos projektägaren som har tidigare erfarenhet av detta. Projektet har en styrgrupp, en projektgrupp, en arbetsgrupp och en administrativ stödgrupp:

Styrgrupp:

- Politiker RKL, NN
- Politiker RKL, NN
- Regiondirektör Ingeborg Eriksson
- Regional utvecklingsdirektör Helena Nilsson
- Representant kommun, NN
- Representant kommun, NN
- Representant LNU, NN
- Representant Sydsvenska Handelskammaren, NN
- Representant näringslivet, NN
- Representant INERA, NN

Styrgruppen beslutar om projektets aktivitetsplaner, stämmer av måluppfyllnad/finansiellt utfall gentemot budget. Styrgruppen beräknas träffas 2-3 ggr/år fysiskt eller via web/telemöte under projekttiden.

Projektgrupp:

- Projektledare eHealth Arena, NN
- VD KSP, Louise Östlund
- Verksamhetsledare eHälsainstitutet, LNU, Stefan Lagrosen
- Utvecklingsdirektör RKL, Magnus Persson
- Representant näringslivet, NN
- Kommunikationsresurs

Projektgruppens ska bla att se till att aktivitetsplaner som styrgruppen har godkänt följs/ implementeras och att de relaterar till beslutad budget. Löpande kontakt inom projektet ansvarar projektledaren för tillsammans med projektgruppen.

Arbetsgrupp:

- Projektledare eHealth Arena, NN
- Projektkoordinator för eHealth Arena, NN
- Representant eHälsainstitutet, LNU Anna-Lena Nilsson
- Representant eHälsainstitutet, LNU Lina Nilsson
- Representant enheten för Lärande och förnyelse, RKL, Lollo Olausson
- Representant KSP Incubator
- Representant KSP DigiBusiness
- Kommunikationsresurs

Arbetsgruppen ska tex operativt genomföra aktiviteter/planer som kommer från styr-/projektgrupp och återkoppla resultat/utvärderingar av dessa vidare in i projektet.

Administrativ stödgrupp:

- Projektekonom
- Ekonomiansv. KSP, Katja Schäfer
- Ekonomiansv. LNU, NN
- Projektutv. ekonomi RKL, Olof Falk

Den adm. stödgruppen möts i ekonomirelaterade projektfrågor och rapporterar vidare till projekt- och arbetsgrupp.

6.2 Arbetssätt

Genom att projektpersonal agerar kontaktyta till och mellan deltagare i projektet och katalysator av möten mellan aktörer och arrangörer av olika aktiviteter, bidrar detta till ett innehåll i målsättningen att bygga ett kunskapscenter. Projektpersonal utvecklar och leder arbetet på eHälsoarenan i samråd med projekt- och arbetsgrupp (se organisationsbeskrivning). Projektpersonal planerar och genomför relevanta aktiviteter, seminarier, bygger upp relevanta nätverk, främjar utbyte mellan deltagande aktörer i projektet, ger tillgång till experter mm. Vidare ska projektets personal arbeta för att bygga upp eHälsoarenan.

Intern avstämning hos projektägaren sker genom deltagande vid KSPs verksamhetsmöten, teammöten samt i vissa fall även ledningsmöten. Särskild samverkan kommer ske med team kopplade till klustret Digital Business samt inkubatorn hos KSP.

Genom projektet skapas möjligheter till företagens utveckling inom e-hälsoområdet, vilket ger möjligheter till internationalisering, förnyelse och ökad konkurrenskraft samt effektivisering av vård och omsorgssektorn, dvs en ekonomisk hållbarhet. Digitaliseringen som sådan både för näringsliv som för offentlig sektor skapar förutsättningar för en bättre miljömässig hållbarhet.

Såväl KSP som projektets uppdragsgivare Region Kalmar Län ansvarar för att sprida, förvalta och använda resultatet av denna satsning på e-hälsa. I samband med uppbyggnad av projektet och arenan samt aktiviteter och övrigt kommunaktionsmaterial synliggörs att projektet är finansierat av EU. Spridning av information och resultat om och från projektet kommer ske av projektledaren, projektkoordinatorn samt övriga kommunikationsresurser från projektets uppdragsgivare i samråd till berörda organisationer och intressenter. Marknadsföring av aktiviteter görs löpande i anslutning till att aktiviteterna ska genomföras och marknadsföringen är riktad till målgrupperna. Framtagning av olika material och underlag till annonser kommer hanteras av projektkoordinator och övriga kommunikationsresurser kopplade till projektet. Det kan vara material av digitalt bruk men också för tryck, framtagning av annonser, kanalval, sökmotoroptimering, länkningar, utvecklar websidor, film med mera.

Resursen för uppföljning och löpande utvärdering av projektet tillhandahålls av projektbeställarens organisation. Löpande utvärdering kommer tex göras av de olika aktiviteter som sker i projektet i form av föredrag/seminarier/workshops men även av de arbetssätt som används. Projektledare och utvärderare följer upp resultaten från dessa löpande för återrapportering till styr- projekt- och arbetsgrupp för att se till att aktiviteterna ger den effekt som är tänkt från början. För vidare beskrivning hänvisas till aktiviteten Utvärdering och lärande.

Då projektet är ett samverkansprojekt, finns ett samverkansavtal i grunden. Samverkanspartens personal ingår i de olika grupperingarna beskrivna i avsnittet om projektorganisation (för vidare beskrivning hänvisas till detta avsnitt). På så sätt säkerställs att de olika parternas insats i projektet samordnas och förankras.

7. Aktiviteter

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Extern kommunikation och resultatspridning	2019-10-01	2022-12-31	1 934 936	I samband med såväl projektrelaterade som marknadsföringsrelaterade aktiviteter kommer det att synliggöras att projektet finansieras av EU. Spridning av information om och resultat av projektet görs av projektets projektledare och projektkoordinator i samverkan med kommunikationsresurser som erhålls från uppdragsgivaren Region Kalmar län. Denna information ges t.ex. till uppdragsgivare och projektägare för vidare spridning i sina respektive led, till andra för projektet relaterade verksamheter, företagsfrämjande organisationer och/eller intressenter för att nämna några. Marknadsföring av projektets aktiviteter sker löpande i projektet i samband med utrullning av dessa. Marknadsföringen kommer utgå från att synliggöra eHälsoarenan och aktiviteterna, där det kommer framgå att aktiviteterna görs av eHälsoarenan med finansiering av ERUF-medel. Satsningen på e-hälsoområdet genom projektet kommer löpande att informeras om via olika kanaler och medier som därmed också kommer nå olika långt ut beroende på val av kanal (regionalt, nationellt, internationellt). Ett sätt att nå ut med resultatspridning som med sannolikhet kommer användas är att årligen samla till ett erfarenhetsseminarium som fokuserar på resultat och effekter av projektet för det gångna året och som också är ett bra tillfälle att få input till projektet överlag. Marknadsföring och varumärkesbyggande av eHälsoarenan och dess aktiviteter riktar sig primärt till regionen med dess kommuner men det är även aktuellt att marknadsföra såväl nationellt som internationellt beroende på aktiviteternas karaktär och syfte, som t.ex. för att attrahera företag till regionen och eHälsoarenan. Arenan är öppen för företag i världen och för att nå ut med marknadsföring till dessa och för att bygga ett kunskapscenter med olika aktörer utspridda (bolag, forskare m fl) så behövs marknadsföring och kommunikation även utanför länet. En egen hemsida för eHälsoarenan kommer att sättas upp och användas i marknadsförings- och informationsspridningssyfte och för att etablera eHälsoarenan som ett starkt varumärke inom e-hälsa. Framtagning av diverse materia, inköp i olika kanaler och underlag görs av kommunikationsresurser (se organisationsbeskrivningen) från Region Kalmar län i samverkan med projektkoordinatören och kan omfatta exvis material för digitalt bruk, för tryck, annonser, sökmotoroptimering, länknings, utveckling av hemsidor, film m.m. Projektet kommer ha ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i framtagande av material och informationsspridning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Avslutsarbete	2022-09-01	2022-12-30	367 550	Aktiviteten omfattar arbete med att samla in och sammanställa olika typer av data och resultat från projektet när dess aktiva fas är avslutad och då i form av konkreta resultat och effekter av projektet, uppföljning av satta indikatorer, analys av projektets påverkan på horisontella kriterier och på vilket sätt de har uppnåtts med mera. Detta görs under ledning av projektledaren i samverkan med projektkoordinator och utvärderare. I denna aktivitet ingår även att slutrapportera den löpande utvärderingen som har genomförts under projektiden. Projektledaren analyserar och sammanställer slutrapport och organiserar informationsspridning av det slutliga resultatet från projektet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Utvärdering och lärande	2019-09-01	2022-09-30	1 457 550	Löpande utvärdering kommer exempelvis göras av de olika aktiviteter som sker i projektet i form av föredrag/seminarier/workshops som exempel. Projektledare och utvärderare följer upp resultaten från dessa löpande för återrapportering till styr- projekt- och arbetsgrupp för att se till att aktiviteterna ger den effekt som är tänkt från början. De löpande utvärderingarna ger också en möjlighet att under projektets gång göra justeringar i inriktning och upplägg av exempelvis aktiviteter och vilka deltagare aktiviteterna riktar sig till, men ger också värdefull input kring den långsiktiga planeringen av vad eHälsoarenan ska fokusera på även efter projektslut. Vidare kommer de deltagande forskarna från Linnéuniversitetet att utvärdera de aktiviteter som sker i projektet samt de nya arbetssätt och lösningar som framkommer med hjälp av vetenskapliga metoder. Sannolikt kommer vi också årligen samla till ett erfarenhetsseminarium som fokuserar på resultat och effekter av projektet för det gångna året och som också är ett bra tillfälle att få input till projektet överlag. När projektet närmar sig sitt slut är det tänkt att en större slutkonferens kommer att hållas som en möjlighet att dela med sig av erfarenheter, resultat och effekter av projektet som helhet. Denna kommer riktas inte bara till deltagande aktörer i projektet utan också öppnas upp för den större massan med tanke på projektets omfattning, inriktning och syfte.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Initial period inklusive rekrytering	2019-09-01	2019-12-31	557 550	Projektägaren medverkar i samband med rekrytering av personal, påbörjar upphandling och informerar om beslut om projektet överlag. När rekryteringen är genomförd och klar (vilket görs av inhyrd rekryteringsbyrå), introducerar projektägaren (och i viss mån även uppdragsgivaren) projektets rekryterade medarbetare till projektets syfte med mera. Vidare genomför projektägaren Kalmar Science Parks introduktionsupplägg för nya medarbetare med allt vad det innebär med tanke på att dessa ska anställas i Kalmar Science Park. Därefter en grundlig genomgång av projektupplägg, projektbudget, projektorganisation, formalia i samband med rekrytering, rapportering, upphandling, sekretessfrågor etc. Vidare sätter projektägare och projektledare tillsammans generella strukturer för projektet och dess genomförande.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Behovsinventering	2019-10-30	2022-09-01	3 737 552	Aktiviteten omfattar behovsinventering bland företag, organisationer och länets offentliga verksamheter tex kommuner för att undersöka och sammanställa behov och utmaningar hos dessa inom e-hälsoområdet. Denna aktivitet är central i projektet, då insamlade data och analys av denna ligger till grund för utformandet av tex projektets vidareutveckling, implementeringsprocess, generella frågeställningar och utformning av testbäddar. Initialt kommer en inventering riktad mot länets kommuner att göras tillsammans med inventering hos bolag. Avsikten är att tydliggöra och fastställa de behov som finns och de möjligheter som digitalisering skulle kunna ha i att hantera dem. En liknande inventering kommer också att göras avseende regionens verksamheter inom vårdområdet. Mot bakgrund av detta kommer de behov som företagen har för att kunna bidra till att lösa behoven att utrönas, liksom de behov som företagen har av samverkan för ökad internationell konkurrenskraft. I dessa inventeringsinsatser kommer vetenskapligt beprövade metoder för datainsamling och analys att användas där så behövs. Exempel på metoder är djupintervjuer, fokusgruppintervjuer, kvalitetskaféer och enkäter. Datan som samlas kommer att analyseras med relevanta statistiska metoder respektive metoder för kvalitativ dataanalys. Inventering kommer också ske gällande kompetensbehovet inom e-hälsa hos näringsliv och Vård och omsorg för att tydliggöra detta. Vidare hos företagen en inventering av behov om samverkan och implementering inom Vård och omsorg. Hos Vård och omsorg behöver även inventering ske gällande deras behov av digitala lösningar. Detta kommer ske i form av seminarier/workshops hos deltagande aktörer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Implementeringsprocess	2020-01-01	2022-09-01	530 550	Syftet med implementeringsprocessen är att den ska generera kompetens och nytta för användaren och samtidigt kunna generera affärer för bolagen genom verklig implementering av tjänster och/eller produkter. Processen i sig gynnas av att det finns tillgång till demonstrationsmöjligheter för såväl användare som för bolag, vilket beskrivs närmare under aktiviteten Testbädd. En viktig del i sammanhanget är att användarna ges möjlighet att se och ta på utrustningar och provköra applikationer för att få en positiv upplevelse. Erfarenhet visar att sådana positiva upplevelser leder till att användarna berättar om sina problem och förbättringspotentialer som den visade tekniken kan ge, vilket i sin tur ger viktig input till hela processen. Implementeringsprocessen i sig kan beskrivas i på varandra efterföljande fyra steg: information om digital vård, workshop, avtal om leverans och utbildning samt slutligen implementering i sjukhusmiljö.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Beställar-kompetens Inköp & upphandling	2020-01-01	2022-09-01	1 401 877	I aktiviteten ingår att inventera och utveckla såväl beställar- som leverantörskompetens när det gäller e-hälsoområdet och till det relaterade frågor i samband med inköp och upphandling. Detta då det vid dessa tillfällen är tydligt att det finns kompetensglapp inom området som gör att det försvårar att öppna upp för ett nytänkande i dessa situationer som skulle göra det möjligt att ta in nya e-hälsoprodukter och -tjänster inom vård och omsorg. Aktiviteten omfattar också workshops om upphandlingsprocessen för att skapa en bättre kunskap och förståelse kring den, eftersom den är av central karaktär i inköpsprocessen hos tex Vård och omsorgssektorn. I stort är syftet att aktiviteten ska leda till att användarna ska utvecklas, att attityder kring införande av nya e-hälsoprodukter och -tjänster inom Vård och omsorg förändras och att det skapas en delaktighet kring detta samt att implementeringsprocessen utvecklas. Kanske kan det till och med leda till att man finner vad som kan kallas digitala ambassadörer inom Vård och omsorg i dessa frågor. Vidare ingår i aktiviteten att identifiera Triple Helix-aktörer på regional nivå som kan delta i nätverk som berörs av frågeställningen. I aktiviteten överlag kommer man att arbeta med jämställdhet och mångfald genom t ex att se till att ta in representativa grupper kvinnor/män, inrikes/utrikes födda, funktionsvariationer mm.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
E-hälso-aktiviteter	2019-11-01	2022-09-01	0	I projektet kommer aktiviteter genomföras för att fler av de deltagande aktörerna ska ta steget till ökade satsningar och fördjupad kunskap inom e-hälsa. Aktiviteterna sker såväl i grupp som enskilt. Aktiviteterna beskrivs fördjupat under nedan delaktiviteter. De består både av att löneanställd personal i projektet kommer att vara delaktiga som arrangörer för aktiviteterna och av externa kompetenser. Exempel på aktiviteter kan vara seminarier, workshops med mera. Till dessa köps externa konsulterföredragshållare in. Inköp av experter för t ex rådgivning inom olika ämnen inom e-hälsa är annat inköp. Vidare också inköp av Innovationsfacilitator/affärsutvecklare som kan stötta olika deltagare ur målgrupperna t ex företagsrepresentanter i både enskilda- och gruppmöten. Deltagande vid mässor och andra events kan också bli aktuellt för projektets personal och deltagare. De aktiviteter som kan komma att beröras av Statsstödsreglerna är aktiviteter av mer individuell art tex rådgivning inom program. Om vi anser att en aktivitet berör statsstödsreglerna är avsikten att informera företagen om detta och ett bedömt värde. Ett viktigt perspektiv att applicera på e-hälsoaktiviteterna är de horisontella kriterierna, så att dessa finns med i allt från planering, inbjudan och till genomförande och uppföljning.

Delaktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Mötesplatser	2019-11-01	2022-09-01	5 505 667	Avsikten är att arrangera föredrag, seminarier, mötesplatser, nätverksträffar m.m för målgrupperna. Detaljerade innehåll och teman i aktiviteter tas fram av projektledaren löpande utifrån det behov man ser, exempelvis om det ska vara traditionella seminarier, digitala mötesplatser, workshops. Kostnaderna i delaktiviteten består mestadels av att hyra in externa resurser t ex konsulter/experter utöver projektledarens och/eller koordinators arbete. Projektledaren hanterar inköp och följer aktuell inköbspolicy inom Kalmar Science Park. Utöver kostnader för externa resurser och löner förekommer direkta kostnader för möten. I denna aktivitet ingår stor del av projektkoordinators arbetsinsatser. Resor och boende är också kostnader som kan uppstå. De öppna mötesplatserna kommer marknadsföras såväl regionalt som nationellt och internationellt. Öppenhet kommer också finnas gentemot företag/organisationer från andra regioner och nationer. Om det passar den enskilda aktiviteten finns ambition att filma och sända öppna seminarier och träffar. Dessa aktiviteter bidrar också till att arenan rör sig mot att bli ett kunskapscenter inom e-hälsa. De olika mötesplatserna skapar också möjligheter till inflöde av potentiella inkubationsobjekt och nyetableringar till regionen. Nätverksträffarna, seminarierna mm som riktas till klusterföretagen ger dessa företag ny input och nytt kunnande för att vidareutveckla sina företag.
Inkubation	2019-12-01	2022-09-01	1 596 693	Inkubation är en mötesplats för utveckling. Där möts människor för att förädla idéer och skapa nya idéer. Idéer som leder till utveckling i företag och organisationer. Inkubation är en mötesplats för i första hand affärsutvecklande aktiviteter men kan även vara andra aktiviteter som kan bidra till företag och organisationers utveckling. I Inkubation menas att det i lokalerna hålls affärsutvecklande möten, träffar, workshops och andra aktiviteter som bidrar till företagens och organisationers utveckling. Deltagarna vid aktiviteter i inkubation kan utöver företagare vara aktörer t ex från vård och omsorg, Linnéuniversitetet och andra som kan bidra till utvecklingen av idéer. Som stöd för affärsutveckling finns olika kompetenser att tillgå, i första hand externa inköpta kompetenser och tjänster. Via projektet finns Innovationsfacilitator som kan hålla workshops och nätverksmöten och i inkubation finns också kompetenser som i enskilda möten ger affärsutveckling i företag. Utöver detta kan experter av olika slag komma att köpas in för att bidra med sin specifika expertis och kompetens. I inkubation kommer företagen in till lokalerna för att delta i aktiviteter och för att nätverka med andra företag som är på besök i inkubation. Företagen kan vara såväl start-ups och scale-ups som etablerade bolag. Det kommer inte tas några intäkter från några företag eller andra deltagare. Är det företag som är passande att ingå i Kalmar Science Parks inkubatorprogram, finns där ett direkt samarbete för att slussa in dessa dit.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Testbädd	2019-10-01	2022-09-01		0 I aktiviteten ingår två delar. Den ena att behovsinventera och utvärdera hur en testbädd ska byggas och vad för innehåll som ska levereras. Den andra delen handlar om att under projektperioden bygga upp nätverk och relationer med personer och organisationer som gör att deltagande företag och vård/omsorg ges möjlighet att ha utbyte för t ex utveckling, testning, införande av e-hälsotjänster. Att skapa en bank av kontakter.

Delaktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Utvärdering testbädd	2019-11-01	2022-03-31	1 248 300	I aktiviteten ingår att inventera för projektets syfte aktuella testbäddsaktörer, både privata och offentliga, inleda samarbete med dessa samt ta reda på vilken typ av testbädd/ar som det finns behov av. Vidare att med utsedda aktörer/aktör arbeta fram metoder för olika testbäddsaktiviteter och utvärdering och att utifrån det även försöka finna en implementeringsprocess som dels ska stödja Vård och omsorg och dels bolagen. Testbädden får en viktig roll i att agera kunskapsgenerator och samtidigt skapa en trygghet bland involverade aktörer. I aktiviteten kommer olika typer av seminarier att genomföras, mässdeltagande att ske i syfte att omvärldsbevaka och finna nya trender inom e-hälsoområdet. Externa resurser köps in för rådgivning och utvärdering i samband med arbetet att implementera testbäddar framgent i regionen. Vidare sker i aktiviteten också nätverks- och relationsbyggande med berörda aktörer för potentiella samarbeten under projektperioden.
Nätverks-testbädd	2019-10-01	2022-09-01	613 673	Nätverkstestbädd kommer pågå under projektperioden där relationer skapas med personer i olika organisationer för att kunna bidra med utbyte, samverkan och samarbeten mellan företag och organisationer för utveckling av idéer, projekt och få till implementering m.m. För detta kommer projektpersonalen behöva arbeta för att skapa relationer och förmedla dessa mellan t ex bolag och vården.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Innovationsfacilitator/Expertrådgivare/Affärsutvecklare	2019-10-01	2022-09-01	1 728 260	Till möten och aktiviteter med berörda aktörer i projektet finns behov av s.k. side-kick/expert som ett tillfälligt stöd till projektledaren och övriga. Inköpen kan också gälla experter, rådgivare och extern tjänster anpassade efter deltagares behov, t ex tjänster som stödjer test, teknik, affärsutveckling och liknande utvecklingstjänster. Det kan t ex vara externa tjänster som genomförs hos externa leverantör, det kan vara möten, workshops, program på plats hos projektägare t c för deltagande aktörer, primärt från företag/organisationer och också från offentliga. Tillhandahållandet av dess tjänster och aktiviteter kan ske såväl till flera deltagare, till grupper och enskilt och har som syfte att vidareutveckla bolagen inom e-hälsoområdet och för att öka deras konkurrenskraft samt bidra till förnyelse inom Vård och Omsorgs-sektorn. Aktiviteterna är behovsstyrd och gör att innehållet utvecklas löpande under projektet. Kostnaderna i delaktiviteten består mestadels av att hyra in konsulter/expert. Understödjande tjänster till aktiviteterna kan också vara koordinatörer, filmare m.m. Projektledaren köper in de resurser som behövs och utgår utifrån Kalmar Science Parks inköspolicy. Experttjänsterna kan förkomma som stöd till projektledaren i sig samt vid olika träffar. I övrigt är avsikten att dessa expertinköp i huvudsak riktar sig till bolag och till deras utveckling. Aktiviteten omfattar även tjänster som bidrar till att eHälsoarenan blir ett kunskapscenter inom e-hälsoområdet. Det kan innebära tjänster till enskilda bolag i olika omfattning och påverkas aktiviteten av statsstödsreglerna så kommer regelverk för detta att tillämpas vilket också berörda bolag kommer att informeras om. Resor och boende är ytterligare kostnader som kan uppstå inom denna aktivitet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad	Beskrivning
Klusteruppbyggnad	2020-01-01	2022-09-01	531 632	Genom Kalmar Science Park finns idag klusterverksamheten Digital Business där det arbetas med att understödja utveckling av företag som är verksamma och har en betydande del i eller satsning på digital verksamhet och digitala affärsmodeller tex inom e-handel, AI mm. Då arenan är en ny specialsatsning inom e-hälsa, både i regionen och i Kalmar Science park, kommer det att behöva byggas upp nya nätverk och nya relationer till människor och organisationer inom området som inte redan finns etablerade inom klustret Digital Business. Inom eHälsoarenan kommer det under projektet behöva utvecklas en långsiktig och hållbar verksamhet som är anpassad efter de behov som målgrupperna har. Genom behovsinventering, möten med olika aktörer och ett eget strategiarbete kan personerna anställda i projektet skapa ett innehåll i eHälsoarenan som bidrar till en långsiktig och hållbar verksamhet. Detta arbete med att bygga upp eHälsoarenan kommer bland annat att innebära att ha kontakt och möten med olika parter. Vi kommer att använda oss av en modell för klusterbygge framtagen av ett lärprojekt inom RegLab där olika faser i klusterbyggnad är beskrivna. I initieringsfasen kan det kan t ex handla om att tydliggöra den strategiska idén, mobilisera och förankra. I pilotfasen behöver projektledningen formalisera strukturer, tydliggöra medlemsnytta och medlemsbidrag, utforma uppföljningsmodeller och strategier för lärande. I det här klusterbygget är målet att nå en etableringsfas och i den arbeta med att utveckla olika verksamhetsområden, fortsätta varumärkesbygget, bygga allianser nationellt och internationellt.

7.2 Innebär någon/några av aktiviteterna i projektet att projektet bekostar insatser som är riktade till enskilda företag?

Ja

Om ja, vilken/vilka aktiviteter?

Inköp av experter/rådgivare och andra externa tjänster riktade till enskilda företag är i första hand inom aktiviteterna Innovationsfacilitering/expertrådgivning/affärsutvecklare och Inkubation.

Om ja, ange budgeterad kostnad

400 000

7.3 Finns aktiviteter av socialfondskaraktär?

Nej

Om ja, vilken/vilka aktiviteter?

Om ja, ange budgeterad kostnad

7.4 Genomförs aktiviteter i projektet utanför det programområde som denna ansökan gäller, men ska finansieras genom denna ansökan?

Ja

Om ja, vilken/vilka aktiviteter?

Kostnader som uppstår i samband med exempelvis mässtdeltagande såsom resor, logi med mera samt kostnader som kan uppstå om en affärsutvecklare och/eller innovationsfacilitator medföljer ett bolag på möte på en ort i annat programområde.

Om ja, ange budgeterad kostnad

250 000

8. Indikatorer

8.1 Ange investeringsprioritering

Främja företagsinvesteringar inom forskning och innovation och utveckla kopplingar och synergieffekter mellan företag, forsknings- och utvecklingscentrum och den högre utbildningssektorn, särskilt främjande av investering i produkt- och tjänsteutveckling, tekniköverföring, social innovation, miljöinnovation, offentliga tillämpningar, efterfrågestimulans, nätverk, kluster och öppen innovation genom smart specialisering, och stödja teknisk och tillämpad forskning, pilotverksamhet, tidiga produktvalideringsåtgärder och kapacitet för avancerad produktion och förstagångsproduktion, särskilt vad gäller viktig möjliggörande teknik och spridning av teknik för allmänna ändamål

8.2 Kvantifiera

projektets bidrag i

följande

aktivitetsindikatorer

Kommentarer till indikatorerna

Antal företag som får stöd

företag

Antal företag som får bidrag

företag

Antal företag som samarbetar med forskningsinstitutioner

företag

Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd

företag

Antal organisationer som får stöd

1 organisationer

Avser projektägaren Kalmar Science Park

Antal företag som samarbetar för att stärka sin innovationskraft

företag

8.3 Ange programspecifikt mål

Förbättrade förutsättningar för företagens innovationsutveckling

9. Budget

Kostnadstyp	2019	2020	2021	2022	Totaler
Personal	880 000	2 791 520	2 831 195	2 310 494	8 813 209
- Personal	880 000	2 791 520	2 831 195	2 310 494	
Externa tjänster	668 000	1 499 210	1 620 500	730 000	4 517 710
- Externa inköp	668 000	1 499 210	1 620 500	730 000	
Resor och logi	61 105	209 838	209 838	113 052	593 833
- Resor och logi	61 105	209 838	209 838	113 052	
Investeringar, materiel och lokaler	65 900	205 000	209 000	138 100	618 000
- Lokaler	65 900	205 000	209 000	138 100	
Investeringar i portföljbolag	0	0	0	0	0
Schablonkostnader	596 165	1 893 658	1 919 082	1 554 232	5 963 137
- Schablonkostnader	596 165	1 893 658	1 919 082	1 554 232	
Enhetskostnader	0	0	0	0	0
Projektintäkter (negativ kostnad)	0	0	0	0	0
Summa, faktiska kostnader	2 271 170	6 599 226	6 789 615	4 845 878	20 505 889

Offentligt bidrag i annat än pengar	65 010	233 350	233 350	174 180	705 890
Privat bidrag i annat än pengar	0	0	0	0	0
Summa, bidrag i annat än pengar	65 010	233 350	233 350	174 180	705 890
Summa, kostnader	2 336 180	6 832 576	7 022 965	5 020 058	21 211 779

Finansiär	Beskrivning	2019	2020	2021	2022	Totaler
Offentlig kontantfinansiering		0	0	0	0	0
Privat kontantfinansiering		0	0	0	0	0
Summa, kontant medfinansiering		0	0	0	0	0
Offentligt bidrag i annat än pengar		65 010	233 350	233 350	174 180	705 890
	- Linnéuniversitet och Region Kalmar	65 010	233 350	233 350	174 180	
Privat bidrag i annat än pengar		0	0	0	0	0
Summa, bidrag i annat än pengar		65 010	233 350	233 350	174 180	705 890
Summa, medfinansiering		65 010	233 350	233 350	174 180	705 890
Europeiska regionala utvecklingsfönden		2 271 170	6 599 226	6 789 615	4 845 878	20 505 889
Stödandel (EU-medel) av faktiska kostnader		100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Stödandel (EU-medel) av stödgrundande finansiering		97,22 %	96,58 %	96,68 %	96,53 %	96,67 %
Stödandel (EU-medel) av total finansiering		97,22 %	96,58 %	96,68 %	96,53 %	96,67 %
Andel annan offentlig finansiering (annan än EU-medel)		2,78 %	3,42 %	3,32 %	3,47 %	0 %
Andel privat finansiering		0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Total finansiering		2 336 180	6 832 576	7 022 965	5 020 058	21 211 779

Sökt belopp **20 505 889**

9.4 Förväntas projektet generera nettoinkomster efter projektavslut?

Nej

Om osäker, kommentera

9.5 Söker ni förskott på eventuellt beviljat stöd? Nej

Om ja, belopp

Om ja, motivering

9.6 Kommentar till budget

Specifikationer kring underposter vid olika kostnadsslag hos projektägare och Samverkanspart finns i underlag som projektägaren arbetat med inför ansökan.

10. Bilagor

Rad	Bilagans namn	Beskrivning/Kommentar
1	Registreringsbevis 556504-2859.pdf	Registreringsbevis Kalmar Science Park med firmatecknare
2	UnderskrivetMedfIntygRegKalmarLän.pdf	Underskrivet medfinansieringsintyg Region Kalmar Län
3	MedFinIntyg LNU.pdf	Underskrivet medfinansieringsintyg Linnéuniversitetet

Signatur

Saknas

§ 113

Ärendenummer RS 2019/389

Utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen godkänner slutredovisning av utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan och föreslås inarbetas i kommande regionplan.

Bakgrund

I Regionplan 2019-2021 har regiondirektören fått i uppdrag att redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan. Regiondirektörens stab har i samverkan med regional utvecklingsförvaltning arbetat fram mått med tillhörande målvärden att arbeta in i kommande Regionplan 2020-2022.

Den 1 januari 2019 bildades Region Kalmar län med uppdraget hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, folkhögskolor, kultur samt regional utveckling och tillväxt. Region Kalmar län har därmed ansvar för att leda den regionala utvecklingen. För att följa det särskilda ansvaret regionen har, kommer mål och mått att utvecklas under planperioden. Det pågår ett nationellt utvecklingsarbete i syfte att utveckla uppföljningen av resultat inom den regionala tillväxtpolitiken och Region Kalmar län följer löpande utvecklingen av det arbetet. Region Kalmar län ser också över möjligheterna att framöver kunna mäta invånarnas upplevelse av regional utveckling.

I Regionplan 2019-2021 antogs ett nytt mål för regional utveckling *Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet*. Region Kalmar län följer efter beslut i Regionplan 2019-2021 måtten, *Mängden koldioxidutsläpp inom region Kalmar län* (miljömässig hållbarhet) och *Andel studerande som uppnår allmän behörighet på folkhögskolornas allmänna kurser* (social hållbarhet). För att nå en bredare bas i uppföljningen av målet behöver dessa båda mått kompletteras.

Koppling till Agenda 2030

Regionens ansvar i utvecklingsfrågor tar sin utgångspunkt från den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) och de utmaningar som identifierats

där. Agenda 2030 utgör ramen för RUS och innehåller 17 globala hållbarhetsmål som fram till år 2030 ska leda till en hållbar och rättvis framtid. De globala målen täcker in sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarhetsdimensioner och ska genomföras på regional och lokal nivå.

Förslag på nya mått

Andel elever med gymnasieexamen inom 4 år- Social hållbarhet är avgörande för länets utveckling och här ser region Kalmar län bland annat behov av att följa andelen elever som går ut med fullständiga gymnasiebetyg som en bra bottenplatta för vårt fortsatta arbete. Forskning visar att en gymnasieexamen är en viktig förutsättning för framtida hälsa, etablering på arbetsmarknaden och för den egna försörjningen.

Tillgång till bredband – Den digitala omställningen påverkar samhällsutvecklingen på ett bredare plan och är därmed en viktig faktor för regionens möjligheter att växa, skapa tillväxt i näringslivet, samt för individens möjligheter att bo och leva i hela länet. Förutom betydelsen för den sociala hållbarheten är också bredbandsutbyggnaden en grundläggande förutsättning för att regionen ska följa med i samhällsutvecklingen.

Förvärvsfrekvens – Region Kalmar län ska verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Andelen i befolkningen som arbetar, förvärvsfrekvensen, bestäms främst av strukturella faktorer som befolkningens arbetsförmåga, dvs hälsotillstånd, och tillgången på arbetstillfällen i olika delar av länet som matchar utbildningen och yrkeserfarenheten i befolkningen som bor inom pendlingsavstånd. Förvärvsfrekvensen i Kalmar län är något högre än på riksnivå. Bland utrikes födda är förvärvsfrekvensen dock betydligt lägre än bland inrikes födda och lägre i länet än på riksnivå.

Ärendet har också behandlats av regionala utvecklingsnämnden.

Mått	Beskrivning	Målvärde	Baslinje
Andel elever med gymnasieexamen inom 4 år (Social hållbarhet)	Ökning av andel elever i gymnasieskolan som tar examen inom 4 år efter påbörjad utbildning med i genomsnitt 0,6 procentenheter per år under planperioden. Källa: Skolverket/Siris	100 %	72,7%, (F: 76,4% P: 69,3%) (2018)
Tillgång till bredband (Social hållbarhet)	Andel arbetsställen och hushåll som har tillgång, (i absolut närhet,) till i bredbandsnät (som kan möjliggöra minst 100 Mbit/s symmetrisk internetaccess vilka kan uppgraderas till 1 Gbit/s) Källa: Post- och telestyrelsen https://statistik.pts.se/mobiltaeckning-och-bredband/statistik/	100 %	75,8 % (oktober 2017)
Förvärvsfrekvens (Ekonomisk hållbarhet)	Andelen i befolkningen 20–64 år som förvärvsarbetar. Källa: SCB, (RAMS)	80 %	79,7 % (2017) (K: 78,2% M: 81,1%)

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 24 april 2019
2. Protokollsutdrag från regionala utvecklingsnämnden den 23 maj 2019

§ 113

Ärendenummer RUN 2019/480

Utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan

Beslut

Regionala utvecklingsnämnden föreslår att regionstyrelsen godkänner slutredovisning av utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan och föreslås inarbetas i kommande regionplan.

Bakgrund

I Regionplan 2019-2021 har regiondirektören fått i uppdrag att redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan. Regiondirektörens stab har i samverkan med regional utvecklingsförvaltning arbetat fram mått med tillhörande målvärden att arbeta in i kommande Regionplan 2020-2022.

Den 1 januari 2019 bildades Region Kalmar län med uppdraget hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, folkhögskolor, kultur samt regional utveckling och tillväxt. Region Kalmar län har därmed ansvar för att leda den regionala utvecklingen. För att följa det särskilda ansvaret regionen har, kommer mål och mått att utvecklas under planperioden. Det pågår ett nationellt utvecklingsarbete i syfte att utveckla uppföljningen av resultat inom den regionala tillväxtpolitiken och Region Kalmar län följer löpande utvecklingen av det arbetet. Region Kalmar län ser också över möjligheterna att framöver kunna mäta invånarnas upplevelse av regional utveckling.

I Regionplan 2019-2021 antogs ett nytt mål för regional utveckling *Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet*. Region Kalmar län följer efter beslut i Regionplan 2019-2021 måtten, *Mängden koldioxidutsläpp inom region Kalmar län* (miljömässig hållbarhet) och *Andel studerande som uppnår allmän behörighet på folkhögskolornas allmänna kurser* (social hållbarhet). För att nå en bredare bas i uppföljningen av målet behöver dessa båda mått kompletteras.

Koppling till Agenda 2030

Regionens ansvar i utvecklingsfrågor tar sin utgångspunkt från den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) och de utmaningar som identifierats där. Agenda 2030 utgör ramen för RUS och innehåller 17 globala hållbarhetsmål som fram till år 2030 ska leda till en hållbar och rättvis framtid. De globala målen täcker in sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarhetsdimensioner och ska genomföras på regional och lokal nivå.

Förslag på nya mått

Andel elever med gymnasieexamen inom 4 år- Social hållbarhet är avgörande för länets utveckling och här ser region Kalmar län bland annat behov av att följa andelen elever som går ut med fullständiga gymnasiebetyg som en bra bottenplatta för vårt fortsatta arbete. Forskning visar att en gymnasieexamen är en viktig förutsättning för framtida hälsa, etablering på arbetsmarknaden och för den egna försörjningen.

Tillgång till bredband – Den digitala omställningen påverkar samhällsutvecklingen på ett bredare plan och är därmed en viktig faktor för regionens möjligheter att växa, skapa tillväxt i näringslivet, samt för individens möjligheter att bo och leva i hela länet. Förutom betydelsen för den sociala hållbarheten är också bredbandsutbyggnaden en grundläggande förutsättning för att regionen ska följa med i samhällsutvecklingen.

Förvärvsfrekvens – Region Kalmar län ska verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Andelen i befolkningen som arbetar, förvärvsfrekvensen, bestäms främst av strukturella faktorer som befolkningens arbetsförmåga, dvs hälsotillstånd, och tillgången på arbetstillfällen i olika delar av länet som matchar utbildningen och yrkeserfarenheten i befolkningen som bor inom pendlingsavstånd. Förvärvsfrekvensen i Kalmar län är något högre än på riksnivå. Bland utrikes födda är förvärvsfrekvensen dock betydligt lägre än bland inrikes födda och lägre i länet än på riksnivå.

Mått	Beskrivning	Målvärde	Baslinje
Andel elever med gymnasieexamen inom 4 år (Social hållbarhet)	Ökning av andel elever i gymnasieskolan som tar examen inom 4 år efter påbörjad utbildning med i genomsnitt 0,6 procentenheter per år under planperioden. Källa: Skolverket/Siris	100 %	72,7%, (F: 76,4% P: 69,3%) (2018)
Tillgång till bredband (Social hållbarhet)	Andel arbetsställen och hushåll som har tillgång, (i absolut närhet,) till i bredbandsnät (som kan möjliggöra minst 100 Mbit/s symmetrisk internetaccess vilka kan uppgraderas till 1 Gbit/s) Källa: Post- och telestyrelsen https://statistik.pts.se/mobiltaeckning-och-bredband/statistik/	100 %	75,8 % (oktober 2017)
Förvärvsfrekvens (Ekonomisk hållbarhet)	Andelen i befolkningen 20–64 år som förvärvsarbetar. Källa: SCB, (RAMS)	80 %	79,7 % (2017) (K: 78,2% M: 81,1%)

Överläggning

Pär-Gustav Johansson (M) föreslår att regionala utvecklingsnämnden ska bifalla redovisat förslag till yttrande.

Beslutsordning

Ordförande frågar om regionala utvecklingsnämnden beslutar bifalla eller avslå redovisat förslag. Hon finner att regionala utvecklingsnämnden bifaller redovisat förslag.

Protokollsanteckning

Efter att överläggningen avslutats redovisar Pär-Gustav Johansson (M), Åke Nilsson (KD) och Åke Berg (M) följande protokollsanteckning.

Vi ställer oss bakom föreslagna mål, som ett första steg mot en tydligare styrning av verksamheten. I alla verksamheter är det viktigt att ställa upp tydliga och nedbrytbara mål, för att kunna nyttja resurserna så effektivt som möjligt och få ut bästa möjliga resultat. Det pågår ett nationellt utvecklingsarbete i syfte att utveckla uppföljningen av resultaten inom den regionala tillväxtpolitiken. Vi ser fram emot att följa det arbetet, och i RUN och andra sammanhang diskutera införande av fler mål som kan bidra till en positiv utveckling för Region Kalmar län.

Handlingar

Tjänsteskrivelse Utredningsuppdrag, Redovisa förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet, daterad 190424

Föredragning av Helena Nilsson, regional utvecklingsdirektör och Nina Öhrn Karlsson, analytiker

Protokollsutdrag till: Regionstyrelsen

Regionstyrelsen

Utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan

Förslag till beslut

Regionstyrelsen godkänner slutredovisning av utredningsuppdrag 19/15 - Redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan och föreslås inarbetas i kommande regionplan.

Bakgrund

I Regionplan 2019-2021 har regiondirektören fått i uppdrag att redovisa ett förslag till mål och mått för det regionala utvecklingsarbetet inför kommande regionplan. Regiondirektörens stab har i samverkan med regional utvecklingsförvaltning arbetat fram mått med tillhörande målvärden att arbeta in i kommande Regionplan 2020-2022.

Den 1 januari 2019 bildades Region Kalmar län med uppdraget hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, folkhögskolor, kultur samt regional utveckling och tillväxt. Region Kalmar län har därmed ansvar för att leda den regionala utvecklingen. För att följa det särskilda ansvaret regionen har, kommer mål och mått att utvecklas under planperioden. Det pågår ett nationellt utvecklingsarbete i syfte att utveckla uppföljningen av resultat inom den regionala tillväxtpolitiken och Region Kalmar län följer löpande utvecklingen av det arbetet. Region Kalmar län ser också över möjligheterna att framöver kunna mäta invånarnas upplevelse av regional utveckling.

I Regionplan 2019-2021 antogs ett nytt mål för regional utveckling *Stärkt innovationsförmåga och ökad förnyelse i länet*. Region Kalmar län följer efter beslut i Regionplan 2019-2021 måtten, *Mängden koldioxidutsläpp inom region Kalmar län* (miljömässig hållbarhet) och *Andel studerande som uppnår allmän behörighet på folkhögskolornas allmänna kurser* (social hållbarhet). För att nå en bredare bas i uppföljningen av målet behöver dessa båda mått kompletteras.

Koppling till Agenda 2030

Regionens ansvar i utvecklingsfrågor tar sin utgångspunkt från den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) och de utmaningar som identifierats där. Agenda 2030 utgör ramen för RUS och innehåller 17 globala hållbarhetsmål som fram till år 2030 ska leda till en hållbar och rättvis framtid. De globala målen täcker in sociala, miljömässiga och ekonomiska hållbarhetsdimensioner och ska genomföras på regional och lokal nivå.

Förslag på nya mått

Andel elever med gymnasieexamen inom 4 år- Social hållbarhet är avgörande för länets utveckling och här ser region Kalmar län bland annat behov av att följa andelen elever som går ut med fullständiga gymnasiebetyg som en bra bottenplatta för vårt fortsatta arbete. Forskning visar att en gymnasieexamen är en viktig förutsättning för framtida hälsa, etablering på arbetsmarknaden och för den egna försörjningen.

Tillgång till bredband – Den digitala omställningen påverkar samhällsutvecklingen på ett bredare plan och är därmed en viktig faktor för regionens möjligheter att växa, skapa tillväxt i näringslivet, samt för individens möjligheter att bo och leva i hela länet. Förutom betydelsen för den sociala hållbarheten är också bredbandsutbyggnaden en grundläggande förutsättning för att regionen ska följa med i samhällsutvecklingen.

Förvärvsfrekvens – Region Kalmar län ska verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Andelen i befolkningen som arbetar, förvärvsfrekvensen, bestäms främst av strukturella faktorer som befolkningens arbetsförmåga, dvs hälsotillstånd, och tillgången på arbetstillfällen i olika delar av länet som matchar utbildningen och yrkeserfarenheten i befolkningen som bor inom pendlingsavstånd. Förvärvsfrekvensen i Kalmar län är något högre än på riksnivå. Bland utrikes födda är förvärvsfrekvensen dock betydligt lägre än bland inrikes födda och lägre i länet än på riksnivå.

Mått	Beskrivning	Målvärde	Baslinje
Andel elever med gymnasieexamen inom 4 år (Social hållbarhet)	Ökning av andel elever i gymnasieskolan som tar examen inom 4 år efter påbörjad utbildning med i genomsnitt 0,6 procentenheter per år under planperioden. Källa: Skolverket/Siris	100 %	72,7%, (F: 76,4% P: 69,3%) (2018)
Tillgång till bredband (Social hållbarhet)	Andel arbetsställen och hushåll som har tillgång, (i absolut närhet,) till i bredbandsnät (som kan möjliggöra minst 100 Mbit/s symmetrisk internetaccess vilka kan uppgraderas till 1 Gbit/s) Källa: Post- och telestyrelsen https://statistik.pts.se/mobiltaeckning-och-bredband/statistik/	100 %	75,8 % (oktober 2017)
Förvärvsfrekvens (Ekonomisk hållbarhet)	Andelen i befolkningen 20–64 år som förvärvsarbetar. Källa: SCB, (RAMS)	80 %	79,7 % (2017) (K: 78,2% M: 81,1%)

Lars Mattsson
ekonomidirektör

Helena Nilsson
regional utvecklingsdirektör

§ 114

Ärendenummer RS 2017/14

Utredningsuppdrag 2017/05 En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen godkänner återrapporteringen av Utredningsuppdrag 2017/05 En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete.

Bakgrund

Landstingsstyrelsen godkände den 31 oktober 2017 slutredovisning av utredningsuppdrag 17/05 – En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete. Samtidigt beslutades om att återrapportering av arbetet skulle ske till styrelsen våren 2019.

Utvecklingsarbetet som pekades ut i redovisningen har fortsatt. Region Kalmar län har skapat ett system för kunskapsstyrning i samverkan med övriga regioner i Sydöstra sjukvårdsregionen, i enlighet med det nationellt etablerade systemet för kunskapsstyrning. Samverkan i kunskapsstyrning ska bidra till liv och jämlik hälsa för invånarna i Region Kalmar län.

Handling

Tjänsteskrivelse daterad den 26 april 2019

Regionstyrelsen

Utredningsuppdrag 2017/05 - En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete

Förslag till beslut

Regionstyrelsen godkänner återrapporeringen av Utredningsuppdrag 2017/05 En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete.

Bakgrund

Landstingsstyrelsen godkände den 31 oktober 2017 slutredovisning av utredningsuppdrag 17/05 – En struktur för kunskapsstyrning för att skapa ett sammanhållet system från kunskapsstöd till uppföljning och där kedjan är tydlig från nationellt och regionalt till lokalt arbete. Samtidigt beslutades om att återrapporering av arbetet skulle ske till styrelsen våren 2019.

Utvecklingsarbetet som pekades ut i redovisningen har fortsatt. Region Kalmar län har skapat ett system för kunskapsstyrning i samverkan med övriga regioner i Sydöstra sjukvårdsregionen, i enlighet med det nationellt etablerade systemet för kunskapsstyrning. Samverkan i kunskapsstyrning ska bidra till liv och jämlik hälsa för invånarna i Region Kalmar län.

Karl Landergren
hälso- och sjukvårdsrådgivare

§ 115

Ärendenummer RS 2019/488

Samverkansavtal med Region Kronoberg gällande Glass Art Society

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:
Regionstyrelsen godkänner samverkansavtal mellan Region Kalmar län och Region Kronoberg avseende Glass Art Society 2020.
Regionstyrelsen uppdrar åt regiondirektören att underteckna avtalet.

Bakgrund

Organisationen Glass Art Society (GAS) har beslutat att, tillsammans med regionala medarrangörer, arrangera en internationell konferens på tema glas och innovation i Glasriket i Kronobergs och Kalmar län. Efter att Linnéuniversitetet under 2017 arbetat med vissa förberedelser beslutade regionstyrelsen, i mars 2018, att ta ansvar för att inleda ett förarbete inför en eventuell konferens i Glasriket 2020. Region Kronoberg avsatte 830 000 kronor för ändamålet. Kulturparken Småland gavs uppdraget att genomföra förarbetet.

Förarbetet hittills

Förarbetet har bedrivits av en processledare på Kulturparken Småland som ansvarar för dess genomförande. En mindre arbetsgrupp fungerar som huvudsaklig genomförare av arbetsprocessen och därutöver finns en brett sammansatt intressentgrupp med representation från bland annat Region Kronoberg, Region Kalmar län, kommuner, Linnéuniversitetet, The Glass Factory, Designarkivet och glasnäringsen.

Det arbete som genomförts hittills har inneburit kontakt- och informationsarbete, såväl nationellt som regionalt, men även internationellt. Kulturparken och Region Kronoberg har haft regelbundna lägesavstämningar under arbetets gång. Kulturparken har haft kontinuerliga kontakter med GAS-organisationen i USA och genomfört besök på 2018 och 2019 års GAS-konferenser. Även workshops med nationella aktörer inom konst och design har genomförts, som en del i arbetet med konferensens tematiska inriktning. GAS-organisationen genomförde i januari 2019 ett besök i regionen. I samband med 2019 års GAS-konferens offentliggjorde GAS-organisationen att 2020 års konferens kommer att genomföras i Sverige.

Kontinuerligt har man arbetat med finansieringsfrågan och genomfört möten med bland annat nationella myndigheter, stiftelser och med berörda kommuner för att diskutera finansieringsförutsättningar. En preliminär budget har tagits fram, som bygger på erfarenheter från tidigare konferenser. Budgeten uppgår till drygt 3 miljoner kronor. Finansieringen planeras ske genom regionerna, kommunerna, eventuellt statliga medel samt genom deltagaravgifter.

Tidigare beslut

Regionerna har beslutat att uppdra att dels undersöka förutsättningar för att teckna ett samarbetsavtal för ett delat huvudmannaskap för GAS 2020 mellan regionerna, dels att bereda förslag till avsiktsförklaring Glass Art Society för senare beslut i regionstyrelsen.

Arbetsprocessens överenskommelser

Kulturparken Småland avslutar uppdraget i maj 2019, vilket innebär att bland annat koncept för konferensen, programupplägg, organisation och logistiklösningar bör finnas. Under våren sker en del aktiviteter parallellt med detta som förutsätter beslut, ställningstaganden och överenskommelser från Region Kronobergs (och Region Kalmar läns) sida.

Enligt tidigare plan skulle ett antal dokument som manifesterar samverkan kring eventet utarbetas och signeras – Letter of Intent/avsiktsförklaring (mellan Region Kronoberg, Region Kalmar län och GAS), samverkansavtal mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län samt ett slutligt avtal mellan de tre parterna. Med hänsyn till tidsaspekten har ingen inledande avsiktsförklaring mellan de tre parterna gjorts. I stället ska, med det regionala samverkansavtalet som grund, ett gemensamt avtal skrivas med GAS som rör genomförandet.

Samverkansavtal Region Kronoberg – Region Kalmar län

Som en del i förberedelserna för konferensen har ett samverkansavtal utarbetats gemensamt mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län. Syftet är att markera det ömsesidiga intresset hos de båda parterna att skapa ett väl genomfört evenemang som främjar utvecklingen i hela Glasriket. Samverkansavtalet anger formerna för den samverkan som ska ske.

Utgångspunkten är att parterna i huvudsak medverkar som likvärdiga parter och fördelar roller mellan parterna i relevanta fall. Det innebär att parterna tar likvärdigt ansvar när det gäller till exempel finansiering, regional samverkan och information medan Region Kronoberg, som initiativtagare, tar en ledande roll i bland annat styrgrupp och vid rekrytering av genomförare.

Diskussion och samlad bedömning

Det förberedande arbetet har hittills genomförts i stort enligt plan och har etablerat kontakter och genererat aktiviteter med GAS-organisationen. Under arbetets gång har diskussioner förts kring upplägg och ansvarsfördelning och vid 2019 års konferens i USA informerade GAS styrelse om sin avsikt att genomföra 2020 års konferens i Sverige.

Flera relevanta aktörer har hittills involverats i arbetet och har på olika sätt anmält sitt intresse för att medverka, både i planering och genomförande. Region Kronoberg och Region Kalmar län har, som regionalt utvecklingsansvariga organ, fört diskussioner om det intresse för medverkan

som finns från Region Kalmar län. Organisationerna har härigenom enats om en lösning som innebär ett delat huvudmannaskap mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län. En sådan lösning förutsätter ett samverkansavtal mellan de båda parterna och, i ett senare skede, ett gemensamt avtal med GAS-organisationen.

GAS 2020-konferensen ger möjligheter för berörda intressenter i de båda länen att kraftsamla kring en prioriterad fråga och att, med konferensen som utgångspunkt, skapa nya samverkansformer för ett långsiktigt utvecklingsarbete till gagn för både Glasriket och besöksnäringen i stort. Ett gemensamt arbete och gemensamt ansvar för parter från båda de berörda regionerna är av största vikt för ett bra genomförande där hela Glasrikets potential utnyttjas i projektet. De båda regionalt utvecklingsansvariga organen i berörda län har därför enats om att ta ett gemensamt ansvar, inom de områden där detta är formellt möjligt. Ett gemensamt anslag är viktigt både för att få ett genomförande som långsiktigt gynnar hela regionen och för att gemensamt agera tillsammans med GAS-organisationen. Samverkansavtalet är en del i detta arbete, och ligger till grund för det avtal som de båda parterna senare ska skriva med GAS.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 9 maj 2019
2. Samverkansavtal mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län

Regionstyrelsen

Glass Art Society 2020 – samverkansavtal med Region Kronoberg

Förslag till beslut

Regionstyrelsen godkänner samverkansavtal mellan Region Kalmar län och Region Kronoberg avseende Glass Art Society 2020.

Regionstyrelsen uppdrar åt regiondirektören att underteckna avtalet.

Bakgrund

Organisationen Glass Art Society (GAS) har beslutat att, tillsammans med regionala medarrangörer, arrangera en internationell konferens på tema glas och innovation i Glasriket i Kronobergs och Kalmar län. Efter att Linnéuniversitetet under 2017 arbetat med vissa förberedelser beslutade regionstyrelsen, i mars 2018, att ta ansvar för att inleda ett förarbete inför en eventuell konferens i Glasriket 2020. Region Kronoberg avsatte 830 000 kronor för ändamålet. Kulturparken Småland gavs uppdraget att genomföra förarbetet.

Förarbetet hittills

Förarbetet har bedrivits av en processledare på Kulturparken Småland som ansvarar för dess genomförande. En mindre arbetsgrupp fungerar som huvudsaklig genomförare av arbetsprocessen och därutöver finns en brett sammansatt intressentgrupp med representation från bland annat Region Kronoberg, Region Kalmar län, kommuner, Linnéuniversitetet, The Glass Factory, Designarkivet och glasnäringen.

Det arbete som genomförts hittills har inneburit kontakt- och informationsarbete, såväl nationellt som regionalt, men även internationellt. Kulturparken och Region Kronoberg har haft regelbundna lägesavstämningar under arbetets gång. Kulturparken har haft kontinuerliga kontakter med GAS-organisationen i USA och genomfört besök på 2018 och 2019 års GAS-konferenser. Även workshops med nationella aktörer inom konst och design har genomförts, som en del i arbetet med konferensens tematiska inriktning. GAS-organisationen genomförde i januari 2019 ett besök i regionen. I samband med 2019 års GAS-konferens offentliggjorde

GAS-organisationen att 2020 års konferens kommer att genomföras i Sverige.

Kontinuerligt har man arbetat med finansieringsfrågan och genomfört möten med bland annat nationella myndigheter, stiftelser och med berörda kommuner för att diskutera finansieringsförutsättningar. En preliminär budget har tagits fram, som bygger på erfarenheter från tidigare konferenser. Budgeten uppgår till drygt 3 miljoner kronor. Finansieringen planeras ske genom regionerna, kommunerna, eventuellt statliga medel samt genom deltagaravgifter.

Tidigare beslut

Regionerna har beslutat att uppdra att dels undersöka förutsättningar för att teckna ett samarbetsavtal för ett delat huvudmannaskap för GAS 2020 mellan regionerna, dels att bereda förslag till avsiktsförklaring Glass Art Society för senare beslut i regionstyrelsen.

Arbetsprocessens överenskommelser

Kulturparken Småland avslutar uppdraget i maj 2019, vilket innebär att bland annat koncept för konferensen, programupplägg, organisation och logistiklösningar bör finnas. Under våren sker en del aktiviteter parallellt med detta som förutsätter beslut, ställningstaganden och överenskommelser från Region Kronobergs (och Region Kalmar läns) sida.

Enligt tidigare plan skulle ett antal dokument som manifesterar samverkan kring eventet utarbetas och signeras – Letter of Intent/avsiktsförklaring (mellan Region Kronoberg, Region Kalmar län och GAS), samverkansavtal mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län samt ett slutligt avtal mellan de tre parterna. Med hänsyn till tidsaspekten har ingen inledande avsiktsförklaring mellan de tre parterna gjorts. I stället ska, med det regionala samverkansavtalet som grund, ett gemensamt avtal skrivas med GAS som rör genomförandet.

Samverkansavtal Region Kronoberg – Region Kalmar län

Som en del i förberedelserna för konferensen har ett samverkansavtal utarbetats gemensamt mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län. Syftet är att markera det ömsesidiga intresset hos de båda parterna att skapa ett väl genomfört evenemang som främjar utvecklingen i hela Glasriket. Samverkansavtalet anger formerna för den samverkan som ska ske.

Utgångspunkten är att parterna i huvudsak medverkar som likvärdiga parter och fördelar roller mellan parterna i relevanta fall. Det innebär att parterna tar likvärdigt ansvar när det gäller till exempel finansiering, regional samverkan och information medan Region Kronoberg, som initiativtagare, tar en ledande roll i bland annat styrgrupp och vid rekrytering av genomförare.

Diskussion och samlad bedömning

Det förberedande arbetet har hittills genomförts i stort enligt plan och har etablerat kontakter och genererat aktiviteter med GAS-organisationen. Under arbetets gång har diskussioner förts kring upplägg och ansvarsfördelning och vid 2019 års konferens i USA informerade GAS styrelse om sin avsikt att genomföra 2020 års konferens i Sverige.

Flera relevanta aktörer har hittills involverats i arbetet och har på olika sätt anmält sitt intresse för att medverka, både i planering och genomförande. Region Kronoberg och Region Kalmar län har, som regionalt utvecklingsansvariga organ, fört diskussioner om det intresse för medverkan som finns från Region Kalmar län. Organisationerna har härigenom enats om en lösning som innebär ett delat huvudmannaskap mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län. En sådan lösning förutsätter ett samverkansavtal mellan de båda parterna och, i ett senare skede, ett gemensamt avtal med GAS-organisationen.

GAS 2020-konferensen ger möjligheter för berörda intressenter i de båda länen att kraftsamla kring en prioriterad fråga och att, med konferensen som utgångspunkt, skapa nya samverkansformer för ett långsiktigt utvecklingsarbete till gagn för både Glasriket och besöksnäringen i stort. Ett gemensamt arbete och gemensamt ansvar för parter från båda de berörda regionerna är av största vikt för ett bra genomförande där hela Glasrikets potential utnyttjas i projektet. De båda regionalt utvecklingsansvariga organen i berörda län har därför enats om att ta ett gemensamt ansvar, inom de områden där detta är formellt möjligt. Ett gemensamt anslag är viktigt både för att få ett genomförande som långsiktigt gynnar hela regionen och för att gemensamt agera tillsammans med GAS-organisationen. Samverkansavtalet är en del i detta arbete, och ligger till grund för det avtal som de båda parterna senare ska skriva med GAS.

Helena Nilsson
regional utvecklingsdirektör

Bilaga

Samverkansavtal mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län

Samverkansavtal mellan Region Kronoberg och Region Kalmar län avseende GAS 2020

Bakgrund

Organisationen Glass Art Society (GAS) avser att, tillsammans med regionala medarrangörer, arrangera en internationell konferens på tema glas och innovation i Glasriket i Kronobergs och Kalmar län. Efter ett första initiativ 2015 har förnyade kontakter via det tidigare genomförda Glasrikeuppdraget visat på ett intresse för att förlägga konferensen till vår region 2020. Efter ett inledande arbete av Linnéuniversitetet beslutade Region Kronoberg, i mars 2018, att ta ansvar för ett förarbete inför en eventuell konferens i Glasriket 2020. Förarbetet har på Region Kronobergs uppdrag bedrivits av Kulturparken Småland genom en mindre arbetsgrupp och med stöd av en brett sammansatt intressentgrupp med representation från olika aktörer med koppling till Glasriket.

Region Kronoberg och Region Kalmar län ("Parterna") avser att, med utgångspunkt i det förarbete som genomförts och de diskussioner som förts med GAS, gemensamt som "conference partners" och tillsammans med GAS ansvara för konferensens genomförande i Glasriket.

Parterna har överenskommit att genomföra denna samverkan i enlighet med de villkor som anges i detta samverkansavtal.

Samverkansavtalets syfte och dess omfattning

Glasriket utgör en geografi som omfattar delar av Kronobergs län och Kalmar län och har över tid varit ett område för gemensamma utvecklingsinsatser. Initiativet från GAS bygger på ett genomförande i hela Glasriket med valda centrum- och fokuspunkter i båda länen. Samverkan utgår från ett ömsesidigt intresse och att de båda parterna möts som likvärdiga parter. Detta samverkansavtal ska ligga till grund för god samverkan på jämbördiga villkor och syftar till att reglera formerna för samverkan mellan de båda parterna i samband med förberedelser och genomförande av konferensen GAS 2020 i Glasriket.

Styrning, organisation och projektledning

En regionalt sammansatt styrgrupp ("Sweden Conference Committee") har ett övergripande ansvar för konferensens genomförande. Styrgruppen ska bestå av representanter för finansierande regioner, deltagande kommuner och andra finansiärer som parterna är överens om. Vid styrgruppens möten ska anteckningar föras och väsentliga ställningstaganden dokumenteras. Region Kronoberg ska ha

funktionen som ordförande/sammankallande i gruppen. Styrgruppen utgör en viktig kontaktyta för GAS under arbetets gång.

Vid behov ska styrgruppen etablera arbets- eller referensgrupper med sakkunniga inom relevanta områden.

Projektledning

Det operativa arbetet leds av AB Destination Småland genom ett uppdrag från Region Kronoberg. AB Destination Småland utser en projektledare som adjungeras och rapporterar till styrgruppen. Till projektledaren ska en mindre arbetsgrupp kopplas med operativt ansvar för skilda delar av arbetet. Därutöver bör en grupp sättas samman för att säkerställa programmets kvalitet konstnärligt och innehållsmässigt.

Parternas roller och ansvar

- Parterna medverkar i styrgrupp och utgör jämbördigt del av "Sweden Conference Committee".
- Projektets juridiska huvudman är, med hänsyn till finansieringsförutsättningarna, AB Destination Småland. Parterna medverkar som medfinansiärer till en gemensamt överenskommen projektbudget.
- Parterna ska säkerställa att samverkan och informationsutbyte sker i samverkan med besöksnäring och kollektivtrafikorganisationer i respektive län i arbetet med planering och genomförande.
- I extern kommunikation medverkar parterna och deras profiler inbördes likvärdigt och enligt överenskommelse med GAS.

Finansiella villkor

- Parterna ansvarar för medfinansiering av genomförandet av konferensen till lika delar. Region Kalmar län finansierar genom projektbeslut av regionala tillväxtmedel. Region Kronoberg finansierar genom egna medel. Omfattningen av parternas finansiering avgörs i relation till övrig finansiering.
- Parternas finansiering ska gå till konferensens genomförande inom ramen för projektbeslut respektive uppdrag till AB Destination Småland.
- Finansiering av värdskapet och genomförandet sker genom regionerna och med medfinansiering från olika nivåer, internationellt, nationellt, regionalt och lokalt.
- Parterna ska aktivt medverka till att knyta andra intressenter till finansieringen.
- Utöver medfinansiering står respektive part för sina egna kostnader, deltagande i tid och resor, inom ramen för den samverkan som sker i samband med genomförandet av konferensen.

Avtalstid

Avtalet gäller från och med datum för underskrift till och med den 31 december 2020.

Detta avtal är upprättat i två (2) lika lydande exemplar, varav parterna erhållit var sitt.

Växjö den 2019

Kalmar den 2019

Martin Myrskog, regiondirektör
Region Kronoberg

Ingeborg Eriksson, regiondirektör
Region Kalmar län

§ 116

Ärendenummer RS 2019/485

Dokumenthanteringsplan för personal- och ekonomihandlingar

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen antar dokumenthanteringsplan för ekonomihandlingar respektive personaladministrativa handlingar för Region Kalmar län, att gälla från och med den 1 januari 2019 tills vidare.

I och med detta beslut upphör tidigare upprättade dokumenthanteringsplanerna för ekonomihandlingar respektive personaladministrativa handlingar att gälla (landstingsstyrelsen 2 februari 2014 respektive den 6 maj 2015).

Bakgrund

Dokumenthanteringsplanen är ett stöd och ger generella riktlinjer för hur ekonomihandlingar och personaladministrativa handlingar inom Region Kalmar län ska hanteras. Den ger anvisningar för hur handlingar ska hållas ordnade, sökbara samt tidsfrister för bevarande och gallring.

Dokumenthanteringsplanerna är förvaltningsövergripande och gäller för all verksamhet som hanterar ekonomiska respektive personaladministrativa handlingar inom Region Kalmar län.

I och med att de nya dokumenthanteringsplanerna för ekonomihandlingar och personaladministrativa handlingar tas i bruk kommer de att ersätta de tidigare upprättade dokumenthanteringsplanerna, beslutade av landstingsstyrelsen 12 februari 2014 respektive 6 maj 2015.

Den 1 januari 2019 tog Region Kalmar län över ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna. I det ingår bl.a. att utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram. Vid framtagandet av dokumenthanteringsplanerna har beaktats att projekt finansierade av EU:s strukturfonder har längre gallringsfrister på handlingar som har betydelse för EU-revision, framförallt gällande verifikationer. Trots att en ny lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning trädde i kraft den 1 januari 2019, som medger en sänkt gallringsfrist för räkenskapsmaterial från 10 år till 7 år, har Region Kalmar län valt att behålla den längre

gallringsfristen på 10 år med hänsyn till att kunna hantera handlingar i EU-projekt.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 24 april 2019
2. Dokumenthanteringsplan ekonomihandlingar
3. Dokumenthanteringsplan personaladministrativa handlingar

Regionstyrelsen

Dokumenthanteringsplan för ekonomihandlingar och personaladministrativa handlingar

Förslag till beslut

Regionstyrelsen antar dokumenthanteringsplan för ekonomihandlingar respektive personaladministrativa handlingar för Region Kalmar län, att gälla från och med den 1 januari 2019 tills vidare.

I och med detta beslut upphör tidigare upprättade dokumenthanteringsplanerna för ekonomihandlingar respektive personaladministrativa handlingar att gälla (landstingsstyrelsen 2 februari 2014 respektive den 6 maj 2015).

Bakgrund

Dokumenthanteringsplanen är ett stöd och ger generella riktlinjer för hur ekonomihandlingar och personaladministrativa handlingar inom Region Kalmar län ska hanteras. Den ger anvisningar för hur handlingar ska hållas ordnade, sökbara samt tidsfrister för bevarande och gallring.

Dokumenthanteringsplanerna är förvaltningsövergripande och gäller för all verksamhet som hanterar ekonomiska respektive personaladministrativa handlingar inom Region Kalmar län.

I och med att de nya dokumenthanteringsplanerna för ekonomihandlingar och personaladministrativa handlingar tas i bruk kommer de att ersätta de tidigare upprättade dokumenthanteringsplanerna, beslutade av landstingsstyrelsen 12 februari 2014 respektive 6 maj 2015.

Den 1 januari 2019 tog Region Kalmar län över ansvaret för de regionala utvecklingsfrågorna. I det ingår bl.a. att utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram. Vid framtagandet av dokumenthanteringsplanerna har beaktats att projekt finansierade av EU:s strukturfonder har längre gallringsfrister på handlingar som har betydelse för EU-revision, framförallt gällande verifikationer. Trots att en ny lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning trädde i kraft den 1 januari 2019, som medger en sänkt gallringsfrist för räkenskapsmaterial från

10 år till 7 år, har Region Kalmar län valt att behålla den längre gallringsfristen på 10 år med hänsyn till att kunna hantera handlingar i EU-projekt.

Ann-Sofie Dejke
kanslidirektör

Elin Adén
arkivstrateg

Bilagor

1. Dokumenthanteringsplan ekonomihandlingar
2. Dokumenthanteringsplan personaladministrativa handlingar

Dokumenthanteringsplan Ekonomihandlingar

Syfte

Fastställa hur ekonomihandlingar ska hållas ordnade, sökbara samt tidsfrister för bevarande och gallring.

Omfattning

Dokumenthanteringsplanen är förvaltningsövergripande och gäller för all verksamhet som hanterar ekonomihandlingar inom Region Kalmar län. Dokumenthanteringsplanen ersätter tidigare upprättad dokumenthanteringsplan för ekonomihandlingar, beslutad av landstingsstyrelsen 2014-02-12.

Dokumenthanteringsplanen följs upp årligen och revideras vid behov.

Ansvar

Ekonomidirektör, Regionstab Ekonomi

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av

Inledning

Dokumenthanteringsplanen har tagits fram för att regionövergripande vara ett stöd och ge generella riktlinjer för hur ekonomihandlingar inom Region Kalmar län ska hanteras. Den ska vara ett hjälpmedel för den som framställer och arkiverar handlingar. Planen ger anvisningar för hur handlingar ska hållas ordnade, sökbara samt tidsfrister för bevarande och gallring.

Vid framtagandet har det tagits hänsyn till:

Allmänhetens insyn
Rättsväsendets krav
Verksamhetens krav
Forskningens krav

Dokumenthanteringsplanen bygger på rekommendationer från Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor och Riksarkivet.

Användningsområde

Dokumenthanteringsplanen omfattar:

Handlingar som traditionellt förekommer i hantering av ekonomi, både på central och lokal nivå.

Handlingar som fungerar som underlag för inmatning i ekonomisystem.

Handlingar som är utskrifter från ekonomisystem.

Upplägg

Handlingarna är indelade i olika avsnitt; Redovisning, Leverantör, Kund, Budget, Donationer och stiftelser, övriga handlingar samt ekonomisystemets databas. I de olika kolumnerna anges typ av handling, om den ska diarieföras, gallringsfrist samt hur och var den förvaras.

Bevaras innebär att handlingen bevaras för all framtid.

Gallras innebär att handlingen kan förstöras efter viss angiven tid.

Gallringsfrister

När handlingen kan gallras framgår av den så kallade gallringsfrist som anges för den aktuella handlingen. Om det anges att en handling kan gallras efter 10 år innebär det att tio hela kalenderår efter innevarande år måste ha förflutit innan handlingen får gallras. Om en handling till exempel är daterad år 2010, så innebär det att handlingen kan gallras tidigast den 1 januari 2021.

För vissa typer av handlingar anges att de kan gallras ”vid inaktualitet”. Det innebär att handlingarna kan gallras när de inte längre är aktuella för verksamheten. Verksamheten avgör själva när den inte längre har behov av handlingen i fråga.

Handlingar i EU-projekt har i vissa fall en längre gallringsfrist än vad som anges här. Ingen gallring får ske före revision och kontroll.

Förekommande begrepp

Alla redovisningshandlingar som finns registrerade alternativt skannade i ekonomisystemet Raindance ingår i bokföringsdatabasens grund- och huvudbokföring. I vissa fall ska även handlingarna sparas i pappersform under viss tid.

BMS – Business Management Series avser det gamla ekonomisystemet som användes t o m 2010.

Raindance – nuvarande ekonomisystem från 2011.

Qlikview – systemstöd för omvandling av data till relevant information.

Kontaktpersoner

Vid frågor rörande dokumenthanteringsplanens innehåll kontaktas:

Britt-Marie Franzén, ekonomiassistent, Ekonomiservice

Eva Härd, redovisningschef, Regionstab Ekonomi

Redovisning

Handling	Diarieföra	Gallringsfrist	Medium	Förvaring/IT-system	Sortering	Anmärkning
Bokföringsorder inkl. underlag t o m 2010		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, KLT i Högsby, sjukhusen i Kalmar, Oskarshamn och Västervik	Årsvis	Samtliga relevanta underlag ska bifogas bokföringsordern
Fr o m 2011 skannas underlagen in i Raindance		10 år	Raindance			
Handkassor, redovisning		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	
Kassarapporter		10 år	Papper	Sparas i respektive verksamhet	Årsvis	
Kvitton vid försäljning inklusive		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, sjukhusen i	Årsvis	

kontantbetalning av kundfaktura				Kalmar, Oskarshamn och Västervik		
Kvitton från BABS-terminal		10 år	Papper	Sparas i respektive verksamhet	Årsvis	
Kontoutdrag		10 år	Papper	Kontorsrum, närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, KLT i Högsby	Årsvis	
Avstämningar mellan bokföringsled (från ett system till ett annat)		10 år	Papper	Kontorsrum, närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, KLT i Högsby	Årsvis	
Avstämningar för betalningsvägar, balans- och resultatkonton		2 år	Papper	Kontorsrum, närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, KLT i Högsby		
Bilagor till inkomstverifikationer		2 år	Papper	Kontorsrum, närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan		Nödvändiga komplement till verifikationen skannas in i Raintance

						tillsammans med aktuell verifikation
Räkenskapsmaterial i EU-projekt						Se separat "Rutin arkivering i EU-projekt". Originalhandlingar finns i redovisningen och gallras efter 10 år. Kopior sparas i diarieförd projekttakt.

Leverantör

Handling	Diarieföra	Gallringsfrist	Medium	Förvaring/IT-system	Sortering	Anmärkning
Leverantörsfakturer inkl. underlag t.o.m. 2018-12-31		3 år	Papper (avseende fakturer/underlag som mottages som papper)	Journalarkiv LSK, Närarkiv på Valfisken, källarkiv på Strömgatan	Årsvis, nummerordning	Avser leverantörsfakturer i papper som skannats in i ekonomisystemet.

						Generellt 10 år men Skatteverket har beviljat 3 år
Leverantörsfakturor inkl. underlag fr.o.m. 2019-01-01		10 år	Papper (avseende fakturor/underlag som mottages som papper)	Journalarkiv LSK, Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis, nummerordning	Avser leverantörsfakturor i papper som skannats in i ekonomisystemet.
Följesedlar, om fakturan är komplett		2 år	Papper	Respektive inköpsställe i verksamheten		Hänvisning till fakturan
Fraktsedlar		2 år	Papper	Respektive inköpsställe i verksamheten		Hänvisning till fakturan
Betalningspåminnelser - där fakturan är betald		2 år	Papper	Kontorsrum på Valfisken		Skannas in i Raintance tillsammans med fakturakopia då fakturan är obetald.
Betalningspåminnelser -där fakturan är obetald		3 år				

Kravbrev – där fakturan är betald		2 år				
Kravbrev – där fakturan är obetald		3 år				
Inkassoärenden – då fakturan är betald		2 år				
Inkassoärenden - då fakturan är obetald		3 år				
Betalningsförslag		2 år	Papper	Närarkiv, Valfisken		
Utbetalningsjournaler		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, KLT i Högsby	Årsvis	
Leverantörsbetalningar, girolista		10 år	Papper och i Raintance	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, KLT i Högsby	Årsvis	\\lk1347\IN\BGC\O LD\
Beställningar		10 år	Visma och Raintance			

Kund

Handling	Diarieföra	Gallringsfrist	Medium	Förvaring/IT-system	Sortering	Anmärkning
Faktureringsunderlag om fakturan är komplett		2 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, sjukhuset i Västervik	Årsvis	Hänvisning till fakturan
Nedskrivning av kundfordran med beslut/specifikation		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	
Inkassoärenden, avslutade		2 år	Papper Digitalt	Närarkiv på Valfisken \\k1347\IN\INKASSO\Old \\k18038\IN\INKASSO\Old	Årsvis	
Återrapportering BGC, Inkassobolag		10 år	Digitalt	\\k1347\BGC\OLD\ \\k18038\BGC\OLD\		
Underlag för makulering och nedskrivning av faktura		2 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	
OCR-listor, betalning av kundfakturer		2 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	
Inbetalningsjournal		10 år	Digitalt	Raindance		

Återrapportering kund-utbetalningar		10 år	Digitalt	Raindance	Årsvis	\\lk1347\IN\BGC\OLD\ \\lk18038\IN\BGC\OLD\
EU-kort		10 år	Digitalt	Kibi		Kundgruppen ansvarar för att det signaleras för gallring efter 10 år från inskanningsdatum. IT utför själva gallringen.

Budget

Handling	Diarieföra	Gallringsfrist	Medium	Förvaring/IT-system	Sortering	Anmärkning
Fastställd budget	Ja	Bevaras	Papper	Diarieakt	Diarienummer-ordning	
Övriga underlag till budget		2 år	Papper i pärm	Närarkiv Strömgatan, KLT i Högsby	Årsvis	Korrespondens, underliggande beräkningar, kalkyler m m.

Donationer och stiftelser

Handling	Diarieföra	Gallringsfrist	Medium	Förvaring/IT-system	Sortering	Anmärkning
Stiftelseurkunder	Ja	Bevaras	Papper	Diarieakt	Diarienummer-ordning	
Stiftelseansökningar	Ja	Bevaras	Papper	Diarieakt	Diarienummer-ordning	
Stiftelseårsredovisning	Ja	Bevaras	Papper	Diarieakt	Diarienummer-ordning	

Övriga handlingar

Handling	Diarieföra	Gallringsfrist	Medium	Förvaring/IT-system	Sortering	Anmärkning
Moms		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	Kopia av undertecknad blankett/kvitto elektronisk signatur Underlag för momsredovisning
Deklaration och kontrolluppgift		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, KLT i Högsby	Årsvis	Kopia av undertecknad blankett/kvitto elektronisk signatur

Underlag för skatte-redovisning						
Personalskatt och sociala avgifter		10 år	Papper	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	Kopia av undertecknad blankett/kvitto elektronisk signatur
Värdepapper, ex. årligt kontoutdrag, avräkningsnota		10 år		Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	
Ekonomisk statistik		10 år		Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan	Årsvis	
Behörighet till ekonomisystem		Vid inaktualitet	Papper, digitalt	Närarkiv på Valfisken, källararkiv på Strömgatan, Behörighetsportalen		Aktuella behörigheter bevaras, inaktuella gallras två år efter anställningens upphörande
Attestantbeslut		10 år efter slutdatum	Papper	Närarkiv på Valfisken		
Ekonomiska avtal	Ja	Bevaras	Diarieakt		Diarienummer-ordning	
Delårsrapport	Ja	Bevaras	Diarieakt		Diarienummer-ordning	

Delårsbokslut		Bevaras	Papper	Närarkiv och källararkiv på Strömgatan	Årsvi	Inkl. bokslutsbilagor
Årsredovisning	Ja	Bevaras	Diarieakt		Diarienummer-ordning	
Årsbokslut		Bevaras	Papper	Närarkiv och källararkiv på Strömgatan	Årsvi	Inkl. bokslutsbilagor Reskontra och anläggningsregister, se Ekonomisystemet databas
Bokslutsunderlag		2 år		Närarkiv och källararkiv på Strömgatan	Årsvi	Bokslutsunderlag exkl. reskontra och anläggningsregister
Systemdokumentation/ behandlingshistorik		Bevaras	Fil Word, Excel	\\kl\fs\group\EkonChef\Arkiveras\5Ekonchefold\Redovisning\Ekenh\Arkiv mappapförEkhandbokoch Ekdokumentation		Tidigare år

			PDF	\\kl\fs\group\Ekonchef\Arkiveras		Fr o m 2011
Ekonomihandbok		Bevaras	Fil Word, Excel	\\kl\fs\group\EkonChef\Arkiveras\5Ekonchefold\Redovisning\Ekenh\Arkiv mappapförEkhandbokoch Ekdokumentation		Tidigare år
			PDF	\\kl\fs\group\Ekonchef\Arkiveras		Fr o m 2011
Räkenskapsmaterial från förssystem till ekonomisystemet		10 år				Varje systemägare ansvarar för arkivering av räkenskapsmaterial som finns i det aktuella systemet.
Körjournal (bil)		2 år	Papper	Kontorsrum		

Ekonomisystemet, databas

Handling	Diarieföra	Gallringsfrist	Medium	Förvaring/IT-system	Sortering	Anmärkning
2001-2010 Bokföringsdatabas inkl. grund- och huvud- bokföring		Bevaras		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS
2011- Bokföringsdatabas inkl. grund- och huvud- bokföring		Bevaras		Raindance		
2001-2010 Kontoplaner med kodförteckningar, kodplaner		Bevaras		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS
2011- Kontoplaner med kodförteckningar, kodplaner		Bevaras		Raindance		
Attestregister		Bevaras		Raindance		
2011- Kundfakturajournal		10 år		Raindance		
2011-		10 år		Raindance		

Leverantörsfakturajournal						
Anläggningsregister per bokslutsdatum		Bevaras		Raindance		
Register över anläggningar och inventarier per räkenskapsår		10 år		Raindance		
2001-2010 Kundfakturer inkl. bilagor		Bevaras		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS
2011- Kundfakturer inkl. bilagor		Bevaras		Raindance		
2001-2010 Kundreskontrajournal per bokslutsdatum		Bevaras		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS
2011- Kundreskontrajournal per bokslutsdatum		Bevaras		Raindance		
2001 - 2010 Leverantörsfakturer inkl. bilagor		10 år		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS

2011- Leverantörsfakturer inkl. bilagor		10 år		Raindance		
2001-2010 Leverantörsreskontrajournal per bokslutsdatum		Bevaras		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS
2011- Leverantörsreskontrajournal per bokslutsdatum		Bevaras		Raindance		
2001-2010 Balansräkning, årlig		Bevaras		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS
2011- Balansräkning, årlig		Bevaras		Raindance		
2001-2010 Resultaträkning, årlig		Bevaras		Qlikview		Grunddata hämtad från ekonomisystemet BMS
2011- Resultaträkning, årlig		Bevaras		Raindance		

Textfiler från gamla ekonomisystemet, BMS		Bevaras		\\kl\fs\group\BMS\		
---	--	---------	--	--------------------	--	--

Dokumenthanteringsplan Personaladministrativa handlingar

Syfte

Fastställa hur personaladministrativa handlingar ska hållas ordnade, sökbara samt tidsfrister för bevarande och gallring.

Omfattning

Dokumenthanteringsplanen är förvaltningsövergripande och gäller för all verksamhet som hanterar personaladministrativa handlingar inom Region Kalmar län.

Dokumenthanteringsplanen ersätter tidigare upprättad dokumenthanteringsplan för personaladministrativa handlingar, beslutad av landstingsstyrelsen 2015-05-06.

Dokumenthanteringsplanen följs upp årligen och revideras vid behov.

Ansvar

HR-direktören, Regionstab HR

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av

Inledning

Dokumenthanteringsplanen har tagits fram för att ge generella riktlinjer för hur personaladministrativa handlingar inom Region Kalmar län ska hanteras. Den ska vara ett hjälpmedel för den som framställer och arkiverar handlingar. Planen ger anvisningar för hur handlingar ska hållas ordnade, sökbara samt tidsfrister för bevarande och gallring.

Vid framtagandet har det tagits hänsyn till:

Rättsväsendets krav
Verksamhetens krav
Forskningens krav

Dokumenthanteringsplanen bygger på rekommendationer från Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor och Riksarkivet.

Användningsområde

Dokumenthanteringsplanen är indelade i följande avsnitt:

Anställning	Pension
Arbetsmiljö	Personaladministration
Avslut av anställning	Personalvård
Facklig samverkan och förhandling	Policy-/styrdokument
Kompetensutveckling	Rehabilitering
Löneadministration	Rekrytering och introduktion
Lönebildning	Studenter
Omställning	Särskilda anställningsformer
Pension	Uppföljning

Upplägg

Bevaras innebär att handlingen bevaras för all framtid.

Gallras innebär att handlingen kan förstöras efter viss angiven tid.

Gallringsfrister

När handlingen kan gallras framgår av den så kallade gallringsfrist som anges för den aktuella handlingen. Om det anges att en handling kan gallras efter 10 år innebär det att tio hela kalenderår efter innevarande år måste ha förflutit innan handlingen får gallras. Om en handling till exempel är daterad år 2010, så innebär det att handlingen kan gallras tidigast den 1 januari 2021.

För vissa typer av handlingar anges att de kan gallras "vid inaktualitet". Det innebär att handlingarna kan gallras när de inte längre är aktuella för verksamheten. Verksamheten avgör själva när den inte längre har behov av handlingen i fråga.

Handlingar i EU-projekt har i vissa fall en längre gallringsfrist än vad som anges här. Ingen gallring får ske före revision och kontroll.

Förekommande begrepp

AB	Allmänna bestämmelser, kollektivavtal för Sveriges kommuner och landsting
Adato	IT-stöd för sjuk- och rehabiliteringsprocessen
AFA	Företag som hanterar Region Kalmar läns kollektivavtalsförsäkringar
Fiche	Mikrofilm, arkiveringsmedium, användes till och med 1999
Heroma	IT-stöd för personaladministration inklusive lönehantering from 1998
Kompetens- portalen	IT-stöd för kursadministration, medarbetarsamtal och nyckelkompetenser
LISA	IT-stöd för arbetsskador och tillbud
LKL-server	Server inom Region Kalmar län
Navet	Region Kalmar läns intranät
QlikView	Systemstöd för omvandling av data till relevant utdatainformation
3Q Quando	Region Kalmar läns IT stöd inom Företagshälsovården -Arbetsmiljö och hälsa.
SITHS-kort	e-legitimation, id-kort för anställda i landstinget i Kalmar län

Kontaktpersoner

Vid frågor rörande dokumenthanteringsplanens innehåll kontakta: HR-system strateg eller Förhandlingschef vid Regionstab, HR.

▼ ▼ Anställning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Anställningsavtal original	Bevaras	Papper	Personakt		
Anteckning inom Arbetsrätten	Vid inaktualitet	Digitalt	Adato	Gallras när anställningen upphört. Anteckningen kan sekretesskyddas i Adato	
Arbetstidsschema	5 år	Digitalt	Heroma		
Avtal tidsbegränsat chefskap	Bevaras	Papper	Personakt		
Befattningsbeskrivning	Bevaras	Papper	Personakt		
Belastningsregister ev. utdrag	Får inte sparas eller bevaras, se anmärkning	Papper, se anmärkning	Får inte arkiveras, måste gallras, se anmärkning	Enligt datainspektionen är det olagligt att bevara, registrera eller skanna in uppgiften. Utdraget måste förstöras omgående. Däremot kan uppgift registreras att ett utdrag har inhämtas och uppvisats.	
Delegeringar	Bevaras	Papper	Personakt		
Disciplinärenden underlag och beslut	Bevaras	Papper	Personakt		
Förmånsbilsvärde	10 år	Digitalt	Regionstab, HR		
IVO, svar från begärd sökning	Bevaras	Papper	Personakt	Svarsbrev som inte har någon information om ev. anmälningar kan gallras vid inaktualitet.	
Lönebidragsanställning	Bevaras	Papper	Personakt		
Förskrivningsrätt intyg	Bevaras	Papper, se anmärkning	Personakt	Förskrivningskoden hämtas från Socialstyrelsen till HSA-katalogen	
Legitimationsbevis	Bevaras	Papper	Personakt		
MBL -protokoll § 11 eller 12 samt andra förhandlingar som berör medarbetare	Bevaras, se anmärkning	Papper, se anmärkning	Respektive förvaltning	Kopia till Personakt	
Personakter	Bevaras	Papper, se anmärkning	Personalarkiv	Om personakt saknas, kan anställningsuppgifter finnas i matrikelkort. Respektive förvaltnings HR-chef ansvarar för personalarkivet	
Tjänstgöringsintyg/betyg från tidigare arbetsgivare	Bevaras	Papper	Personakt		
Tjänstgöringsuppgifter	3 år	Digitalt	Heroma		

▼ ▼ Anställning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diariet
Tjänstgöringsuppgifter timavlönade	3 år, se anmärkning	Digitalt alternativt papper. Se anmärkning	Respektive chef eller i Heroma om rapporten signerats digitalt	Tjänstgöringsrapporter tom år 2000 bevaras i papper, är arkiverade i respektive förvaltnings arkiv.	
Tystnadsplikt och dataintrång	Bevaras	Papper	Personakt		
Utbildningsbetyg/bevis förvärvade under anställningen	Bevaras	Papper	Personakt		
Ändring av löne- och anställningsuppgifter	2 år	Papper, digitalt se anmärkning	Lönekonst	Se även löneadministration	
Övertidsjournal	3 år	Digitalt, se anmärkning	Heroma	Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter	
▼ ▼ Arbetsmiljö	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diariet
Anteckningar inom arbetsmiljöområdet	Vid inaktualitet	Digitalt	Adato	Gallras när anställningen upphört. Anteckningen kan sekretesskyddas i Adato	
Arbetsmiljöutredningar	Bevaras	Digitalt PDF-format	LKL-server	Företagshälsovårdens mapp	
Arbets-skadeanmälan	Bevaras	Digitalt, se anmärkning	LISA	Ansvarig chef skriver ut original och sänder till försäkringskassan	Arbets-skadeanmälan
Arbets-skadeärende	Bevaras	Digitalt, se anmärkning	LISA	Ansvarig chef skriver ut original och sänder till försäkringskassan	
Hälsodeklaration	Bevaras	Papper, se anmärkning	Personakt	Skannas in av företagshälsovården -Arbetsmiljö och Hälsa till deras IT-system	
Rehabiliteringsutredningar	Bevaras	Digitalt	Adato		
Tillbud	Bevaras	Digitalt	LISA		
Uppgiftsfördelning inom arbetsmiljöområdet	Bevaras	Papper	Personakt	Förvaltningschefen ansvarar att fördela arbetsmiljöarbetsuppgifter i det systematiska arbetsmiljöarbetet	

▼▼ Avslut av anställning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Arbetsgivarintyg	2 och innevarande år	Digitalt, se anmärkning	LKL-server	Sparas av respektive lönekonsult på LKL-server	
Avgång/Uppsägning	Bevaras	Papper	Personakt		
Avgångsvederlag - beslut om	Bevaras	Papper	Personakt		
Dödsfall - Intyg	Bevaras	Papper, se anmärkning	Pensionshandläggare	Intyg vid dödsfall avser intyg från Skatteverket, samt bouppteckningsintyg. Gäller även anmälan om dödsfall	
LAS-varsel, handlingar som resulterar i avslut	Bevaras	Papper	Personakt		
LAS-varsel, handlingar som inte resulterar i avslut	2 år	Papper	HR-funktionen inom respektive förvaltning		
Tjänstgöringsbetyg/omdöme	Bevaras	Papper	Personakt		
Tjänstgöringsintyg	2 och innevarande år	Digitalt, se anmärkning	LKL-server	Sparas av respektive lönekonsult på LKL-server	
▼▼ Facklig samverkan, förhandling	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Förhandlad facklig tid	10 år	Papper	Förhandlingschef	Kopia på senaste protokollet sparas digitalt inom respektive förvaltnings HR-enhet.	
Förhandlingsprotokoll löneöversyn/revisionsförhandlingar med bilagor	10 år	Papper eller digitalt	Respektive förvaltning		
Protokoll/anteckningar, arbetsplatsträffar eller motsvarande samverkan på arbetsplatsnivå	2 år	Papper/ digitalt	Arbetsplatsen		
Protokoll central samverkan	Bevaras	Papper	Arkiv, central administrerad verksamhet		

▼▼ Facklig samverkan, förhandling	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Protokoll samverkan och MBL-förhandlingar basenhetsråd	Bevaras	Papper	Respektive basenhet		
Protokoll samverkan och MBL-förhandlingar på förvaltningsnivå	Bevaras	Papper	Respektive förvaltning		
Protokoll från förhandlingar enligt medbestämmandelagen (MBL) individärenden och förhandlingar enligt § 38 m fl. som inte ingår i förvaltnings- och basenhetsråd	Bevaras	Papper, se anmärkning	Respektive förvaltning	Ärenden med politiskt beslut arkiveras centralt	
▼▼ Kompetensutveckling	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Utbildningar, program och eventuellt studiematerial i Region Kalmar läns regi	Bevaras	Papper/digitalt	Respektive förvaltning	Syftet med att handlingarna ska bevaras är att det ska vara möjligt följa, Region Kalmar läns kompetensutveckling över tid. 2017 påbörjades digitaliseringen av Region Kalmar läns interna kursadministrationen i IT-stödet Kompetensportalen	
Utvecklings- kompetensplaner	Vid inaktualitet	Papper/digitalt, se anmärkning	Närmaste chef/IT-stödet Kompetensportalen	Gallras när anställningen upphört. Under 2018 påbörjas digitalisering av medarbetarsamtalet till Kompetensportalen	
Medarbetarsamtal	Vid inaktualitet	Papper/digitalt, se anmärkning	Närmaste chef/IT-stödet Kompetensportalen	Gallras när anställningen upphört	
▼▼ Löneadministration	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Grundlistor	Bevaras	Digitalt, se anmärkning	Heroma	10 år enligt lag men vi ska bevara. Till och med 1997 i pappersform. Därefter i Heromas databas. Grundlistor kan kasseras 10 år efter det att en person gått i pension	
Faktureringsunderlag	2 år och innevarande år	Digitalt	Löneconsult		

▼ ▼ Löneadministration	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diariet
Frånvaro	Bevaras	Digitalt	Heroma	Frånvaro äldre än 5 år bevaras i Historikdatabasen med undantag av frånvaro med lön	
Kontrolluppgift	Bevaras	Digitalt, se anmärkning	Heroma	Papper tom 1988, sparade på respektive förvaltning tom 1981, därefter centrala HR, 1989-1999 sparade på Fiche. From 2000 sparade i Heromas Historikdatabas	
Korrespondens med annan myndighet	Vid inaktualitet	Papper/digitalt, se anmärkning	Lönekonsult	Ex förfrågningar inkomst och årsarbetstid från Försäkringskassan, förfrågan från Socialstyrelsen gällande ST-tjänstgöring. Gallras när ärendet är avslutat.	
Ledighetsansökningar: barn-, studie- och tjänstledigheter kortare än 6 månader	2 år och innevarande år	Papper/digitalt	Lönekonsult och i Heroma		
Ledighetsansökningar: barn-, studie- och tjänstledigheter över 6 månader from 1990	Bevaras	Digitalt, se anmärkning	Heroma	I Heroma finns frånvaro bevarad from 1990.	
Ledighetsansökningar: barn-, studie- och tjänstledigheter över 6 månader före 1990	Bevaras	Papper	Personakt		
Löneunderlag	2 år och innevarande år	Papper/digitalt	Lönekonsult	Gällande medarbetare, uppdragstagare, förtroendevalda, stödpersoner, donatorer etc.	
Reseräkningar	10 år	Papper	Lönekonsult	Ärenden med politiskt beslut arkiveras centralt	
Skattejämkningar eller extra skatt, med mera	10 år	Papper/digitalt, se anmärkning	Lönekonsult	From 2015-04 sker skattehämtning vid nyanställning via fil från skatteverket.	
Underlag extra utbetalning	2 år och innevarande år	Papper	Lönekonsult		
Utanordningslistan	10 år	Digitalt	Heroma		
Utlägg ersättning för personligt utlägg	10 år	Papper	Lönekonsult		

▼▼ Löneadministration	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarietföras
Utmätning i lön (beslut om)	10 år	Papper	Lönekonsult		
Ändringsmeddelande avseende löne- eller anställningsstyrande i personalärenden	2 år och innevarande år	Papper	Lönekonsult		
▼▼ Lönebildning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarietföras
Befattningsmallar enligt lönekartläggning	Bevaras	Digitalt	LKL-server		
Personalutskottets förhandlingsprotokoll	Bevaras	Papper	Närarkiv, Regionstaben		
Lönekultur	Bevaras	Digitalt	Regionstab, HR		
▼▼ Omställning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarietföras
Omplacering, handlingar	Bevaras	Papper/digitalt	Adato		
Personlig tjänst	Bevaras	Papper	Personakt		
▼▼ Pension	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarietföras
AFA-beslut	Vid inaktualitet	Papper, se anmärkning	Pensionshandläggare	Gallras vid pensions-avgång Sparas tillsammans med beslut om sjukersättning	
Beslut lönevaxling	Bevaras	Papper/Digitalt	Personakt	Digitalkopia behålls av pensionshandläggare för avstämning av fakturerat belopp gallras efter kontrollen	
Pensionsansökan, pensionsbrev med bilagor, godkännande	Bevaras	Papper	Pensionshandläggare	Kopia till lönekonsult för avslut av anställning sparas i två år	
Pensionsansökan, särskild avtalspension (garantipension) med beslut och överenskommelse	Bevaras	Papper	Pensionshandläggare	Kopia sparas hos lönekonsult i 2 år.	

▼ ▼ Pension	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarietföras
Pensionslösningar, regionråd, avtal om särskilda	Bevaras	Papper	Pensionshandläggare		
Pensionsunderlag, aktualiseringar	Bevaras	Papper	Pensionshandläggare		
Signallistor/rättselistor till pensionsbolag -månadskörning	2 år	Digitalt	Pensionsassistent		
Signallistor/rättselistor till pensionsbolag – årstömning	2 år	Digitalt	Pensionsassistent		
▼ ▼ Pension	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarietföras
Återkrav av pensioner	10 år	Papper	Pensionshandläggare		
Fellistor pensionsrapportering till pensionsbolag	1 år	Digitalt	Pensionsassistent	Fel åtgärdas till pensionsbolaget	
Bevakningslistor förestående pensioner	Inaktualitet	Papper	Pensionsassistent	Gallras 1 år efter pensionsavgång	
Underlag för pensionsavgift	1år	Papper	Pensionsassistent		
▼ ▼ Personaladministration	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarietföras
Avtal med konsulter och andra uppdragstagare	Bevaras	Papper	Respektive förvaltnings arkiv		
Behörigheter till IT-system med mera	2 år efter inaktualitet	Papper/digitalt digitalt	Respektive chef eller i IT-stöd	Ansökningar och tilldelade behörigheter har sparats digitalt i Behörighetsportalen. I de fall behörigheten inte hanteras via Behörighetsportalen sparats tilldelad behörighet i papper hos respektive chef	
Nyckelkvittens	2 år efter inaktualitet	Papper	Respektive chef		
SITHS-kortkvittens mottaget kort	Certifikatets livslängd + 10 år.	Digitalt. Reservkort sparas i papper	Digitalt-Kortsystemet Papper- hos registeransvarig i kassaskåp.		

▼▼ Personalvård	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Beslut 80-90-100 modell	Bevaras	Papper	Personakt	Kopia till lönekonsult för åtgärd i lönesystemet	
Friskvårdsbidrag	10 år	Papper	Lönekonsult		
Försäkringsavtal	Bevaras	Papper	Centrala diariet	Ofta i diarieförda handlingar	Ja
Personalenkäter sammanställning	Bevaras	Papper	Respektive förvaltnings HR-enhet	Till exempel medarbetarenkäten	
Terminalglasögon, ansökan och beslut	10 år	Digitalt pdf format	Raindance	10 år pga. att det är ett ekonomiskt underlag. Skannas och sparas i Raindance med fakturan	
▼▼ Policy-/styrdokument	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Handbok arbetsmiljö	Bevaras	Digitalt pdf format	LKL-server		
Riktlinjer/regler/rutiner inom HR-området	Bevaras	Digitalt pdf format	LKL-server		
▼▼ Rehabilitering samt uppföljning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Arbetsanpassning, dokumentation av behov och ev. åtgärder	Bevaras	Digitalt	Adato		
Arbetsförmågebedömning	Bevaras	Digitalt	Adato		
Arbetsskadeanmälan, utredningsdokumentation, beslut om skadeersättning.	Bevaras	Digitalt	LISA		
Arbetssträning, dokumentation	Bevaras	Digitalt	Adato		
Ansökan om ersättning från AGS, TGL m fl.	Bevaras	Digitalt, se anmärkning	LISA och AFA	AGS = Avtalsförsäkring vid sjukdom. TGL= Tjänstegrupplivförsäkring	

▼ ▼ Rehabilitering samt uppföljning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diariet föras
Brev om beslut från Försäkringskassan gällande särskild högriskskydd för medarbetare	2 år	Digitalt, se anmärkning	Adato	Försäkringskassan informerar arbetsgivare via brev om vilken period som medarbetaren får särskilt högriskskydd, Kopia till lönekonsult för åtgärd	
Företagshälsovårdens bedömning av arbetsförmågan	Bevaras	Digitalt	Adato och företagshälsovårdens IT-system		
Försäkringskassans anteckningar från avstämnings-/uppföljningsmöten	Bevaras	Digitalt, se anmärkning	Adato	Anteckningar som delgivits av Försäkringskassan	
Försäkringskassans beslut avseende rehabiliteringsersättning	Bevaras	Papper	Personakt		
Försäkringskassans beslut avseende sjukersättning	Bevaras	Papper	Personakt	Kopia till Pensionshandläggare för registrering hos pensionsbolag, kopian gallras vid inaktualitet	
Läkarintyg	2 år	Digitalt	Adato		
Läkarintyg vid arbetsskada	Bevaras	Digitalt	Adato		
Rehabiliteringsutredningar	Bevaras	Digitalt	Adato		
Kompetensutvecklingsinsatser	Bevaras	Digitalt	Adato		
Livränta	Bevaras	Papper	Personakt		
Missbruk av alkohol eller andra droger, ev. handlingsprogram	Bevaras	Digitalt	Adato, 3Q Quando		
Rehabiliteringsmöten	Bevaras	Digitalt	Adato		
Rehabplan	Bevaras	Digitalt	Adato		
Sjukersättning - besked/beslut till anställd enligt AB § 12 att anställningsvillkoren skall omregleras på grund av att den anställda har rätt till partiell sjukersättning	Bevaras	Papper	Personakt		

▼▼ Rekrytering & introduktion av nya medarbetare	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Annonser	2 år	Digitalt	IT-stöd för rekrytering	Heroma rekrytering ersätts av Varbi from 2019-05-14	
Anställningsbeslut underlag för registrering av anställningsuppgifter i Heroma	2 år	Papper	Lönekonsult		
Ansökningshandlingar erhållit tjänst, personligt brev och CV.	Bevaras	Papper	Personakt		Ja, i Rekryterings-systemet
Ansökningshandlingar, vid ej erhållen tjänst	2 år	Digitalt, se anmärkning	Rekryteringssystem	Gallringsfrist 2 år pga. att överklagan kan ske enligt § 23 i lagen om förbud mot diskriminering	Ja, i Rekryterings-systemet
Ansökan via brev epost med bilagor	Skannas till Rekryteringsärendet i Heroma därefter gallras originalet	Papper/digitalt	Rekryteringssystem	Se ansökningshandlingar sökande som fått tjänst eller ej fått tjänst	
Intresseanmälningar	6 månader eller vid inaktualitet	Digitalt	Rekryteringssystem		
Intresseanmälningar, jobbförfrågningar via epost och brev	6 månader eller vid inaktualitet	Digitalt	Rekryteringssystem	Sökande hänvisas till intresseanmälan och Lediga jobb via rekryteringssystemet	
Introduktionsprogram checklista	Vid inaktualitet	Papper	Personakt	Gallras när anställningen upphört	
Referenser och ev. utlåtanden från rekryteringskonsulter gällande sökande som fått anställningen	Bevaras	Papper	Personakt		
Referenser och ev. utlåtanden från rekryteringskonsulter gällande sökande som inte fått anställningen	2 år	Digitalt	Rekryteringssystem		
▼▼ Studenter	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diarieföras
Behörigheter till IT-system med mera	Vid inaktualitet	Digitalt	Behörighetsportalen	Gallras efter avslutade studier	

Löneunderlag för ersättning vid praktik	2 år	Papper	Lönekonsult		
Tystnadsplikt och datainträng	Vid inaktualitet	Papper	Respektive skola/universitet	Gallras efter avslutade studier	
▼ ▼ Särskilda anställningsformer	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diariet föras
Avisering om utbetalt belopp	2 år	Digitalt	Arbetsförmedlingens webserver		
Beslut om bidragsanställning från ex Arbetsförmedlingen (nytt eller omprövning)	Bevaras	Papper	Personakt	Kopia till lönekonsult gallras vid inaktualitet	
▼ ▼ Uppföljning	Gallringsfrist	Medium	Arkiveringsplats	Anmärkning	Diariet föras
Personalstatistik	Bevaras	Digitalt	QlikView	From 1990 finns anställningar och frånvaro i Heromas Historikdatabas, med undantag av KLT och Regionalutveckling f.d Regionförbundet. Anställningstiden före verksamhetsövergången finns i pappersformat i respektive personakt. Före 1990 finns viss statistik i pappersformat. QlikView började användas 2003 som uppföljningsverktyg med utdatarapporter.	

§ 117

Ärendenummer RS 2019/537

Utbildning för medicinska sekreterare

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen beslutar att Region Kalmar län genomför utbildning för medicinska sekreterare i egen regi.

Regiondirektören får i uppdrag att planera för att denna utbildning ska kunna ges från och med hösten 2019.

Kostnaden för 2019 ska finansieras genom regionstyrelsens anslag för oförutsedda medel med 1 000 000 kronor. Resterande finansiering sker inom Regionstab HR:s särskilda anslag.

Från och med 2020 får kostnaderna arbetas in i kommande regionplan.

Bakgrund

Tillgången till medicinska sekreterare är avgörande för Region Kalmar läns verksamhet och är en viktig del i arbetet med yrkesrollsutveckling och rätt använd kompetens (RAK). Efter att YH-utbildningen för medicinska sekreterare lagts ner i Nybro saknas det nu utbildning för medicinska sekreterare i södra länsdelen. För att möta behovet har möjligheten att genomföra utbildningen i Region Kalmar läns regi därför undersökts.

Högalids folkhögskola har möjlighet att genomföra en 2-årig utbildning för medicinska sekreterare, där kursplanen samordnas med motsvarande utbildning på Vimmerby folkhögskola. Ambitionen är att anta 18 studerande per år. För det krävs 1,4 % tjänst pedagogiska resurser första året. År två, när båda grupperna är på plats, krävs ca 2,4 % tjänst. Kostnaden är ett år ca 975 000 kronor och från år två 1 560 000 kronor i 2019 års lönenivå.

Utbildningen ryms inte i skolans ordinarie lokaler. Därför kommer Region Kalmar län att hyra lokaler i anslutning till skolan av Kalmar kommun. Årshyra är beräknad till 300 000 kronor. Därtill kommer initiala investeringskostnader när det gäller fiber, möblering av klassrum, samt leasing av datorer.

Kostnaden för 2019 ska finansieras genom regionstyrelsens anslag för oförutsedda medel med 1 000 000 kronor. Resterande finansiering sker inom ramen för regionstabens medel för XX.

Från och med 2020 får kostnaderna arbetas in i kommande regionplan.

Handling

Tjänsteskrivelse daterad den 21 maj 2019

Regionstyrelsen

Utbildning för medicinska sekreterare

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att Region Kalmar län genomför utbildning för medicinska sekreterare i egen regi.

Regiondirektören får i uppdrag att planera för att denna utbildning ska kunna ges från och med hösten 2019.

Kostnaden för 2019 ska finansieras genom regionstyrelsens anslag för oförutsedda medel med 1 000 000 kronor. Resterande finansiering sker inom Regionstab HR:s särskilda anslag.

Från och med 2020 får kostnaderna arbetas in i kommande regionplan.

Bakgrund

Tillgången till medicinska sekreterare är avgörande för Region Kalmar läns verksamhet och är en viktig del i arbetet med yrkesrollsutveckling och rätt använd kompetens (RAK). Efter att YH-utbildningen för medicinska sekreterare lagts ner i Nybro saknas det nu utbildning för medicinska sekreterare i södra länsdelen. För att möta behovet har möjligheten att genomföra utbildningen i Region Kalmar läns regi därför undersökts.

Högalids folkhögskola har möjlighet att genomföra en 2-årig utbildning för medicinska sekreterare, där kursplanen samordnas med motsvarande utbildning på Vimmerby folkhögskola. Ambitionen är att anta 18 studerande per år. För det krävs 1,4 % tjänst pedagogiska resurser första året. År två, när båda grupperna är på plats, krävs ca 2,4 % tjänst. Kostnaden år ett är ca 975 000 kronor och från år två 1 560 000 kronor i 2019 års lönenivå.

Utbildningen ryms inte i skolans ordinarie lokaler. Därför kommer Region Kalmar län att hyra lokaler i anslutning till skolan av Kalmar kommun. Årshyra är beräknad till 300 000 kronor. Därtill kommer initiala investeringskostnader när det gäller fiber, möblering av klassrum, samt leasing av datorer.

Kostnaden för 2019 ska finansieras genom regionstyrelsens anslag för oförutsedda medel med 1 000 000 kronor. Resterande finansiering sker inom ramen för regionstabens medel för XX.

Från och med 2020 får kostnaderna arbetas in i kommande regionplan.

Gull-Britt Johansson
bildningschef

Helen Persson
HR-chef

§ 118

Ärendenummer RS 2019/545

Samverkansavtal interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionstyrelsen:

Regionstyrelsen noterar informationen från Regionsamverkan Sydsverige om samverkansavtal för interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan, till protokollet.

Bakgrund

I regionplanen för 2019-2022 och i handlingsplanen för regional digital agenda ligger att ta fram förslag på en regional investeringsmodell för bredbandsutbyggnad. Inom regionsamverkan Sydsverige finns ett uppdrag från styrelsen att samordna och koordinera insatser i Sydsverige så de nationella bredbandsmålen nås. Dessa insatser sammanfaller i detta samverkansavtal för interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan. Arbetet följer målen och innehåll i såväl den nationella bredbandsstrategin som den regionala bredbandsstrategin.

För att lösa den bredbandsutbyggnad som återstår uttalas tydligt av myndigheter och bransch att det krävs ett helhetstänk där samverkan mellan marknadens alla aktörer är det bärande nyckelordet samt att det finns en tydlig ledarroll. Som marknaden och branschen ser ut idag har marknadens storlek betydelse. Regionsamverkan som representant för 26 procent av Sveriges befolkning gör oss intressanta.

Under 2018 har beredningsgruppen för bredband inom regionsamverkan bjudit in och fört dialog med marknadens aktörer, näringsdepartement samt Post- och Telestyrelsen i syfte att nå de nationella bredbandsmålen för att öka möjligheterna för tillväxt och utveckling, nyttjande av digitaliseringens möjligheter och för att skapa möjligheter till synergieffekter inom Regionsamverkan Sydsveriges prioriterade områden. Med en etablerad heltäckande digital infrastruktur ökar potentialen för hållbar tillväxt, attraktionskraft, levande landsbygd och samhällsutveckling i stort.

Beredningsgruppen har under marknadsdialogen identifierat möjligheten för regionsamverkan att genom ett partnerskap säkerställa och skapa förutsättningar för en fortsatt bredbandsutbyggnad och skapa en Sydsvensk Digital Arena vars syfte är att knyta samman behovet av digital utveckling

inom samtliga regionsamverkans prioriterade områden och ta en ledarroll. En Sydsvensk Digital Arena kan fungera som motor för en generell kompetensutveckling, attrahera kapital, samt locka nya etableringar i syfte att skapa arbetstillfällen, öka produktiviteten och bidra till ett hållbart samhälle. Detta är en bärande del av de finansiella prioriteringarna för samverkansavtalet. Där ingångsvärdet är en kommersiellt marknadsdriven utbyggnad. Detta kan sedan kompletteras med i första hand ett nytt statligt stöd samt i andra hand med eventuella regionala och kommunala investeringar.

Syftet med samverkan är att genom ett explorativt syn- och arbetssätt identifiera möjligheter till lösningar, strukturer och tredjepartssamverkan som kan överbrygga utmaningar med en fortsatt bredbandsutbyggnad. Ett samverkansavtal innebär att parterna bidrar med sin tid och arbetar mot gemensamt definierade utvecklingsmål utifrån ett explorativt angreppssätt i en utvecklingsfas i syfte att skapa ramar och förutsättningar för innovation. Prioriterade områden och begränsningar i åtagandet beskrivs i samverkansavtalet. För att nå störst effekt av digitala omställningen är en heltäckande bredbandsinfrastruktur en förutsättning. En heltäckande bredbandsinfrastruktur omfattar alla nät och nätägare. Samverkansavtalet bidrar till en konkret handlingsplan för samordningen av insatser när det gäller bredbandsutbyggnad och digitalisering.

Faser i arbetsprocessen

1. Avlutas med att ingå ett samverkansavtal med aktör för att nå de nationella målen för bredbandsutbyggnaden i de sex sydsvenska regionerna. Därmed skapas förutsättningar för Sydsvensk digital arena liksom för hållbar tillväxt och utveckling i hela vårt sydsvenska område. Inga ekonomiska åtaganden är förknippade med detta "paraplyavtal" men utgör, med hela RSS-området som bas, en grund för fortsatt arbete för att konkretisera den fortsatta processen.
2. Nästa steg i arbetsprocessen utgörs av mera detaljerat arbete med fokus på interregional utbyggnad och ekonomiska förutsättningar. Därmed en stark påverkansfaktor gentemot nationella nivå. Fas 2 planeras vara avslutad i slutet av 2019 och omfattar handlingsplan. Under fas 2 kommer dialog och samverkan med andra aktörer på bredbandsmarknaden, näringsliv samt offentliga intressenter att vara en viktig del av arbetet. Erfordras regionvisa beslut gällande eventuella regionala ekonomiska konsekvenser och åtaganden beslutas detta av respektive region
3. Fas 3 är en period av genomförande av interregional bredbandsutbyggnad till gagn för de mer perifert geografiskt belägna kunderna och att skapa den Sydsvenska digitala arenan. Ett erbjudande om bredbandsanslutning till alla är drivande för hela arbetet. Denna fas är beroende av hur resultatet i fas 2 blir och de förutsättningar som därmed skapas.

Det bör betonas att detta är ett möjlighetsavtal för regionsamverkan Sydsverige och för regionen. Där potentialen och möjligheterna att finna nya arbetssätt och samarbeten som skapar nya lösningar där god utväxling på offentliga insatser blir avgörande för att nå målen för bredbandsutveckling.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 14 maj 2019
2. Ärende samverkansavtal bredband, regionsamverkan Sydsverige
3. Samverkansavtal för interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan

Regionala utvecklingsnämnden

Samverkansavtal interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan

Förslag till beslut

Regionala utvecklingsnämnden noterar informationen från Regionsamverkan Sydsverige om samverkansavtal för interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan, till protokollet.

Bakgrund

I regionplanen för 2019-2022 och i handlingsplanen för regional digital agenda ligger att ta fram förslag på en regional investeringsmodell för bredbandsutbyggnad. Inom regionsamverkan Sydsverige finns ett uppdrag från styrelsen att samordna och koordinera insatser i Sydsverige så de nationella bredbandsmålen nås. Dessa insatser sammanfaller i detta samverkansavtal för interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan. Arbetet följer målen och innehåll i såväl den nationella bredbandsstrategin som den regionala bredbandsstrategin.

För att lösa den bredbandsutbyggnad som återstår uttalas tydligt av myndigheter och bransch att det krävs ett helhetstänk där samverkan mellan marknadens alla aktörer är det bärande nyckelordet samt att det finns en tydlig ledarroll. Som marknaden och branschen ser ut idag har marknadens storlek betydelse. Regionsamverkan som representant för 26 procent av Sveriges befolkning gör oss intressanta.

Under 2018 har beredningsgruppen för bredband inom regionsamverkan bjudit in och fört dialog med marknadens aktörer, näringsdepartement samt Post- och Telestyrelsen i syfte att nå de nationella bredbandsmålen för att öka möjligheterna för tillväxt och utveckling, nyttjande av digitaliseringens möjligheter och för att skapa möjligheter till synergieffekter inom Regionsamverkan Sydsveriges prioriterade områden. Med en etablerad heltäckande digital infrastruktur ökar potentialen för hållbar tillväxt, attraktionskraft, levande landsbygd och samhällsutveckling i stort.

Beredningsgruppen har under marknadsdialogen identifierat möjligheten för regionsamverkan att genom ett partnerskap säkerställa och skapa förutsättningar för en fortsatt bredbandsutbyggnad och skapa en Sydsvensk Digital Arena vars syfte är att knyta samman behovet av digital utveckling

inom samtliga regionsamverkans prioriterade områden och ta en ledarroll. En Sydsvensk Digital Arena kan fungera som motor för en generell kompetensutveckling, attrahera kapital, samt locka nya etableringar i syfte att skapa arbetstillfällen, öka produktiviteten och bidra till ett hållbart samhälle. Detta är en bärande del av de finansiella prioriteringarna för samverkansavtalet. Där ingångsvärdet är en kommersiellt marknadsdriven utbyggnad. Detta kan sedan kompletteras med i första hand ett nytt statligt stöd samt i andra hand med eventuella regionala och kommunala investeringar.

Syftet med samverkan är att genom ett explorativt syn- och arbetssätt identifiera möjligheter till lösningar, strukturer och tredjepartssamverkan som kan överbrygga utmaningar med en fortsatt bredbandsutbyggnad. Ett samverkansavtal innebär att parterna bidrar med sin tid och arbetar mot gemensamt definierade utvecklingsmål utifrån ett explorativt angreppssätt i en utvecklingsfas i syfte att skapa ramar och förutsättningar för innovation. Prioriterade områden och begränsningar i åtagandet beskrivs i samverkansavtalet. För att nå störst effekt av digitala omställningen är en heltäckande bredbandsinfrastruktur en förutsättning. En heltäckande bredbandsinfrastruktur omfattar alla nät och nätägare. Samverkansavtalet bidrar till en konkret handlingsplan för samordningen av insatser när det gäller bredbandsutbyggnad och digitalisering.

Faser i arbetsprocessen

1. Avslutas med att ingå ett samverkansavtal med aktör för att nå de nationella målen för bredbandsutbyggnaden i de sex sydsvenska regionerna. Därmed skapas förutsättningar för Sydsvensk digital arena liksom för hållbar tillväxt och utveckling i hela vårt sydsvenska område. Inga ekonomiska åtaganden är förknippade med detta "paraplyavtal" men utgör, med hela RSS-området som bas, en grund för fortsatt arbete för att konkretisera den fortsatta processen.
2. Nästa steg i arbetsprocessen utgörs av mera detaljerat arbete med fokus på interregional utbyggnad och ekonomiska förutsättningar. Därmed en stark påverkansfaktor gentemot nationella nivå. Fas 2 planeras vara avslutad i slutet av 2019 och omfattar handlingsplan. Under fas 2 kommer dialog och samverkan med andra aktörer på bredbandsmarknaden, näringsliv samt offentliga intressenter att vara en viktig del av arbetet. Erfordras regionvisa beslut gällande eventuella regionala ekonomiska konsekvenser och åtaganden beslutas detta av respektive region
3. Fas 3 är en period av genomförande av interregional bredbandsutbyggnad till gagn för de mer perifert geografiskt belägna kunderna och att skapa den Sydsvenska digitala arenan. Ett erbjudande om bredbandsanslutning till alla är drivande för hela arbetet. Denna fas är beroende av hur resultatet i fas 2 blir och de förutsättningar som därmed skapas.

Det bör betonas att detta är ett möjlighetsavtal för regionsamverkan Sydsverige och för regionen. Där potentialen och möjligheterna att finna nya arbetssätt och samarbeten som skapar nya lösningar där god utväxling på offentliga insatser blir avgörande för att nå målen för bredbandsutveckling.

Sofia Moestedt
basenhetschef
Samhällsplanering och tillväxt

Magnus Hammarstedt
bredbandskoordinator

Bilagor

1. Ärende samverkansavtal bredband, regionsamverkan Sydsverige
2. Samverkansavtal för interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan

Regionsamverkan Sydsverige

Ärende – Samverkansavtal bredband

Sammanfattning

Tillgång till bredbandsinfrastruktur är en förutsättning för att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter och leverans av samhällstjänster. Utgångspunkten är en marknadsdriven utbyggnad i samklang med det offentligas behov och ansvar för långsiktigt hållbar tillgång till viktig infrastruktur. För att lösa den utbyggnad som återstår uttalas tydligt av myndigheter och bransch att det krävs ett helhetstänk där samverkan mellan marknadens alla aktörer är det bärande nyckelordet samt att det finns en tydlig ledarroll. Beredningsgruppens bedömning är att den betydande storlek som ett sammanhållet RSS utgör ger goda förutsättningar att gemensamt nå framgång i frågan.

Bakgrund

Inom ramen för RSS samordnas och koordineras insatserna i Sydsverige med syfte att nå de nationella målen. Styrelsen för RSS beslutade 2017-09-21 att prioritering av insatser när det gäller bredbandsutbyggnad och möjligheterna med digitalisering är ett prioriterat område i handlingsplanen för 2018. I handlingsplanen för 2019 beslutades att samordning av insatser när det gäller bredbandsutbyggnad ska ges hög prioritet. Utifrån dessa prioriteringar har bredbandskoordinatorerna i samtliga regioner inom RSS gemensamt arbetat med området.

Målsättningen är att alla ska få ett erbjudande, att de som får ett erbjudande tackar ja, att efteranslutning erbjuds om så behövs, samt om att alla ska bli digitalt aktiva. De utmaningar som finns handlar främst om landsbygden, dvs det mest kostnadsdrivande återstår, om finansiering samt om att fånga marknadens intresse, om efterfrågan, att öka förståelsen och kunskapen samt om vikten av att alla är med. En av utmaningarna men samtidigt en av de bärande förutsättningarna för att lyckas är samverkan. Detta är en komplex marknad med många aktörer som måste samspela för att nå målpuppfyllelse.

Under 2018 har beredningsgruppen bjudit in och fört dialog med marknadens aktörer, näringsdepartement samt Post- och Telestyrelsen i syfte att nå de nationella bredbandsmålen för att öka möjligheterna för tillväxt och utveckling, nyttjande av digitaliseringens möjligheter och för att skapa möjligheter till synergieffekter inom Regionsamverkan Sydsveriges prioriterade områden. Tillgång till bredbandsinfrastruktur är en grundförutsättning för att dra nytta av digitaliseringens möjligheter och ett effektivt medel för att nå målen inom våra definierade utvecklingsområden - hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, infrastruktur, kultur och regional utveckling. Bredband är idag en lika viktig infrastruktur som el, vatten och vägar. Med en etablerad heltäckande digital infrastruktur ökar potentialen för hållbar tillväxt, attraktionskraft, levande landsbygd och samhällsutveckling i stort. Det finns många möjligheter exempelvis med uppkopplade järnvägsstationer och

busshållplatser, övervakning av vattenförsörjning, förutsättning för tjänster inom hälso- och sjukvården samt interaktiva tjänster inom kultur och utbildning.

Ärendet

Beredningsgruppen har under marknadsdialogen identifierat möjligheten för RSS att genom ett partnerskap säkerställa och skapa förutsättningar för en fortsatt bredbandsutbyggnad och skapa en Sydsvensk Digital Arena vars syfte är att knyta samman behovet av digital utveckling inom samtliga RSS prioriterade områden och ta en ledarroll. En Sydsvensk Digital Arena kan fungera som motor för en generell kompetensutveckling, attrahera kapital, samt locka nya etableringar i syfte att skapa arbetstillfällen, öka produktiviteten och bidra till ett hållbart samhälle. Som marknaden och branschen ser ut idag har storlek betydelse. RSS som representant för 26 procent av Sveriges befolkning gör oss intressanta.

Beredningsgruppens bedömning är

- att de nationella bredbandsmålen har störst förutsättningar att uppnås genom ett offentligt-privat partnerskap, ett samarbetsavtal där RSS tillsammans med en marknadsaktör blir huvudparter för att arbeta fram lösningar för att nå uppsatta mål.
- att samverkan mellan RSS och den privata marknaden ökar möjligheterna till att sätta en Sydsvensk behovsanpassad modell för nationellt stöd på kartan som gynnar tillväxt och attraktionskraft.
- att interregionalt arbete är en framgångsfaktor och förutsättning för en Sydsvensk Digital Arena.
- att Regionsamverkan Sydsveriges initiativ, att koordinera och samordna insatser, ta position för bredbandsutbyggnad, kraften i samverkan mellan sex regioner och den privata marknaden kommer att vara en avgörande faktor.
- att tiden är en kritisk faktor, möjligheterna är nu.

Ett samverkansavtal innebär att parterna bidrar med sin tid och arbetar mot gemensamt definierade utvecklingsmål utifrån ett explorativt angreppssätt i en utvecklingsfas i syfte att skapa ramar och förutsättningar för innovation. Prioriterade områden och begränsningar i åtagandet beskrivs i samverkansavtalet. Utbyggnaden av bredband och etablering av en Sydsvensk digital arena har stor betydelse för tillväxt och utveckling i Sydsverige. För att nå störst effekt av digitala omställningen är en heltäckande bredbandsinfrastruktur en förutsättning. Samverkansavtalet bidrar till en konkret handlingsplan för samordningen av insatser när det gäller bredbandsutbyggnad och digitalisering.

Avrapportering behöver göras kontinuerligt till arbetsgruppen för regional utveckling och utvecklingsutskottet för regional utveckling, samt till styrelsen för RSS. Detta förslag till beslut är även avhängigt förslag till beslut om resurssäkring.

Faser i arbetsprocessen

Utifrån uppdrag från styrelsen för Regionsamverkan Sydsverige ser beredningsgruppen för bredbandsfrågor följande faser för det nu aktuella strategiska arbetet. I övrigt hänvisas till avtalstexten.

1. Strategiskt samverkansavtal med operatör för att nå de nationella målen för bredbandsutbyggnaden i de sex sydsvenska regionerna. Därmed skapas förutsättningar för Sydsvensk digital arena liksom för hållbar tillväxt och utveckling i hela vårt sydsvenska område. Inga ekonomiska åtaganden är förknippade med detta "paraplyavtal" men utgör, med hela RSS-området

som bas, en grund för fortsatt arbete för att konkretisera den fortsatta processen. Ambitionen är att RSS-styrelsen skall fatta ett positivt beslut gällande föreslaget avtal under maj månad 2019.

2. Nästa steg i den strategiska arbetsprocessen utgörs av mera detaljerat arbete med fokus på regionala utbyggnader och ekonomiska förutsättningar. För att uppnå skaleffekter förutsätts att hela RSS-området deltar i arbetet. Därmed har ärendet likaså en stark påverkansfaktor gentemot nationella nivå, staten. Därefter erfordras regionvisa beslut gällande eventuella regionala ekonomiska konsekvenser. Fas 2 planeras vara avslutad i slutet av 2019 och inrymma efterfrågade handlingsplaner.

3. Fas 3 är början på en period av mera genomförande av bredbandsutbyggnad till gagn för de mer perifert geografiskt belägna kunderna och att skapa den Sydsvenska digitala arenan. Dessa ambitioner är huvudsyftena med hela bredbandsprojektet.

Förslag till beslut:

Regionsamverkan Sydsverige beslutar att ingå samverkansavtal med den marknadsaktör som bäst svarat upp mot förväntningarna utifrån utvärderingen av genomförd marknadsdialog.

SAMVERKANSAVTAL

mellan

REGIONSAMVERKAN SYDSVERIGE

och

AKTÖREN

gällande

INTERREGIONAL BREDBANDSUTBYGGNAD OCH DEN SYDSVENSKA DIGITALA ARENAN

Detta samverkansavtal gällande interregional bredbandsutbyggnad och den Sydsvenska digitala arenan (med samtliga bilagor härtill, detta "**Samverkansavtal**") har den **[**]** ("**Avtalsdagen**") ingåtts mellan:

- (1) Regionsamverkan Sydsverige, org.nr 802471-7442, c/o Region Skåne, 291 89 Kristianstad ("**RSS**"); och
- (2) AKTÖREN, org.nr XXXXXX-XXXX, XXX XX Sverige ("**AKTÖREN**").

RSS och AKTÖREN benämns härnäst efter individuellt som "**Part**" och gemensamt som "**Parterna**".

1. BAKGRUND OCH SYFTE

- 1.1 RSS är ett samarbetsorgan för Sveriges sex sydligaste regioner. Styrelsen för RSS har beslutat att bredband är ett av de prioriterade områdena för RSS. Utbyggnaden av bredband är en betydande infrastrukturåtgärd och för att nå hög kapacitet, robust och redundant infrastruktur, är fiber att föredra i så hög utsträckning som möjligt. Utbyggnaden av bredband genom fiber är generellt högre i kommunernas centralorter och tätorter och lägre på landsbygden. I vissa områden är utbyggnaden av bredband inte påbörjad och det finns många områden där fastigheter har lämnats mellan utbyggda områden.
- 1.2 RSS har haft en bred dialog med marknadsaktörerna under år 2018. Syftet med dialogen har varit att bland annat identifiera och utreda förutsättningarna för olika samverkansprojekt som kan möjliggöra eller påskynda framdraging av fiberinfrastruktur till ännu ej utbyggda områden. AKTÖREN har som en av de ledande marknadsaktörerna inom ramen för dialogen uttryckt intresse för att samverka med RSS i nämnda syfte. RSS har efter utvärdering av marknadsdialogen valt att ingå detta Samverkansavtal med AKTÖREN.
- 1.3 Avsikten med detta avtal är att det ska utgöra en grund för parternas fortsatta samverkan och skapa förutsättningar för att bredband i så hög utsträckning som möjligt byggs ut till områden som ännu inte är utbyggda. Parterna ska identifiera områden som ännu inte är erbjudna bredband genom fiber och skapa förutsättningar för att ge dessa områden möjlighet till anslutning. Gemensamt ska parterna skapa kreativa lösningar för fortsatt utbyggnad av bredband samt föra dialog med nationella myndigheter och departement för att i så stor utsträckning som möjligt kunna visa på fördelarna med samverkan mellan offentliga och privata aktörer samt visa på behovet av nationellt stöd i arbetet och avseende finansiering.
- 1.4 Utöver Parternas samverkan kring bredbandsutbyggnad ska parterna bedriva ett gemensamt innovationsdrivet samarbete inom ramen för den sydsvenska digitala arenan. Därvid ska med beaktande av inom RSS gemensamt överenskomna positionsdokument, regionala utvecklingsstrategier och tillväxtstrategier samt respektive Parts affärsnytta, arbetet med utveckling av innovation, tillväxt och attraktionskraft i Sydsverige prioriteras. Detta samarbete ska syfta till att utvinna goda samhällseffekter vid digitalisering inom dessa fokusområden.
- 1.5 Mot ovanstående bakgrund har Parterna nu ingått detta Samverkansavtal.

2. PARTERNAS SAMVERKAN

2.1 Allmänt om samverkan

- 2.1.1 Parternas avsikt är att tillsammans arbeta fram principer och modeller i syfte att stödja det fortsatta arbetet mot Parternas övergripande målsättning i enlighet med vad som anges i punkt 1 ovan och i **0 (Parternas övergripande målsättning och fortsatta arbete)**. Den gemensamma målsättningen förutsätter enligt Parternas bedömning att tydliga planer för interregional utbyggnad av bredbandet och finansiering av utbyggnaden tas fram och att dessa sedan läggs till grund för genomförandet. Dessa planer ska vara anpassade för de strukturella förhållanden som råder inom RSS och manifesteras i en plan för interregional utbyggnad för bredband ("**Plan för Interregional Utbyggnad**") innehållande förslag på typområde, geografier och finansieringslösningar i enlighet med vad som närmare framgår av **Bilaga 2 (Bredbandsutbyggnad och Finansiering)**. Utöver Plan för Interregional Utbyggnad ska parterna utifrån gemensamt prioriterade områden bedriva innovationsarbete i enlighet med vad som framgår av **Bilaga 3 (Den Sydsvenska Digitala Arenan)**.
- 2.1.2 Parterna är ense om att Plan för Interregional Utbyggnad, liksom Parternas samarbete i övrigt under detta Samverkansavtal, ska baseras på och uppfylla gällande branschstandarder och regelverk.
- 2.1.3 Parternas målsättning är att Planen för Interregional Utbyggnad ska ligga färdig senast 31 december 2019. Därefter ska Parterna gemensamt verka för realiserandet av densamma. Parterna ska härvid aktivt söka och bedriva samarbete med olika intressenter i enlighet med punkten 2.2. Varken AKTÖREN eller RSS åtar sig härigenom någon finansieringsskyldighet eller liknande utfästelse avseende viss investering rörande bredbandsutbyggnad.
- 2.1.4 Vardera Part åtar sig att tillföra sådana personella resurser, kunskap och material, som Parterna vid var tid i samförstånd bedömer är adekvata för att ta fram Planen för Interregional Utbyggnad och bedriva innovationsarbete enligt Bilaga 3 (Den Sydsvenska Digitala Arenan) samt samarbetet i övrigt.
- 2.1.5 Samarbetet under detta Samverkansavtal bygger på ett lojalt engagemang från Parterna och vardera Part ska inom ramen för Samverkansavtalet agera på ett professionellt och omdömesgillt sätt mot varandra och mot andra.

2.2 Transparens och samverkan med tredje parter

- 2.2.1 Parterna verkar för ett långsiktigt samarbete där öppenhet och transparens är viktigt. Detta är centralt för att bjuda in till samarbete med tredjepartsaktörer som delar Parternas gemensamma målbild. Parterna ska aktivt söka samarbetspartners för att säkerställa att marknadens olika aktörer tillsammans medverkar till den utbyggnad som läggs fast i Plan för Interregional Utbyggnad. Parternas avsikt är att utarbeta affärsmodeller som är öppna för samarbete och som tar hänsyn såväl det privata som det offentliga behov av kommunikation.

2.2.2 En förutsättning för att nå avtalets gemensamma målbild såsom den framgår av 0 (Parternas övergripande målsättning och fortsatta arbete) är att tredjepartsaktörer, såsom befintliga och tillkommande, nätägare och operatörer, bidrar med kompetens, kapital och innovation för en marknadsdriven utveckling. Avtalet bygger på att processer är öppna för samverkan med tredjepartsaktör och Parterna ska verka för att underlätta samverkan med dessa. Parterna ska hålla varandra löpande informerade om initiativ och framsteg som sker i samverkan med tredjepartsaktörer.

2.2.3 Olika samverkansformer även med andra aktörer inom näringsliv, offentliga samhället, civilsamhället samt invånare är en viktig faktor för att nå de nationella bredbandsmålen. RSS ska vara drivande i arbetet med att hitta och utveckla dessa samverkansformer.

3. FORMER FÖR SAMARBETE

För att säkerställa en god leverans och samarbete genom hela avtalstiden ska Parterna följa de processer och rutiner för samverkan som framgår av **Bilaga 4 (Samverkan och Styrmodell)**.

4. EXKLUSIVITET OCH PRIORITERAD PARTNER

RSS förbinder sig, i den utsträckning detta är förenlig med gällande rätt, att under avtalstiden, inte avtala om eller annars bedriva, motsvarande samarbete eller samverkan som enligt detta Samverkansavtal med annan tredje part som är en konkurrent till AKTÖREN. Det nu sagda ska inte hindra att RSS söker samarbete med sådan tredje part i enlighet med vad som anges i punkten 2.2 ovan eller till följd av annat åtagande i anledning av detta Samverkansavtal.

5. IMATERIELLA RÄTTIGHETER

5.1 Vid tillämpning av detta Samverkansavtal ska i denna punkt definierade begrepp, när de anges med versal begynnelsebokstav, oavsett om de används i bestämd eller obestämd form, singular eller plural, ha den betydelse som anges nedan:

”Bakgrundsinformation” avser all information (exempelvis malldokument och information om procedurer och metoder) som ägs eller kontrolleras av Part före Avtalsdagen, eller som skapas av någon Part därefter utanför detta Samverkansavtal, oavsett om sådan information omfattas av immaterialrättsligt skydd i form av upphovsrätt, formskydd, patent eller liknande typer av rättigheter, såsom t.ex. skydd för företagshemligheter, och ska för undanröjande av tvivel, ifråga om AKTÖRENS information, alltid anses omfatta, utan begränsning, all information om AKTÖRENS pågående, planerade eller avslutade projekt.

”Förgrundsinformation” avser resultatet av och all information (exempelvis Planen för Interregional Utbyggnad (till den del den inte innehåller Bakgrundsinformation), malldokument och information om procedurer och metoder) som uppkommer inom ramen för Parternas samarbete enligt detta avtal, liksom alla med sådan information förknippade rättigheter, såsom upphovsrätt, formskydd, patent eller liknande rättigheter som är ett

resultat av avtalets genomförande, men ska, för undanröjande av tvivel, alltid exkludera Bakgrundsinformation, inklusive delar och bearbetningar därav.

- 5.2 Envar Part förbehåller sig äganderätten till sin Bakgrundsinformation.
- 5.3 Äganderätten till all Förgrundsinformation, oavsett om den skapats av endast den ene Parten eller båda Parterna, ska tillkomma Parterna gemensamt.
- 5.4 Part äger inte rätt att överlåta, pantsätta, upplåta eller på annat sätt rättsligt disponera över Förgrundsinformationen utan den andre Partens föregående skriftliga medgivande. Part ska dock även utan sådant föregående medgivande från motparten äga rätt att fritt nyttja Förgrundsinformationen i sin fortsatta verksamhet med iakttagande av detta Samverkansavtals sekretessbestämmelse och därvid göra erforderliga anpassningar och förändringar. Denna bestämmelse ska dock inte anses innebära någon rätt för Part att på något sätt förfoga över den andra Partens Bakgrundsinformation (utöver den begränsade rätt som framgår av punkten 5.5).
- 5.5 Part tillerkänns härmed en begränsad, icke-exklusiv, ej överlåtbar rätt att för egen räkning nyttja sådan Bakgrundsinformation som motparten tillhandahåller inom ramen för detta Samverkansavtal i den omfattning som krävs för att Part ska kunna fullgöra sina åtaganden enligt Samverkansavtalet, dock att denna begränsade nyttjanderätt inte i något fall ska anses omfatta en rätt att delge tredje part den andra Partens Bakgrundsinformation.
- 5.6 Vid detta Samverkansavtals upphörande, oavsett på vilken grund, ska Part på motpartens begäran återlämna eller radera sådan Bakgrundsinformation som Part erhållit av motparten.

6. ANSVAR OCH ANSVARSBEGRÄNSNING

- 6.1 Part ska vid utförandet av sina åtaganden enligt detta Samverkansavtal med vederbörlig omsorg tillvarata motpartens berättigade intressen och använda personal med erforderlig kompetens och erfarenhet. Härutöver ska ingendera Part ha något ansvar av vad slag det vara må gentemot motparten avseende utkomsten av Parternas samarbete. Part lämnar sålunda ingen garanti avseende ekonomiskt utfall eller annat resultat avseende Planen för Interregional Utbyggnad eller däri presenterade förslag till affärsmodeller, etc.
- 6.2 Part ansvarar inte i något fall för indirekt skada såsom exempelvis utebliven vinst eller nytta, minskad omsättning, skada på tredje mans egendom, hinder att uppfylla förpliktelser gentemot tredje man, eller annan följdskada samt skada som icke rimligen kunnat förutses av Part.
- 6.3 Parts skadeståndsansvar vid kontraktsbrott och skador på motpartens egendom är, såvida inte uppsåt eller grov oaktsamhet kan läggas Parten till last eller om Part bryter mot

bestämmelserna i avsnitt 5, begränsat till tre gånger det vid tidpunkten för skadetillfället gällande prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110).

7. FORCE MAJEURE

Part är befriad från påföljd för underlåtenhet att fullgöra förpliktelse enligt detta Samverkansavtal om underlåtenheten har sin grund i omständighet som omöjliggör eller avsevärt försvårar avtalad förpliktelse eller om sådan omständighet gör förpliktelsen oskäligt betungande, allt under förutsättning att omständigheten inte bort förutses och i övrigt varit bortom Partens rimliga kontroll samt att alla skäliga ansträngningar görs för att avhjälpa omständigheten. Som befriande omständighet ska bland annat anses, krig, krigsliknande tillstånd, myndighets åtgärd, naturkatastrof, arbetsmarknadskonflikt, störningar i elnät eller kommunikationsnätverk eller därmed jämförlig händelse, eldsvåda, eller sabotage.

8. AVTALSTID OCH UPPSÄGNING

- 8.1 Detta Samverkansavtal gäller inledningsvis till 31 december 2019. Såvida Samverkansavtalet inte sagts upp av någon Part med minst tre (3) månaders varsel före sagda datum, förlängs det dock och gäller tillsvidare med en ömsesidig uppsägningstid om tre (3) månader.
- 8.2 Vardera Parten har rätt att säga upp detta Samverkansavtal till omedelbart upphörande genom skriftligt meddelande härom till den andra Parten om den andra Parten:
 - (a) i väsentligt avseende åsidosätter sina skyldigheter enligt detta Samverkansavtal och inte vidtar full rättelse inom 30 dagar efter mottagande av skriftlig begäran härom; eller
 - (b) försätts i konkurs, upptar ackordsförhandlingar, inleder företagsrekonstruktion, träder i likvidation, ställer in sina betalningar eller annars kan antas ha kommit på obestånd.
- 8.3 En uppsägning av Avtalet ska inte påverka giltigheten av punkterna 5, 9 och 12.

9. SEKRETESS

Parterna förbinder sig, utan begränsning i tiden, att inte för utomstående avslöja någon information som en Part mottagit från den andra Parten och som är av sådan art att den är att betrakta som den andra Partens affärshemlighet. AKTÖREN är dock införstådd med och accepterar att RSS åtagande enligt detta avsnitt är begränsat till svensk lags (och i synnerhet offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)) möjligheter att hemlighålla information. AKTÖREN ska i samband med att AKTÖREN tillhandahåller RSS skriftlig information ange om och på vilken grund (t.ex. affärshemlighet) sekretess begärs för viss uppgift i tillhandahållet material. Oaktat det föregående har Part rätt att lämna ut sådan information som anges ovan till tredje part i den mån det skäligen krävs för Parts fullgörande av sina åtaganden enligt detta Samverkansavtal, dock med iakttagande av de begränsningar som följer av avsnitt 5. Innan Part

lämnar ut någon information som rör detta Samverkansavtal, ska Part dock alltid, så långt detta är förenligt med lag, tillämpliga börsregler eller bestämmelser vid annan reglerad marknad, samråda med och beakta den andra Partens synpunkter.

10. TILLKÄNNAGIVANDEN OCH MARKNADSFÖRING

Parterna är ense om att initial informationsgivning såsom exempelvis pressreleaser angående detta Samverkansavtal eller härmed sammanhängande frågor ska utarbetas av Parterna i samråd, dock att Parterna därefter ska ha rätt att hänvisa till detta Samverkansavtal i allmänna termer i marknadsföringskommunikation.

11. ÖVRIGT

11.1 Parternas relation

11.2 Parterna ska i och med detta Samverkansavtal inte anses ha ingått något partnerskap eller enkelt bolag enligt bestämmelserna i lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

11.3 Samverkan syftar inte till någon transaktion som omfattas av upphandlingsplikt enligt gällande regelverk. För den händelse att upphandling skulle aktualiseras framgent ska parterna verka för att identifiera vilka eventuella upplysningar av relevans för sådan upphandling som AKTÖREN har erhållit genom denna samverkan, och som anbudsgivare därvid kan komma att behöva informeras om.

11.4 Fullständig reglering

Detta Samverkansavtal med dess bilagor utgör Parternas fullständiga reglering av alla frågor som Samverkansavtalet berör.

11.5 Avtalets förhållande till Bilagor

Vid eventuell motstridighet mellan detta huvuddokument och en bilaga ska huvuddokumentet äga företräde.

11.6 Kostnader

Vardera Part ska ansvara för och bära sina kostnader, inklusive, men inte begränsat till, kostnader för rådgivare, i samband med förhandling, upprättande och undertecknande av detta Samverkansavtal. Beslut om insatser som kräver regional finansiering fattas i varje enskild region inom RSS.

11.7 Tillägg och ändringar

Ändringar och tillägg till detta Samverkansavtal ska vara skriftliga och undertecknade av båda Parter för att vara giltiga.

11.8 Eftergivande av rättigheter

Parts dröjsmål med eller underlåtenhet att verkställa, utöva eller fullfölja någon rättighet enligt detta Samverkansavtal eller underlåtenhet att påtala visst förhållande hänförligt till detta Samverkansavtal ska inte innebära att Part frånfällt sin rätt i sådant avseende. Parts eftergift av rättighet eller påföljd, eller avstående från att utnyttja viss rättighet eller påtala visst förhållande enligt detta Samverkansavtal ska i varje enskilt fall vara skriftlig och vederbörligen undertecknad av sådan Part för att vara gällande.

11.9 Bestämmelses ogiltighet

Om någon bestämmelse i detta Samverkansavtal helt eller delvis anses ogiltig eller ej verkställbar ska bestämmelsen i övriga delar liksom alla övriga bestämmelser i Samverkansavtalet vara gällande. I sådant fall ska Parterna lojalt förhandla med varandra i syfte att, om möjligt, överenskomma om nödvändiga förändringar av Samverkansavtalet för att vidmakthålla dess struktur, syfte och anda.

11.10 Meddelande och kontaktpersoner

All korrespondens och andra meddelanden enligt detta Samverkansavtal ska vara skriftlig och ska tillställas Part genom följande kontaktpersoner på respektive adress som anges nedan eller på annan av Part anvisad adress:

Vid meddelande till RSS: [**]

Vid meddelande till AKTÖREN: [**]

11.11 Överlåtelse av avtalet

Part äger inte rätt att helt eller delvis överlåta sina rättigheter eller skyldigheter enligt detta Samverkansavtal till tredje part, utan den andra Partens föregående skriftliga godkännande.

12. TILLÄMPLIG LAG OCH TVISTELÖSNING

12.1 Svensk lag ska tillämpas på Samverkansavtalet.

12.2 Tvister som uppstår i anledning av detta avtal ska slutligt avgöras genom skiljedomsförfarande administrerat av Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut (SCC).

12.3 Regler för Förenklat Skiljeförfarande ska tillämpas om inte SCC med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde och övriga omständigheter bestämmer att Skiljedomsregler ska tillämpas. I sistnämnda fall ska SCC också bestämma om skiljenämnden ska bestå av en eller tre skiljemän. Skiljeförfarandets säte ska vara Stockholm. Språket för förfarandet ska vara svenska. Svensk lag ska tillämpas på tvisten.

12.4 Om Avtalet, eller del därav, överlåts till en tredje man ska sådan tredje man automatiskt vara bunden av denna skiljeklausul.

- 12.5 Skiljeförfarandet enligt denna Punkt 12 ska vara konfidentiellt och Parterna får därför inte för någon utomstående yppa sådan information som uppkommer under förfarandet, inkluderande bl.a. vittnesmål, inlagor, skiljemannens beslut under skiljeförfarandet och skiljedomen.

Detta Avtal har upprättats i två (2) exemplar varav Parterna tagit var sitt.

Regionsamverkan Sydsverige

AKTÖREN AB

[**]

[**]

BILAGA 1

PARTERNAS ÖVERGRIPANDE MÅLSÄTTNING OCH FORTSATTA ARBETE

1. NULÄGE

Samtliga sex regioner inom Regionsamverkan Sydsverige (RSS) befinner sig i en situation för bredbandsutbyggnaden där nuvarande utbyggnad och identifierade planer ej kommer vara tillräckliga för att nå målsättningen i regeringens bredbandsstrategi. Särskilt identifierat är det landsbygden som har den absolut största utmaningen, även för att nå digital delaktighet för alla invånare och företag samt för att RSS geografiska område får utvecklas med fortsatt tillväxt och attraktionskraft. De sex regionerna har olikheter och styrkan kommer i att aggregera upp och samverka interregionalt för att i förlängningen kunna erbjuda de ca 2,6 miljoner invånarna möjligheter med den pågående och starkt ökande digitaliseringen.

Med utgångspunkt i den nationella bredbandsstrategins syfte och mål ser Regionsamverkan Sydsverige det som viktigt att utgå från en marknadsdriven bredbandsutbyggnad och aggregerad efterfrågan för att kunna prioritera olika insatser. Regionerna inom RSS ser stora fördelar med att arbeta med bredbandsfrågan gemensamt i ett interregionalt sammanhang.

Post- och telestyrelsen (PTS), som har myndighetsuppdrag att följa bredbandsmarknaden, pekar på att den höga investeringsnivån som varit de senaste åren kommer att avta. Detta beror på en ökad osäkerhet på marknaden, där man ser att tillväxttakten för nya fiberanslutningar bromsats in och utbyggnaden av återstående områden innebär höga investeringskostnader. Tröskeln för att attrahera fler att ansluta sig till bredband är att aggregera upp efterfrågan inom ett geografiskt område företrädesvis interregionalt, vilket ger en större attraktionskraft för marknadsaktörerna att investera.

2. GEMENSAM MÅLBILD

Huvudsakliga målsättningen med denna samverkan är att med invånaren och näringslivet i fokus nå de nationella bredbandsmålen och det faktum att Regionsamverkan Sydsverige representerar cirka 26% av Sveriges befolkning är av avgörande betydelse. Det regionala och interregionala perspektivet skapar synergieffekter som blir en nationell angelägenhet. Samverkan skapar förutsättningar för ett sammanhållet, hållbart och digitalt samhälle genom en utbyggd digital infrastruktur och nyttjande av digitaliseringens möjligheter i Sydsverige genom långsiktig samverkan mellan parterna. Samverkan ger förutsättningar för nya affärer och förutsättningar med fokus på samhällsnytta. Det samlade regionala och interregionala perspektivet skapar synergieffekter och bygger ett kommersiellt värde där helheten skapar attraktions- och konkurrenskraft i Sydsverige.

Det är helheten med sex regioner och marknadsaktörer som knyter ihop och ger förutsättningar för och utbyggnad av en marknadsdriven digital infrastruktur, utveckla en innovationsinriktad plattform för att ta tillvara kraften i digital omställningen och där samverkan med tredje part är avgörande för att leverera affärspotential och samhällsnytta. Samarbeten som sker inom ramen för

samverkansavtalet är en innovationsprocess där parternas gemensamma insatser, men olika ingångar, löpande utvecklar lösningar och möjliga leveranser.

Parterna ser att samhällets beroende av digital kommunikation inte kan överskattas. Alla sektorer i ekonomin behöver väl fungerande bredbandsnät. Alla som tillhandahåller digital infrastruktur och tjänster på marknaden omfattas av likartade krav på robusthet och att de ska säkerställa att näten är byggda för att motstå störningar. Ambitionen är att samhällsnyttan säkerställs genom att parterna hanterar rådighet i näten som ett gemensamt intresse där digitala tjänster, inkl. samhällsviktiga tjänster, kan levereras där användare bor, verkar och befinner sig. För att öka samhällsnytta och främja valfrihet och konkurrens är näten för digital infrastruktur öppna på värdekedjans olika nivåer. Genom att nyttja potentialen i digitalisering och öppen data, som drivkraft för efterfrågan på digital infrastruktur motivera investeringar i ett öppet nät för att motverka vita fläckar, hantera förtätning, bygga robusthet samt möjliggöra uppkoppling för användare och av saker.

Genom samarbetet tar RSS ledarskapet för digital omställning och visar vad kraften i vad sex regioners gemensamma insatser gör för attraktionskraft, innovation, kompetens och hållbar tillväxt i ett sammanhållet Sydsverige i samarbete med AKTÖREN.

3. DEN SYDSVENSKA DIGITALA ARENAN

Den Sydsvenska digitala arenan knyter samman regionerna vilket skapar en helhet och storlek för innovation och affärer som möjliggör digital omställning för invånare, näringsliv och offentliga tjänster där plattformen för den digitala infrastrukturen är den bärande förutsättningen för tillväxt och hållbar utveckling. Genom att ta till vara värdet av ökad tillväxt för och efterfrågan av digitala tjänster och data, kan kapital frigöras och återinvesteras i såväl den digitala infrastrukturen som i processer inom den Sydsvenska digitala arenan. Nyttan med digitaliseringens möjligheter blir ett effektivt medel för att nå målen inom regionsamverkans definierade utvecklingsområden - hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, infrastruktur, kultur och regional utveckling samt med koppling till smart specialisering kunna skala upp regionala styrkor i testbäddar och piloter.

De av RSS gemensamt överenskomna positionspapper, de regionala utvecklingsstrategierna och tillväxtstrategier i kombination med affärsnyttan för part är prioriterat i arbetet för utveckling av innovation, tillväxt och attraktionskraft i Sydsverige. Den Sydsvenska digitala arenan är en plattform och ett koncept som utvecklas genom olika processer för digital innovation och kompetens där båda parter är viktiga och drivande och där RSS i egenskap av samhällsaktör har en ledarroll. Parterna leder och utvecklar processen i öppen samverkan med ingående parter och med aktörer inom näringslivet, akademien och andra intressenter. Affärer och projekt som kan rymmas inom ramen för konceptet den Sydsvenska digitala arenan kan ha många ägare, och involverade parter, där regionerna inom RSS eller Part inte behöver vara med i alla affärer och projekt. RSS syfte är att vara katalysatorn och tillhandahålla arenan där marknadens alla aktörer, det offentliga och invånaren tillsammans kan verka för att skapa tillväxt och en hållbar utveckling både ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Genom utveckling av digital infrastruktur och finansiella strukturer och principer skapas affärspotential, samhällsnytta, regional utveckling samt tillgång till kapital. En förutsättning för att en

Sydsvensk digital arena ska kunna realiserar är en väl utbyggd digital infrastruktur inom regionsamverkan Sydsveriges gemensamma geografiska område där både regionerna inom RSS och andra parter spelar avgörande roller. Detta säkerställer en infrastrukturplattform som är säker och tillgänglig samt motsvarar användarens behov av digitala tjänster och att samtliga användare inom berörda geografiska områden har tillgång till digital teknik inkl. sensornät och öppen data.

Den Sydsvenska digitala arenan ska inrymma folkbildning i form av kompetenshöjande insatser, utveckla digital kompetens och talang bland invånare och arbetskraft som motverkar digitalt utanförskap samt arbeta för att attrahera nya talanger, investeringar och etableringar inom digitalisering. Den Sydsvenska digitala arenan ska möjliggöra att förverkliga bodrömmar på landsbygden, bedriva företagsutveckling oavsett var du bor, möjliggöra möten mellan branscher och människor och driva utveckling och innovation. Regionsamverkan Sydsverige blir på detta sätt facilitatorn och den som står upp för och kommunicerar för den digitala arenan där hållbar tillväxt och utveckling mot gemensam målbild sker genom andra parter, inom hela det geografiska området som regionsamverkan Sydsverige omsluter.

4. SAMHÄLLSEFFEKTER VID EN DIGITALISERING

Följden av vad en digital utveckling och omställning kan ge för samhällseffekter är stor. Samhällseffekterna kan vara negativa eller positiva och samarbetet ska ta ansvar för att i möjligaste/rimlig mån hantera risker så att de negativa effekterna kan undvikas. För RSS blir samarbetet en plattform för att med ett helhetsorienterat arbetssätt och med en privat part skapas kraft för att:

- förbättra förutsättningarna för att skapa positiva samhällseffekter
- ge förslag till områden där insatser kan ge positiva samhällseffekter
- genom innovationsdrivna processer skapa tester och leder till kommersiella lösningar vilka direkt eller indirekt ger positiva samhällseffekter
- följa upp samhällseffekter av genomförda insatser

5. BREDBANDSUTBYGGNADEN

De nationella bredbandsmålen är ambitiösa och tydliga. Till år 2020 bör 95% av alla hushåll och företag ha tillgång till en bredbandsanslutning som erbjuder 100Mbit/s och till år 2025 bör det vara möjligt att uppgradera till 1 Gbit/s. År 2023 bör god mobil applikationstäckning finnas på de platser där Sveriges invånare bor, arbetar och tillbringar sin fritid. I den nationella bredbandsstrategin som beslutades i december 2016 är det tydligt att den fasta digitala infrastrukturen måste samverka med den mobila för att samhället ska ges förutsättning att utvecklas och dra nytta av dagens och framtidens teknik. En fast digital infrastruktur konkurrerar inte med den mobila utan dessa kompletterar varandra genom att bidra till en helhet som samhället är allt mer beroende av. Om hela samhället ska kunna ta del av digitaliseringens möjligheter är det en förutsättning att alla erbjuds en snabb bredbandsanslutning

oavsett vart man bor eller verkar. Regeringen är tydlig i den nationella bredbandsstrategin att utgångspunkten är en marknadsdriven utbyggnad kompletterad med offentliga insatser. Det framgår även ur den nationella strategin att:

”Det är viktigt att privata investeringar inte förhindras och trängs ut samtidigt som det offentliga ansvar för medborgares tillgång till och användning av digitala tjänster måste beaktas. Det innebär att en balanserad försiktighetsprincip bör råda i fråga om hur offentliga aktörer ska investera i bredbandsinfrastruktur för att tillgodose bredbandsbehov.”

Tillgång till en bredbandsanslutning är en demokratisk rättighet och därmed är ett solidariskt erbjudande till invånarna en viktig faktor att tillämpa.

I de nationella bredbandsmålen definieras mantalsskrivna fastigheter och registrerade arbetsplatser som fastigheter att ansluta. För en ökad regional utveckling och tillväxt är även fritidsboende en viktig del att inkludera och ska erbjudas en bredbandsanslutning.

En väl utbyggd digital infrastruktur är förutsättningen för all samhällsutveckling. Bredbandsanslutning till hushåll och företag är i nuläget den uppenbara efterfrågan men nästa steg är att säkra digital infrastruktur till samhällsviktiga platser och funktioner. Detta ger bra förutsättning för samhällsutveckling och tillämpning av möjligheter inom maskin- till maskin-kommunikation inom t.ex. IoT (Internet of Things). En väl utbyggd digital infrastruktur ger också goda förutsättning till förbättrad täckning, kapacitet och tillgänglighet i mobilnäten. Mobilnäten består till stor del av fast infrastruktur och den mobila (den som går via radio) är en del av den totala infrastrukturen.

En förutsättning för att den digitala infrastrukturen på längre sikt ska ge de förväntade samhällsutvecklingseffekterna är att den har hög nivå av robusthet och tillgänglighet. Det är faktorer som driver ett investeringsbehov vilket med fördel hanteras genom stordriftsfördelar där kostnaden kan fördelas på många kunder.

BILAGA 2

BREDBANDSUTBYGGNAD OCH FINANSIERING

1. EN INTERREGIONAL UTBYGGNAD

Parterna ser att ett fulltutbyggt, robust och framtidssäkert bredbandsnät är en förutsättning för en hållbar utveckling ur ett demokratiskt- hållbarhets- och samhällsekonomiskt perspektiv.

Parterna har som utgångspunkt att tillsammans kartlägga och identifiera fastigheter, byggnader och platser av samhällsintresse för att finna utbyggnadsområden som genom ett regionalt och interregionalt perspektiv kan ses som en helhet. Historiskt har utbyggnaden hos marknadens olika aktörer med ett fåtal undantag genomförts på ett fragmenterat vis vilket utelämnat områden och fastigheter med höga utbyggnadskostnader. Parterna ser regionala och interregionala synergier genom att aggregera områden och därmed efterfrågan ur ett utbyggnads- och finansieringsperspektiv, ett arbete som grundar sig i det regionala utvecklingsansvaret för att inte kommun och regiongränser ska ses som hinder.

Perspektivet att aggregera efterfrågan har tidigare kartlagts av t.ex. Bredbandsforums arbetsgrupp "Aggregerad efterfrågan" och senast uppmärksammats i Digitaliseringsrådets lägesbild över digital infrastruktur som överlämnades till regeringen den 26 mars 2019. Genom att aggregera återstående utbyggnad i olika typområden som sedan aggregeras på regional nivå och vidare till interregional nivå skapas grunden för att ta helhetsgrepp av utbyggnaden i linje med Parternas gemensamma målbild.

Regeringens bredbandsmål tar hänsyn till permanentboende och arbetsställen vilket skiljer sig från det regionala perspektivet och behovet där regionala utvecklings- och tillväxtstrategier erfordrar att andra typer av byggnader, fastigheter och platser av samhällsintressen inkluderas i den fortsatta utbyggnaden. Parternas identifieringsarbete av återstående utbyggnad skall förhålla sig till redan utbyggda områden och aviserade utbyggnadsplaner. Detta avser parterna att genomföra genom att förhålla sig till den så kallade närhetsprincipen. Med hänsyn till närhetsprincipen tas hänsyn till nedan fastigheter, byggnader och platser av samhällsintresse som ej tidigare blivit erbjudna bredbandsanslutning;

- Permanentboende (såsom t.ex. privathushåll)
- Företag och organisationer
- Mobilmaster och mobiloperatörer
- Visstidsboenden (såsom t.ex. fritidshus)
- Platser av samhällsintresse (såsom tekniska anläggningar och platser för besöksnäring etc.)

2. TYPOMRÅDEN

Då utbyggnaden ur ett kommunalt och regionalt perspektiv oftast skett på ett fragmenterat vis har återstående utbyggnad tekniska, kommersiella och finansiella olikheter och utmaningar. Ur ett landsbygdsperspektiv är skillnaden stor mellan såväl kommuner och regioner inom RSS geografiska

upptagningsområde. Av denna anledning ser behovet av utbyggnad och finansiering olika ut och måste därmed hanteras olika men med fördel aggregeras på regional och interregional nivå. Parternas gemensamma kartläggning skall resultera i att återstående utbyggnadsbehov kategoriseras i olika typområden för att kunna arbeta fram olika tekniska, kommersiella och finansiella modeller och samtidigt kunna göra prioriteringar ur ett utbyggnadsperspektiv i en plan för interregional utbyggnad.

3. NÄRHETSPRINCIPEN

Närhetsprincipen innebär att fastigheter eller andra objekt i behov av en bredbandsanslutning skall erbjudas anslutning och anslutas av den nätägare som har kortast avstånd till fastighetsägaren. Närhetsprincipen skall ta hänsyn till utbyggda områden, pågående utbyggnad, eller områden där nätägare har tillräckligt underlag för byggstart. Detta omfattar även perspektiven förtätning och expansion av närliggande fastigheter. Närhetsprincipen syftar till att i så stor omfattning som möjligt minska risken för parallellinvesteringar, samtidigt som fastigheter inom eller i närhet av redan utbyggd eller planlagd utbyggnad inte skall omfattas av arbetet med att aggregera möjliga utbyggnadsområden i en plan för interregional utbyggnad. Grunden för detta är att maximera de samhällsekonomiska effekterna genom att framtida utbyggnad och finansiering sker till rätt område, i rätt tid och av den befintliga nätägaren i området alternativt av den nätägare som mest kostnadseffektivt kan bygga anslutningen. Parterna avser i det fortsatta arbetet med plan för interregional utbyggnad att ytterligare definiera närhetsprincipen så att det tar optimal hänsyn till redan utbyggda eller planerade områden.

4. EFTERANSLUTNINGAR

Utöver att kartlägga och identifiera återstående utbyggnad i relation till närhetsprincipen i syfte att nå Parternas gemensamma målbild kommer förtätning och efteranslutningar vara avgörande och av särskild vikt för att nå regeringens bredbandsmål till 2025. I redan utbyggda nät är det av största vikt att Parterna tillsammans finner samarbetsformer för hantering av bortfallet d.v.s. de fastighetsägare som initialt fått ett erbjudande om anslutning och som valt att tacka nej till anslutning. Parternas målsättning är även att finna modeller och lösningar för hantering av förtätningar i redan befintliga nät. Avseende fiberföreningar skall Parterna fördjupa sig i arbetet med efteranslutningar och förtätningar då detta är av särskilt stort vikt för Parternas gemensamma målbild.

5. FINANSIERING AV BREDBANDSUTBYGGNADEN

För att förverkliga en plan för interregional utbyggnad krävs olika finansieringslösningar. Parterna avser var för sig och gemensamt föra dialog med nationell nivå för att tydliggöra samhällsnytta genom detta avtal. Regionsamverkan Sydsverige och regionerna var för sig kan förbättra förutsättningarna för en marknadsmässig utbyggnad att nå längre. Detta kan ske genom att RSS eller regionerna medverkar till offentliga insatser som är till nytta och gagn för regionerna, invånare och företag. Det kan även ske genom att tredje part vill driva utveckling och verksamhet som leder till ökad trafik i nät. Initiativ som ökar trafikflöde i nät genererar långsiktigt intäkter som kan reinvesteras i fiberutbyggnad.

Regionerna inom Regionsamverkan Sydsverige har inget intresse av att äga infrastruktur men däremot säkerställa rådighet i den digitala infrastrukturen samt att det följer principen allmänt kommunikationsnät (öppet nät).

Den av Parterna framtagna planen för interregional utbyggnad skall vid genomförandet i första hand grunda sig på en marknadsdriven utbyggnad och finansiering. Avseende områden och eller typområden som ej kan erbjudas bredbandsanslutning genom finansiering på kommersiell på grund avser Parterna att gemensamt verka för att finna alternativ finansiering. Finansiering kan vara mellan parterna eller genom tredje part, men skall regleras i separata överenskommelser eller avtal och följa rådande lagar och regler.

I det fall flera marknadsaktörer planerar eller har pågående byggnation av bredband inom ett område får utbyggnaden endast vara marknadsdriven utan offentlig insats. I Parternas fortsatta arbete med att finna finansiering skall Parterna följa nedan prioritering, principer och turordning;

1. Utbyggnaden finansieras på kommersiell grund genom en marknadsdriven utbyggnad.
2. Om utbyggnaden ej kan genomföras på kommersiella villkor ska parterna gemensamt söka andra finansieringsalternativ t.ex. genom det offentligas behov av digital kommunikation alternativt genom samverkan med tredje part.
3. Offentliga insatser genom bidrag från nuvarande eller framtida stödprogram
4. Offentliga investeringar

BILAGA 3

DEN SYDSVENSKA DIGITALA ARENAN

1. DIGITAL DELAKTIGHET

Samhällets, invånarnas och företagens möjligheter till utveckling och digitala tjänster är omfattande. Därför är invånarnas kunskap om betydelsen av bredbandsutbyggnad och förutsättningarna för digitalisering angelägen. Ökad kunskap genererar ökad anslutning till bredband när möjligheterna finns och ger ökade förutsättningar för användning av digitala tjänster.

Parterna har ett gemensamt intresse i invånarnas ökade digitala kunskaper och delaktighet. Utbildning och förståelse för digital delaktighet minskar riskerna för att invånarna inom RSS geografiska områden hamnar i digitalt utanförskap och därmed inte kan ta del av de tjänster och möjligheter som de som har bredbandsanslutning kan göra. För att nå en hög digital delaktighet avser parterna att finna former för folkbildande insatser riktade till invånare och näringsidkare. Syftet med folkbildande insatser är dels att få invånare och näringsliv mer digitalt aktiva men även som en del i att jobba med det bortfall där fastighetsägare tackar nej till ett erbjudande om bredbandsanslutning. En hög anslutningsgrad är en nödvändighet för att utbyggnadsprojekt ska kunna realiseras och i förlängningen resultera i den samhällsnytta som eftersträvas. De insatser som handlar om att minimera bortfallet ska sättas in där behovet är som störst med hänsyn taget till planerad utbyggnad.

2. DEN SYDSVENSKA DIGITALA ARENAN

Förverkligandet och realiserandet av den Sydsvenska digitala arenan sker genom en innovationsdriven process där båda parter är viktiga och drivande. Affärer och projekt som kan rymmas inom ramen för konceptet för den Sydsvenska digitala arenan kan ha många ägare, och involverade parter där regionerna inom RSS eller part inte behöver vara med i alla affärer och projekt utan själva syftet är att vara katalysatorn och tillhandahålla arenan där marknadens alla aktörer, det offentliga och invånaren tillsammans kan verka för att skapa tillväxt och en hållbar utveckling både ekonomiskt, ekologiskt och socialt, där RSS i egenskap av samhällsaktör har en ledarroll.

Den Sydsvenska digitala arenan skall ses som en innovationsplattform och kontaktyta för nyttjande av digitaliseringens möjligheter, där den digitala infrastrukturen utgör grunden och är en bärande förutsättning för tillväxt och välfärd. En öppen, robust och väl utbyggd interregional digital infrastruktur har potentialen att attrahera innovation, kompetens och nyetableringar inom en mängd verksamhetsområden. Ekosystemet för dataflöden behöver utvecklas och bli effektivt samt ge förutsättningar för innovation och samhällsnytta. Data är drivkraft i digitaliseringen och de aktörer som producerar och använder den digitala informationen är i stor utsträckning beroende av varandra i ett ekosystem där AI, big data-analyser och blockkedjor bygger på att stora mängder data finns tillgängligt och kan analyseras. Genom att driva på införande av framtidssäkra protokoll stärks internets funktionalitet och kvalitet. Genom att det blir möjligt att fortsätta expandera nätverksbaserade tjänster och tillämpningar, skapas ökad tillgänglighet vilket inte minst är centralt för kommuner och myndigheter som ska vara nåbara för alla, läggs grunden till ett fortsatt globalt och öppet internet,

höjs graden av säkerhet genom inbyggd kryptering och det skapas bättre prestanda i näten genom effektivare hantering av trafik. Det ökade trafikflödet i näten skapar incitament för nätägare och operatörer att investera i infrastrukturen, och därmed blir digitalt aktiva invånare en bärande del i den Sydsvenska digitala arenan.

De av RSS gemensamt överenskomna positionspapper, de regionala utvecklingsstrategierna och tillväxtstrategier i kombination med affärsnyttan för part är bärande och vägledande för utveckling av innovation, tillväxt och attraktionskraft i Sydsverige. Innovationsinsatser kommer att motiveras av och beskrivas med hjälp av RSS syfte och fokusområden. Den Sydsvenska digitala arenan ska innehålla möjligheten för respektive region att utifrån ovan välja utvecklingsområden. Det är här regionernas olikheter blir styrkorna och ett tydligt fokus ska ligga på interregional och regional nytta med syfte att utvinna samhällsnytta genom digitalisering. Parterna avser därför att tillsammans med varandra och genom andra samarbetspartners konkretisera hur den Sydsvenska digitala arenan skall förverkligas och finansieras.

Innovationsarbetet inom den Sydsvenska digitala arena kan exempelvis beskrivas på följande vis.

Den Sydsvenska digitala arenan:

- Baseras på utvecklingsperspektiv och innovation och utvecklas över tid.
- Har människornas behov och kunskap som kärna.
- Används som ett verktyg för att bedriva hållbar samhällsplanering.
- Är öppen för tredje partssamverkan.
- Fungerar som en plattform för samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och akademi och bygger varaktighet och förtroenden över branscher och sektorer.
- Fungerar som gemensam nämnare och möjliggörare för det interregionala utvecklingsarbetet där nyttjande av infrastrukturen ska tillgodose samhällets och det offentliga behov av kommunikation.
- Använder kraften i att sex regioner agerar gemensamt och använder regional unicitet som skapar mervärde för helheten.
- Skapar förutsättningar för mobilitet för alla och allt (paket-, gods- och persontransporter)
- Skapar synergier och förenklar möten mellan branscher och människor
- Ökar efterfrågan på digitala tjänster och ökar datatrafiken i näten.

3. FINANSIERING

Det innovationsdrivna utvecklingsarbetet inom ramen för den Sydsvenska digitala arenan finansieras gemensamt av parterna och av de strategiska partners den Sydsvenska digitala arenan knyter till sig.

Finansieringen kan även ske genom de funktioner och tjänster som parterna utvecklat och som har värde för respektive parts verksamhet. Finansiering kan vara mellan parterna eller genom tredje part, men skall regleras i separata överenskommelser eller avtal och följa rådande lagar och regler.

EJ FÖR SPRIDNING

BILAGA 4

SAMVERKAN OCH STYRMODELL

Inom RSS gäller generellt att uppdrag och uppgifter som till sin karaktär vinner på en gemensam beredning och beslutsfattande ur ett sydsvenskt perspektiv hanteras inom ramen för samarbetet. Uppdragen handlar framförallt om strategisk och övergripande planering, påverkansarbete genom bland annat dialog med relevanta aktörer. Konkret och lösningsorienterat samarbete genomförs där det ger mervärde för organisationerna eller medborgarna.

Samarbetet mellan regionerna i Regionsamverkan Sydsverige har beslutande, rådgivande och rekommenderande funktioner. Den ideella organisationens beslutsfattande är aldrig överordnat respektive huvudmans beslutsfattande utan beslut som berör respektive huvudmans verksamhet (ekonomi) måste fattas i medlemsorganisationernas politiska församlingar, enligt gällande besluts- och delegationsordning, för att vara giltiga.

Samverkan inom detta avtal sker genom en gemensam samverkansgrupp, där bredbandskoordinatorerna representerar RSS och AKTÖREN deltar med relevant personal ur strategisk och taktisk nivå. Samverkansgruppen ansvarar för detta Samverkansavtal och bereder ärenden till respektive organisation när det behövs separata beslut, samt bereder förändringsförslag inom avtalet. I respektive region inom RSS skapas operativa grupper för att följa det konkreta arbetet.

Politisk avstämning sker minst en gång per år av hur samarbetet upplevs från båda Parter samt rapport om progress och samhällsnyttiga effekter.

Samverkansgruppen ansvarar för att utvärdera och följa upp det som gemensamt definierats som strategiska initiativ och projekt, som görs inom ramen för Samverkansavtalet och som inte ägs av annan styrgrupp. Samverkansgruppen ska även utväxla och förstå respektive parts strategier samt utgöra forum för strategisk innovation som kan leda till innovativa projekt mellan Parterna och eventuellt andra partners.

Samverkansgruppen ska präglas av öppenhet och dialog där parterna åtar sig att informera övriga om strategiska förändringar som berör detta avtal.

§ 120

Ärendenummer RS 2019/190

Medborgarförslag om logopeder på Länssjukhuset i Kalmar

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige besvarar medborgarförslag om logopeder på länssjukhuset med redovisat yttrande.

Bakgrund

Ett medborgarförslag om logopeder på länssjukhuset har inkommit. Förslagsställaren anser att logopedverksamheten i regionen behöver utökas.

Yttrande

En genomlysning av logopedverksamheten pågår bland annat med anledning av nya riktlinjer, för till exempel stroke, som ställer högre krav på regionen.

Genomlysningen ska säkerställa att logopedresurserna är tillräckliga för patienternas behov. Befintliga resurser samt nuvarande och kommande behov kommer att inventeras. En beskrivning av nuvarande process inklusive samarbete med kommunernas resurser ingår också i uppdraget.

Ambitionen är att i första hand hitta nya arbetssätt som möter det behov som finns.

Handling

Tjänsteskrivelse daterad den 6 maj 2019

Till Regionfullmäktige

Medborgarförslag angående om logopeder på länssjukhuset

Förslag till beslut

Regionfullmäktige besvarar medborgarförslag om logopeder på länssjukhuset med redovisat yttrande.

Bakgrund

Ett medborgarförslag om logopeder på länssjukhuset har inkommit. Förslagsställaren anser att logopedverksamheten i regionen behöver utökas.

Yttrande

En genomlysning av logopedverksamheten pågår bland annat med anledning av nya riktlinjer, för till exempel stroke, som ställer högre krav på regionen.

Genomlysningen ska säkerställa att logopedresurserna är tillräckliga för patienternas behov. Befintliga resurser samt nuvarande och kommande behov kommer att inventeras. En beskrivning av nuvarande process inklusive samarbete med kommunernas resurser ingår också i uppdraget.

Ambitionen är att i första hand hitta nya arbetssätt som möter det behov som finns.

Johan Rosenqvist
hälso- och sjukvårdsdirektör

§ 121

Ärendenummer RS 2019/529

Positionspapper kollektivtrafik Regionsamverkan Sydsverige

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige godkänner positionspapper för kollektivtrafiken inom Regionsamverkan Sydsverige.

Bakgrund

På uppdrag av Regionsamverkan Sydsverige har ett positionspapper för kollektivtrafiken inom södra Sverige tagits fram för att på sikt kunna förbättra den regionöverskridande kollektivtrafiken. En förbättrad kollektivtrafik är till stor gagn för större arbetsmarknadsregioner, närhet till högre studier vilket kommer att bidra till en ökad tillväxt.

Genom positionspapperet skapas en gemensam målbild för hur tillväxtmotorerna i Sydsverige bättre ska kunna knytas samman med hjälp av kollektivtrafiken fram till år 2040.

Handlingar

1. Tjänsteskrivelse daterad den 17 maj 2019
2. Positionspapper för kollektivtrafiken inom Regionsamverkan Sydsverige

Kollektivtrafiknämnden

Positionspapper för kollektivtrafiken inom Regionsamverkan Sydsverige

Förslag till beslut

Kollektivtrafiknämnden föreslår att Regionfullmäktige godkänner positionspapper för kollektivtrafiken inom Regionsamverkan Sydsverige.

Bakgrund

På uppdrag av Regionsamverkan Sydsverige har ett positionspapper för kollektivtrafiken inom södra Sverige tagits fram för att på sikt kunna förbättra den regionöverskridande kollektivtrafiken. En förbättrad kollektivtrafik är till stor gagn för större arbetsmarknadsregioner, närhet till högre studier vilket kommer att bidra till en ökad tillväxt.

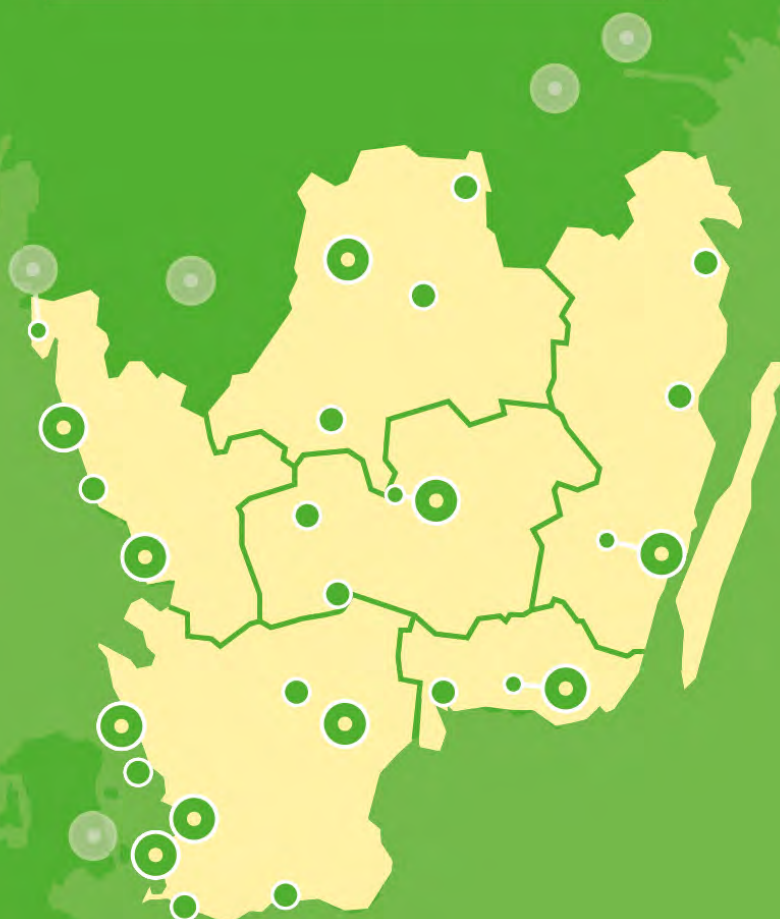
Genom positionspapperet skapas en gemensam målbild för hur tillväxtmotorerna i Sydsverige bättre ska kunna knytas samman med hjälp av kollektivtrafiken fram till år 2040.

Karl-Johan Bodell
trafikdirektör

Bilaga

Positionspapper för kollektivtrafiken inom Regionsamverkan Sydsverige

KOLLEKTIVTRAFIK FÖR ETT ENAT **SYDSVERIGE**

POSITIONSPAPPER
KOLLEKTIVTRAFIK

2019

Kollektivtrafik för ett enat Sydsverige

Vi sex regioner i Sydsverige; Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne samverkar politiskt från hösten 2015 över regiongränserna inom de flesta politikområden. Vi gör det bland annat inom kollektivtrafik- och infrastrukturuområdet för ett helhetstänkande på samhällsutvecklingen.

Syftet med ett positionspapper för kollektivtrafiken i Sydsverige är att förbättra den regionöverskridande kollektivtrafiken till gagn för större arbetsmarknadsregioner, närhet till högre studier och en ökad tillväxt.

Kollektivtrafiken är en förutsättning för att nå flera viktiga samhällsmål som regional tillväxt och en hållbar utveckling. Kollektivtrafikens strukturbildande funktion i samhällsplaneringen betonas allt oftare. Genom en samplanering av ortsutveckling, bostäder och behovet av resor till arbete, studier och service skapas ett attraktivt Sydsverige.

I kollektivtrafiken ska människor i alla åldrar, med olika bakgrund och med olika förmågor kunna ta sig fram och känna sig trygga. Kollektivtrafiken är också en föregångare i omställningen till fossilbränslefria transporter och är därför ett gott miljöval.

Det är viktigt att minska restiden mellan tillväxtmotorerna. Realistiska tidtabeller kombinerat med en förstärkt infrastruktur ger möjlighet att leverera restider som är tillförlitliga. Järnvägssystemens kapacitet måste stärkas och pålitligheten säkras så att resenärerna kan känna tillit till tågsystemen som transportmedel.

Närheten mellan tillväxtmotorerna förväntas bli allt viktigare för den fortsatta utvecklingen och tillväxten i södra Sverige. Därför behöver vi fortsätta att utveckla och förbättra den storregionala trafiken.

Xx Yy Regionstyrelsens ordförande Region Blekinge	Xx Yy Regionstyrelsens ordförande Region Halland	Xx Yy Regionstyrelsens ordförande Region Jönköpings län
---	--	---

Regionsamverkan Sydsverige har i "Positionspapper för Infrastruktur & Transport 2016" enats kring begreppen tillväxtmotorer och regionala kärnor för att beskriva orters vikt och förmåga att generera tillväxt också för sitt omland. En fortsatt utveckling av transportsystemet för ett *Sammanknutet Sydsverige* är ett prioriterat område.

Vi vill utveckla kollektivtrafiken utifrån resenärens, trafikeringens och samhällets perspektiv. En underlagsrapport till positionspapperet beskriver bl.a regionernas egna målsättningar och ambitioner för en gränsöverskridande kollektivtrafik – men det är tillsammans som vi kan göra skillnad.

En gemensam målbild

Vi presenterar en gemensam målbild för hur tillväxtmotorerna i Sydsverige bättre ska kunna knytas samman med hjälp av kollektivtrafiken fram till år 2040.

Den gemensamma målbilden bör biläggas de ingående regionernas trafikförsörjningsprogram och beaktas i planering och utveckling av kollektivtrafik och infrastruktur i södra Sverige.

Xx Yy Regionstyrelsens ordförande Region Kalmar län	Xx Yy Regionstyrelsens ordförande Region Kronoberg	Xx Yy Regionstyrelsens ordförande Region Skåne
---	--	--

Nuläge 2018

Varje region arbetar för att på bästa sätt möta människors behov av kollektiva resor inom sin region.

Idag arbetar, studerar och reser vi på ett annorlunda sätt än förr. Vi rör oss i en större geografi, men inte nödvändigtvis varje dag. Det gör de gränsöverskridande resorna i en storregional kontext både vanligare och viktigare. Det ställer också nya krav på de kollektiva resorna som måste kunna användas för arbete, studier eller vila.

Nya resmönster ökar vårt behov av samverkan!

Det här är våra utmaningar

Idag möts resenären fortfarande av:

- Flera olika system för att planera, boka och betala för sin gränsöverskridande resa.
- Att trafikutbudet är lägre över de administrativa gränserna.
- Att taxorna är högre över de administrativa gränserna.
- Att regelverken skiljer sig mellan olika trafikorganisatörer.
- Att restiderna är långa jämfört med bilen och inkluderar byten som skapar osäkerhet.

Det här är vi eniga om

De sex sydsvenska regionerna är i sina styrdokument eniga om att:

- De kollektiva gränsöverskridande resorna behöver bli fler för att utveckla Sydsverige.
- Restiderna för de gränsöverskridande kollektiva resorna behöver bli kortare och turtätheten öka.
- Tågresor är oöverträffade för att snabbt transportera stora grupper resenärer i starka stråk.
- Kollektivtrafiken är viktig som strukturbildare för att nå en hållbar utveckling och ekonomisk tillväxt i Sydsverige.
- Kopplingen mellan de regionala och interregionala trafiksystemen är viktig.

Målbild för år 2040

Restidsmål för de regionöverskridande kollektiva resorna i södra Sverige fram till år 2040.

Restid 1 timma

Daglig arbetspendling sker främst på sträckor där restiden är högst 1 timma. Längre resor försvårar livspusslet. För att knyta ihop arbetsmarknader är restider som understiger 1 timma viktiga.

Restid 2 timmar

Restider på upp till 2 timmar kan genomföras med regelbundenhet om restiden görs användbar för arbete, studier eller vila. Storregionala resor bör understiga 2 timmar för att främja näringsliv och regional utveckling i hela Sydsverige.

Gemensamma ställningstaganden kring utvecklingen av den gränsöverskridande kollektivtrafiken i Sydsverige

Resenären

Kollektivtrafiken ska vara enkel att använda, erbjuda snabba, punktliga och bekväma resor.

Restiderna i en gränsöverskridande storregional kollektivtrafik blir långa jämfört med dem i traditionell lokal och regional trafik. Det ställer krav på extra hög servicenivå såväl före, under som efter själva resan. En stabil och säker digital uppkoppling under hela resan är en grundförutsättning för att attrahera nya resenärsgupper.

Vad behöver göras?

- Samordna biljett- och betalsystemen för kollektivtrafiken i Sydsverige
- Förenkla och förbättra informationen till resenären både före, under och efter resan
- Enhetligare regelverk gentemot resenären

Trafikeringen

Kollektivtrafiken i Sydsverige ska knyta samman tillväxtmotorer och regionala kärnor och stärka deras samspel med sitt omland.

Tågbanorna i Sydsverige utgör en viktig grundstruktur för resandet eftersom resor med tåg kan vara dubbelt så snabba som resor på väg. Sedan lång tid tillbaka knyter bland annat Öresundståg, Pågåståg och Kröståg samman våra regioner. Där tågbanor saknas kan snabba bussförbindelser, s.k. *Bus Rapid Transit*-system utgöra ett komplement.

Vad behöver göras?

- Erbjuder snabbare och tätare resor mellan Sydsveriges tillväxtmotorer
- Erbjuder parallella trafiksystem med olika hastighet och uppehållsbild
- Gör prissättningen av resorna oberoende av de administrativa gränserna
- Minska resornas miljöpåverkan

Samhället

Kollektivtrafiken ska i de starka stråken erbjuda restider som är tydligt kortare än med bil.

Kollektivtrafik och infrastruktur är beroende av varandra. Kollektivtrafiken är viktig där människor reser mest för att frigöra kapacitet på vägar och för att minska klimatavtrycket från varje enskild resenär. En god kollektivtrafik bidrar också till att utveckla såväl näringslivet som attraktionskraften för en ort. Kollektivtrafiken måste samtidigt vara effektiv ur flera aspekter.

Vad behöver göras?

- De uppställda restidsmålen för kollektivtrafiken i Sydsverige bör läggas till grund för utvecklingen av infrastrukturen.
- Ta fram en gemensam lista för hur åtgärder för att knyta samman tillväxtmotorerna i Sydsverige ska prioriteras.
- Investera i infrastruktur som gör det möjligt för människor att bo, arbeta och studera i hela Sydsverige.

Restidsförkortning till 2040

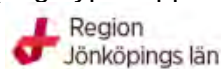

Restidkvoter 2040 (kollektiv resa/bilresa)

REGIONSAMVERKAN SYDSVERIGE syftar till att, med medborgarnas bästa för ögonen, utveckla samarbetet mellan verksamheterna i Region Kalmar län, Region Blekinge län, Region Skåne, Kommunförbundet i Skåne, Region Halland och Region Jönköpings län. Målsättningen är att skapa en grund för ökad tillväxt i Sydsverige i ekonomiskt, ekologiskt, kulturellt och socialt hänseende. Grunden för denna ambition ska vara en strävan efter helhetsorienterad och långsiktigt hållbar utveckling i Sydsverige och i Sverige.

(Logotyper uppdateras)

Regionstyrelsen

Sammanträdesplan 2020

Förslag till beslut

Regionstyrelsen fastställer sammanträdesplan 2020 för regionstyrelsen samt regionstyrelsens arbetsutskott, personalutskott samt budgetberedning enligt redovisat förslag.

2. Regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige fastställer sammanträdesdagar för regionfullmäktige 2020 enligt följande: 6 februari, 2 april, 17 juni, 23 september samt den 25-26 november.
3. Regionfullmäktige beslutar i övrigt att vardera nämnd och beredning får besluta om sin sammanträdesplan med redovisat förslag som inriktning.

Bakgrund

Förslag till sammanträdesplan för 2020 avseende regionfullmäktige, regionstyrelsen och regionstyrelsens arbetsutskott samt budgetberedning har upprättats inom regionstab kansli. Förslag på sammanträdesdatum för övriga instanser, förutom pensionärsrådet, funktionshinderrådet, patientnämnden samt beredningen för forskning, utveckling och e-hälsa, har tagits fram av regionstab kansli. Respektive instans tar beslut om slutliga sammanträdesdatum utifrån förslaget.

Ann-Sofie Dejke
kanslidirektör

Marie Nilsson
regionsekreterare

Bilaga

Sammanträdesplan 2020.

Sammanträdesplan 2020

Dag	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December
Tisdag									1			1
Onsdag	1			1			1		2			2 BerHS
Torsdag	2			2 RF			2		3	1		3 BerINV
Fredag	3			3	1 Första maj		3		4	2		4 BerHB
Lördag	4	1		4	2		4	1	5	3		5
Söndag	5 Trettondag	2	1	5	3		5	2	6	4	1	6
Måndag	6 Trettondag	3	2	6	4	1 RS AU/BB	6	3	7	5	2	7
Tisdag	7	4	3	7 BerHS	5	2	7	4	8	6	3	8 BerFoU
Onsdag	8	5	4	8 BerINV	6	3 BerHB	8	5	9 RS	7 RS**	4	9 RS
Torsdag	9	6 RF	5	9	7	4 BerHS	9	6	10	8 RUN DA	5	10
Fredag	10	7	6	10 Långfredag	8	5 SVN	10	7	11	9 KTN DA	6	11
Lördag	11	8	7	11 Påskafton	9	6 Sv nat.dag	11	8	12	10	7	12
Söndag	12	9	8	12 Påskdagen	10	7	12	9	13	11	8	13
Måndag	13	10	9	13 Annand p	11	8	13	10	14	12	9	14
Tisdag	14	11 BerHS	10	14	12	9 BerINV Ber FoU	11	15	16 BerFoU	13	10	15
Onsdag	15	12 BerINV	11 RS	15	13 RS	10 SKL grupp	15	12	16 SKL grupp	14 AU/BB (DA)	11	16 SKL grupp
Torsdag	16	13 RS	12	16	14	11 SKL ber	16	13	17 SKL ber	15 Länsberednin	12	17 SKL ber
Fredag	17	14 Länsberednin	13	17	15	12 SKL sty	17	14	18 SKL sty	16	13	18 SKL sty
Lördag	18	15	14	18	16	13	18	15	19	17	14	19
Söndag	19	16	15	19	17	14	19	16	20	18	15	20
Måndag	20	17	16	20	18	15 RS	20	17	21	19	16	21
Tisdag	21	18	17	21 BerHB	19	16	21	18	22	20	17	22
Onsdag	22 RUN (VP)	19 RUN (AR)	18	22 SKLg RUN	20 Länsberednin	17 RF	22	19	23 RF	21 SKL grupp	18 SKL grupp	23
Torsdag	23 KTN (VP)	20 KTN (AR)	19 SVN	23 SKLb KTN?	21 Kris.him.f	18	23	20	24 BerHS	22 SKL ber	19 SKLb RUN	24 Julafton
Fredag	24 BerFoU	21	20 SVN	24 SKLs	22	19 Mids afton	24	21	25 SVN	23 SKL sty	20 SKLs KTN	25 Juldagen
Lördag	25	22	21	25	23	20 Mids dag	25	22	26	24	21	26 Annand Jul
Söndag	26	23	22	26	24	21	26	23	27	25	22	27
Måndag	27 RS AU (VP)	24	23	27	25	22	27	24	28	26	23 RS AU/BB	28
Tisdag	28 RS AU (VP)	25 BerHB	24 BB Ber FoU	28 RS AU/BB	26	23	28	25	29 BerINV	27	24	29
Onsdag	29 SKL grupp	26 AU/BB(AR)	25 SKL grupp	29	27 SKLg	24	29	26 RUN	30 BerHB	28 RS (DA)	25 RF	30
Torsdag	30 SKL ber	27 AU/BB(AR)	26 SKL ber	30 Valborg	28 SKL RUN DA	25	30	27 KTN ?		29	26 RF	31 Nyårsafton
Fredag	31 SKL sty	28	27 SKL sty		29 SKL KTN DA	26	31	28 RS AU/BB		30 Alla helg af	27 SVN	
Lördag		29	28		30	27		29		31 Alla helg d	28	
Söndag			29		31 Pingstdager	28		30			29	
Måndag			30			29		31			30	
Tisdag			31			30						

- RF, Regionfullmäktige
- RS, Regionstyrelse
- RS AU, Regionstyrelsens arbetutskott
- BB, Budgetberedning
- Presidiekonf Länsgemensam ledning
- BerINV, Beredningen för invånarfrågor
- BerHB, Beredningen för hållbarhet och folkhälsa
- BerHS, Beredning för hälso- och sjukvård
- Beredning för forskning, utveckling och e-hälsa (sätter egna datum)
- PU, Personalutskott

- Regional utvecklingsnämnd, RUN
- KTN, Kollektivtrafiknämnd
- PN, Patientnämnd (sätter egna datum)
- Regiondagar
- FSH, Folkhögskolestyrelse
- SVN, Samverkansnämnd
- SKL, styrelse, beredning, kongress
- Länsberedning

Version 4, 190603

** Denna styrelse är avsedd för kunskapsseminarium

§ 122

Delegationsbeslut

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige noterar till protokollet att följande delegationsbeslut har fattats:

- Yttrande över detaljplan för del av fastigheten Dörby 7:7 m.fl, Kalmar kommun
- Yttrande över oljeskyddsplan för Valdemarsviks kommun
- Energikontor Sydost – uppdrag, utmaningar och framtid
- Bolagsstämma/årsstämma den 20 maj 2019, Öresundståg

From: Ulrika Cederholm
Sent: Tue, 30 Apr 2019 06:43:07 +0000
To: 'sam.byggnadskontoret@kalmar.se'
Subject: Yttrande - detaljplan för del av fastigheten Dörby 7:7

Hej,
Region Kalmar län har inga synpunkter på detaljplan för del av fastigheten Dörby 7:7.

Med vänlig hälsning

Ulrika Cederholm
Regionsekreterare
Regionstab Kansli

Region Kalmar län
Box 601
391 26 Kalmar

0480-44 83 62

Valdemarsviks kommun

Yttrande om oljeskyddsplan för Valdemarsviks kommun

Region Kalmar län ser positivt på den plan som är framtagen och vill poängtera vikten av den externa kommunikationen och samverkan i de fall ett eventuellt utsläpp kan orsaka skada på människor. Att dela information om omfattning och påverkan för att på bästa sätt kunna planera eventuella hälsobedömningar eller stöd som krävs från vården är av stor vikt. Utvärdering av eventuella utsläpp i enlighet med punkt 7.4 bör även inkludera uppföljning av eventuell exponering.

Ombudsdirektiv Energikontor Sydost – uppdrag, utmaningar och framtid

Beslut

Regionstyrelsens ordförande lämnar följande ombudsdirektiv inför årsstämman för Energikontor Sydost.

Region Kalmar län tillstyrker att Energikontor Sydost i dialog med medlemmarna tar fram ett beslutsunderlag för ägarstyrning samt organisation, verksamhet och finansiering som på ett tydligt sätt stödjer medlemsregionerna och medlemskommunerna med specialkompetensens inom energi- och klimatområdet.

Region Kalmar län tillstyrker dock inte förslaget till utökat uppdrag för Energikontor Sydost, enligt den modell som föreslås i rapporten.

Frågan om förhöjd serviceavgift är förtidigt väckt och bör hanteras när utredningen är slutredovisad. För att fråga ska bli grundligt utredd ser Region Kalmar län att en extra årsstämma får utlysas senare i höst efter att utredningen är klar.

Bakgrund

Ägarstämman för Energikontor sydost är den 21 maj. Fullmakt för ombud ska ges in den 16 maj. Ingegerd Petersson (C) är ombud och Pär-Gustav Johansson (M) är ersättare. Ombudsdirektiv fattas på delegation av regionstyrelsens ordförande då regionstyrelsen inte haft möjlighet att bereda ärendet.

Energikontor Sydost ägs av kommuner och regioner i Blekinge, Kalmar och Kronobergs län. Regionförbundet i Kalmar län (numera Region Kalmar län) har varit medlemmar i Energikontor Sydost sedan organisationen grundades. Föreningens operativa verksamhet bedrivs i ett av föreningen helägt aktiebolag.

Medlem betalar en årsavgift till föreningen samt en serviceavgift till aktiebolaget. År 2019 är medlemsavgiften för en regionkommun 3 000 kronor, medan serviceavgiften uppgår till 201 949 kronor.

Energikontor Sydost har presenterat rapporten ”Vem ska göra vad? Hur kan vi arbeta hållbart tillsammans”, vilken bifogas. Rapporten beskriver föreningens bakgrund och uppdrag, de senaste årens förändrade förutsättningar, samt förslag till utvecklad verksamhet och utökade uppdrag. De senare behöver i så fall finansieras med hjälp av ett utökat basanslag.

Energikontor Sydost föreslår att Region Kalmar län, utifrån redovisad rapport, uppdrar åt Energikontor Sydost att presentera ett beslutsunderlag vad gäller ägarstyrning samt organisation, verksamhet och finansiering. Samma fråga ställs parallellt till Region Blekinge och till Region Kronoberg.

Ändrade förutsättningar

Energikontoret redovisar följande ändrade förutsättningar.

Sedan bolaget bildades har flera förändringar skett som verksamheten löpande måste anpassas efter:

- Energikontoret fick tidigare lyfta moms. Nu får man inte lyfta moms i projekt och 70% av momsen är en kostnad för kostnader kopplat till bolaget.
- Energikontoret fick tidigare upp till 60% bidrag till OH via projekt. Nu ligger snittet på 15% och flera finansiärer ger täckning för faktiskt lön + faktisk OH.
- Energikontoret får inte lämna anbud i upphandlingar men fick tidigare sälja uppdrag till ägare i enlighet med teckalundantaget. Nuvarande organisation gör att men sedan 2017 inte längre omfattas av detta undantag (förutom i vissa fall)
- Tidigare kunde man söka full medfinansiering till ett projekt via Energimyndigheten. Nu ger Energimyndigheten max 50% av det saknade beloppet. Varje projekt får därför minst tre finansiärer, vilket leder till omfattande administration.
- Förut kunde man söka medfinansiering hos regionerna för redan beviljade EU-projekt. Sedan 2017/2018 ska projekten utvecklas genom regionerna innan ansökan till EU lämnas in.
- Energikontoret har generellt sett ingen egen finansiering för projektutveckling mm utan även detta måste sökas från extern finansiär.

Utökat uppdrag

Energikontoret föreslår att ägarna utökar bolagets uppdrag med ett antal fasta aktiviteter och produkter/tjänster. Finansiering av detta arbete kan ske genom att öka bolagets basfinansiering.

- Område 1 – uppföljning och statistik. Energibalanser, årlig rapport om energiläget i sydost, stöd till kommuner m.m.
- Område 2 - öka kunskap hos politiken och tjänstemännen. Årliga introduktionsdagar för politiker och tjänstemän, nätverk m.m.
- Område 3 – samordna arbetet kring hållbart lärande i skolan. Koordinera ett utvecklingsarbete i syfte att forma en kunskapslänk för utbildning och lärande för hållbar utveckling – Agenda 2030. Syftet är att öka

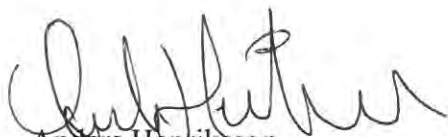
kunskapen hos skolpersonal, samt att öka ungas intresse för teknik, industri och naturvetenskap.

Slutsatser

Region Kalmar län ser, liksom energikontoret, ett behov av att utreda ägarstyrning samt organisation, verksamhet och finansiering för Energikontor Sydost.

Regionen ser i nuläget inte behov av att utöka energikontorets grunduppdrag.

Frågan om förhöjd serviceavgift är förtidigt väckt och bör hanteras när utredningen är slutredovisad. För att fråga ska bli grundligt utredd ser Region Kalmar län att en extra årsstämma får utlysas efter att utredningen är klar.

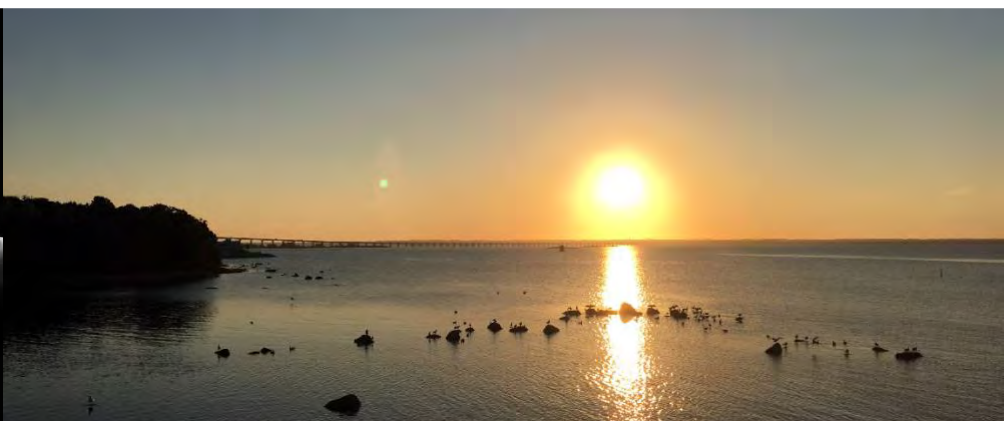

Anders Henriksson
regionstyrelsens ordförande

Vem ska göra vad?

Hur kan vi arbeta hållbart tillsammans!

Energikontor Sydost – uppdrag, utmaningar och framtid

Med detta dokument önskar Energikontoret:

- Beskriva Energikontorets syfte och det uppdrag vi fått från er som är ägare
- Beskriva Energikontorets förändrade förutsättningar och förslag på hur vi kan utveckla verksamheten för att anpassa oss efter dessa förändringar
- Beskriva varför Energikontorets medarbetare behövs. Vi är nu ca 30 resurser (i stort sett självfinansierade) som levererar aktiviteter och åtgärder inom energieffektivisering, transporter och förnybar energi i sydost.
- Ge förslag på hur vi kan stödja er och alla övriga medlemmar/ägare ännu mer

Dokumentinformation

Titel	Vem ska göra vad? Hur kan vi arbeta hållbart tillsammans? Energikontor Sydost – uppdrag, utmaningar och framtid
Sammanställd av	Christel Liljegren, vd
Utgivare	Styrelsen för Energikontor Sydost AB samt Föreningsstyrelsen
Utgiven	2019

Innehåll

Sammanfattning	4
Energikontor Sydosts uppdrag	4
Så här ägs och styrs Energikontoret idag	5
Förslag till beslut:	6
Vi måste bli hållbara	7
Mål - Region Blekinge	7
Mål - Region Kronoberg	8
Mål - Region Kalmar	8
Vad behöver göras?	9
Vem ska göra jobbet?	9
Del 1 – Energikontoret vill bidra ännu mer	10
Förslag – Statistiknod Sydost, för ökad kvalitet i uppföljning & statistik	10
Förslag – Introduktion av politiker & tjänstemän i energi & klimatfrågor	11
Förslag – Utbildning och lärande	11
Varför skulle Energikontoret vara en lämplig kandidat för dessa nya uppdrag?	12
Del 2 – Förändrade förutsättningar	13
Behov av strukturella förändringar	13
Förslag på utredningar för verksamhetsutveckling	14
Utredning 1 - Organisationsform	14
Utredning 2 – Styrelsens sammansättning	14
Energikontorets personal	15
Energikontorets energi- & klimatarbete	18
Länsövergripande	18
Blekinge	18
Kalmar	19
Kronoberg	19

Sammanfattning

De flesta är överens om att vi måste agera kraftfullt för att minska vår belastning på klimatet och jordklotet, en viktig pusselbit är att effektivisera om att minska vårt behov av energi och att tillfredsställa energibehovet utan fossila energikällor.

Det finns en förväntan att det är det offentliga som ska visa vägen och ta en tätposition – att offentliga verksamheter ska leda den egna organisationen, näringsliv, privatpersoner, organisationer och lärosäten – så väl barn och unga som medelålders och äldre – i en riktning mot en hållbar utveckling.

Energikontor Sydost, som samägs via 25 kommuner och 3 regioner i Blekinge, Kalmar och Kronoberg, har som uppdrag att stödja det offentliga via kompetensutveckling och även att öka antalet aktiviteter och åtgärder som sker i sydost så att det händer mer av fler.

Bakgrund

Energikontor Sydosts uppdrag

Redan när Energikontoret bildades 1999 insåg kommuner, landsting och regionförbund att vi måste vara fler som driver arbetet mot en hållbar utveckling. Man konstaterade att var och en av de enskilda organisationerna inte kunde anställa och avlöna personal med spetskompetens inom energi- och klimatområdet, man såg också att många övergripande åtgärder inte låg inom ramen för landstingens, regionförbundens eller kommunernas (eller länsstyrelsernas) ansvarsområden.

När Energikontoret via EU medel startade upp sin verksamhet och gav möjligheter att tillgängliggöra och finansiera kompetens och fler resurser såg aktörerna i regionen att detta var något som skulle kunna vara till mycket stor nytta genom att stötta ägarna i sin egen kompetensutveckling, öka antal åtgärder som kunde genomföras och öka antalet individer som drev utvecklingen framåt. Men det skulle också innebära en stor kompetens inom projektutveckling som skulle bidra till att skal upp av lokala och regionala medel avsatta till energi- och klimatarbetet.

Idag är Energikontoret 31 anställda (varav några föräldralediga och några tjänstlediga), Se bilaga 1 för översikt över tillgänglig kompetens. Vi bedriver löpande mellan 20 - 40 projekt inom områdena energieffektivisering av boende, byggnader och transporter samt förnybar energi. Vi bedriver också projekt som löper över både områdena som tex hållbar upphandling, stöd till skola, cirkulär ekonomi och mycket med.

Vi ska:

- ✓ Öka det offentliga medvetenhet och kunskap i energirelaterade frågor kopplat till en hållbar utveckling
- ✓ Öka antal personer i regionen med kompetens att bidra till en hållbar utveckling
- ✓ Öka antalet aktiviteter och åtgärder för att snabba på omställningen till ett hållbart sydost
- ✓ Genomföra projekt som faller utanför det offentliga ansvarsområde – spetsprojekt, projekt som genomförs mellan kommuner, mellan län mm

Vårt ägardirektiv och de regionala och lokala målen säger att vårt arbete bidra till:

- ✓ Minskade växthusgasutsläpp
- ✓ Minskad energianvändning
- ✓ Ökad andel förnybar energi
- ✓ Transporter – minskat resande, effektivare transporter och mindre negativ påverkan på människa och miljö.

Se exempel i bilaga 2 – sådant som inte skulle skett, eller som skulle ha bekostats via lokala eller regionala medel om Energikontoret inte funnits.

Förutsättningar förändras

Sedan bolaget bildades har flera förändringar skett som verksamheten löpande måste anpassas efter:

- ✓ Vi fick tidigare lyfta moms = nu får vi inte lyfta moms i projekt och 70% av momsen är en kostnad för kostnader kopplat till bolaget.
- ✓ Vi fick tidigare upp till 60% bidrag till OH via projekt = nu ligger snittet på 15% och flera finansiärer ger täckning för faktiskt lön + faktisk OH
- ✓ Vi får inte lämna anbud i upphandlingar med vi fick tidigare sälja uppdrag till ägare i enlighet med teckal undantaget = sedan 2017 omfattas vi inte längre av teckal (förutom i vissa fall)
- ✓ Tidigare kunde vi söka full medfinansiering till ett projekt via Energimyndigheten = nu ger Energimyndigheten max 50% av det saknade beloppet = varje projekt får därför minst 3 finansiärer = 3 ansökningar + 3 olika rapportmottagare.
- ✓ Förut kunde vi söka medfinansiering hos regionerna för redan beviljade EU-projekt= sedan 2017/2018 ska projekten utvecklas genom regionerna innan ansökan till EU lämnas in.

Energikontoret har generellt sett ingen egen finansiering för projektutveckling mm utan även detta måste sökas från extern finansiär.

Så här ägs och styrs Energikontoret idag

Energikontor Sydost AB bildades 2007 och ägs av föreningen Energikontor Sydost i vilken samtliga 25 kommuner och 3 regioner i Kalmar, Kronoberg och Blekinge län är medlemmar.

Föreningsstyrelsen – Blekinge, Kalmar och Kronobergs län har vardera 2 ledamöter i föreningsstyrelsen. En sjunde ledamot väljs i det län som ska ha ordförandeposten vilket kan variera. Antal suppleanter har varierat mellan 2 - 3 per län. Varje län har en ledamot i valberedningen.

Representation på föreningsstämman - Varje medlem (28 st) utser ett ombud till föreningsstämman och varje medlem har en röst.

Bolagsstyrelsen - Styrelsen ska bestå av lägst fem och högst nio ledamöter och noll till fem suppleanter. Ledamöterna och suppleanterna väljs årligen på bolagsstämman för tiden intill slutet av nästa stämma. Stämman utser också ordförande och vice ordförande.

Medlemmarnas insatser

Medlemsavgiften i föreningen är idag 3000 kr. Utöver det betalas en serviceavgift till bolaget. Medlemmarnas stöd är en förutsättning för att bolaget ska få verka under begreppet Energikontor och därmed få vara en del i Energimyndighetens och EU:s system för att genomföra energi- och klimatpolitiska insatser och vara berättigade till stöd och bidrag för dessa uppdrag. Serviceavgiften ger förutsättningar för aktiviteter och åtgärder värda 20 miljoner varje år – dels som stöd för eget arbete men främst till stöd för en hållbar utveckling lokalt och regionalt i linje med nationella och globala målsättningar!

Medlemstyp	Serviceavgift
Kommun – 12 000	17 982 kr
Kommun 12 000 – 19 999	31 814 kr
Kommun 20 000 – 49 999	66 394 kr
Kommun 50000 –	100 975 kr
Regionkommun (landsting + regionförbund)	201 949 kr

* Uppräkningsfaktor inkomstbasbelopp: $62\,500/61\,500 = 1,01626$

Uppräkning på grund av ändrad bidragsnivå från Energimyndigheten: 267 700kr

Förslag till beslut:

att ge Energikontor Sydost i uppdrag att

- utifrån redovisat underlag presentera ett beslutsunderlag vad gäller ägarstyrning samt organisation, verksamhet och finansiering för Energikontor Sydost som på ett tydligt sätt stödjer medlemsregionerna och medlemskommunerna med specialkompetens inom energi- och klimatområdet.

Vi måste bli hållbara

Kommuner och regioner i sydost har ett uppdrag och ett ansvar för att se till att så väl vårt hörn av jorden liksom hela vårt jordklot är beboeligt och hållbart för våra kommande generationer.

Generationsmålet

Det övergripande målet för **miljöpolitiken** är att till nästa **generation lämna över ett samhälle** där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

– Riksdagens definition av miljömålet

Globala målen

Lokal och regional politik och därtill kopplade beslut och åtgärder ska också ligga i **linje med de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030** som innebär att vi ska uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld.

Regionala mål

Dessa övergripande målen beskrivna ovan finns nedbrutna i nationella mål och strategier inom olika områden. Regionerna har fått uppdrag att inom regional tillväxt utforma mål och strategier kopplat till näringslivsutveckling, hållbar utveckling och mycket mer. På regionalt övergripande nivå sätter också länsstyrelsen upp strategier och i vissa fall mål. Kommunerna bryter sedan i sin tur ner detta i mål kopplat till den enskilda kommunens förutsättningar och utmaningar. Nedan följer en mycket översiktlig sammanställning av ett antal regionala målsättningar och mål.

Mål - Region Blekinge

Målet med Blekinges regionala utvecklingsstrategi är **"Attraktiva Blekinge där fler vill bo, arbeta och komma på besök"**. Attraktiva Blekinge ska bidra till en **hållbar utveckling** och uppfylla målen för regional tillväxt i Blekinge. Ex på mål satta i Energi- och klimatstrategin inom energiområdet:

- Minskade växthusgasutsläpp – 50 procent minskning från 1990 – 2020
- Minskad energianvändning - 20 procent mindre energianvändning 1990 – 2020
- Förnybar energi - Minst 80 procent av all energi 2020. Inga fossila bränslen i uppvärmning 2020
- Transporter - Energianvändningen ska åter vara nere på 1990 års nivå 2020
- Ett antal konkreta åtgärder föreslås där kollektivtrafiken är ett viktigt verktyg

Region Blekingens ansvar: Uppdraget för regional utveckling, kultur och bildning är att som regionalt utvecklingsansvarig aktör i länet samordna och driva frågor som är avgörande för Blekinges hållbara utveckling.

Mål - Region Kronoberg

"År 2025 är Kronoberg ett län som växer i öppna och hållbara livsmiljöer med förnyelseförmåga". Det är invånare i alla åldrar som skapar utveckling och förnyelse. Alla behövs och bidrar till att skapa en plats som är attraktiv att bo på, arbeta och vistas i. Samhandling kring **social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet** gör oss framgångsrika och tillsammans tar vi oss an och ser möjligheter i både globala och lokala utmaningar. Ex på mål satta inom energiområdet:

- Utsläpp av koldioxid i Kronobergs län från fossila bränslen ska till år 2020 ha minskat till 2 ton per år och per länsinvånare.
- År 2050 är Kronobergs län ett Plusenergilän. Detta innebär att produktionen av förnybar energi och biobränsle överstiger den totala energianvändningen i länet, dvs. blir självförsörjande och kan exportera förnybar energi.
- Användningen av fossila bränslen inom Kronobergs län har upphört 2030 70 % av den totala energianvändningen i Kronobergs län kommer år 2020 från förnybara källor
- Användningen av elenergi i bostäder och lokaler samt industriprocesser ska minska med 20 % till 2020, räknat från 1995.

Region Kronobergs ansvar och uppgifter: Den regionala utvecklingsnämnden ansvarar för att samordna genomförandet av Gröna Kronoberg 2025. På Region Kronobergs avdelning för regional utveckling finns medarbetare som resurs-sätter tillväxtuppdraget.

Mål - Region Kalmar

"Klimat att växa i" är den målbild länet gemensamt strävar mot. I visionen är år Kalmar län 2030 en **hållbar region** där människor växer, företag och organisationer etablerar sig och utvecklas, konkurrenskraften har stärkts och kopplingen mellan stad och land är stark.

För att nå målet finns fyra prioriterade områden att utveckla: Delaktighet, hälsa och välbefinnande, God miljö för barn och unga, Hållbar samhällsplanering, Stärkt konkurrenskraft. Till varje område hör ett antal strategier och handlingsprogram FN:s 17 globala hållbarhetsmål utgör ramen för det regionala utvecklingsarbetet

Region Kalmar län arbetar hälsofrämjande och ska stå för en god miljö och ta ett långtgående miljöansvar. **Miljöfrågorna är en viktig del i arbetet för regional utveckling och hållbar tillväxt.** Kalmar län har satt upp 110 miljömål. Vi prioriterar fyra områden i länets miljöarbete: vatten, sjöar och hav, en fossilbränslefri region, en giftfri vardag och värdefulla natur- och kulturmiljöer. Ex på mål satta inom energiområdet (under revidering):

- fossilbränslefri region år 2030
- År 2014 har utsläppen av fossil koldioxid minskat med minst 30 % jämfört med år 1990. År 2020 är motsvarande siffra 50 %.
- År 2014 är utsläppen av fossil koldioxid från vägtrafiken i Kalmar län 5 procent lägre än år 1990. År 2020 är utsläppen av fossil koldioxid från vägtrafiken i Kalmar län 50 % lägre än år 1990.
- År 2020 är alla samhällsbetalda resor klimatneutrala
- År 2020 är alla samhällsbetalda godstransporter klimatneutrala

Vad behöver göras?

*" Första gången jag hörde talas om den globala uppvärmningen tänkte jag att det där kan inte stämma, det kan omöjligt finnas nåt sånt som skulle hota hela vår existens. För om det skulle vara så skulle vi ju inte prata om nåt annat. Så fort man slog på tv:n så skulle det handla om det. Löpsedlar, radio, tidningar. Man skulle aldrig läsa eller höra om något annat. Som om det pågick ett världskrig. Men det var ju ingen som sa nåt... /.../ Idag använder vi hundra miljoner fat olja varje dag. Det finns ingen politik som ändrar det. Det finns inga regler för att hålla den oljan i marken. Så vi kan inte rädda världen genom att spela efter reglerna, eftersom reglerna måste ändras. Allt behöver förändras och det måste börja idag /.../ **Ni säger att ni älskar era barn framför allt annat, samtidigt stjälar ni deras framtid framför ögonen på dom"***

Olika citat från Greta Thunberg

Regionerna och kommunerna har ansvar för Greta och att hennes generation inte får ta över ett sjunkande skepp. Men för att nå denna hållbara utveckling behöver det finnas personal med engagemang, kompetens och kunskap, mål och styrdokument och det måste genomföras aktiviteter och åtgärder som faktiskt ändrar beteende, minskar klimatpåverkan eller som på andra sätt göra att vi kommer ett steg längre från en ohållbar utveckling. I sydost finns det flera människor och målgrupper som behöver nås av kunskap och åtgärder nedan är ett urval:

Antal regioner	3
Antal kommuner	25 st med 54 619 anställningar (inkl. lediga)
Antal invånare	604 204 invånare

Utöver detta en stor mängd företag, organisationer, universitet och skolor mm. I stort sett alla individer behöver kunskap och information anpassade efter deras olika roller och ansvar i livet tex som privatperson, förälder, elev, yrkesperson, "fritidsperson" osv.

Vem ska göra jobbet?

Det finns en stor förväntning på att det är det offentliga som ska se till så att jorden blir fortsatt beboelig.

I kommuner och regioner finns det därför ett antal individer med olika befattningar och roller som har ansvaret för att driva omställningen dels via förändringar i den egna organisationen och dels via att "alla andra" – privatpersoner, företag, organisationer m fl. agerar i riktningen mot en hållbar utveckling. I kommunerna faller ansvaret ofta på det interna arbetet samt visst externt arbete på hållbarhetsstrategier (eller liknande). I sydost har kommunerna en variation på mellan 0 - 2 tjänster med detta ansvar. Vissa kommuner har också energi- och klimatrådgivare som på energimyndighetens ansvar ska stödja små och medelstora företag samt privat personer (0-1 tjänst per kommun). Övriga tjänstemän och politiker med ansvar så för beslut, aktiviteter och åtgärder samt budget har så klart också ansvar, men ofta inte ett uttalat sådant. I regionerna faller ansvaret för att länet ska nå en hållbar utveckling på Regional Utveckling och på den interna organisationen för gamla "landstingets" energi- och klimatarbetet. Till detta tillkommer länsstyrelsen personal som verkar med projekt inom energi- och klimatområdet.

Kommunerna och dess personal, invånare och företag är dock oftast de som ska förändras, utbildas och genomföra åtgärderna.

Del 1 – Energikontoret vill bidra ännu mer

Vi vill att Energikontorets kompetens och kunskap ska komma till ännu större nytta för regionen. Energikontor Sydost föreslår därför att våra ägare, medlemmarna i Föreningen, utökar bolagets uppdrag med ett antal fasta aktiviteter och produkter/tjänster. Finansiering av detta arbete kan ske genom att öka bolagets basfinansiering (nuvarande serviceavgiften, se sidan 6) så att bolaget får möjlighet att avsätta resurser som kan arbeta med detta. Nedan kommer ett antal förslag på uppdrag som bolaget skulle kunna leverera till medlemmarna/ägarna.

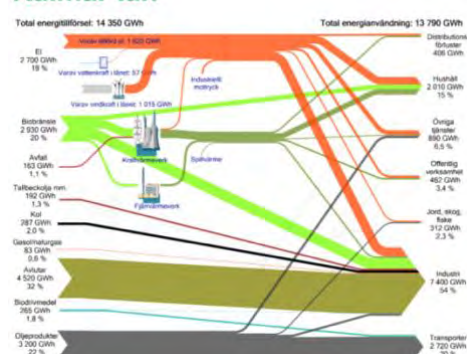
Område 1 - Uppföljning och statistik

Att ha en gemensam grund att stå på är viktigt för att kunna arbeta tillsammans och att jämföra hur olika insatser ger resultat och effekt. För att mäta och följa upp energi-, klimat och hållbarhetsarbetet behöver kommuner och regioner mål som kan följas upp med nyckeltal, statistik och analyser. Om man ska kunna utvecklas tillsammans inom regionen finns det också en fördel att alla mäter och analyserar på samma sätt. Detta ger en möjlighet att jämföra olika åtgärders genomslagskraft, och genomföra projekt tillsammans i syfte att åstadkomma effekter på samma mål.

Kommuner och regioner sammanställer idag mer eller mindre regelbundet viss statistik och nulägesinformation med egen personal, alternativt handlar upp dessa tjänster av en extern konsult. Uppfattningen är att det generellt inte sker med en regelbundenhet, att kvalitén är mycket olika och att utseende och innehåll skiljer sig åt mellan kommuner/regioner samt mellan år beroende på vem som fått uppdraget att ta fram informationen.

En regional samordning av fler frågor än uppföljning och statistik skulle också ge en effektivare omställning. Nedan finns förslag på nya uppdrag som bolaget skulle kunna leverera till sina medlemmar/ägare.

Kalmar län

Problemställning – nu läge uppföljning och statistik

Energikontor Sydost får med nuvarande ägarstruktur inte lämna anbud när produkter och tjänster (tex statistik, energibalanser o dyl.) handlas upp. Detta resulterar i att externa konsulter med olika metodik och utformning tar fram rapporter och beslutsunderlag. Underlagen blir då inte jämförbara (dels internt mellan åren och dels externt i jämförelse med andra). Upphandling av dessa rutinuppdrag tar tid och resurser för kommuner och regioner.

Förslag – Statistiknod Sydost, för ökad kvalitet i uppföljning & statistik

Energikontor Sydost sammanställer statistik och information kring Energiläget i sydost på årlig basis. Informationen kan presenteras i en skrift eller på en hemsida eller på annat sätt så att den blir ett användbart verktyg för kommuner och regioner. Uppdraget skulle innebära att Energikontoret blir en nod för energistatistik, med resurser avsatta för stöd till ägarna.

- Stöd till kommuner som anslutit sig till Borgmästaravtalet
- Stöd att utforma mål som kan följas upp med hjälp av tillgänglig statistik
- Energibalanser per kommun, per län och för sydost
 - o Jämförelse mot länsövergripande mål
 - o Utveckla energibalanserna i samverkan med Energimyndigheten så att vi följer deras metodik för energistatistik
- En årlig rapport om Energiläget i Sydost
 - o Ett komplement till energibalansen
 - o Presentation från kommuner och regioner om goda exempel,
 - Privatpersoner, företag, organisationer som gjort något betydande
 - Beskriva politiska beslut som påverkar
 - o Omvärldsanalyser i stil med Energikontoret Norr, eller som företagarna gör för information om företagande per län
 - o Analys och framåtblick

Område 2 - Öka kunskap hos politiken och hos tjänstemännen

Förtroendevalda politiker behöver en introduktion och ökad kunskap för att kunna fatta beslut inom energi- och klimatområdet.

Förslag – Introduktion av politiker & tjänstemän i energi & klimatfrågor

Energikontor Sydost ser att det finns ett behov av att årligen anordna introduktionsdagar för politiker och tjänstemän. Syftet är att skapa en gemensam kunskapsgrund och förståelse för de delar av hållbarhetsarbetet som omfattar hållbar energiförsörjning och energianvändning samt energisystemet påverkan de globala målen.

Energikontor Sydost kan erbjuda utbildningar anpassade efter lokala och regionala behov och önskemål, skapa nya mötesplatser mellan kommunerna och regionerna i de tre länen och bidra till nätverkande. I utbildningen ingår kunskapshöjande åtgärder inom energibalanser och andra verktyg som ska kunna användas för att styra kommuner och regioner åt rätt håll.

Område 3 - Samordna arbetet kring hållbart lärande i skolan

14 % av skolor, förskolor i länet är med i Grön Flagga, ett av FN:s erkända globala program för lärande för hållbar utveckling. Men...i många kommuner saknas resurser och stöd - bara var femte skola kan jobba effektivt med frågorna

Förslag – Utbildning och lärande

Energikontor Sydost kan, med hjälp av redan etablerade nätverk och sektorsövergripande samverkan på nationell och regional nivå, koordinera ett utvecklingsarbete i syfte att forma en kunskapslänk för "**Utbildning och lärande för hållbar utveckling - Agenda 2030**". Att få till stånd ett stödsystem för detta ligger helt i linje med flera av de regionala strategier som finns antagna för att nå energi-, klimat- och miljömålen. Dessa strategier som även följer nationella riktlinjer, skolans läroplan och internationella överenskommelser som tex The Global Action Programme (GAP) on ESD, <https://en.unesco.org/gap>.

Med skolan som plattform för detta viktiga arbete involveras barn och unga i insatser som stärker deras kunskaper, förmågor och handlingskraft att verka för en hållbar samhällsutveckling. Genom skolan når man också flertalet av regionens medborgare, politiker och tjänstemän, där skolans personal är en viktig målgrupp.

Att forma en kunskapslänk enligt ovan går också i linje med Sveriges handlingsplan för Agenda 2030 där den centrala idén är att uppmuntra partnerskap mellan offentlig sektor, kunskapssamhälle, näringsliv och civilsamhälle.

Energikontor Sydost önskar vara ett samordnade organ för Blekingen, Kronberg och Kalmar län för utbildningar av politiker och tjänstemän samt skolpersonal. Syftet är att öka kunskap om lärande för hållbar utveckling samt sprida kunskap om verktyg och metoder samt driva ett nätverk för ansvariga för hållbart lärande i skolan i respektive kommun och region.

Figur 1 @artbyneva

Kunskapslänken kommer även att fylla en annan viktig pusselbit. Vi står idag inför en kommande kompetensbrist, framför allt inom teknik, industri, naturvetenskap. Det finns behov av att öka ungas intresse för dessa områden för att fortsatt kunna verka för en hållbar regional utveckling. För att nå det behöver vi knyta näringslivet närmare skolan med studiebesök och annan samverkan. Vi behöver också skapa samverkan mellan andra initiativ som syftar till att öka intresse och öka andelen framtida resurser för det lokala näringslivet (organisationer som UF, Teknik Collage, Creativum m. fl. samt olika insatser i projektform etc.)

Varför skulle Energikontoret vara en lämplig kandidat för dessa nya uppdrag?

- Vi har god lokal och regional kunskap och kännedom vilket ger information och underlag av god kvalitet.
- Vi ägs av medlemmarna och vi ska vara ett komplement till medlemmarnas ordinarie personal – genom att vi under 20-talet år har arbetat med medlemsnära uppdrag så vet vi hur vi ska styra våra resurser att göra mesta möjliga nytta.
- Genom att ha stående, fasta uppdrag kan vi utveckla metoder och kompetens efter medlemmarnas/ägarnas önskemål.
- Vi kan leverera jämförbara statistiska underlag om bolaget får ansvar för den årliga statistiksammanställningen från kommuner och län.
- Genom att ha fasta uppdrag som vi årligen rapporterar till samtliga ägare, blir bolaget mer känt hos ägarna då det skapar en tätare dialog och ger konkreta leveranser.

Del 2 – Förändrade förutsättningar

Sedan bolaget bildades har flera förändringar skett som verksamheten löpande måste anpassas efter:

- ✓ Vi fick tidigare lyfta moms = nu får vi inte lyfta moms i projekt och 70% av momsen är en kostnad för kostnader kopplat till bolaget.
- ✓ Vi fick tidigare upp till 60% bidrag till OH via projekt = nu ligger snittet på 15% och flera finansiärer ger täckning för faktiskt lön + faktisk OH
- ✓ Vi får inte lämna anbud i upphandlingar med vi fick tidigare sälja uppdrag till ägare i enlighet med teckal undantaget = sedan 2017 omfattas vi inte längre av teckal (förutom i vissa fall)
- ✓ Tidigare kunde vi söka full medfinansiering till ett projekt via Energimyndigheten = nu ger Energimyndigheten max 50% av det saknade beloppet = varje projekt får därför minst 3 finansiärer = 3 ansökningar + 3 olika rapportmottagare.
- ✓ Förut kunde vi söka medfinansiering hos regionerna för redan beviljade EU-projekt= sedan 2017/2018 ska projekten utvecklas genom regionerna innan ansökan till EU lämnas in.

Energikontoret har generellt sett ingen egen finansiering för projektutveckling mm utan även detta måste sökas från extern finansiär.

Behov av strukturella förändringar

För att kunna vara det stöd i energi- och klimatarbetet som ägardirektivet kräver, ser Energikontor Sydost och medlemmarna i föreningen (bolagets ägare) ett behov av att bolaget kan sälja tjänster till medlemmarna. Idag är detta inte möjligt på grund av att:

- Energikontor Sydost inte får lämna anbud vid förfrågningar – bolaget får inte konkurrera med den privata marknaden enligt bolagsordningen
- Medlemmarna inte kan direktupphandla uppdrag vid sidan om LOU med hänvisning till Tekalundantaget. Medlemmarna är endast indirekta ägare av bolaget via föreningen och då är undantaget inte giltigt.

Detta leder till att uppdrag som bolaget skulle kunna leverera till medlemmarna upphandlas av externa konsulter, vilket i sin tur leder till minskade möjligheter för intäkter till bolaget och ett större beroende av extern projektfinansiering.

Dagens ägarform som är i "två steg", leder också till att medlemmarna/ägarna inte alltid har kunskap om, känner ansvar för, eller upplever möjlighet att påverka bolaget och dess aktiviteter.

Styrelserna

Det finns ingen formell styrning i ägardirektiv eller i bolagsordning om vilka organisationer eller vilket formellt politiskt uppdrag som ska finnas representerat i föreningsstyrelsen eller i bolagsstyrelsen. Dvs om det ska finnas en representant från regionen och en från någon av medlemskommunerna – eller om det kan vara två kommunala representanter. Det finns inte heller krav på vilka politiker (politiska roller) som blir utsedda till uppdraget, dvs det kan skilja mycket mellan vilken kunskap eller insyn ledamoten har om ägarnas önskan och krav på bolaget samt vilken förankring eller mandat ledamoten har att fatta beslut avseende bolagets styrning.

Förslag på utredningar för verksamhetsutveckling

För att hitta rätt former för framtida utformning av ägarskap och representation i styrelserna finns det ett behov att djupare granskning av förslag som kan presenteras för medlemmarna.

Utredning 1 - Organisationsform

En översyn av den juridiska formen för ägandet av Energikontor Sydost AB, dvs den operativa funktionen, så att möjligheten att nyttja Tekalundantaget blir tillgänglig och bolaget i och med detta kan ge en konkret stöd till medlemmarna/ägarna. Utredningen bör omfatta möjligheterna att:

- Energikontorets juridiska organisation endast bör omfatta en nivå. Dvs att den ideella föreningen läggs ned.
- Låta bolagets verksamhet komma närmare ägarna för att öka ägaransvaret, tex utreda möjligheterna att låta bolaget bli en ekonomisk förening eller att medlemmarna får ett aktieinnehav direkt i bolaget
- Energikontoret är en förlängd arm/en extern avdelning till kommuner och regioner. Energikontoret har ett uppdrag att tillhandahålla kompetens och projektmedel inom regional hållbar utveckling kopplat till RUS:en.

Regionerna betalar idag en större serviceavgift än kommunerna till bolaget. Syfte med det är att Energikontoret ska kunna verka på den regionala arenan, bolaget ska samla in kunskap om lokala och regionala behov och önskemål så att man kan ta ett regionalt utvecklingsansvar för projekt, med tillhörande aktiviteter och åtgärder.

Genom en ökad kunskap om bolagets möjligheter (resurser, kompetens mm) bör regionerna bättre kunna nyttja energikontoret för att verkställa åtgärder och aktiviteter kopplat till energi-, klimat och hållbarhet i RUS:en. Regionerna skulle kunna ta ett större ansvar för bolagets möjligheter att arbeta med projekt, projektutveckling och annat utvecklingsarbete som ett komplement till övriga aktörers arbete.

Utredning 2 – Styrelsens sammansättning

Den eller de styrelseledamöter som ansvarar för föreningen resp bolaget bör ha en tydlig koppling till specifika mandat i sina ordinarie uppdrag. I händelse av att det beslutas om att Energikontoret skall organiseras i endast en juridisk person kan förslagsvis en ledamot/län från respektive region samt en ledamot från en kommun i varje län ingå i styrelsen. Därutöver en ordförande. Sammanlagt sju ledamöter i styrelsen. Uppdraget att vara ledamot i styrelsen kan vara en del i ledamotens ordinarie offentliga uppdrag.

Energikontorets personal

Fredrik Mårdh Gruppchef Projektledare	Kandidatexamen i logistik från Chalmers tekniska högskola och sjökaptensexamen från Linnéuniversitetet. Fredrik driver idag ett nationellt kompetenscentrum för Kommunal Samordnad Varudistribution och har under arbetat med flera projekt inom logistik och godstransporter
Anna Månsson (förelärdledig)	Har läst till civilingenjör i Industriell Ekonomi på Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg. Under de två sista åren av min utbildning läste jag masterprogrammet Supply Chain Management där mina kursval inriktade sig mot logistik, transport och hållbarhet. Innan jag började på Energikontor Sydost arbetade jag för bygg- och anläggningsföretaget Bilfinger Construction GmbH i Göteborg.
Christina Persson Projektledare	Magisterexamen i miljö - geovetenskap från Lunds Universitet. Arbetserfarenheter som miljökonsult, miljöstrateg, projektledare, föreläsare, verksamhetsutvecklare samt inom upphandling. Arbetat med avfall och återvinningsfrågor, cirkulär ekonomi, återbruk, etablering av laddstationer för elbilar, ISO 14000, logistik och transportplanering. De senaste sex åren har Christina jobbat för Ystad-Österlenkommunerna i samband med införande och drift av samordnad varudistribution i rollerna som projektledare, driftsansvarig, verksamhetsutvecklare och med upphandling.
Olof Moen Projektledare	Forskarbakgrund inom samhällsplanering och transportgeografi, med uppdrag för Trafikverket, Länsstyrelser och kommuner. Författare till boken Samordnad varudistribution 2.0. Logistik i kommunens varuförsörjningskedja (Studentlitteratur), som visar på komplexiteten i frågan med separerade upphandlingar, inköpsprocessen med e-handel, samordning av varuleveranser och ökad konkurrens med lokala leverantörer som anbudsgivare.
Elisabeth Anderberg Projektledare	Har jobbat inom journalistiken mesta delen av mitt yrkesliv. Både som journalist och arbetsledare inom den granskande journalistiken. Men har också en bakgrund inom vården, PR-och kommunikation och som konsult i olika typer av jämställdhetssatsningar. Jobbar idag med Res grönt i gröna Kronoberg – För effektivare transporter
Per-Åke Andersson Projektledare	Har arbetat med lager/logistik och personresor i olika befattningar. Kommer senast från kollektivtrafiken i Kronoberg. Jobbar idag med Res grönt i gröna Kronoberg – För effektivare transporter
Hannele Johansson Projektledare	Hannele är civilekonom, inriktning marknad, med högskoleutbildning i franska och engelska. Har tidigare arbetat med bl.a. systemlösningar för skogsindustrins transporter som platschef, försäljningschef, projektledare och konsult. Hon har drivit fram en lång rad projekt inom biogas och hållbara transporter, ansvarar för Biogas Sydost.
Tommy Lindström Projektledare	Tommy har en gedig erfarenhet från arbete i den offentliga sektorn både kommun och länsstyrelse som Byggnadsingenjör. Energirådgivare, Energistrateg, Teknisk direktör Värmepumpar, Regional energisamordnare m.m. Tommy som också är spanskalande har även bedrivit projekt i Argentina.
Johan Milton Gruppchef Projektledare	Johan har en bred teknisk bakgrund inom fastighetsautomation, el, tele och IT. Han har de senaste åren arbetat med affärsutveckling på IT- företaget Griffel samt som enhetschef på Elajo El- och Energiteknik. Driver arbete inom solenergi och energieffektivisering i fastigheter.
Lena Eckerberg Utvvecklingschef Projektledare	Lena är högskoleingenjör inom energi och miljö, med mångårig erfarenhet av internationell och nationell projektledning. Har även arbetat som extern expert för EU-kommissionen. Lena har varit med och utvecklat Energikontor Sydost från starten 1999.
Roger Gunnarsson Projektledare	Har arbetat inom verkstadsindustri med utvecklingsprojekt, produktions- och planeringsfrågor samt med kvalitetssystem. Roger har dessutom bakgrund som energi- och projektkonsult.

	Samordnare för energi- och klimatrådgivarna i Sydost. Nationell samordnare för de insatsprojekt som drivs av Energikontoren Sverige. Arbetar med energieffektivisering inom industri, handel och föreningsliv samt för privatpersoner.
Jesper Danielsson Projektledare	Ingenjör inom såväl energiteknik som miljöteknik. Har tidigare arbetat som bl.a. miljökonsult på Pehrscos, energi- och klimatstrateg på Malmö stad och projektledare för investeringsprojekt på VA SYD. Bodde även ett år i Indien och arbetade då med projekt inom förnybar energi och hållbar avfallshantering. Driver projekt inom energieffektivisering och förnybar energi med fokus på små- och medelstora företag samt fastighetsägare.
Stefan Olsson Projektledare	Stefan är civilingenjör M80- maskin/energi-teknik. Har tidigare under 25 år jobbat som VVS- och energikonsult i byggbranschen delvis i ledande befattningar. Deltog som teknisk koordinator i SESAC-projektet inom EU's 6:e ramprogram under åren 2005-2011 (www.concerto-sesac.eu). Under åren 2008-2012 vd på Energikontor Sydost AB. Sitter i styrelsen för GodaHus, Sveriges Centrum för nollenergihus SCN, Energikontoren Sverige och Linneuniversitetets utbildning "Expertkompetens för trähusbyggande".
Pierre Ståhl Projektledare	Civilingenjör inom maskinteknik. De senaste 8 åren har jag arbetat med vindkraft som projektör och konsult. Har erfarenhet av hela kedjan från tillståndprocessen till idrifttagna vindkraftverk. Arbetade innan dess 15 år på "Fläkten" i Växjö med stora axialfläktar till kraftverk, tunnlar mm. Projekt som syftar till att öka kunskapen om förnybar energi och dess tillämpning, främst med fokus på vindkraften och dess värdekedja samt solenergi. Har arbetat med flera projekt kopplat till cirkulär ekonomi och industriell symbios.
Sarah Nilsson Projektledare	Sarah har en magister i biologi från Stockholms universitet. Hon har sedan dess bl. a. arbetat på Vattenfall, inom KREAB-koncernen samt på Latinamerikagrupperna. Senast och i 16 år på olika positioner i Växjö kommun; som internationell samordnare, gruppchef och ansvarig för Växjö kommuns strategiska miljöarbete samt t.f. planeringschef. Har även arbetat som extern expert för EU-kommissionen vid utvärderingar av ansökningar samt åt Energimyndigheten. Sarah är suppleant i styrelsen för Naturskyddsföreningen Kronoberg och styrelseordförande för Nilsson & Månsson AB. Projektledare inom cirkulär ekonomi och industriell symbios. Expert på EU-projekt, program och utlysningar inom energieffektivisering och förnybar energi.
Lidia Salame Projektledare	Byggnadsingenjör utexaminerad från Linnéuniversitetet i Växjö. Har jobbat som tolk i samband med studierna och lärare på låg och mellanstadiet efter examen. Arbetar på kontoret i Växjö framför allt med projekt som har byggnader och fastigheter i fokus för energieffektivisering och förnybar energi.
Daniella Johansson Projektledare	Är disputerad inom Energi och Miljö på Chalmers Tekniska Högskola och har tillhört Energimyndighetens forskarskola Program Energisystem. Har tidigare en civilingenjörsutbildning inom Kemiteknik med inriktning mot Energi och Miljö från Chalmers. Innan jag började på Energikontor Sydost arbetade jag för WSP Sverige AB med projekt om bioenergikombinat och energisystemet för hållbara transporter. Förnybar energi med fokus på bioenergi.
Göran Gustavsson Projektledare	M Sc i fysik. Göran har jobbat som utbildningsledare för en YH-utbildning med inriktning mot drift av förbränningsanläggningar. Projektledare inom bioenergi och regional energistatistik. Göran är vd för Bioenergigruppen i Växjö.
Annica C Lindh Projektledare	Magisterexamen i fysisk planering vid Blekinge tekniska högskola, och masterprogrammet för Strategiskt ledarskap för hållbar utveckling. Har arbetat med energifrågor och vindkraft sedan tidigare. Förnybar energi, regional utveckling och fysisk planering.
Torun Israelsson Projektledare	Torun har en masters inom "International Business Administration and Economics" och en licentiatexamen inom Naturresursekonomi. Hon har arbetserfarenheter inom hållbar utveckling för olika typer av organisationer, innovations- och kreativitetsskapacitet samt ledarskap inom såväl projekt som linjeorganisation. Kommer senast från Macken Växjö Ekonomisk förening där hon var verksamhetsledare för Mackens företagscentrum. Innan dess anställd på Växjö

	kommun under 14 år på flera olika positioner; projektledare, verksamhetsutvecklare, utredare och statistiker.
André Benaim Projektledare	Andre har en masters inom "Strategisk Ledarskap för Hållbarhet" och en licentiatexamen om "Innovation Kapacitetsutveckling och Mätning". Arbetserfarenheter inom egenmakt, coaching, beteendeförändringsprocesser, samt innovationskapacitet och hållbar utveckling inom olika typer av organisationer. Är projektledare och arbetar med att öka och stödja innovation för blå och grön turism inom cirkulär ekonomi, samt med energieffektivitet i byggnader.
Kerstin Eriksson Projektledare	Har jobbat med energifrågor sedan snart 30 år med början inom kärnkraftsbranschen för att därefter ta ett helhetsperspektiv kring energi som en viktig del och en utmaning för en hållbar samhällsutveckling. Arbetet med att påverka allmänhet och beslutsfattare har skett både som tjänsteman och som politiker. Verkar för att lyfta och tydliggöra utbildningens och lärandets betydelse för en hållbar samhällsutveckling, regionalt och nationellt, enligt skolans läroplaner och de globala hållbarhetsmålen – Agenda 2030.
Maria Johansson Kommunikatör	Examen i Medie- och kommunikationsvetenskap från Växjö Universitet (numera Linnéuniversitetet). Har tidigare arbetat som marknadsansvarig på bland annat Atech Transmission och Funka för livet.
Hanna Everling (föräldraledig) Kommunikatör	Examinerad informatör från Linnéuniversitetet. Har studerat japanska på Linnéuniversitetet och på Göteborgs universitet, samt gått en skådespelarutbildning på Molkoms folkhögskola. Har tidigare jobbat bland annat som copywriter på Burde Förlag och som figurant på polisutbildningen i Växjö.
Johanna Wallin Kommunikatör	Arbetade i 16 år på Sveriges Television som bla projektledare med barn- och ungdomsTV och nya medier. Drev en lanthandel med inriktning på ekologisk och lokalproducerad mat. Sen med filmprojekt på Film i Glasriket och Reaktor Sydost. Utbildad informatör på Högskolan i Växjö (numera Linnéuniversitetet).
Christel Liljegen Vd Projektledare	Christel är utbildad ekologisk ekonom på Mälardalens Högskola. Hon har arbetat många år som miljösamordnare på det kommunala bostadsbolaget AB Väsbyhem och som ansvarig för avfallsplanens genomförande på kommunalförbundet KSRR.
Lisa Wäiltalo (tjänstledig för studier)	

Energikontorets energi- & klimatarbete

Ett urval av just nu pågående insatser.

Länsövergripande

Biogas Sydost	Ett regionalt nätverk som aktivt arbetar för att förbättra förutsättningarna för biogas i Sydöstra Sverige.
Nationellt centrum för samordnad varudistribution	Nationellt centrum för kommunal samordnad varudistribution erbjuder stöd, vägledning och kostnadsfri kompetensutveckling till Sveriges kommuner.
Cleantech	Via nätverksarbete i Södra Östersjöområdet utveckla Cleantech-företag genom att underlätta för gemensamma projekt och genom marknadsföringsaktiviteter.
Co2mmunity	Öka antalet gemensamt ägda anläggningar som producerar förnybar energi
Energinätverk	fyra nätverk för energieffektivisering: för tillverkande industrier i Blekinge, för livsmedelsaffärer, för sågverk och för fastighetsägare i Sydost. Målet är att effektivisera energianvändningen i vart och ett av nätverken med minst 15 procent fram till 2020.
H2020	informera och motivera offentliga aktörer att söka EU-projekt.
Stöd till energi- och klimatrådgivningens kommunikation	På uppdrag av Energimyndigheten arbetar Energikontor Sydost med kommunikationsfrågor för att stödja de kommunala energi- och klimatrådgivarna i hela landet, i deras arbete riktat till privatpersoner, föreningar och företag inom solel och hållbara transporter.
Utveckla och leda energi- och klimatrådgivare	På uppdrag av Energimyndigheten arbetar Energikontor Sydost med samordning och utveckling av energi- och klimatrådgivning.
Noder	stöd till små och medelstora företag att genomföra energieffektiviserande åtgärder.
Småskalig kraftvärme	demonstrera olika typer av småskaliga biobränslebaserade kraftvärmeanläggningar. De kommer att testas på företag som använder olika typer av teknik och i olika skalor. Målet är att bana väg för en bredare tillämpning av småskalig kraftvärmeteknik. Kunskapen man får kommer att spridas i regionen, nationellt och på europeisk nivå.
Småskalig kraftvärme inom sågverksindustrin i sydöstra Sverige – förutsättningar och potentialbedömning	Undersöker möjligheten för elproduktion på sågverk.

Blekinge

Biofit	Stöd till Sölvesborg Energi i arbetet med att undersöka förutsättningarna att konvertera från eldningsolja till bioolja
Cirtoinno	Arbetar för att integrera cirkulär ekonomi inom kust-turismföretag med syfte att generera hållbara produkter/tjänster genom energieffektivisering och förnybar energi för ökad konkurrenskraft.
Kosava	Gemensam kommunal samordnad varudistribution i Bromölla, Karlshamns och Sölvesborgs kommun
LCL	Förbättra samordningen av och hållbarheten i godstransporter i runt Östersjön – fokus Blekinge och Olofström

Kombinerad mobilitet	Att utveckla möjligheterna för Blekinges invånare att välja och kombinera olika färdmedel för att minska koldioxidutsläppen.
Sol i syd	Öka användningen av solenergi i Skåne och Blekinge hos företag genom att stärka solcellsmarknaden.

Kalmar

Empower	bidra till mer en energieffektiv fastighetsförvaltning genom ökad kontroll, uppföljning och styrning av energianvändningen i byggnader.
Support	Stötta kommuner att konkret genomföra och följa upp sina handlingsplaner för förnybar energi.
ActNow	Ökar kunskapen inom energistyrning och investeringsmöjligheter för privata och offentliga fastighetsägare, i syfte att främja energieffektivisering i byggnader.
Enerman	utvecklar och testar undervisningsmetoder för att öka barn och ungas kunskaper och medvetenhet om hållbar utveckling och specifikt hur man sparar energi i skolan.
Lasta	Minskar utsläppen från transporter via förflyttning från fossildrivna fordon till elassisterade lastcyklar.
SBwell	Att underlätta för besökare att hitta hållbara och klimatsmarta wellbeing-turismerbjudanden samt att resa hållbart till och mellan resmålen. Att förenkla för företagare att erbjuda produkter och tjänster inom wellbeing, samt att lyfta fram kustnära områden i södra Östersjöområdet som attraktiva destinationer för denna form av turism.

Kronoberg

Cobium	promota el-lastcyklar för att minska biltrafiken för att öka livskvaliteten i städerna, men också för att minska utsläppet av växthusgaser
One-stop-shop	utveckla och testa en one-stop shop-affärsmodell för holistisk energirenovering av småhus, samt utveckla ett paketerbjudande för privatpersoner som vill energirenovera sina villor.
Ready	demonstrerar hur smart data kan användas för gröna affärslösningar inom transporter, fjärrvärme, förnybar energi, byggnadsrenovering, energilagring och balansering.
Res grönt i gröna Kronoberg	En satsning för att minska klimatpåverkan från arbetspendling, besöksresor, tjänsteresor och godstransporter kopplat till större arbetsplatser i Kronobergs län.
TRIS	bygga upp kunskap kring den ekonomiska och miljömässiga nyttan av industriell symbios.

Val av ombud till årsstämma med Öresundståg den 20 maj 2019

Förslag till beslut

Anders Andersson (KD) utses som ombud till årsstämma med Öresundståg den 20 maj 2019.

Bakgrund

Öresundståg AB har kallat till årsstämma med Öresundståg AB den 20 maj 2019. Fullmakt samt beslut om vem som ska närvara som ombud ska sändas in till Öresundståg AB. Enligt delegationsordningen har regionsstyrelsens ordförande rätt att fatta beslut i brådskande ärenden.

Handlingar

Kallelse samt handlingar till årsstämma med Öresundståg AB den 20 maj 2019.

Anders Henriksson (S)

Regionstyrelsens ordförande

FULLMAKT

Härmed befullmäktigas nedanstående ombud att rösta för samtliga undertecknads aktier i Öresundståg AB, org nr 556794-3492, samt utöva aktieägares rättigheter, vid årsstämma i Öresundståg AB den 20 maj 2019.

Ombud

Ombudets namn	Personnummer/Födelsedatum
Anders Andersson	550307-2414
Utdelningsadress	
Svallgatan 5	
Postnummer och postadress	Telefonnummer
570 81 Tärnforsern	070-2498212

Underskrift av aktieägaren

Aktieägarens namn	Organisationsnummer
Region Kalmar län	232100-0073
Ort och datum	Telefonnummer
Kalmar	0480-84000
Namnteckning*	
Ingeborg Eriksson	
Namnförtydligande	
Ingeborg Eriksson	

*Vid firmateckning skall aktuellt registreringsbevis (för aktiebolag) eller protokollsutdrag (för regioner eller kommunalförbund) biläggas det ifyllda fullmaktformuläret.

§ 123

Anmälningssärenden

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott lämnar följande förslag till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige noterar informationen om anmälningssärenden till protokollet.

Bakgrund

Nedanstående handlingar anmäls till regionfullmäktige för kännedom:

- Uppdatering av riktlinjer nya mallar i samband med bildandet av Region Kalmar län
- Överenskommelse om lön och anställningsvillkor för räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB) med Brandmännens Riksförbund (BRF), Svenska Kommunalarbetsareförbundet (Kommunal) och Vision
- Årsredovisning 2018, reviderad budget 2019 med plan 2020 och 2021 samt protokoll från förbundsfullmäktige 11 april 2019 för Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg
- Budgetförutsättningar för åren 2019–2022
- Regeringsbeslut angående ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödra- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa 2018-2019
- Protokollsutdrag nämnd för folkhälsa och sjukvård, Samverkansavtal för Sydöstra sjukvårdsregionen
- Nationell utvärdering om vård vid depression och ångestsyndrom
- Dom, Socialstyrelsens föreskrift som ger landstingen rätt att besluta om särskilt förordnande för bland annat AT-läkare inte får tillämpas eftersom regeringens bemyndiganden står i strid med lag
- Information angående ägarförändringar, Ab Transitio
- Namnsinsamling avseende behandlingsenheten Västervik
- Meddelande från SKL:s styrelse (4/2019) - Överenskommelse om nationella kvalitetsregister
- Meddelande från SKL:s styrelse (5/2019) - Överenskommelse om insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården
- Meddelande från SKL:s styrelse (6/2019) - Överenskommelse om nationell strategi för jämlik sjukvård - standardiserade vårdförlopp
- Besked om ersättning från MSB
- Synpunkter på nya psykiatrihuset i Västervik